
ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,

ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ, ഹരിഃ ഓം
— —

അചിന്ദ്രം, അശ്വമേധം & കാഠകം

Contents

1 അച്ചിദ്രം	5
2 അശ്വമേധം.....	65
2.1 തൈത്തീരേയ ബ്രാഹ്മണേ തൃതീയാഷ്ടകേ അഷ്ടമ പ്രപാഠകഃ.....	65
2.2 അശ്വമേധസ്യ ദിതീയ- തൃതീയാഹർവിധാനം	114
3 കാഠകം	157
3.1 കൃഷ്ണയജുർ വേദീയ കാഠകേ തൈത്തരീയ യജു ർബ്രാഹ്മണേ കാഠകേ പ്രഥമഃ പ്രശ്നഃ	157
3.2 തൈത്തരീയ യജുബ്രാഹ്മണേ കാഠകേ ദിതീയഃ പ്രശ്നഃ 	181
3.3 തൈത്തരീയ യജുർബ്രാഹ്മണേ കാഠകേ ത്രിതീയഃ പ്രശ്നഃ	209

Notes: This Book has been brought to you with the courtesy of some Veda learners who have collaborated to prepare this book.

Please give your feedback, comments and report errors to the e-mail id vedavms@gmail.com. We shall strive to make this book more accurate and error-free.

You may note that there are inherent “paata bedhas” when we compare various sources and books. We have made constant reference to the Taittiriya Sakhaa compiled and commented by Shri. Sayanacharya of 13th Century and Shri Bhatta Bhaskaracharya (period unknown). Their manuscript compilations were later converted into books by great Scholars. One of such sets of “Taittiriya” was printed and published during earlier 1900 A.D. at Govt. Branch Press, Mysore and another set later published under “Anandaashram Series”. These Books were referred to by us as our primary source material for this Book.

This book has not been prepared with any commercial purpose and is purely for studies.

Conventions used in Letters:

८ — is represented by (g)

८ — is represented by (gg)

८ — is represented by (gm)

८ — is represented as anunaasikam

(hyphen) – used between words indicate that the words has parts which need to be rendered together as per your Guru’s teachings. This sign is used in areas to split words which are long or the words has been constructed through Sandhis which result in “different letters” (which joins the original padam of words) and also for ease of reading/rendering.

The usages of hyphens slightly vary in Sanskrit, Malayalam and Tamil books based on the usages in theses languages.

The number references of four digits given at the beginning of a panchati, is the reference in Taitareeya Braahmanam, representing the Kandam, Prasna, Anuvaham and Panchati numbers respectively.

Important Note :

This version of the book is for learning under the guidance of a Guru. There are some mantras that need expansion when recited as a part of Karma (ritual/function). We are currently taking advice/explanations from reputed sources as to how they need proper expansion. We shall publish an Appendix or Annexure to this book to take care of the same.

1 അച്ചിത്രം

തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണേ തൃതിയാഷ്ടകേ സപ്തമ പ്രപാഠകഃ

॥ ഹരിഃ ഓം ॥

T.B.3.7.1.1

സർവാൻ. വാ ഏഷോഽഗ്നൗ കാമാൻ പ്രവേശയതി ।
 യോ ഽഗ്നീനന്വാധായ വ്രതമുപൈതി ।
 സ യദനിഷ്ടാ പ്രയായാത് ।
 അകാമപ്രീതാ ഏനം കാമാ നാനു പ്രയായുഃ ।
 അതേജാ അവിര്യഃ സ്യാത് । സ ജുഹുയാത് ।
 തുഭ്യം താ അങ്ഗിരസ്തഥ । വിശ്വാഃ സുക്ഷിതയഃ പൃഥക് ।
 അഗ്നേ കാമായ യേമിര ഇതി ।
 കാമാനേവാസ്മിൻ ദധാതി ॥ 1 ॥

T.B.3.7.1.2

കാമപ്രീതാ ഏനം കാമാ അനുപ്രയാന്തി । തേജസവീ
 വീര്യവാൻ ദവതി । സംതതിർവാ ഏഷാ യജ്ഞസ്യ ।
 യോ ഽഗ്നീനന്വാധായ വ്രതമുപൈതി । സ യദുദ്വായതി ।
 വിചിത്തിരേവാസ്യ സാ । തം പ്രാഞ്ചമുദ്യത്യു ।
 മനസോപതിഷ്ഠേത । മനോ വൈ പ്രജാപതിഃ ।

പ്രാജാപത്യോ യജ്ഞഃ || 2 ||

T.B.3.7.1.3

മന॑സൈ॒വ യ॑ജ്ഞ॒ച്ഛ സം॑ത॒ന്നോതി॑ । ഭൂ॒രിത്യാ॑ഹ ।
 ഭൂ॒തോ വൈ॑ പ്ര॒ജാപ॑തിഃ । ഭൂ॒തിമേ॑വോ॒പൈതി॑ ।
 വി॒വാ ഏ॒ഷ ഇ॒ന്ദ്രിയേ॑ണ॒ വീര്യേ॑ണ॒ർദ്ധ്യതേ॑ ।
 യ॒സ്യാ-ഹി॑താഗ്നേ-ര॒ഗ്നിർപ॑ക്ഷായ॒തി ।
 യാ॒വച്ഛൃ॑മ്യ॒യാ പ്ര॒വിയേ॑ത് । യദി॑ താ॒വദ॑പക്ഷായേ॒ത് ।
 തച്ഛ॑ സം॒ഭരേ॑ത് । ഇ॒ദം ത ഏ॒കം പര॑ ഉ॒ത ഏ॒കം || 3 ||

T.B.3.7.1.4

തൃ॒തീയേ॑ന॒ ജ്യോതി॑ഷാ സം॒ഘ്വിശ॑സ്യ ।
 സം॒ഘേ॑ശന॒സ്തനു॑വൈ ചാരു॒രേധി॑ ।
 പ്രി॒യേ ദേ॒വാനാം॑ പര॒മേ ജനി॑ത്ര ഇ॒തി ।
 ബ്ര॒ഹ്മണൈ॑വൈ॒നച്ഛ സം॑ഭര॒തി ।
 സൈ॒വ തതഃ॑ പ്രായശ്ചി॒ത്തിഃ । യദി॑ പര॒സ്തരാ॑മ॒പക്ഷായേ॑ത് ।
 അ॒നു പ്ര॒യായാ॑വ॒സ്യേത് । സോ॑ ഏ॒വ തതഃ॑ പ്രായശ്ചി॒ത്തിഃ ।
 ഓ॒ഷധീ॑ർവാ ഏ॒തസ്യ॑ പശു॒ൻ പയഃ॑ പ്ര॒വിശ॑തി ।
 യ॒സ്യ ഹ॒വിഷേ॑ വ॒ഥ്സാ അ॑പാ॒ക്യതാ॑ ധ॒യന്തി॑ || 4 ||

T.B.3.7.1.5

താൻ. യദുഹ്യാത് | യാതയാമ്നാ ഹവിഷാ യജേത |
 യന്ന ദുഹ്യാത് | യജ്ഞപരൂരന്തരിയാത് |
 വായവ്യാം യവാഗും നിർവപേത് |
 വായുർവൈ പയസഃ പ്രദാപയിതാ |
 സ എവാസൈ പയഃ പ്രദാപയതി | പയോ വാ ഓഷധയഃ |
 പയഃ പയഃ | പയസൈവാസൈ പയോഽവരുന്ധേ || 5 ||

T.B.3.7.1.6

അഥോത്തരസൈ ഹവിഷേ വർത്സാനപാ കൂര്യാത് |
 സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ |
 അന്യതരാൻ. വാ ഏഷ ദേവാൻ ഭാഗധേയേന വൃർധയതി |
 യേ യജമാനസ്യ സായം ഗൃഹമാഗച്ഛന്തി |
 യസ്യ സായം ദുഗ്ധം ഹവിരാർത്തിമാർച്ഛന്തി |
 ഇന്ദ്രായ വ്രീഹീന്നിരുവ്യാപവസേത് |
 പയോ വാ ഓഷധയഃ |
 പയ ഏവാദഭ്യ ഗൃഹീതോപവസതി |
 യത്പ്രാതഃ സ്മാത് | തച്ഛൃതം കൂര്യാത് || 6 ||

T.B.3.7.1.7

അമേതര ഐന്ദ്രഃ പുരോധാശഃ സ്യാത് | ഇന്ദ്രിയേ
 എവാസൈ സമീചീ ദധാതി | പയോ വാ ഓഷധയഃ |
 പയഃ പയഃ | പയസൈവാസൈ പയോഽവരുന്ധേ |
 അമോത്തരസൈ ഹവിഷേ വത്സാനപാ കൂര്യാത് |
 സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ |
 ഉഭയാൻ. വാ ഏഷ ദേവാൻ ഭാഗധേയേന വൃർധയതി |
 യേ യജമാനസ്യ സായം ച പ്രാതശ്ച ഗൃഹമാഗച്ഛന്തി |
 യസ്യോ ഭയഃ ഹവിരാർത്തിമാർച്ഛന്തി || 7 ||

T.B.3.7.1.8

ഐന്ദ്രം പഞ്ചശരാവമോദനം നിർവപേത് |
 അഗ്നിം ദേവതാനാം പ്രഥമം യജേത് |
 അഗ്നിമുഖാ ഏവ ദേവതാഃ പ്രീണാതി |
 അഗ്നിം വാ അന്വന്യാ ദേവതാഃ | ഇന്ദ്രമന്വന്യാഃ |
 താ ഏവോഭയീഃ പ്രീണാതി | പയോ വാ ഓഷധയഃ |
 പയഃ പയഃ | പയസൈവാസൈ പയോഽവരുന്ധേ |
 അമോത്തരസൈ ഹവിഷേ വത്സാനപാ കൂര്യാത് || 8 ||

T.B.3.7.1.9

സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ।
 അർധോ വാ ഏതസ്യ യജ്ഞസ്യ മീയതേ ।
 യസ്യ വ്രത്യേഹൻ പത്ന്യനാലംഭുകാ ഭവതി ।
 താമപര്യ്യ യജേത । സർവേണൈവ യജേതൻ യജതേ ।
 താമിഷ്ടോപഹായേത । അമൃഹമസ്തി । സാ താം । ദ്യൗരഹം ।
 പൃഥിവീ താം । സാമാഹം । ഋക്താം ।
 താവേഹി സംഭവാവ । സഹ രേതോ ദധാവഹൈ ।
 പുഷ്പേ പുത്രായ വേത്തവൈ ।
 രായസോഷായ സുപ്രജാസ്തായ സുവീര്യായേതി ।
 അർധ ഏവൈനാമുപഹായതേ ।
 സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ॥ 9 ॥

[T.B.3.7.2.1

യദിഷ്ഠണേന ജുഹുയാത് । അപ്രജാ അപശുര്യജമാനഃ
 സൃാത് । യദനായതനേ നിനയേത് । അനായതന-സ്സൃാത് ।
 പ്രാജാപത്യയർചാ വലൂകവപായാമവനയേത് ।
 പ്രാജാപത്യോ വൈ വലൂകഃ । യജ്ഞഃ പ്രജാപതിഃ ।
 പ്രജാപതാവേവ യജ്ഞം പ്രതിഷ്ഠാപയതി ।

ഭൂരിത്യാഹ | ഭൂതോ വൈ പ്രജാപതിഃ || 10 ||

T.B.3.7.2.2

ഭൂതിമേവോപൈതി | തത് കൃത്യാ | അന്യാം ദുഗ്ധാ
പുനർ ഹോതവ്യം | സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ |
യത്കീടാവപന്നേന ജുഹുയാത് | അപ്രജാ അപശൂർ
യജമാനഃ സ്യാത് | യദനായതനേ നിനയേത് |
അനായതന-സ്സാത് | മധ്യമേന പർണേന
ദ്യാവാപൃഥിവ്യയർചാഃ പരിധി നിനയേത് |
ദ്യാവാ പൃഥിവ്യാ-രേവൈനത്-പ്രതിഷ്ഠാപയതി || 11 ||

T.B.3.7.2.3

തത്കൃത്യാ | അന്യാം ദുഗ്ധാ പുനർ ഹോതവ്യം |
സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ | യദവവൃഷ്ടേന ജുഹുയാത് |
അപരൂപ-മസൃത-ഞായേത |
കിലാസോ വാ സൃദർശസോ വാ | യത് പ്രത്യേയാത് |
യജ്ഞം വിച്ഛിന്ദ്യാത് | സ ജുഹുയാത് |
മിത്രോ ജനാൻ കല്പയതി പ്രജാനൻ || 12 ||

T.B.3.7.2.4

മിത്രോ ദാധാര പൃഥിവീമുത ദ്യാം | മിത്രഃ കൃഷ്ണീര-നിമിഷാ
ഭിച്ഛേ | സത്യായ ഹവ്യം ഘൃതവജ്ജുഹോതേതി |

മിത്രേണൈവൈനത് കല്പയതി । തത്കൃതാ ।

അന്യാം ദുഗ്ധാ പുനർ ഹോതവ്യം ।

സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ।

യത് പൂർവ്വസ്യമാഹുത്യാഹുതായാ-

മുത്തരാഹുതിഃ സ്തന്ദേത് । ദിപാദിഃ പശുഭിർ യജമാനോ

വ്യ-ഋദ്ധ്യേത । യദുത്തരയാ ടദിജുഹുയാത് ॥ 13 ॥

T.B.3.7.2.5

ചതുഷ്ഠാദിഃ പശുഭിർ യജമാനോ വ്യ-ഋദ്ധ്യേത ।

യത്ര വേഥ വനസ്തതേ ദേവാനാം ഗൃഹ്യാ നാമാനി ।

തത്ര ഹവ്യാനി ഗാമയേതി വാനസ്തത്യയർചാ

സമിധമാധായ । തുഷ്ണീമേവ പുനർ ജുഹുയാത് ।

വനസ്തതിനൈവ യജ്ഞസ്യാർത്ഥം ചാനാർത്ഥം ചാഹുതീ

വിദാധാര । തത്കൃതാ । അന്യാം ദുഗ്ധാ പുനർ ഹോതവ്യം ।

സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ।

യത്പുരാ പ്രയാജേഭ്യഃ പ്രാങ്ങ്ഗാഃ സ്തന്ദേത് ।

അധാര്യവേ ച യജമാനായ ചാകൗ സ്യാത് ॥ 14 ॥

T.B.3.7.2.6

യദ് ദക്ഷിണാ । ബ്രഹ്മണേ ച യജമാനായ ചാകൗ സ്യാത് ।
 യത് പ്രത്യക് । ഹോത്രേ ച പതിയൈ ച യജമാനായ
 ചാകൗ സ്യാത് । യദുദങ് ।

അഗ്നീധേ ച പശുഭ്യശ്ച യജമാനായ ചാകൗ സ്യാത് ।
 യദഭി ജുഹുയാത് । രുദ്രോഽസ്യ പശൂൻ ഘാതുകഃ സ്യാത് ।
 യന്നാഭി ജുഹുയാത് । അശാന്തഃ പ്രഹ്നിയേത ॥ 15 ॥

T.B.3.7.2.7

സ്രുവസ്യ ബുധ്ലേനാഭി നിദധ്യാത് ।
 മാ തമോ മാ യജ്ഞസ്തമമാ യജമാനസ്തമത് ।
 നമസ്തേ അസ്ത്വായതേ । നമോ രുദ്ര പരായതേ ।
 നമോ യത്ര നിഷീദസി ।

അമും മാ ഹിച്ഛീരമും മാ ഹിച്ഛീരിതി യേന സ്തന്തേ ।
 തം പ്രഹരേത് । സഹസ്രശൃങ്ഗോ വൃഷഭോ ജാതവേദാഃ ।
 സ്തോമപൃഷ്ഠോ ഘൃതവാൻ മ്സുപ്രതീകഃ ।
 മാ നോ ഹാസീന്മേതമിതോ നേത്താ ജഹാമ ।
 ഗോപോഷം നോ വീരപോഷം ച യച്ഛേതി ।
 ബ്രഹ്മണൈവൈനം പ്രഹരതി ।
 സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ॥ 16 ॥

T.B.3.7.3.1

വി വാ ഏഷ ഇന്ദ്രിയേണ വീര്യേണർദ്ധ്യതേ ।
 യസ്യ-ഹിതാഗ്നേ-രഗ്നിർ മഥ്യമാനോ ന ജായതേ ।
 യത്രാനൃം പശ്യേത് । തത് ആഹൃത്യ ഹോതവ്യം ।
 അഗ്നാവേവാസ്യാഗ്നിഹോത്രച്ഛൃതം ഭവതി ।
 യദ്യന്തം ന വിന്ദേത് । അജായാച്ഛൃതം ഹോതവ്യം ।
 ആഗ്നേയീ വാ ഏഷാ । യദജാ ।
 അഗ്നാവേവാസ്യാ-ഗ്നിഹോത്രച്ഛൃതം ഭവതി ॥ 17 ॥

T.B.3.7.3.2

അജസ്യ തു നാശ്ണീയാത് । യദജസ്യാശ്ണീയാത് ।
 യാമേവാഗ്നാവഹൃതിം ജുഹുയാത് ।
 താമദ്യാത് । തസ്മാദജസ്യ നാശ്യം । യദ്യജാം ന വിന്ദേത് ।
 ബ്രാഹ്മണസ്യ ദക്ഷിണേ ഹസ്തേ ഹോതവ്യം ।
 ഏഷ വാ അഗ്നിർ വൈശ്യാനരഃ । യദ്ബ്രാഹ്മണഃ ।
 അഗ്നാവേവാസ്യാഗ്നിഹോത്രച്ഛൃതം ഭവതി ॥ 18 ॥

T.B.3.7.3.3

ബ്രാഹ്മണം തു വസതൈ നാപരുന്ധാത് ।
 യദ്ബ്രാഹ്മണം വസത്യാ അപരുന്ധാത് ।
 യസ്മിന്നേവാഗ്നാവാഹുതിം ജുഹുയാത് ।
 തം ഭാഗധേയേന വൃദ്ധയേത് ।
 തസ്മാദ് ബ്രാഹ്മണോ വസതൈ നാപരുധഃ ।
 യദി ബ്രാഹ്മണം ന വിന്ദേത് । ദർഭസ്മുഞ്ചേ ഹോതവ്യം ।
 അഗ്നിവാൻ വൈ ദർഭസ്മുഞ്ചഃ ।
 അഗ്നാവേവാന്ധ്യാഗ്നിഹോത്രഃ ഹുതം ഭവതി ।
 ദർഭാസ്മു നാധ്യാസീത ॥ 19 ॥

T.B.3.7.3.4

യദ്ദർഭാനധ്യാസീത । യാമേവാഗ്നാവാഹുതിം ജുഹുയാത് ।
 താമധ്യാസീത । തസ്മാദ് ദർഭാ നാധ്യാസീതവ്യാഃ ।
 യദി ദർഭാന വിന്ദേത് । അഹ്നു ഹോതവ്യം ।
 ആപോ വൈ സർവാ ദേവതാഃ ।
 ദേവതാസേ വാന്ധ്യാഗ്നിഹോത്രഃ ഹുതം ഭവതി ।
 ആപസ്മു ന പരിചക്ഷീത । യദാപഃ പരിചക്ഷീത ॥ 20 ॥

T.B.3.7.3.5

യാ മേവാഹ്നാഹുതിം ജുഹുയാത് | താം പരിചക്ഷീത |
 തസ്മാദാപോ ന പരിചക്ഷ്യാഃ |
 മേധ്യാ ച വാ ഏതസ്മാമേധ്യാ ച തനുവൗ സൗസൃജ്യേതേ |
 യസ്മാഹിതാഗ്നേ-രന്യൈരഗ്നിഭി-രഗ്നയഃ സൗസൃജ്യേന്തേ |
 അഗ്നയേ വിവിചയേ പുരോധാശമഷ്ടാകപാലം നിർവപേത് |
 മേധ്യാം ചൈവാസ്മാമേധ്യാം ച തനുവൗ വ്യാവർതയതി |
 അഗ്നയേ വ്രതപതയേ പുരോധാശ-മഷ്ടാകപാലം
 നിർവപേത് | അഗ്നിമേവ വ്രതപതിഃ സ്വേന ഭാഗധേയേ
 നോപധാവതി | സ ഏവൈനം വ്രതമാലംഭയതി || 21 ||

T.B.3.7.3.6

ഗർഭഃ സ്രവന്തമഗദമകഃ | അഗ്നിരിന്ദ്രസ്താഷ്ടാ ബൃഹസ്സതിഃ |
 പൃഥ്വിവ്യാ-മവചുശ്ചോതൈതത് | നാഭിപ്രാപ്നോതി നിർജൃതിം
 പരാചൈഃ | രേതോ വാ ഏതദാജിനമാഹിതാഗ്നേഃ |
 യദഗ്നിഹോത്രം | തദ്യഥ്സ്രവേത് |
 രേതോഽസ്യ വാജിനഃ സ്രവേത് |
 ഗർഭഃ സ്രവന്തമഗദമകരിത്യാഹ |

രേത॑ ഏ॒വാ॒സ്തിൻ. വാ॑ജി॒നം ദ॒ധാതി॑ ॥ 22 ॥

T.B.3.7.3.7

അ॒ഗ്നി॒രി॒ത്യാഹ॑ । അ॒ഗ്നി॒ർവൈ॑ രേ॒തോ॒ധാഃ ।
 രേത॑ ഏ॒വ തദ്ദ॑ധാതി । ഇ॒ന്ദ്ര ഇ॒ത്യാഹ॑ ।
 ഇ॒ന്ദ്രി॒യമേ॒വാ॒സ്തിൻ-ദ॒ധാതി॑ । താ॒ഷ്ടേ॒ത്യാഹ॑ ।
 താ॒ഷ്ടാ വൈ॑ പ॒ശുനാ॑ം മി॒മു॒ന്നാ॒നാഽ॒ രൂപ॑കൃത് ।
 രൂപ॑മേ॒വ പ॒ശുഷു॑ ദ॒ധാതി॑ । ബൃ॒ഹ॒സ്സതി॑രി॒ത്യാഹ॑ ।
 ബ്ര॒ഹ്മ വൈ॑ ദേ॒വാനാ॑ം ബൃ॒ഹ॒സ്സതിഃ॑ । ബ്ര॒ഹ്മ॑ണ്ണൈ॒വാ॒സൈ॑
 പ്ര॒ജാഃ പ്ര॒ജന॑യതി । പൃ॒ഥി॒വ്യാ-മ॒വചു॑ശ്ചോ॒തൈത॑-ദി॒ത്യാഹ॑ ।
 അ॒സ്യ-മേ॒വൈന॑ത് പ്ര॒തിഷ്ഠാ॑പയതി ।
 നാഭി॑ പ്രാ॒പ്തോതി॑ നിർജ്ജ॑തിം പരാ॒ചൈരി॒ത്യാഹ॑ ।
 ര॒ക്ഷ॒സാമ॑ പ॒ഹതൈ॑ ॥ 23 ॥

T.B.3.7.4.1

യാഃ പു॒രസ്താ॑ത് പ്ര॒സ്രവ॑ന്തി । ഉ॒പരി॑ഷ്ടാമ് സർവ॑തശ്ച യാഃ ।
 താഭി॑ ര॒ശ്മി॑പ॒വിത്രാ॑ഭിഃ । ശ്ര॒ദ്ധാം യ॑ജ്ഞമാ॒രഭേ॑ ।
 ദേ॒വാ ഗാ॑തുവിദഃ । ഗാ॒തും യ॑ജ്ഞായ॑ വി॒ന്ദത॑ ।
 മ॒ന॒സ॒സ്സതി॑നാ ദേ॒വേന॑ । വാ॒താദ് യ॑ജ്ഞഃ പ്ര॒യുജ്യ॑താം ।
 തൃ॒തീയ॑സൈ॒ ദിവഃ॑ । ഗാ॒യ॒ത്രിയാ॑ സോമ॑ ആ॒ഭൃതഃ॑ ॥ 24 ॥

T.B.3.7.4.2

സോമപീമായ സംനയിതും । വകല-മന്തരമാദദേ ।
 ആപോ ദേവീഃ ശുദ്ധാഃ സ്ഥ । ഇമാ പാത്രാണി ശുന്ധത ।
 ഉപാതക്യായ ദേവാനാം । പർണവലമുത ശുന്ധത ।
 പയോ ഗൃഹേഷു പയോ അഷ്ഠിയാസു ।
 പയോ വമ്സേഷു പയ ഇന്ദ്രായ ഹവിഷേ ധ്രിയസ്വ ।
 ഗായത്രീ പർണവലേന । പയഃ സോമം കരോതിമം ॥ 25 ॥

T.B.3.7.4.3

അഗ്നിം ഗൃഹ്ണാമി സുരഥം യോ മയോഭുഃ ।
 യ ഉദ്യന്തമാരോഹതി സൂര്യമഹേ । ആദിത്യം ജ്യോതിഷാം
 ജ്യോതിരുത്തമം । ശോ യജ്ഞായ രഥതാം ദേവതാഭുഃ ।
 വസൂൻ രുദ്രാനാദിത്യൻ । ഇന്ദ്രേണ സഹ ദേവതാഃ ।
 താഃ പൂർവഃ പരിഗൃഹ്ണാമി । സ്വ ആയതനേ മനീഷയാ ।
 ഇമാമൂർജം പഞ്ചദശീം യേ പ്രവിഷ്ടാഃ ।
 താന്നേവാൻ പരിഗൃഹ്ണാമി പൂർവഃ ॥ 26 ॥

T.B.3.7.4.4

അഗ്നിർ. ഹവ്യവാധിഹ താനാവഹതു । പൗർണമാസഃ
 ഹവിരിദമേഷാം മയി । ആമാവാസ്യഃ ഹവിരിദമേഷാം മയി ।

അന്തരാഗ്നീ പശവഃ । ദേവസ്യ സദമാഗ്മൻ ।
 താൻ പൂർവഃ പരിഗൃഹ്ണാമി । സ്വ ആയതനേ മനീഷയാ ॥
 ഇഹ പ്രജാ വിശ്വരൂപാ രമന്താം ।
 അഗ്നിം ഗൃഹപതിമഭി സംവസാനാഃ ।
 താഃ പൂർവഃ പരിഗൃഹ്ണാമി ॥ 27 ॥

T.B.3.7.4.5

സ്വ ആയതനേ മനീഷയാ । ഇഹ പശവോ വിശ്വരൂപാ
 രമന്താം । അഗ്നിം ഗൃഹപതിമഭി സംവസാനാഃ ।
 താൻ പൂർവഃ പരിഗൃഹ്ണാമി ।
 സ്വ ആയതനേ മനീഷയാ । അയം പിതൃണാമഗ്നിഃ ।
 അവാധ്വവ്യാ പിതൃഭ്യ ആ ।
 തം പൂർവഃ പരിഗൃഹ്ണാമി । അവിഷം നഃ പിതും കരത് ।
 അജസ്രം ത്വാത് സദാപാലാഃ ॥ 28 ॥

T.B.3.7.4.6

വിജയഭാഗ്യ സമിന്ധതാം । അഗ്നേ ദീദായ മേ സഭ്യ ।
 വിജിത്യ ശരഭഃ ശതം । അന്നമാവസഥീയം ।
 അഭിഹരാണി ശരഭഃ ശതം । ആവസഥേ ശ്രിയം മന്ത്രം ।
 അഹിർബുധ്നിയോ നിയച്ഛതു । ഇദമഹമഗ്നിജ്യേഷ്ടഭ്യഃ ।
 വസുഭ്യോ യജ്ഞം പ്രബ്രവീമി ।

ഇദമഹമിന്ദ്രജ്യേഷ്ടഭ്യഃ || 29 ||

T.B.3.7.4.7

രുദ്രേഭ്യോ യജ്ഞം പ്രബ്രവീമി | ഇദമഹം വരുണജ്യേഷ്ടഭ്യഃ |
ആദിത്യേഭ്യോ യജ്ഞം പ്രബ്രവീമി | പയസ്വതീരോഷധയഃ |
പയസ്വാദീരുധാം പയഃ | അപാം പയസോ യത്പയഃ |

തേന മാമിന്ദ്ര സൗ സൃജ |

അഗ്നേ വ്രതപതേ വ്രതം ചരിഷ്യാമി |

തച്ഛകേയം തന്മേ രാധ്യതാം |

വായോ വ്രതപത ആദിത്യ വ്രതപതേ || 30 ||

T.B.3.7.4.8

വ്രതാനാം വ്രതപതേ വ്രതം ചരിഷ്യാമി |

തച്ഛകേയം തന്മേ രാധ്യതാം |

ഇമാം പ്രാചീമുദീചീം | ഇഷമുർജമദി സൗസ്കൃതാം |

ബഹുപർണാമശുക്ലാഗ്രാം | ഹരാമി പശുപാമഹം |

യത്കൃഷ്ണാ രൂപം കൃതാ | പ്രാവിശസ്ത്വാ വനസ്സതീൻ |

തതസ്ത്വായേ-കവിശ്ശതിയാ | സംഭരാമി സുസംഭൃതാ || 31 ||

T.B.3.7.4.9

ത്രീൻ പരിധീഽസ്തിസ്രഃ സമിധഃ ।
 യജ്ഞായുരനു സംചരാൻ । ഉപവേഷം മേക്ഷണം ധൃഷ്ടിം ।
 സംഭരാമി സുസംഭൃതാ । യാ ജാതാ ഓഷധയഃ ।
 ദേവേഭ്യ സ്തീയുഗം പുരാ । താസാം പർവ രാധ്യാസം ।
 പരിസ്തരമാഹരൻ । അപാം മേധ്യം യജ്ഞീയം ।
 സദേവഽശിവമസ്തു മേ ॥ 32 ॥

T.B.3.7.4.10

ആച്ഛേത്താ വോ മാ രീഷം । ജീവാൻനി ശരഭഃ ശതം ।
 അപരിമിതാനാം പരിമിതാഃ । സംനഹ്യേ സുകൃതായ കം ।
 ഏനോ മാ നിഗാം കതമച്ഛനാഹം ।
 പുനരുത്ഥായ ബഹുലാ ഭവന്തു । സകൃദാച്ഛിന്നം
 ബർഹിരൂർണാമൃദു । സ്യോനം പിതൃഭ്യസ്താ ഭരാമൃഹം ।
 അസ്തിൻ മ്സീദന്തു മേ പിതരഃ സോമ്യാഃ ।
 പിതാമഹാഃ പ്രപിതാമഹാശ്ചാനുഗൈഃ സഹ ॥ 33 ॥

T.B.3.7.4.11

ത്രിവൃത് പലാശേ ദർഭഃ । ഇയാൻ പ്രാദേശ സംമിതഃ ।
 യജ്ഞേ പവിത്രം പോത്യുതമം । പയോ ഹവ്യം കരോതു മേ ।
 ഇമൗ പ്രാണാപാനൗ । യജ്ഞസ്യാങ്ഗാനി സർവശഃ ।

ആപ്യായയന്തു സംചരതാം । പവിത്രേ ഹവൃശോധനേ ।

പവിത്രേ സ്ഥോ വൈഷ്ണവീ ।

വായുർവാം മനസാ പുനാതു ॥ 34 ॥

T.B.3.7.4.12

അയം പ്രാണശ്ചാപാനശ്ച । യജമാന-മപിഗച്ഛതാം ।

യജ്ഞേ ഹൃദ്യുതാം പോതാരൗ । പവിത്രേ ഹവൃശോധനേ ।

തായാ വേദിം വിവിദുഃ പൃഥിവീം ।

തായാ യജ്ഞോ ജായതേ വിശ്വദാനിഃ ।

അച്ചിദ്രം യജ്ഞമന്വേഷി വിദാൻ । തായാ ഹോതാ

സന്തനോത്യർധമാസാൻ । ത്രയസ്ത്രിശ്ശോഽസി തന്തൂനാം ।

പവിത്രേണ സഹാഗഹി ॥ 35 ॥

T.B.3.7.4.13

ശിവേയച്ഛ രജ്ജുരഭിധാനീ । അഷ്ടിയാമുപസേവതാം ।

അപ്രസൃഷ്ടസായ യജ്ഞസ്യ । ഉഖേ ഉപദധാമ്യഹം ।

പശുഭിഃ സംനീതം ബിഭൃതാം । ഇന്ദ്രായ ശൃതം ദധി ।

ഉപവേഷോഽസി യജ്ഞായ । ത്വാം പരിവേഷമധാരയൻ ।

ഇന്ദ്രായ ഹവിഃ കൃണ്വന്തഃ । ശിവഃ ശശോ ഭവാസി നഃ ॥ 36 ॥

T.B.3.7.4.14

അമൃന്മയം ദേവപാത്രം । യജ്ഞസ്യായുഷി പ്രയുജ്യതാം ।
 തിരഃ പവിത്രമതി നീതാഃ । ആപോ ധാരയ മാതിഗുഃ ।
 ദേവേന സവിത്രോത്പുതാഃ । വസോഃ സൂര്യസ്യ രശ്മിഭിഃ ।
 ഗാം ദോഹപവിത്രേ രജ്ജും । സർവാ പാത്രാണി ശുന്ധത ।
 ഏതാ ആചരന്തി മധുമദ്ഭുഹാനാഃ ।
 പ്രജാവതീർ യശസോ വിശ്വരൂപാഃ ॥ 37 ॥

T.B.3.7.4.15

ബഹീർ ഭവന്തീരുപ ജായമാനാഃ । ഇഹ വ ഇന്ദ്രോ രമയതു
 ഗാവഃ । പൃഷ്ഠാ സ്ഥ । അയക്ഷമാ വഃ പ്രജയാ സപ്സ്യജാമി ।
 രായസ്പോഷേണ ബഹുലാ ഭവന്തീഃ । ഊർജം പയഃ
 പിന്നമാനാ ഘൃതം ച । ജീവോ ജീവന്തീരുപ വഃ സദേയം ।
 ദൃഢശ്ചേമം യജ്ഞം പൃഥിവീ ച സംഭുഹാതാം ।
 ധാതാ സോമേന സഹ വാതേന വായുഃ ।
 യജമാനായ ദ്രവിണം ദധാതു ॥ 38 ॥

T.B.3.7.4.16

ഉ॒മ്സം॑ ദു॒ഹന്തി॑ ക॒ലശം॑ ച॒തുർബിലം॑ । ഇ॒ഡാം॑ ദേ॒വീം
 മ॒ധു॒മതീ॑ꣳ സു॒വർവി॑ദം । തദി॑ന്ദ്രാ॒ഗ്നീ ജി॑ന്വതꣳ
 സു॒ന്യതാ॑വത് । തദ് യ॒ജമാ॑നമ-മൃ॒തത്വേ॑ ദ॒ധാതു॑ ।
 കാ॒മധു॑ക്ഷഃ പ്ര॒ണോ ബ്രൂ॑ഹി । ഇ॒ന്ദ്രായ॑ ഹ॒വിരി॑ന്ദ്രിയം ।
 അ॒മൃം യ॑സ്യാം ദേ॒വാനാം॑ । മ॒നുഷ്യാ॑ണാം പ॒യോ ഹി॑തം ।
 ബ॒ഹു ദു॒ഗ്ധീ॑ന്ദ്രായ ദേ॒വേഭ്യഃ॑ ।
 ഹ॒വ്യ-മാ॑പ്യാ॒യതാം॑ പു॒നഃ ॥ 39 ॥

T.B.3.7.4.17

വ॒മ്സേഭ്യോ॑ മ॒നുഷ്യേ॑ഭ്യഃ । പു॒നർഭോ॑ഹായ ക॒ല്പതാം॑ ।
 യ॒ജ്ഞസ്യ॑ സം॒തതി॑രസി । യ॒ജ്ഞസ്യ॑ ത്വാ സം॒തതി॑മനു
 സം॒തനോ॑മി । അ॒ദസ്ത॑മസി വി॒ഷ്ണവേ॑ ത്വാ ।
 യ॒ജ്ഞായാ॑പി ദ॒ധാമൃ॑ഹം । അ॒ദി॒രരി॑ക്തേന പാ॒ത്രേണ॑ ।
 യാഃ പു॒താഃ പ॑രി॒ശേര॑തേ । അ॒യം പ॒യഃ സോ॑മം കൃ॒ത്വാ ।
 സ്വാം യോ॑നി॒മപി॑-ഗച്ഛ॒തു ॥ 40 ॥

T.B.3.7.4.18

പ॒ർണ॒വ॒പ്തഃ പ॒വി॒ത്രം॑ । സൗ॒മ്യഃ സോ॒മാ॒ദ്ധി നിർമീ॑തഃ ।
 ഇ॒മൗ പ॒ർണം ച॑ ദർഭം ച॑ । ദേ॒വാനാ॑ഹ് ഹ॒വ്യശോ॑ധ॒നൗ ।
 പ്രാ॒തർവേ॑ഷായ ഗോ॒പായ॑ । വി॒ഷ്ണോ ഹ॒വ്യഹ് ഹി ര॑ക്ഷ॒സി ।
 ഉ॒ഭാവ॒ഗ്നീ ഉ॒പസ്തൃ॑ണതേ । ദേ॒വതാ॑ ഉ॒പ॒വ॒സ॒ന്തു മേ॑ ।
 അ॒ഹം ഗ്രാ॒മ്യാനു॑പ॒ വ॒സാമി॑ ।
 മ॒ഹ്യം ഗോ॒പത॑യേ പ॒ശൂൻ ॥ 41 ॥

T.B.3.7.5.1

ദേ॒വാ ദേ॒വേഷു॑ പരാ॒ക്രമ॑ധാം । പ്ര॒ഥ॒മാ ദി॒തീയേ॑ഷു ।
 ദി॒തീയാ॑സ്തൃ॒തീയേ॑ഷു । ത്രി॒രേ॒കാദ॑ശാ ഇ॒ഹ മാ॑വ॒ത ।
 ഇ॒ദഹ് ശ॑കേ॒യം യദി॑ദം ക॒രോമി॑ । ആ॒ത്മാ ക॑രോ॒ത്യാത്മ॑നേ॑ ।
 ഇ॒ദം ക॑രി॒ഷ്യേ ദേ॒ഷജം॑ । ഇ॒ദം മേ॑ വി॒ശ്വദേ॑ഷജാ ।
 അ॒ഗ്നിനാ॑ പ്രാ॒വതം യു॑വം ।
 ഇ॒ദമ॒ഹഹ് സേ॑നായാ അ॒ഭീ॒ത്യാ॑രൈ॒ ॥ 42 ॥

T.B.3.7.5.2

മു॒ഖമ॑പോ॒ഹാമി॑ । സൂ॒ര്യ ജ്യോ॑തിർ വിഭാ॒ഹി ।
 മ॒ഹത॑ ഇ॒ന്ദ്രി॒യായ॑ । ആ॒പ്തായ॑താം ഘൃ॒തയോ॑നിഃ ।
 അ॒ഗ്നിർ. ഹ॒വ്യാസ॑നു॒മന്യ॑താം । ഖമ॑ക്ഷ്വ॒ തച॑മ॒ക്ഷ്വ ।

സുരു॑പം ത്വാ॑ വ॒സുവി॑ദം । പ॒ശു॒നാം തേ॑ജ॒സാ ।
 അ॒ഗ്നയേ॑ ജു॒ഷ്ടമ॑ഭി॒ഘാ॒രയാ॑മി ।
 സ്രോ॒നം തേ॑ സ॒ദനം॑ ക॒രോമി॑ ॥ 43 ॥

T.B.3.7.5.3

ഘൃ॒തസ്യ॑ ധാ॒ര്യാ സു॑ശേ॒വം ക॑ല്പ॒യാമി॑ ।
 ത॒സ്മിൻ മ॑സീ॒ദാമൃ॑തേ പ്ര॒തി॒തിഷു॑ ।
 പ്രീ॒ഹീ॒ണാം മേ॑ധ സു॒മന॑സ്യമാ॒നഃ ।
 ആ॒ർദ്രഃ പ്ര॑ഥ॒സ്തൂർ ഭു॑വ॒നസ്യ॑ ഗോ॒പാഃ ।
 ശൃ॒ത ഉ॑മ്സ്താ॒തി ജ॑നി॒താ മ॑തീ॒നാം ।
 യ॒സ്ത ആ॒ത്മാ പ॒ശുഷു॑ പ്ര॒വിഷുഃ॑ ।
 ദേ॒വാ॒നാം വി॑ഷ്ടാമ॒നു യോ॑ വി॒തസ്ഥേ॑ ।
 ആ॒ത്മ॒നാൻ മ॑സോ॒മ ഘൃ॑തവാൻ. ഹി ഭൃ॒താ ।
 ദേ॒വാൻ ഗ॒ച്ഛ സു॑വർ॒വിന്ദ॑ യ॒ജമാ॑നായ മ॒ഹ്യം॑ ।
 ഇ॒രാ ഭൃ॒തിഃ പൃ॒ഥിവ്യൈ॑ ര॒സോ മോ॑ത്ക്ര॒മീത് ॥ 44 ॥

T.B.3.7.5.4

ദേ॒വാഃ പി॑തരഃ പി॒തരോ॑ ദേ॒വാഃ । യോഹ॑മ॒സ്മി
 സ॒ സൻ. യ॑ജേ । യ॒സ്മാ॒സ്മി ന॑ തമ॒ന്തരേ॑മി ।

സ്വം മ ഇഷ്ടം സ്വം ദത്തം । സ്വം പൂർത്തം സ്വം ശ്രാന്തം ।
 സ്വം ഹൃതം । തസ്യ മേഘനിരുപദ്രഷ്ടാ ।
 വായുരുപശ്രോതാ । ആദിത്യോഽനുഖ്യാതാ । ദൃഃ പിതാ ॥ 45

T.B.3.7.5.5

പൃഥ്വിവീ മാതാ । പ്രജാപതിർ ബന്ധുഃ । യ ഏവാസ്മി
 സ സൻ. യജേ । മാ ഭേർമാ സംഘ്വിക്ഥാ മാ ത്വാ ഹിപ്സിഷം ।
 മാ തേ തേജോഽപക്രമീത് । ഭരതമുദ്ധരേ മനുഷിഞ്ച ।
 അവദാനാനി തേ പ്രത്യവദാസ്യാമി ।
 നമസ്തേ അസ്തൂ മാ മാ ഹിപ്സിഃ । യദവദാനാനി തേഽവദൃൻ ।
 വിലോ-മാകാർഷമാത്മനഃ ॥ 46 ॥

T.B.3.7.5.6

ആജ്യേന പ്രത്യനജ്മ്യേനത് । തത്ത ആപ്യായതാം പുനഃ ।
 അജ്യായോ യവമാത്രാത് ।
 ആവ്യാധാത് കൃത്യതാമിദം । മാഽരുരുപാമ യജ്ഞസ്യ ।
 ശുദ്ധം സ്വിഷ്ടമിദം ഹവിഃ । മനുനാ ദൃഷ്ടാം ഘൃതപദീം ।
 മിത്രാവരുണ സമീരിതാം । ദക്ഷിണാർ ധാദസംഭിന്ദൻ ।
 അവദ്യായമേകതോമുഖാം ॥ 47 ॥

T.B.3.7.5.7

ഇഡേ॑ ഭാഗം॑ ജുഷ॑സ്വ॒ നഃ॑ । ജി॒ന്വ॒ ഗാ॑ ജി॒ന്വാർവ॑തഃ ।
 ത॒സ്യാ॑സ്മൈ॒ ഭക്ഷി॑വാ॒ഃ സ്യാ॑മ ।
 സ॒ർവാ॑ത്മാ॒നഃ॑ സ॒ർവ॑ഗ്നാഃ॑ । ബ്ര॒ഹ്മ॑ പി॒ന്വ॒സ്വ॑ ।
 ദ॒ദതോ॑ മേ॒ മാ॒ ക്ഷാ॑യി । കൂ॒ർവ॒തോ॑ മേ॒ മോ॑പ॒ദ॒സത് ।
 ദി॒ശാം॑ ക്ലൃ॒പീ॒രസി॑ ।
 ദി॒ശോ॑ മേ॒ കല്പ॑ന്താം । കല്പ॑ന്താം മേ॒ ദി॒ശഃ॑ ॥ 48 ॥

T.B.3.7.5.8

ദൈ॒വീ॑ശ്വ॒ മാ॒നു॑ഷീ॒ശ്വ॒ । അ॒ഹോ॑രാ॒ത്രേ॒ മേ॒ കല്പേ॑താം ।
 അ॒ര്യ॒മാ॒സാ॑ മേ॒ കല്പ॑ന്താം । മാ॒സാ॑ മേ॒ കല്പ॑ന്താം ।
 ഋ॒ത॒വോ॑ മേ॒ കല്പ॑ന്താം । സം॑വ॒ർത്സ॑രോ॒ മേ॒ കല്പ॑താം ।
 ക്ലൃ॒പീ॒രസി॑ കല്പ॑താം മേ॒ । ആ॒ശാ॑നാം॒ താ॒ഽഽശാ॑പാലേ॒ഭ്യഃ॑ ।
 ച॒തുർഭ്യോ॑ അ॒മൃതേ॑ഭ്യഃ॒ । ഇ॒ദം॒ ഭൂ॒ത॒സ്യാ॑ധ്യ॒ക്ഷേ॒ഭ്യഃ॑ ॥ 49 ॥

T.B.3.7.5.9

വി॒ധേമ॑ ഹ॒വിഷാ॑ വ॒യം॑ । ഭ॒ജതാം॑ ഭാ॒ഗീ ഭാ॒ഗം॑ ।
 മാ॒ഽഭാ॑ഗോ॒ഽഭക്ത॑ । നി॒രഭാ॑ഗം॒ ഭജാ॑മഃ । അ॒പ॒സ്സി॒ന്വ॑ ।
 ഓ॒ഷധീ॑ർജി॒ന്വ॑ । ദി॒പാ॑ത്പാ॒ഹി॑ । ച॒തുഷ്ഠാ॑ദ॒വ॑ ।
 ദി॒വോ॑ വൃ॒ഷ്ടി॒മേ॒രയ॑ । ബ്രാ॒ഹ്മ॑ണാ॒നാ-മി॒ദം॑ ഹ॒വിഃ॑ ॥ 50 ॥

T.B.3.7.5.10

സോമ്യാനാ^ഛ സോമപീമിനാം[ഃ] । നിർഭക്തോ ബ്രാഹ്മണഃ ।
 നേഹാബ്രാഹ്മണസ്യാസ്തി । സമക്താം ബർഹിർഹവിഷാ[ഃ]
 ഘൃതേന । സമാദിത്യൈർവസുഭിഃ സം മരുദ്ഭിഃ ।
 സമിന്ദ്രേണ വിശ്വേഭിർഭേവേഭിരക്താം । ദിവ്യം നഭോ ഗച്ഛതു[ഃ]
 യഥ് സ്വാഹാ । ഇന്ദ്രാണീവാവിധവാ ഭൂയാസം ।
 അദിതിരിവ സുപുത്രാ । അസ്ഥൂരി താ ഗാർഹപത്യ ॥ 51

T.B.3.7.5.11

ഉപനിഷദേ സുപ്രജാസ്തായ । സം പത്നീ പത്യാ സുകൃതേന[ഃ]
 ഗച്ഛതാം । യജ്ഞസ്യ യുക്തൗ ധുര്യാവഭൂതാം ।
 സംജാനാനൗ വിജഹതാ-മരാതീഃ ।
 ദിവി ജ്യോതിരജരമാ-രഭേതാം । ദശ തേ തനുവോ[ഃ]
 യജ്ഞ യജ്ഞിയാഃ । താഃ പ്രീണാതു യജമാനോ ഘൃതേന ।
 നാരിഷ്ടയോഃ പ്രശിഷമീഡമാനഃ ।
 ദേവാനാം ദൈവ്യേപി യജമാനോ ഽമൃതോഽഭൂത് ।
 യം വാം ദേവാ അകല്പയൻ ॥ 52

T.B.3.7.5.12

ഊർജോ ഭാഗച് ശതക്രതു । എതദാം തേന പ്രീണാനി ।
 തേന തൃപ്യതമ്ഹഹൗ । അഹം ദേവാനാച് സുകൃതാമസി
 ലോകേ । മമേദമിഷ്ടം ന മിമൂർ ഭവാതി ।
 അഹം നാരിഷ്ടാവനുയജാമി വിദാൻ ।
 യദാഭ്യമിന്ദ്രോ അദധാദ്ഭാഗധേയം ।
 അദാരസ്യദ്ഭവത ദേവ സോമ । അസ്മിൻ. യജേത മരുതോ
 മൃധതാ നഃ । മാ നോ വിദദഭി ഭാമോ അശസ്തിഃ ॥ 53

T.B.3.7.5.13

മാ നോ വിദദ്വൃജനാ ദേഷ്ടാ യാ । ഋഷഭം വാജിനം
 വയം । പൂർണമാസം യജാമഹേ । സ നോ ദോഹതാച്
 സുവീര്യം । രായസ്പോഷച് സഹസ്രിണ്ം ।
 പ്രാണായ സുരാധസേ । പൂർണമാസായ സ്വാഹാ ।
 അമാവാस्या സുഭഗാ സുശേവാ । ധേനുരിവ
 ഭൂയ ആപ്യായമാനാ । സാ നോ ദോഹതാച് സുവീര്യം ।
 രായസ്പോഷച് സഹസ്രിണ്ം । അപാനായ സുരാധസേ ।
 അമാവാस्याയൈ സ്വാഹാ ।

അഭിസ്തൃണീഹി പരിധേഹി വേദീം ।
 ജാമിം മാ ഹിച്ഛീ രമുയാ ശയാനാ ।
 ഹോത്യഷദനാ ഹരിതാഃ സുവർണാഃ ।
 നിഷ്കാ ഇമേ യജമാനസ്യ ബ്രഹ്മേ ॥ 54

T.B.3.7.6.1

പരിസ്തൃണീത പരിധത്താഗ്നിം । പരിഹിതോഽഗ്നിർ യജമാനം
 ഭുനക്തു । അപാച്ഛ രസ ഓഷധീനാച്ഛ സുവർണ്ഃ ।
 നിഷ്കാ ഇമേ യജമാനസ്യ സന്തു കാമദുഘാഃ ।
 അമുത്രാമുഷ്മിൻ ലോകേ । ഭൂപതേ ഭൂവനപതേ ।
 മഹതോ ഭൂതസ്യ പതേ ।
 ബ്രഹ്മാണം ത്വാ വൃണീമഹേ । അഹം ഭൂപതിരഹം
 ഭൂവനപതിഃ । അഹം മഹതോ ഭൂതസ്യ പതിഃ ॥ 55

T.B.3.7.6.2

ദേവേന സവിത്രാ പ്രസൂത ആർതിജ്യം കരിഷ്യാമി ।
 ദേവ സവിതരേതം ത്വാ വൃണതേ । ബൃഹസ്സതിം ദൈവ്യം
 ബ്രഹ്മാണം । തദഹം മനസേ പ്രബ്രവീമി ।
 മനോ ഗായത്രിയൈ । ഗായത്രി ത്രിഷ്ടുഭേ ।
 ത്രിഷ്ടുബ് ജഗത്യൈ । ജഗത്യനുഷ്ടുഭേ ।

അനുഷ്ടുക് പക്തൈഃ । പക്തിഃ പ്രജാപതയേ ॥ 56

T.B.3.7.6.3

പ്രജാപതിർ വിശ്വേഭ്യോ ദേവേഭ്യഃ । വിശ്വേ ദേവാ
 ബൃഹസ്പതയേ । ബൃഹസ്പതിർ ബ്രഹ്മണേ ।
 ബ്രഹ്മ ഭൂർഭുവഃ സുവഃ । ബൃഹസ്പതിർ ദേവാനാം ബ്രഹ്മാ ।
 അഹം മനുഷ്യാണാം । ബൃഹസ്പതേ യജ്ഞം ഗോപായ ।
 ഇദം തസ്മൈ ഹർമ്യം കരോമി । യോ വോ ദേവാശ്ചരതി
 ബ്രഹ്മചര്യം । മേധാവീ ദിക്ഷു മനസാ തപസ്വീ ॥ 57

T.B.3.7.6.4

അന്തർദ്വതശ്ചരതി മാനുഷീഷു । ചതുഃ ശിഖണ്ഡാ യുവതിഃ
 സുപേശാഃ । ഘൃതപ്രതീകാ ഭുവനസ്യ മധ്യേ ।
 മർമ്യജ്യമാനാ മഹതേ സൗഭഗായ ।
 മഹ്യം ധൃക്ഷവ യജമാനായ കാമാൻ ।
 ഭൂമീർ ഭൂതാ മഹിമാനം പുപോഷ ।
 തതോ ദേവീ വർധയതേ പയാശ്സി । യജ്ഞിയാ യജ്ഞം
 ഹി ച യന്തി ശം ച । ഓഷധീരാപ ഇഹ ശക്വരീശ്വ ।
 യോ മാ ഹൃദാ മനസാ യശ്ച വാചാ ॥ 58

T.B.3.7.6.5

യോ ബ്രഹ്മണാ കർമ്മണാ ദോഷി ദേവാഃ । യഃ ശ്രുതേന
 ഹൃദയേനേഷ്താ ച । തസ്യേന്ദ്ര വജ്രേണ ശിരശ്ശിനദ്മി ।
 ഊർണാമൃദു പ്രഥമാനഃ സ്യോനം ।
 ദേവേഭ്യോ ജുഷ്ട്യ സദനായ ബർഹിഃ ।
 സുവർഗേ ലോകേ യജമാനഃ ഹി ധേഹി ।
 മാം നാകസ്യ പൃഷ്ഠേ പരമേ വ്യോമൻ । ചതുഃ ശിഖണ്ഡാ
 യുവതിഃ സുപേശാഃ । ഘൃതപ്രതീകാ വയുനാനി വസ്മേ ।
 സാ സ്തീര്യമാണാ മഹതേ സൗഭഗായ ॥ 59

T.B.3.7.6.6

സാ മേ ധൃക്ഷാ യജമാനായ കാമാൻ । ശിവാ ച മേ ശഗ്ഗാ
 ചൈധി । സ്യോനാ ച മേ സുഷഭാ ചൈധി । ഊർജസ്വതീ
 ച മേ പയസ്വതീ ചൈധി । ഇഷമൂർജം മേ പിന്വസ്യ ।
 ബ്രഹ്മതേജോ മേ പിന്വസ്യ । ക്ഷത്രമോജോ മേ പിന്വസ്യ ।
 വിശം പുഷ്ടിം മേ പിന്വസ്യ । ആയുരന്നാഭ്യം മേ പിന്വസ്യ ।
 പ്രജാം പശൂൻ മേ പിന്വസ്യ ॥ 60

T.B.3.7.6.7

അസ്തിൻ യജ്ഞേ ഉപ ഭൂയ ഇന്നു മേ । അവിക്ഷോഭായ
 പരിധീന്ദധാമി । ധർതാ ധരുണോ ധരീയാൻ ।

അഗ്നിർ ദേഷാഽസി നിരിതോ നുദാതൈ ।
 വിച്ഛിന്നമി വിധൃതീഭ്യാഽസപത്താൻ ।
 ജാതാൻ ഭ്രാതൃവ്യാൻ. യേ ച ജനിഷ്യമാണാഃ ।
 വിശോ യന്ത്രാഭ്യാം വിധിമാമ്യേനാൻ ।
 അഹഽ സ്വാനാ-മുത്തമോ ഽസാനി ദേവാഃ ।
 വിശോ യന്ത്രേ നുദമാനേ അരാതിം ।
 വിശ്വം പാപ്തമാനമതിം ദുർമരായും ॥ 61

T.B.3.7.6.8

സീദന്തി ദേവീ സുകൃതസ്യ ലോകേ । ധൃതീ സ്ഥോ
 വിധൃതീ സ്വധൃതീ । പ്രാണാമയി ധാരയതം ।
 പ്രജാം മയി ധാരയതം । പശുനയി ധാരയതം ।
 അയം പ്രസ്തേ ഉഭയസ്യ ധർതാ । ധർതാ പ്രയാജാനാ-
 മുതാനുയാജാനാം । സ ദാധാര സമീധോ വിശ്വരുപാഃ ।
 തസ്മിൻമ സ്രുചോ അധ്യാസാദയാമി ।
 ആരോഹ പഥോ ജുഹു ദേവയാനാൻ ॥ 62

T.B.3.7.6.9

യത്ര॑ർഷ॑യഃ പ്ര॒ഥ॒മ॒ജാ യേ പു॑രാ॒ണാഃ । ഹി॑ർണ്യ॒പക്ഷാ॑ഽജി॒രാ
 സംഭൃ॑താ॒ങ്ഗാ । വ॒ഹാ॑സി മാ സൂ॒ക്യതാം
 യത്ര॑ ലോ॒കാഃ । അ॒വാഹം ബാ॑ധ ഉ॒പഭൃ॑താ സ॒പതാ॑ൻ ।
 ജാ॒താൻ ഭ്രാ॒ത്യവൃ॑തൻ യേ ച॑ ജനി॒ഷ്ടമാ॑ണാഃ ।
 ദോ॒ഹൈ യജ്ഞ॑സ് സു॒ദൃഘാ॑മി॒വ ധേ॒നും ।
 അ॒ഹമു॑ത്തരോ ഭൂ॒യാസം । അ॒ധരേ॑ മ॒സ്സപ॑താഃ ॥
 യോ മാ വാ॑ചാ മ॒നസാ॑ ദുർമ॒രായുഃ॑ ।
 ഹൃ॒ദാ ധരാ॑തീ॒യാ-ദി॑ദാ॒സ-ദഗേ॑ ॥ 63

T.B.3.7.6.10

ഇ॒ദമ॑സ്യ ചി॒ത്തമ॑ധരം ധ്രു॒വായാഃ॑ ॥
 അ॒ഹമു॑ത്തരോ ഭൂ॒യാസം । അ॒ധരേ॑ മ॒സ്സപ॑താഃ ॥
 ജ॒ഷഭോ॑ഽസി ശാ॒ക്വരഃ॑ । ഘൃ॒താചീ॑നാ॒സ് സൂ॒നഃ ।
 പ്രി॒യേണ॑ നാമ്നാ॑ പ്രി॒യേ സ॑ദ॒സി സീ॑ദ । സ്വേ॒ാനോ മേ॑
 സീ॑ദ സു॒ഷഭഃ॑ പൃ॒ഥിവ്യാം । പ്ര॒ഥയി॑ പ്ര॒ജയാ॑ പശു॒ഭിഃ
 സു॒വർഗേ॑ ലോ॒കേ । ദി॒വി സീ॑ദ പൃ॒ഥിവ്യാ॑മ॒ന്തരി॑ക്ഷേ ।
 അ॒ഹമു॑ത്തരോ ഭൂ॒യാസം ॥ 64

T.B.3.7.6.11

അധരേ മഥ്സപതാഃ । ഇയഃ സ്ഥാലീ ഘൃതസ്യ പൂർണാ ।
 അച്ചിന്നപയാഃ ശതധാര ഉഥ്സഃ । മാരുതേന ശർമണാ
 ദൈവ്യേന । യജേന്മാംസി സർവതഃ ശ്രീതഃ ।
 സർവതോ മാം ഭൂതം ഭവിഷ്യച്ഛൃയതാം ।
 ശതം മേ സന്ത്യാശിഷഃ । സഹസ്രം മേ സന്തു സ്മൃന്യതാഃ ।
 ഇരാവതീഃ പശുമതീഃ । പ്രജാപതിരസി സർവതഃ ശ്രീതഃ ॥ 65

T.B.3.7.6.12

സർവതോ മാം ഭൂതം ഭവിഷ്യച്ഛൃയതാം । ശതം മേ
 സന്ത്യാശിഷഃ । സഹസ്രം മേ സന്തു സ്മൃന്യതാഃ ।
 ഇരാവതീഃ പശുമതീഃ । ഇദമിന്ദ്രിയമമൃതം വീര്യം ।
 അനേനേന്ദ്രായ പശവോഽചികിഥ്സൻ ।
 തേന ദേവാ അവതോപ മാം ।
 ഇഹേഷമൂർജം യശഃ സഹ ഓജഃ സനേയം । ശൃതം
 മയി ശ്രയതാം । യത് പൃഥ്വിവീ-മചരത്തത്-പ്രവിഷ്ടം ॥ 66

T.B.3.7.6.13

യേനാസിഞ്ചദ് ബലമിന്ദ്രേ പ്രജാപതിഃ । ഇദം തച്ഛൃക്രം
 മധു വാജിനീവത് । യേനോ-പരിഷ്ടാദധിനോൻ-മഹേന്ദ്രം ।

ദധി॑ മാ॒ം ധി॑നോതു । അ॒യം ഘേ॑ദഃ പൃ॒ഥി॒വീ॒മന്വ॑വി॒ന്ദത് ।
 ഗു॒ഹാ॑ സ॒തീം ഗ॒ഹ॑നേ॒ ഗ॒ഹ॑രേഷു ।
 സ॒ വി॒ന്ദതു॑ യ॒ജമാ॑നായ ലോ॒കം । അ॒ച്ചി॒ദ്രം യ॒ജ്ഞം
 ഭൂ॒രി॒കർ॑മാ കരോതു । അ॒യം യ॒ജ്ഞഃ॑ സ॒മ॒സദ॑ധ॒വിഷ്ണു॑ൻ ।
 ഋ॒ചാ സാ॒മ്നാ യ॒ജുഷാ॑ ദേ॒വതാ॑ഭിഃ ॥ 67

T.B.3.7.6.14

തേ॒ന ലോ॑കാൻമ് സൂ॒ര്യ॑വതോ ജ॒യേമ॑ । ഇ॒ന്ദ്ര॑സ്യ സ॒ഖ്യ-
 മ॒മൃത॑ത്വമശ്യാം । യോ॒ നഃ ക॑നീ॒യ ഇ॒ഹ കാ॑മയാ॒തൈ ।
 അ॒സ്മിൻ യ॒ജ്ഞേ॑ യ॒ജമാ॑നായ മ॒ഹ്യം ।
 അ॒പ॒ തമി॑ന്ദ്രാ॒ഗ്നീ ഭു॑വ॒ന്നാ॒നുദേ॑താം ।
 അ॒ഹം പ്ര॒ജാം വീ॑ര॒വതീ॑ം വീ॒ദേയ॑ ।
 അ॒ഗ്നേ വാ॒ജജി॑ത് । വാ॒ജം ത്വാ॑ സ॒രിഷ്യ॑ന്തം ।
 വാ॒ജം ജേ॑ഷ്യന്തം । വാ॒ജിനം॑ വാ॒ജജി॑തം ॥ 68

T.B.3.7.6.15

വാ॒ജജി॑ത്യാ॒യൈ സം॑മാർജ്ജ॒മി । അ॒ഗ്നി॑മ॒ന്നാദ॑മ॒ന്നാദ്യായ॑ ।
 ഉ॒പ॒ഹൃ॑തോ ദ്യൗഃ പി॒താ । ഉ॒പ॒ മാം ദ്യൗഃ॑ പി॒താ ഹ॑യ॒താം ।
 അ॒ഗ്നിരാ॒ഗ്നീദ്രാ॑ത് । ആ॒യു॑ഷേ॒ വർച॑സേ ।
 ജീ॒വാ॒യൈ പൃ॑ണാ॒യ । ഉ॒പ॒ഹൃ॑താ പൃ॒ഥി॒വീ മാ॑താ ।

ഉപ മാം മാതാ പൃഥ്വിവീ ഹായതാം । അഗ്നിരാഗ്നീഭ്രാത് ॥ 69

T.B.3.7.6.16

ആയുഷേ വർചസേ । ജീവാതൈ പുണ്യായ ।

മനോ ജ്യോതിർ ജുഷതാമാജ്യം । വിച്ഛിന്നം യജ്ഞേ സമിമം
ദധാതു । ബൃഹസ്പതിസ്തനുതാമിമം നഃ । വിശ്വേ ദേവാ
ഇഹ മാദയന്താം । യം തേ അഗ്ന ആവൃശ്വാമി ।

അഹം വാ ക്ഷിപിതശ്ചരൻ । പ്രജാം ച തസ്യ മൂലം ച ।
നീചൈർദേവാ നിവൃശ്വത ॥ 70

T.B.3.7.6.17

അഗ്നേ യോ നോഭിദാസതി । സമാനോ യശ്ച നിഷ്ട്യഃ ।

ഇധൃസ്യേവ പ്രക്ഷായതഃ । മാ തസ്യോച്ഛേഷി കിഞ്ചന ।

യോ മാം ദേഷ്ടി ജാതവേദഃ । യം ചാഹം ദേഷ്ടി യശ്ച മാം ।

സർവാഽസ്താനഗ്നേ സംദഹ ।

യാഽശ്വാഹം ദേഷ്ടി യേ ച മാം ।

അഗ്നേ വാജജിത് । വാജം ത്വാ സസ്യവാഽസം ॥ 71

T.B.3.7.6.18

വാജം ജിഗിവാഽസം । വാജിനം വാജജിതം ।

വാജജിത്യായൈ സംമാർജ്മി ।

അഗ്നിമന്നാദമന്നാദ്യായ । വേദിർ ബർഹിഃ ശൃതച് ഹവിഃ ।
 ഇധുഃ പരിധയഃ സ്രുചഃ । ആജ്യം യജ്ഞേ ഋചോ യജുഃ ।
 യാജ്യാശ്ച വഷട്കാരാഃ । സം മേ സംനതയോ നമന്താം ।
 ഇധുസംനഹനേ ഹുതേ ॥ 72

T.B.3.7.6.19

ദിവഃ ഖീലോഽവതതഃ । പൃഥിവ്യാ അധ്യുത്ഥിതഃ ।
 തേനാ സഹസ്രകാണേധന । ദിഷന്തച് ശോചയാമസി ।
 ദിഷന്തേ ബഹു ശോചതു । ഓഷധേ മോ അഹച് ശുചം ।
 യജ്ഞേ നമസ്തേ യജ്ഞേ । നമോ നമശ്ച തേ യജ്ഞേ ।
 ശിവേന മേ സംതിഷ്ടസ്വ । സ്യോനേന മേ സംതിഷ്ടസ്വ ॥ 73

T.B.3.7.6.20

സുഭൂതേന മേ സംതിഷ്ടസ്വ । ബ്രഹ്മവർചസേന മേ
 സംതിഷ്ടസ്വ । യജ്ഞസ്യർദ്ധിമനു സംതിഷ്ടസ്വ ।
 ഉപ തേ യജ്ഞേ നമഃ । ഉപ തേ നമഃ । ഉപ തേ നമഃ ।
 ത്രിഷ്ഫലീ ക്രിയമാണാനാം । യോ നൃങ്ഗോ അവശിഷ്ടതേ ।
 രക്ഷസാം ഭാഗധേയം । ആപസ്തത് പ്രവഹതാദിതഃ ॥ 74

T.B.3.7.6.21

ഉ॒ലു॒ഖലേ॑ മു॒സലേ॑ യ॒ച്ച ശൂ॒ർപേ॑ । ആ॒ശി॒ശ്ലേ॒ഷ ദൃ॒ഷദി॑
 യ॒ത്ക॒പാലേ॑ ॥ അ॒വ॒പ്രു॒ഷോ വി॒പ്രു॒ഷഃ സംയ॑ജാമി ।
 വി॒ശ്വേ ദേ॒വാ ഹ॒വി॒രിദം ജു॒ഷന്താം॑ । യ॒ജ്ഞ യാ
 വി॒പ്രു॒ഷഃ സ॒ന്തി ബ॒ഹീഃ । അ॒ഗ്നൗ താഃ സ॒ർവാഃ സ॒വിഷ്ടാഃ॑
 സു॒ഹൃ॒താ ജു॒ഹോമി॑ । ഉ॒ഭ്യന്ന॑ഭ്യ മി॒ത്രമ॑ഹഃ ।
 സ॒പ॒താമേ॑ അ॒നീന॑ശഃ । ദി॒വൈ॒നാൻ വി॒ദ്യുതാ॑ ജ॒ഹി ।
 നി॒മോ॒ച॒ന്നധ॑രാൻ കൃ॒ധി ॥ 75

T.B.3.7.6.22

ഉ॒ഭ്യന്ന॑ഭ്യ വി നോ॑ ഭജ । പി॒താ പു॒ത്രേഭ്യോ॑ യ॒ഥാ ॥
 ദീ॒ർഘായു॑താ॒സ്യ ഹേ॒ശി॒ഷേ । ത॒സ്യ നോ॑ ദേ॒ഹി സൂ॒ര്യ ।
 ഉ॒ഭ്യന്ന॑ഭ്യ മി॒ത്രമ॑ഹഃ । ആ॒രോ॒ഹ॒ന്നു॒ത്തരാ॑ം ദി॒വം ।
 ഹൃ॒ദ്രോ॒ഗം മമ॑ സൂ॒ര്യ । ഹ॒രിമാ॑ണം ച നാ॒ശയ॑ ।
 ശു॒കേ॒ഷു മേ॑ ഹ॒രിമാ॑ണം । രോ॒പ॒ണാ॒കാ॒സു ദധു॑സി ॥ 76

T.B.3.7.6.23

അ॒ഥോ ഹാ॒രി॒ദ്രവേ॑ഷു മേ । ഹ॒രിമാ॑ണം നി॒ദധു॑സി ।
 ഉ॒ഭഗാ॑ഭയമാ॒ദിത്യഃ॑ । വി॒ശ്വേ॒ന സ॒ഹസാ॑ സ॒ഹ ।
 ദി॒ഷന്തം॑ മമ॑ ര॒ന്ധയ॑ൻ । മോ॒ അ॒ഹം ദി॒ഷതോ॑ ര॒ധം ।

യോ നഃ ശപാദശപതഃ | യശ്ച നഃ ശപതഃ ശപാത് |
 ഉഷാശ്ച തസ്മൈ നിമൃക്ച |
 സർവം പാപം സമൂഹതാം || 77

T.B.3.7.6.24

യോ നഃ സപതോ യോ രണഃ | മർതോഽഭിദാസതി ദേവാഃ |
 ഇധ്വസ്യേവ പ്രക്ഷായതഃ | മാ തസ്യോച്ഛേഷി കിഞ്ചന |
 അവസൃഷ്ടഃ പരാപത | ശരോ ബ്രഹ്മസംശൃതഃ |
 ഗച്ഛാമിത്രാൻ പ്രവിശ |
 മൈഷാം കംചനോച്ഛിഷഃ || 78

T.B.3.7.7.1

സക്ഷേദം പശ്യ | വിധർതരിദം പശ്യ | നാകേദം പശ്യ |
 രമതിഃ പനിഷ്ടാ | ജതം വർഷിഷ്ടം | അമൃതാ യാന്യാഹുഃ |
 സൂര്യോ വരിഷ്ടോ അക്ഷഭിർവിഭാതി |
 അനു ദ്യാവാപൃഥിവീ ദേവപുത്രേ | ദീക്ഷാഽസി തപസോ
 യോനിഃ | തപോഽസി ബ്രഹ്മണോ യോനിഃ || 79

T.B.3.7.7.2

ബ്രഹ്മാസി ക്ഷത്രസ്യ യോനിഃ | ക്ഷത്രമസ്യുതസ്യ
 യോനിഃ | ജതമസി ഭൂരാദഭേ | ശ്രദ്ധാം മനസാ |

ദീ॒ക്ഷാം ത॒പ॒സാ॒ । വി॒ശ്വ॒സ്യ॒ ഭു॒വ॒ന॒സ്യാധി॑പതിം ।
 സ॒ർവ്വേ॒ കാ॒മാ യ॑ജമാ॒ന॒സ്യ॒ സ॒ന്തു॒ ।
 വാ॒തം പ്രാ॑ണം മ॒ന॒സാഽന്വ॑രദാമഹേ ।
 പ്ര॒ജാപ॑തിം ഋ॒തോ ഭു॒വ॒ന॒സ്യ॒ ഗോ॒പാഃ॒ ।
 സ॒ നോ॑ മൃ॒ത്യോസ്തോ॑യ॒താം പാ॒ത്വഹ്॑സഃ ॥ 80

T.B.3.7.7.3

ജ്യോ॒ഗ്ജീ॒വാ ജ॑രാമ॒ശീമ॑ഹി ।
 ഇ॒ന്ദ്ര॒ ശാ॒ക॒ര ഗാ॑യ॒ത്രിം പ്ര॑പ॒ദ്യേ॒ । താ॑ം തേ॒ യു॑നജ്മി ।
 ഇ॒ന്ദ്ര॒ ശാ॒ക॒ര ത്രി॑ഷ്ടു॒ഭം പ്ര॑പ॒ദ്യേ॒ । താ॑ം തേ॒ യു॑നജ്മി ।
 ഇ॒ന്ദ്ര॒ ശാ॒ക॒ര ജ॑ഗ॒തീം പ്ര॑പ॒ദ്യേ॒ । താ॑ം തേ॒ യു॑നജ്മി ।
 ഇ॒ന്ദ്ര॒ ശാ॒ക॒രാ॒നുഷ്ടു॑ഭം പ്ര॑പ॒ദ്യേ॒ । താ॑ം തേ॒ യു॑നജ്മി ।
 ഇ॒ന്ദ്ര॒ ശാ॒ക॒ര പ॑ഷ്॒തിം പ്ര॑പ॒ദ്യേ॒ ॥ 81

T.B.3.7.7.4

താ॑ം തേ॒ യു॑നജ്മി । ആ॒ഹം ദീ॒ക്ഷാ॑മ॒രുഹ॑-മൃ॒ത॒സ്യ॒ പ॒തീം॑ ।
 ഗാ॑യ॒ത്രേണ॑ ഛ॒ന്ദ॒സാ ബ്ര॑ഹ്മ॒ണാ ച॑ । ഋ॒ത॒ഹ് സ॒ത്യേഽധാ॑യി ।
 സ॒ത്യമൃ॒തേഽധാ॑യി । ഋ॒തം ച॑ മേ॒ സ॒ത്യം ചാ॑ഭു॒താം ।
 ജ്യോ॒തിര॑ഭു॒വഹ്॑ സു॒വ॒രഗ॑മം । സു॒വ॒ർഗം ഋ॒തോ॑ നാ॒ക॒സ്യ॒

പൃഷ്ഠം । ബ്രഹ്മസ്യ വിഷ്ണുപഥഗമം । പൃഥിവീ ദീക്ഷാ ॥ 82

T.B.3.7.7.5

തയാഽഗ്നിർ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ । യയാഽഗ്നിർ ദീക്ഷയാ
ദീക്ഷിതഃ । തയാ ത്വാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമി ।
അന്തരീക്ഷം ദീക്ഷാ । തയാ വായുർ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।
യയാ വായുർ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।
തയാ ത്വാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമി ।
ദ്യാൗർ ദീക്ഷാ । തയാഽഽദിത്യോ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।
യയാഽഽദിത്യോ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ॥ 83

T.B.3.7.7.6

തയാ ത്വാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമി । ദിശോ ദീക്ഷാ ।
തയാ ചന്ദ്രമാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ । യയാ ചന്ദ്രമാ ദീക്ഷയാ
ദീക്ഷിതഃ । തയാ ത്വാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമി ।
ആപോ ദീക്ഷാ । തയാ വരുണോ രാജാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।
യയാ വരുണോ രാജാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।
തയാ ത്വാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമി । ഓഷധയോ ദീക്ഷാ ॥ 84

T.B.3.7.7.7

തയാ സോമോ രാജാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ । യയാ സോമോ
രാജാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ । തയാ ത്വാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമി ।

വാഗ് ദീക്ഷാ । തയാ പ്രാണോ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।

യയാ പ്രാണോ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।

തയാ ത്വാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമി ।

പൃഥിവീ ത്വാ ദീക്ഷമാണമനു ദീക്ഷതാം ।

അന്തരീക്ഷം ത്വാ ദീക്ഷമാണമനു ദീക്ഷതാം ।

ദ്യൗസ്ത്വാ ദീക്ഷമാണമനു ദീക്ഷതാം ॥ 85

T.B.3.7.7.8

ദിശ്സ്ത്വാ ദീക്ഷമാണമനു ദീക്ഷന്താം ।

ആപ്സ്ത്വാ ദീക്ഷമാണമനു ദീക്ഷന്താം ।

ഓഷധയസ്ത്വാ ദീക്ഷമാണമനു ദീക്ഷന്താം ।

വാക്ത്വാ ദീക്ഷമാണമനു ദീക്ഷതാം ।

ഋച്സ്ത്വാ ദീക്ഷമാണമനു ദീക്ഷന്താം ।

സാമാനി ത്വാ ദീക്ഷമാണമനു ദീക്ഷന്താം ।

യജുഷി ത്വാ ദീക്ഷമാണമനു ദീക്ഷന്താം ।

അഹശ്വ രാത്രിശ്വ । കൃഷിശ്വ വൃഷ്ടിശ്വ ।

തിഷിശ്വാപചിതിശ്വ ॥ 86

T.B.3.7.7.9

ആപശ്ചൗഷധയശ്ച | ഊർക്ച സൂന്യതാ ച | താസ്ത്വാ
 ദീക്ഷമാണമനു ദീക്ഷന്താം | സ്വേ ദക്ഷേ ദക്ഷപിതേഹ
 സീദ | ദേവാനാഽ സുതോ മഹതേ രണായ |
 സ്വാസസ്ഥസ്തനുവാ സംവിശസ്വ |
 പിതേവൈധി സൂനവ ആസുശേവഃ |
 ശിവോ മാ ശിവമാവിശ | സത്യം മ ആത്മാ |
 ശ്രദ്ധാ മേ ഽക്ഷിതിഃ || 87

T.B.3.7.7.10

തപോ മേ പ്രതിഷ്ഠാ | സവിത്യുപ്രസൂതാ മാ ദിശോ
 ദീക്ഷയന്തു | സത്യമസ്മി | അഹം ത്വദസ്മി മദസി ത്വമേതത് |
 മമാസി യോനിസ്തവ യോനിരസ്മി |
 മമൈവ സന്നഹ ഹവ്യാന്യഗേ | പുത്രഃ പിത്രേ ലോകകൃ-
 ജ്ജാതവേദഃ | ആജുഹ്വാനഃ സുപ്രതീകഃ പുരസ്താത് |
 അഗ്നേ സ്വാം യോനിമാസീദ സാധ്യാ |
 അസ്മിൻമ സധസ്ഥേ അധ്യുത്തരസ്മിൻ || 88

T.B.3.7.7.11

വിശ്വേ ദേവാ യജമാനശ്ച സീദത | ഏകമിഷേ
 വിഷ്ണുസ്ത്വാഽന്യേതു | ദേവ ഊർജേ വിഷ്ണുസ്ത്വാഽന്യേതു |

ത്രീ॑ണി॒ വ്ര॒തായ॑ വി॒ഷ്ണു॒സ്താഽനേ॑തു । ച॒താരി॑ മാ॒യോ ഭ॒വായ॑
 വി॒ഷ്ണു॒സ്താഽനേ॑തു । പ॒ഞ്ച പ॒ശുഭ്യോ॑ വി॒ഷ്ണു॒സ്താഽനേ॑തു ।
 ഷ॒ഡ്രായ॑സ്പോ॒ഷായ॑ വി॒ഷ്ണു॒സ്താഽനേ॑തു ।
 സ॒പ്ത സ॒പ്തഭ്യോ॑ ഹോ॒ത്രാഭ്യോ॑ വി॒ഷ്ണു॒സ്താഽനേ॑തു ।
 സ॒ഖായഃ॑ സ॒പ്തപ॒ദാ അ॒ഭൃമ॑ । സ॒ഖ്യം തേ॑ ഗ॒മേയം॑ ॥ 89

T.B.3.7.7.12

സ॒ഖ്യാത്തേ॑ മാ യോ॒ഷം । സ॒ഖ്യാന്തേ॑ മാ യോ॒ഷാം ॥
 സാ॒ടസി॑ സു॒ബ്രഹ്മ॑ണ്യേ । ത॒സ്യോ॒സ്മേ പൃ॒ഥിവി॑ പാ॒ദഃ ।
 സാ॒ടസി॑ സു॒ബ്രഹ്മ॑ണ്യേ । ത॒സ്യോ॒സ്മേന്തരി॑ക്ഷം പാ॒ദഃ ।
 സാ॒ടസി॑ സു॒ബ്രഹ്മ॑ണ്യേ । ത॒സ്യോ॒സ്മേ ദ്യൗഃ॑ പാ॒ദഃ ।
 സാ॒ടസി॑ സു॒ബ്രഹ്മ॑ണ്യേ । ത॒സ്യോ॒സ്മേ ദി॒ശഃ॑ പാ॒ദഃ ॥ 90

T.B.3.7.7.13

പ॒രോര॑ജാസ്മേ പ॒ഞ്ചമഃ॑ പാ॒ദഃ । സാ ന॑ ഇ॒ഷമൂ॑ർജം ധൃ॒ക്ഷ ।
 തേജ॑ ഇ॒ന്ദ്രിയം॑ । ബ്ര॒ഹ്മവ॑ർച॒സമ॑ന്നാദ്യം । വി॒മിമേ॑ ത്വാ
 പ॒യസ്വ॑തീം । ദേ॒വാനാ॑ം ധേ॒നുഃ സു॒ദൃഘാ॑-മ॒നപ॑സ്സുര॒ന്തീം ।
 ഇ॒ന്ദ്രഃ സോ॑മം പി॒ബതു॑ । ക്ഷേ॒മോ അ॑സ്സു നഃ ।
 ഇ॒മാം ന॑രാഃ കൃ॒ണുത॑ വേ॒ദിമേ॑ത്യ ।

വസു॑മതീ॑ꣳ രു॒ദ്ര॑വ॒തീമാ॑ദി॒ത്യവ॑തീം ॥ 91

T.B.3.7.7.14

വർഷ॑ന്മി॒വഃ । നാഭാ॑ പൃ॒ഥ്വിവൃ॑ഃ । യഥാ॑യം യജ॑മാനോ
 ന രി॒ഷ്യത് ॥ ദേ॒വസ്യ॑ സ॒വിതുഃ॑ സ॒വേ । ച॒തുഃ ശി॒ഖണ്ഡാ॑
 യു॒വതിഃ॑ സു॒പേശാഃ॑ । ഘൃ॒തപ്ര॑തീ॒കാ ഭു॑വ॒നസ്യ॑ മധ്യേ ॥
 തസ്യാ॑ꣳ സു॒പർണാ॑വധി യൗ നി॒വിഷ്ഠൗ ॥
 തയോർ ദേ॒വാനാ॑മധി॒ഭാഗ॑ധേ॒യം । അ॒പ ജ॑ന്യം ഭ॒യം നൃ॑ദ ।
 അ॒പ ച॒ക്രാണി॑ വർ॒തയ॑ । ഗൃ॒ഹꣳ സോ॑മ॒സ്യ ഗൃ॑ച്ഛതം ।
 ന വാ ഉ॒വേത॑ത്രി॒യസേ॑ ന രി॒ഷ്യസി॑ ।
 ദേ॒വാꣳ ഇ॒ദേ॒ഷി പ॑മി॒ഭിഃ സു॒ഗേ॒ഭിഃ । യ॒ത്ര യ॑ന്തി സു॒കൃ॒തോ
 നാ॒പി ഭു॑ഷ്ഠതഃ । ത॒ത്ര ത്വാ ദേ॒വഃ സ॒വിതാ॑ ഭ॒ധാതു ॥ 92

T.B.3.7.8.1

യദ॑സ്യ പാ॒രേ രജ॑സഃ । ശു॒ക്രം ജ്യോ॑തിര॒ജായ॑ത ।
 തന്നഃ॑ പർഷ॒ദതി॑ ദി॒ഷഃ । അ॒ഗ്നേ വൈ॑ശ്വാ॒നര॑ സ്വാ॒ഹാ ॥
 യസ്മാ॑ദ്ഭി॒ഷാഽവാ॑ശി॒ഷ്ടാഃ । തതോ॑ നോ അ॒ഭയം॑ കൃ॒ധി ।
 പ്ര॒ജാഭ്യഃ॑ സർ॒വാഭ്യോ॑ മൃ॒ധ । നമോ॑ രു॒ദ്രായ॑ മീ॒ധുഷേ॑ ॥
 യസ്മാ॑ദ്ഭി॒ഷാ നൃ॑ഷ॒ദഃ । തതോ॑ നോ അ॒ഭയം॑ കൃ॒ധി ॥ 93

T.B.3.7.8.2

പ്രജാഭ്യഃ സർവാഭ്യോ മൃഡ | നമോ രുദ്രായ മീഡുഷേ |
 ഉദുസ്ര തിഷ്ട പ്രതിതിഷ്ട മാ രിഷഃ | മേമം യജ്ഞം യജമാനം
 ച രീരിഷഃ | സുവർഗേ ലോകേ യജമാനഃ ഹി ധേഹി |
 ശം ന ഏധി ദിപദേ ശം ചതുഷ്വദേ |
 യസ്മാദ്ഭീഷാഽവേപിഷ്ടാഃ പലായിഷ്ടാഃ സമജ്ഞാസ്ഥാഃ |
 തതോ നോ അഭയം കൃധി | പ്രജാഭ്യഃ സർവാഭ്യോ മൃഡ |
 നമോ രുദ്രായ മീഡുഷേ || 94

T.B.3.7.8.3

യ ഇദമകഃ | തസ്മൈ നമഃ | തസ്മൈ സ്വാഹാ | ന വാ
 ഉ വേതന്ത്രിയസേ | ആശാനാം ത്വാ വിശ്വാ ആശാഃ |
 യജ്ഞസ്യ ഹി സ്ഥ ജ്വതിയൗ | ഇന്ദ്രാഗ്നീ ചേതനസ്യ ച |
 ഹുതാഹുതസ്യ തൃപ്യതം | അഹുതസ്യ ഹുതസ്യ ച |
 ഹുതസ്യ ചാഹുതസ്യ ച | അഹുതസ്യ ഹുതസ്യ ച |
 ഇന്ദ്രാഗ്നീ അസ്യ സോമസ്യ | വീതം പിബതം ജുഷേമാം |
 മാ യജമാനം തമോ വിദത് | മർതിജോ മോ ഇമാഃ പ്രജാഃ |
 മാ യഃ സോമമിമം പിബാത് | സഃസൃഷ്ടമുദയം കൃതം || 95

T.B.3.7.9.1

അനാഗസസ്ത്യാ വയം । ഇന്ദ്രേണ പ്രേഷിതാ ഉപ ।
 വായുഷ്ടേ അസ്ത്യാശ്ശഭൂഃ । മിത്രസേ അസ്ത്യാശ്ശഭൂഃ ।
 വരുണസേ അസ്ത്യാശ്ശഭൂഃ । അപാം ക്ഷയാ ജിതസ്യ ഗർഭാഃ ।
 ഭുവനസ്യ ഗോപാഃ ശ്യേനാ അതിമയഃ । പർവതാനാം കകുഭഃ
 പ്രയുതോ നപാതാരഃ । വഹ്നുനേന്ദ്രാഹായത ।
 ഘോഷേണാമീവാശ്ചാതയത ॥ 96

T.B.3.7.9.2

യുക്താഃ സ്ഥ വഹത । ദേവാ ഗ്രാവാണ ഇന്ദുരിന്ദ്ര
 ഇത്യവാദിഷുഃ । ഏന്ദ്രമചുചുവുഃ പരമസ്യാഃ പരാവതഃ ।
 ആസ്മാമ് സധസ്ഥാത് । ഓരോരന്തരിക്ഷാത് ।
 ആ സുഭൂതമസുഷവുഃ । ബ്രഹ്മവർചസം മ ആസുഷവുഃ ।
 സമരേ രക്ഷാശ്ച സുവധിഷുഃ । അപഹതം ബ്രഹ്മജ്യസ്യ ।
 വാക്ച ത്വാ മനശ്ച ശ്രീണീതാം ॥ 97

T.B.3.7.9.3

പ്രാണശ്ച ത്വാപാനശ്ച ശ്രീണീതാം ।
 ചക്ഷുശ്ച ത്വാ ശ്രോത്രം ച ശ്രീണീതാം ।
 ദക്ഷശ്ച ത്വാ ബലം ച ശ്രീണീതാം ।

ഓജശ്ച ത്വാ സഹശ്ച ശ്രീണീതാം ।

ആയുശ്ച ത്വാ ജരാ ച ശ്രീണീതാം । ആത്മാ ച ത്വാ

തനുശ്ച ശ്രീണീതാം । ശൃതോഽസി ശൃതം കൃതഃ ।

ശൃതായ ത്വാ ശൃതേഭ്യസ്താ । യമിന്ദ്രമാഹുർ വരുണം

യമാഹുഃ । യം മിന്ദ്രമാഹുർ യമു സത്യമാഹുഃ ॥ 98

T.B.3.7.9.4

യോ ദേവാനാം ദേവതമസ്തപോജാഃ ।

തസ്മൈ ത്വാ തേഭ്യസ്താ । മയി തൃദിന്ദ്രിയം മഹത് ।

മയി ദക്ഷോ മയി ക്രുതഃ । മയി ധായി സുവീര്യം ।

ത്രിശുഗ്ഘർമോ വിഭാതു മേ । ആകൃത്യാ മനസാ സഹ ।

വിരാജാ ജ്യോതിഷാ സഹ ।

യജ്ഞേന പയസാ സഹ । തസ്യ ദോഹമശീമഹി ॥ 99

T.B.3.7.9.5

തസ്യ സുതമശീമഹി । തസ്യ ദക്ഷമശീമഹി । വാഗ്ജ്ജ്ഞാണാ

സോമസ്യ തൃപ്യതു । മിത്രോ ജനാൻപ്ര സ മിത്ര ।

യസ്മാന്ന ജാതഃ പരോ അന്യോ അസ്തി ।

യ ആവിവേശ ഭുവനാനി വിശ്വാ ।

പ്രജാപതിഃ പ്രജയാ സംവിദാനഃ ।

തീർന്നി ജ്യോതിഷി സചതേ സ ഷോഡശീ ।

ഏഷ ബ്രഹ്മ യ ജ്ഞിയഃ । ഇന്ദ്രോ നാമ ശ്രുതോ ഗണേ ॥ 100

T.B.3.7.9.6

പ്രതേ മഹേ വിദമേ ശസ്സിഷസ്വ ഹരീ ।

യ ജ്ഞിയഃ പ്രതേ വന്യേ । വനുഷോ ഹര്യതം മദം ।

ഇന്ദ്രോ നാമ ഷൃതം ന യഃ । ഹരിഭിശ്ചാര്യ സേചതേ ।

ശ്രുതോ ഗണ ആത്വാ വിശന്തു । ഹരിവർപസം ഗിരഃ ।

ഇന്ദ്രാധിപതേഽധിപതിസ്ത്വം ദേവാനാമസി । അധിപതിം മാം ।

ആയുഷ്മന്തം വർചസ്വന്തം മനുഷ്യേഷു കുരു ॥ 101

T.B.3.7.9.7

ഇന്ദ്രശ്ച സമ്രാഡ് വരുണശ്ച രാജാ । തൗ തേ ഭക്ഷം

ചക്രതുരഗ്ര ഏതം । തയോരനു ഭക്ഷം ഭക്ഷയാമി ।

വാഗ്ജുഷാണാ സോമസ്യ തൃപ്യതു ।

പ്രജാപതിർ വിശ്വകർമ്മാ । തസ്യ മനോ ദേവം യജേണൻ

രാധ്യാസം । അർഥേ ഗാ അസ്യ ജഹിതഃ ।

അവസാനപതേഽവസാനം മേ വിന്ദ ।

നമോ രുദ്രായ വാസ്പോഷ്ണതയേ । ആയനേ വിദ്രവണേ ॥ 102

T.B.3.7.9.8

ഉദ്യാനേ യത്പരായണേ । ആവർത്തനേ വിവർത്തനേ ।
 യോ ഗോപായതി തച്ഛുഹുവേ ।
 യാന്യപാമിത്യാ-ന്യപ്രതീത്താ-ന്യസ്തി । യമസ്യ ബലിനാ
 ചരാമി । ഇഹൈവ സന്തഃ പ്രതി തദ്യാതയാമഃ ।
 ജീവാ ജീവേഭ്യോ നിഹരാമ എന്നത് । അന്യുണാ
 അസ്തിന്നന്യുണാഃ പരസ്തിൻ । തൃതീയേ ലോകേ
 അന്യുണാഃ സ്യാമ । യേ ദേവയാനാ ഉത പിതൃയാണാഃ ॥ 103

T.B.3.7.9.9

സർവാൻ പഥോ അന്യുണാ ആക്ഷീയേമ ।
 ഇദമു നു ശ്രേയോഽവസാനമാഗന്മ ।
 ശിവേ നോ ദ്യാവാപൃഥിവീ ഉഭേ ഇമേ ।
 ഗോമ-ദ്ധനവ-ദശാവ-ദൂർജസ്വത് । സുവീരാ വീരൈരനു
 സംചരേമ । അർകഃ പവിത്രച്ഛു രജസോ വിമാനഃ ।
 പുനാതി ദേവാനാം ദുവനാനി വിശ്വാ ।
 ദ്യാവാപൃഥിവീ പയസാ സംഘിദാനേ ।
 ഘൃതം ദുഹാതേ അമൃതം പ്രപീനേ ।

പവിത്രമർകോ രജസോ വിമാനഃ ।
 പുനാതി ദേവാനാം ഭുവനാനി വിശ്വാ । സുവർ ജ്യോതിർ
 യശോ മഹത് । അശീമഹി ഗായമുത പ്രതിഷ്ഠാം ॥ 104

T.B.3.7.10.1

ഉദസ്താംഹീമ് സവിതാ മിത്രോ അര്യമാ ।
 സർവാ-നമിത്രാ-നവധീ-ഭ്യുഗേന ।
 ബൃഹന്തം മാമകരദ്വീരവന്തം । രഥന്തരേ ശ്രയസ്വ സ്വാഹാ
 പൃഥിവ്യാം । വാമദേവ്യേ ശ്രയസ്വ സ്വാഹാഽന്തരീക്ഷേ ।
 ബൃഹതി ശ്രയസ്വ സ്വാഹാ ദിവി । ബൃഹതാ
 ത്യാപസ്തന്തോമി । ആ ത്വാ ദദേ യശസേ വീര്യായ ച ।
 അസ്താസ്വഹ്നീയാ യൂയം ദധാമേന്ദ്രിയം പയഃ ।
 യസ്മൈ ദ്രഷ്ടോ യസ്മൈ ഉദർഷഃ ॥ 105

T.B.3.7.10.2

ദൈവ്യഃ കേതുർ വിശ്വാം ഭുവനമാവിവേശ് ।
 സ നഃ പാഹ്യരിഷ്ടൈഃ സ്വാഹാ ।
 അനു മാ സർവോ യജേന്താഽയമേതു ।
 വിശ്വേ ദേവാ മരുതഃ സാമാർകഃ ।
 ആപ്രിയശ്ശന്ദാഽസി നിവിദോ യജുഽഷി ।

അസ്യേ॑ പൃ॒ഥിവ്യേ॑ യദ്യജ്ഞീ॑യം ।
 പ്ര॒ജാപ॑തേർ വർ॒തനി॑മനു॒ വർ॒തസ്വ ।
 അനു॑ വീ॒രൈരനു॑ രാധ്യാമ॒ ഗോഭിഃ॑ । അ॒ന്യശൈ॑രനു
 സർവൈ॑രു പു॒ഷ്പൈഃ॑ । അനു॑ പ്ര॒ജയാഽ॒ന്വിന്ദി॑യേ॒ണ് ॥ 106

T.B.3.7.10.3

ദേ॒വാ നോ॑ യജ്ഞമൃ॒ജുധാ॑ നയ॒ന്തു । പ്ര॒തി ക്ഷ॑ത്രേ
 പ്ര॒തി തി॑ഷ്ഠാമി രാ॒ശ്യേ । പ്ര॒ത്യശോ॑ഷു പ്ര॒തിതി॑ഷ്ഠാമി ഗോ॒ഷു ।
 പ്ര॒തി പ്ര॒ജായാം॑ പ്ര॒തി തി॑ഷ്ഠാമി ഭവേ॒ ॥
 വി॒ശ്വമ॑ന്യാഽഭി॒ വാവൃ॑ധേ । തദ॒ന്യസ്യാ॑-മധി॒ശ്രിതം॑ ।
 ദിവേ॑ ച വി॒ശ്വക॑ർമ്മ॒ണേ । പൃ॒ഥിവ്യേ॑ ചാ॒കരം॑ നമഃ ।
 അ॒സ്താനൃ॑ഃ പൃ॒ഥിവീ॑ം । അ॒സ്താനൃ॑ഷഭോ യു॒വാ ഗാഃ॑ ॥ 107

T.B.3.7.10.4

സു॒ന്നേമാ॑ വി॒ശ്വാ ഭു॑വ॒നാ । സു॒ന്നോ യ॒ജ്ഞഃ॑ പ്ര॒ജന॑യ॒തു ।
 അ॒സ്താന॑ജനി പ്രാ॒ജനി॑ । ആ സു॒ന്നാജ്ജായ॑തേ വൃ॒ഷാ॑ ।
 സു॒ന്നാത് പ്ര॒ജനി॑ഷീമ॒ഹി । യേ ദേ॒വാ യേഷാ॑മിദം ഭാ॒ഗധേ॑യം
 ബ॒ഭൂവ॑ । യേഷാ॑ം പ്ര॒യാജാ॑ ഉ॒താനു॑യാജാഃ ।
 ഇ॒ന്ദ്രജ്യേഷ്ടേ॑ഭ്യോ വരു॒ണരാ॑ജഭ്യഃ । അ॒ഗ്നിഹോ॑ത്യുഭ്യോ
 ദേ॒വേഭ്യഃ॑ സ്വാ॒ഹാ॑ । ഉ॒ത ത്യാ നോ॑ ദി॒വാ മ॑തിഃ ॥ 108

T.B.3.7.10.5

അദിതിരുത്യാഃഗമത് | സാ ശന്താചീ മയസ്കരത് |
 അപ സ്രിധഃ | ഉത ത്യാ ദൈവ്യാ ഭിഷജാ | ശം നസ്കരതോ
 അശിനാ | യുയാതാമസ്തദ്രപഃ | അപ സ്രിധഃ |
 ശമഗ്നിരഗ്നിഭിസ്കരത് | ശം നസ്തപതു സൂര്യഃ |
 ശം വാതോ വാത്വരപാഃ || 109

T.B.3.7.10.6

അപ സ്രിധഃ | തദിത്പദം ന വിചികേത വിദാൻ |
 യന്മൃതഃ പുനരപ്യേതി ജീവാൻ | ത്രിവൃദ്യദ് ഭുവനസ്യ
 രഥവൃത് | ജീവോ ഗർഭോ ന മൃതഃ സ ജീവാത് |
 പ്രത്യസ്സൈ പിപീഷതേ | വിശ്വാന്വി വിദുഷേ ഭര |
 അരം ഗമായ ജഗ്മവേ | അപശ്വാദധാനേ നരേ |
 ഇന്ദുരിന്ദുമവാഗാത് | ഇന്ദോരിന്ദോഽപാത് |
 തസ്യ ത ഇന്ദവിന്ദ്രപീതസ്യ മധുമതഃ |
 ഉപഹൃതസ്ത്യാ-പഹൃതോ ഭക്ഷയാമി || 110

T.B.3.7.11.1

ബ്രഹ്മ പ്രതിഷ്ഠാ മനസോ ബ്രഹ്മ വാചഃ |
 ബ്രഹ്മ യജ്ഞാനാഹ് ഹവിഷാമാജ്യസ്യ |

അതിരികതം കർമ്മണോ യച്ച ഹീനം । യജ്ഞഃ പർവാണി
 പ്രതിരന്നേതി കല്പയൻ । സ്വാഹാകൃതാഃ ഹൃതിരേതു
 ദേവാൻ । ആശ്രാവിതമത്യാശ്രാവിതം ।
 വഷ്ട്വകൃതമത്യനുക്തം ച യജ്ഞേ ।
 അതിരികതം കർമ്മണോ യച്ച ഹീനം ।
 യജ്ഞഃ പർവാണി പ്രതിരന്നേതി കല്പയൻ ।
 സ്വാഹാകൃതാഃ ഹൃതിരേതു ദേവാൻ ॥ 111

T.B.3.7.11.2

യദോ ദേവാ അതിപാദയാനി । വാചാ ചിത്പ്രയതം
 ദേവ ഹേഡനം । അരായോ അസ്മാച്ഛ അഭിദുച്ഛുനായതേ ॥
 അന്യത്രാസ്മൻ-മരുതസ്തന്നിധേതന । തതം മ ആപസ്തദു
 തായതേ പുനഃ । സ്വാദിഷ്ടാ ധീതിരുചമായ ശസ്യതേ ।
 അയച്ഛ സമുദ്ര ഉത വിശ്വദേഷജഃ । സ്വാഹാകൃതസ്യ
 സമുത്യപ്സുതർ ഭുവഃ । ഉദായം തമസസ്സരി ।
 ഉദു ത്യം ചിത്രം ॥ 112

T.B.3.7.11.3

ഇമം മേ വരുണ തത്താ യാമി । ത്വം നോ അഗ്നേ സ ത്വം
 നോ അഗ്നേ । ത്വമഗ്നേ അയാസി പ്രജാപതേ ।

ഇ॒മം ജീ॒വേ॒ഭ്യഃ പ॒രി॒ധി॒ം ദ॒ധാ॒മി । മൈ॒ഷാം നു॑ ഗാ॒ദപ॑രോ
 അ॒ർധ॑മേ॒തം । ശ॒തം ജീ॒വ॒ന്തു ശ॒രദഃ॑ പു॒രു॒ഷീഃ ।
 തി॒രോ മൃ॒ത്യു॒ം ദ॒ധ॒താം പ॒ർവ॑തേന ।
 ഇ॒ഷ്ടേ॒ഭ്യഃ സ്വാ॒ഹാ വ॒ഷ॒ഡ॒നി॒ഷ്ടേ॒ഭ്യഃ സ്വാ॒ഹാ ॥
 ഭേ॒ഷജം॑ ദു॒രി॒ഷ്ടൈ॒ഭ്യ സ്വാ॒ഹാ നി॒ഷ്ക്ര॑ത്യേ സ്വാ॒ഹാ ॥
 ദൗ॒രാ॒ർദ്ധൈ॒ഭ്യ സ്വാ॒ഹാ ദൈ॒വീ॒ഭ്യസ്ത॑നു॒ഭ്യഃ സ്വാ॒ഹാ ॥ 113

T.B.3.7.11.4

ഋ॒ദ്ധൈ॒ഭ്യ സ്വാ॒ഹാ സ॒മൃ॒ദ്ധൈ॒ഭ്യ സ്വാ॒ഹാ ॥
 യ॒ത ഇ॒ന്ദ്ര ദ॒യാ॒മഹേ॑ । ത॒തോ നോ॑ അ॒ഭയം॑ കൃ॒ധി ।
 മ॒ഘ॒വ॒ന്തൃഗ്ധി॑ ത॒വ ത॒ന്ന ഊ॒തയേ॑ ॥
 വി ദി॒ഷോ വി॒മൃ॒ധോ ജ॒ഹി । സ്വ॒സ്തി॒ദാ വി॒ശ॒സ്തതിഃ॑ ।
 വൃ॒ത്ര॒ഹാ വി॒മൃ॒ധോ വ॒ശീ । വൃ॒ഷേ॒ന്ദ്രഃ പു॒ര ഏ॒തു നഃ॑ ।
 സ്വ॒സ്തി॒ദാ അ॒ഭയം॑ ക॒രഃ ।
 ആ॒ഭിർ ഗീ॒ർഭിർ യദ॑തോ ന ഊ॒നം ॥ 114

T.B.3.7.11.5

ആ॒പ്യാ॒യ॒ഹ॒രി॒വോ വ॒ർധ॑മാനഃ । യദാ॑ സ്തോ॒തൃഭ്യോ
 മ॒ഹി ഗോ॒ത്രാ രു॒ജാ॒സി । ഭൂ॒യി॒ഷ്ടദാ॒ജോ അ॒ധ തേ॑ സ്യാ॒മ ।
 അ॒നാജ്ഞാ॑തം യദാ॑ജ്ഞാ॑തം । യ॒ജ്ഞ॑സ്യ ക്രി॒യതേ॑ മി॒മു ।
 അ॒ഗ്നേ തദ॑സ്യ ക॒ല്പ॒യ । ത്വച്ഛ॑ ഹി വേ॒തം യ॒മാത॑മം ।

പുരുഷസംമിതോ യജ്ഞഃ । യജ്ഞഃ പുരുഷസംമിതഃ ।
 അഗ്നേ തദസ്യ കല്പയ । ത്വച് ഹി വേതം യമാതഥം ।
 യത് പാകത്രാ മനസാ ദീനദക്ഷാ ന । യജ്ഞസ്യ മന്വതേ
 മർതാസഃ । അഗ്നിഷ്ടദ്ധോതാ കൃതുവിദിജാനൻ ।
 യജിഷ്ഠോ ദേവാച്ഛൃത്യശോ യജാതി ॥ 115

T.B.3.7.12.1

യദേവാ ദേവഹേഡനം । ദേവാസശ്ചകൃമാ വയം ।
 ആദിത്യാസുസ്മാമാ മുഞ്ചത । ഋതസ്യർതേന മാമുത ।
 ദേവാ ജീവനകാമ്യോ യത് । വാചാസന്യതമുദിമ ।
 അഗ്നിർമാ തസ്മാദേനസഃ । ഗാർഹപത്യഃ പ്രമുഞ്ചതു ।
 ദുരിതാ യാനി ചകൃമ । കരോതു മാമനേനസം ॥ 116

T.B.3.7.12.2

ഋതേന ദ്യാവാപൃഥിവീ । ഋതേന ത്വച് സരസ്വതി ।
 ഋതാമാ മുഞ്ചതാച്ഛസഃ । യദന്യകൃതമാരിമ ।
 സജാതശച്ഛാദുത വാ ജാമിശച്ഛാത് ।
 ജ്യായസഃ ശച്ഛാദുത വാ കനീയസഃ ।
 അനാജ്ഞാതം ദേവകൃതം യദേനഃ । തസ്മാത്തമസ്മാ-

ഞ്ജാ॑തവേദോ॑ മു॒മുഗ്ധി॑ । യദാ॑ചാ യന്മ॑നസാ ।
ബാ॒ഹുഭ്യാ॑-മൂ॒രുഭ്യാ॑-മ॒ഷ്ടീവദ്ഭ്യാ॑ം ॥ 117

T.B.3.7.12.3

ശി॒ശ്ഞൈ॑ർ യദ॒ന്യതം॑ ച॒ക്രമാ॑ വ॒യം ।
അ॒ഗ്നിർമാ॑ ത॒സ്മാദേ॑ന॒സഃ ।
യദ്ധ॑സ്താഭ്യാ॑ം ച॒കര॑ കി॒ൽബി॑ഷാണി ।
അ॒ക്ഷാണാ॑ം വ॒ഗ്നുമു॑പ॒ ജിഹ്വ॑മാനഃ । ദൂ॒രേപ॑ശ്യാ ച
രാ॒ശ്ചഭ്യു॑ച്ഛ । താ॒ന്യഹ്ന॑സാ-വ॒ന്യുദ॑ത്താ-മൂ॒ണാനി॑ ।
അദീ॑വ്യ॒ന്യുണം॑ യദ॒ഹം ച॑കാർ । യദാ॑ദാ॒സ്യൻമ്
സംജ॑ഗാരാ ജനേ॒ഭ്യഃ । അ॒ഗ്നിർമാ॑ ത॒സ്മാദേ॑ന॒സഃ ।
യന്മ॑യി മാ॒താ ഗർഭേ॑ സ॒തി ॥ 118

T.B.3.7.12.4

എ॒നശ്ച॑കാ॒ര യത്പി॑താ । അ॒ഗ്നിർമാ॑ ത॒സ്മാദേ॑ന॒സഃ ।
യദാ॑ പി॒പേഷ॑ മാ॒തരം॑ പി॒തരം॑ । പു॒ത്രഃ പ്ര॑മു॒ദിതോ॑ ധ॒യൻ ।
അ॒ഹിഘ്ന॑സിതൗ പി॒തരൗ॑ മ॒യാ തത് । തദഗേ॑ അ॒ന്യുണോ॑
ഭ॒വാമി॑ । യദ॒ന്തരി॑ക്ഷം പൃ॒ഥിവീ॑മു॒ത ദ്യാം॑ ।
യന്മാ॑തരം പി॒തരം॑ വാ ജി॒ഹിഘ്ന॑സിമ । അഗ്നി॑ർമാ
ത॒സ്മാദേ॑ന॒സഃ । യദാ॑ശ॒സാ നി॑ശ॒സാ യത്പ॑രാശ॒സാ ॥ 119

T.B.3.7.12.5

യദേ॑നശ്ച॑ കൃ॒മാ നൃ॒തനം॑ ധീ॒യത്പു॑രാ॒ണം । അ॒ഗ്നി॒ർമാ
 ത॒സ്മാദേ॑ന॒സഃ । അ॒തി॒ക്രാ॒മാമി॑ ദു॒രിതം॑ ധീ॒യദേ॑നഃ । ജ॒ഹാ॑മി
 രി॒പ്രം പ॑രമേ॒ സധ॑സ്ഥേ॒ ॥ യ॒ത്ര യ॒ന്തി സു॒കൃതോ॑ നാ॒പി
 ദു॒ഷ്ട്യതഃ॑ । തമാ॑രോഹാ॒മി സു॒കൃതാം॑ നു ലോ॒കം ।
 ത്രി॒തേ ദേ॒വാ അ॒മൃജ്ജ॑തൈ॒തദേ॑നഃ ।
 ത്രി॒ത എ॒തന്മ॑നു॒ഷ്യേഷു॑ മാ॒മൃജേ॑ ।
 തതോ॑ മാ യദി॒ കിംചി॑ദാന॒ശേ ।
 അ॒ഗ്നി॒ർമാ ത॒സ്മാദേ॑ന॒സഃ ॥ 120

T.B.3.7.12.6

ഗാർ॑ഹപ॒ത്യഃ പ്ര॒മുഞ്ച॑തു । ദു॒രിതാ॑ യാ॒നി ച॒ക്വമ॑ ।
 ക॒രോ॒തു മാ॒മനേ॑ന॒സം । ദി॒വി ജാ॑താ അ॒ഹ്നു ജാ॑താഃ ।
 യാ ജാ॑താ ഓ॒ഷധീ॑ഭ്യഃ । അ॒ഥോ യാ അ॒ഗ്നിജാ॑ ആ॒പഃ ।
 താ നഃ॑ ശു॒ന്ധന്തു॑ ശു॒ന്ധനീഃ॑ । യദാ॑പോ ന॒ക്തം॑ ദു॒രിതം॑
 ച॒രാമ॑ । യദാ॑ ദി॒വാ നൃ॒തനം॑ ധീ॒യത്പു॑രാ॒ണം ।
 ഹി॒രണ്യ॑വർണാ॒സ്തത॑ ഉ॒ത്പു॒നീത॑ നഃ ।
 ഇ॒മം മേ॑ വരു॒ണ ത॑ത്താ॒ യാമി॑ ।
 ത്വം നോ॑ അ॒ഗ്നേ സ॒ ത്വം നോ॑ അ॒ഗ്നേ ।

താമഗേ അയാഽസി || 121

T.B.3.7.13.1

യത്തേ ഗ്രാപ്ണാ ചിച്ഛിദുഃ സോമ രാജൻ ।

പ്രിയാണുങ്ഗാനി സ്വാധിതാ പരുഷ്ഠി ।

തഥ്സന്ധഥ് സ്വാജ്യേനോത വർധയസ്വ ।

അനാഗസോ അധമിഥ്സംക്ഷയേമ ।

യത്തേ ഗ്രാവാ ബാഹുച്യുതോ അചുച്യവുഃ ।

നരോ യത്തേ ദുദുഹൂർ ദക്ഷിണേന ।

തത്ത ആപ്യായതാം തത്തേ । നിഷ്ട്യായതാം ദേവ സോമ ।

യത്തേ താപം ബിഭിദുര്യച്ച യോനീം ।

യദാസ്ഥാനാത് പ്രച്യുതോ വേനസി ത്ഥനാ || 122

T.B.3.7.13.2

തായാ തഥ്സോമ ഗുപ്തമസ്തു നഃ । സാ നഃ സംധാഽസത്പരമേ

വ്യോമൻ । അഹാച്ഛരീരം പയസാ സമേത്യ । അന്യോഽന്യോ

ഭവതി വർണോ അസ്യ । തസ്മിൻ. വയമുപഹൂതാസ്ത്വ സ്മഃ ।

ആ നോ ഭജ സദസി വിശ്വരൂപേ । നൃചക്ഷാഃ സോമ ഉത

ശുശ്രൂഗസ്തു । മാ നോ വിഹാസീദ്ഗിർ ആവൃണാനഃ ।

അനാഗാസ്മനുവോ വാവൃധാനഃ ।

ആ നോ രൂപം വഹതു ജായമാനഃ || 123

T.B.3.7.13.3

ഉപക്ഷരന്തി ജുഹോ ഏതേന | പ്രിയാണുങ്ഗാനി തവ
വർധയന്തീഃ | തസ്മൈ തേ സോമ നമ ഇദാഷ്ടച |

ഉപ മാ രാജൻമ സുകൃതേ ഹായസ |

സം പ്രാണാപാനാഭ്യായ് സമു ചക്ഷുഷാ താം |

സഃ ശ്രോത്രേണ ഗച്ഛസ്യ സോമ രാജൻ |

യത്ത ആസ്ഥിതയ് ശമു തത്തേ അസ്മു |

ജാനീതാനഃ സംഗമനേ പഥീനാം |

ഏതം ജാനീതാത്പരമേ വ്യോമൻ |

വൃകാഃ സധസ്ഥാ വിദ രൂപമസ്യ || 124

T.B.3.7.13.4

യദാ ഗച്ഛാത് പഥിഭിർ ദേവയാണൈഃ | ഇഷ്ടാപൂർതേ
കൃണുതാദാവിരസ്മൈ | അരിഷ്ടോ രാജന്നഗദഃ പരേഹി |

നമസ്മൈ അസ്മൈ ചക്ഷസേ രഘുയതേ |

നാകമാരോഹ സഹ യജമാനേന | സൂര്യം ഗച്ഛതാത്പരമേ
വ്യോമൻ | അഭ്യുദേവഃ സവിതാ വന്ദ്യോഽസ്മു നഃ |

ഇദാനീമഹ് ഉപവാചേയാ നൃഭിഃ । വി യോ രത്താ ഭജതി
 മാനവേഭ്യഃ । ശ്രേഷ്ഠം നോ അത്ര ദ്രവിണം യഥാ ദധത് ।
 ഉപ നോ മിത്രാവരുണാവിഹാവതം ।
 അന്യാദീധ്യാമാമിഹ നഃ സഖായാ ।
 ആദിത്യാനാം പ്രസിതിർ ഹേതിഃ ।
 ഉഗ്രാ ശതാപാഷ്ടാ ഘ വിഷാ പരിണോ വൃണക്തു ।
 ആപ്യായസ്വ സം തേ ॥ 125

T.B.3.7.14.1

യദിദീക്ഷേ മനസാ യച്ച വാചാ ।
 യദാ പ്രാണൈശ്ചക്ഷുഷാ യച്ച ശോത്രേണ ।
 യദ്രേതസാ മിമുനേനാപ്യാത്മനാ । അദ്ഭ്യോ ലോകാ
 ദധിരേ തേജ ഇന്ദ്രിയം । ശുക്രാ ദീക്ഷായൈ തപസോ
 വിമോചനീഃ । ആപോ വിമോക്തീർ മയി തേജ ഇന്ദ്രിയം ।
 യദുചാ സാമ്നാ യജുഷാ । പശൂനാം ചർമൻ. ഹവിഷാ
 ദിദീക്ഷേ । യച്ഛനോദി-രോഷധീഭിർ-വനസ്സതൗ ।
 അദ്ഭ്യോ ലോകാ ദധിരേ തേജ ഇന്ദ്രിയം ॥ 126

T.B.3.7.14.2

ശുക്രാ ദീക്ഷായൈ തപസോ വിമോചനീഃ ।
 ആപോ വിമോക്തീർ മയി തേജ ഇന്ദ്രിയം ।
 യേന ബ്രഹ്മ യേന ക്ഷത്രം ।
 യേനേന്ദ്രാഗ്നീ പ്രജാപതിഃ സോമോ വരുണോ യേന രാജാ ॥
 വിശ്വേ ദേവാ ജ്ഞയോ യേന പ്രാണാഃ ।
 അദ്ഭ്യോ ലോകാ ദധിരേ തേജ ഇന്ദ്രിയം ।
 ശുക്രാ ദീക്ഷായൈ തപസോ വിമോചനീഃ ।
 ആപോ വിമോക്തീർ മയി തേജ ഇന്ദ്രിയം । അപാം പുഷ്പമ
 സ്യോഷധീനാശ്ച രസഃ । സോമസ്യ പ്രിയം ധാമ ॥ 127

T.B.3.7.14.3

അഗ്നേഃ പ്രിയത്മശ്ച ഹവിഃ സ്വാഹാ ॥
 അപാം പുഷ്പമസ്യോഷധീനാശ്ച രസഃ ।
 സോമസ്യ പ്രിയം ധാമ । ഇന്ദ്രസ്യ പ്രിയത്മശ്ച ഹവിഃ
 സ്വാഹാ ॥ അപാം പുഷ്പമസ്യോഷധീനാശ്ച രസഃ ।
 സോമസ്യ പ്രിയം ധാമ ।
 വിശ്വേഷാം ദേവാനാം പ്രിയത്മശ്ച ഹവിഃ സ്വാഹാ ॥

വയച്ഛ് സോമ പ്രതേ തവ । മനസ്തനുഷ്ട പിപ്രതഃ ।

പ്രജാവന്തോ അശീമഹി ॥ 128

T.B.3.7.14.4

ദേവേഭ്യഃ പിതൃഭ്യഃ സ്വാഹാ । സോമേഭ്യഃ പിതൃഭ്യഃ സ്വാഹാ ।

കവേഭ്യഃ പിതൃഭ്യഃ സ്വാഹാ । ദേവാസ ഇഹ മാദയധാം ।

സോമ്യാസ ഇഹ മാദയധാം । കവ്യാസ ഇഹ മാദയധാം ।

അനന്തരിതാഃ പിതരഃ സോമ്യാഃ സോമപീമാത് ।

അപൈതു മൃത്യുരമൃതം ന ആഗൻ ।

വൈവസ്വതോ നോ അഭയം കൃണോതു ।

പർണം വനസ്തതേരിവ ॥ 129

T.B.3.7.14.5

അഭി നഃ ശീയതാച്ഛ് രയിഃ । സചതാം നഃ ശചീപതിഃ ।

പരം മൃത്യോ അനുപരേഹി പന്ഥാം । യസ്തേ സ്വ ഇതരോ

ദേവയാനാത് । ചക്ഷുഷ്ഠതേ ശൃണ്വതേ തേ ബ്രവീമി ।

മാ നഃ പ്രജാച്ഛ് രീരിഷോ മോത വീരാൻ । ഇദമു നു ശ്രേയോ

ഽവസാനമാഗന്മ । യദ്ഗോജിദ്-ധനജി-ദശജിദ്യത് ।

പർണം വനസ്തതേരിവ । അഭി നഃ ശീയതാച്ഛ് രയിഃ ।

സചതാം നഃ ശചീപതിഃ ॥ 130

॥ ഹരിഃ ഓം ॥

2 അശ്വമേധം

2.1 തൈത്തിരേയ ബ്രാഹ്മണ തൃതീയാഷ്ടകേ

അഷ്ടമ പ്രപാഠകഃ

॥ ഹരിഃ ഓം ॥

T.B.3.8.1.1

സാ॒ന്ദ്രഹ॑ണ്യേ॒ഷ്ട്വാ യ॑ജതേ ।

ഇ॒മാം ജ॒നതാ॑ꣳ സംഗൃ॑ഹ്ണാ॒നീതി॑ ।

ദാ॒ദശാ॑രതീ॒ രശ॑നാ॒ ഭവ॑തി । ദാ॒ദശ॑ മാ॒സാഃ॑ സം॒വത്സ॑രഃ ।

സം॒വത്സ॑രമേ॒ വാ വ॑രുന്ധേ । മൗ॒ണ്യീ ഭ॑വതി ।

ഊ॒ർഗ്വൈ॑ മു॒ണ്യോഃ॑ । ഊ॒ർജ॑മേ॒ വാ വ॑രുന്ധേ ।

ചി॒ത്രാ നക്ഷ॑ത്രം ഭവതി । ചി॒ത്രം വാ॑ ഏ॒തത്ക॑ർമ്മം ॥ 1 ॥

T.B.3.8.1.2

യദ॑ശ്വമേധഃ॒ സമൃ॑ദ്ധ്യേ । പു॒ണ്യ॑നാമ॒ ദേവ॑ യജ॒ന്നമ॑-

ധു॒വ॑സ്യതി । പു॒ണ്യാ॑മേ॒വ തേ॑ന കീ॒ർതി॑മഭി ജ॒യതി॑ ।

അ॒പദാ॑തീ॒ന്യുതി॑ജഃ॒ സമാ॑വഹ॒ന്ത്യാ സു॑ബ്രഹ്മ॒ണ്യായാഃ॑ ।

സു॒വർഗ॑സ്യ ലോ॒കസ്യ॑ സമ॒ഷ്ട്യേ । കേ॒ശശ്ശ॑ശ്രു॒ വപ॑തേ ।

നഖാ॑നി നി॒കൃ॑ന്തതേ । ദ॒തോ ധാ॑വതേ । സ്താ॑തി ।
 അ॒ഹതം॑ വാ॒സഃ പ॒രിധ॑ത്തേ । പാ॒പ്മ॑നോഽപ॒ഹ॑ന്തേ ।
 വാ॒ചം യ॑തോപ॒വ॑സതി । സു॒വ॒ർഗ॑സ്യ ലോ॒ക॒സ്യ ഗു॑പ്തൈഃ ॥
 രാ॒ത്രിം ജാ॑ഗരയന്ത ആ॒സതേ॑ ।
 സു॒വ॒ർഗ॑സ്യ ലോ॒ക॒സ്യ സ॑മ॒ഷ്ടേ ॥ 2 ॥

T.B.3.8.2.1

ച॒തു॒ഷ്ടൗ ആ॑പോ ഭ॒വന്തി॑ ।
 ച॒തു॒ശ്ശു॒പോ വാ॑ അ॒ശഃ പ്രാ॑ജാപ॒ത്യഃ സ॑മൃ॒ദ്ധ്യേ ।
 താ ദി॒ഗ്ഭ്യഃ॑ സ॒മാഭ്യ॑താ ഭ॒വന്തി॑ । ദി॒ക്ഷു വാ॑ ആ॒പഃ ।
 അ॒ന്നം വാ॑ ആ॒പഃ । അ॒ഭ്യോ വാ॑ അ॒ന്നം ജാ॑യതേ ।
 യദേ॒വാഭ്യോ॑ഽന്നം ജാ॑യതേ । തദ॒വ॒രു॒ന്ധേ ।
 താ॒സു ബ്ര॑ഹ്മാ॒ദനം॑ പ॒ച॒തി । രേ॒ത ഏ॒വ തദ॑ധാ॒തി ॥ 3 ॥

T.B.3.8.2.2

ച॒തുഃ ശ॑രാ॒വോ ഭ॒വന്തി॑ । ദി॒ക്ഷേ॒വ പ്ര॑തി॒തി॒ഷ്ഠ॑തി ॥
 ഉ॒ഭയ॑തോ രു॒ക്മൗ ഭ॒വതഃ॑ । ഉ॒ഭയ॑ത ഏ॒വാസി॑ൻ രു॒ചം ദ॑ധാ॒തി ।
 ഉ॒ദ്ധ॑രതി ശൃ॒തത്വായ॑ । സ॒ർപി॑ഷ്ഠാൻ ഭ॒വതി॑ മേ॒ധുത്വായ॑ ।
 ച॒ത്വാർ ആ॑ർഷേ॒യാഃ പ്രാ॑ശ്ന॒ന്തി ।
 ദി॒ശാ॒മേ॒വ ജ്യോ॑തി॒ഷി ജു॑ഹോ॒തി ।

ച॒ത്വാ॒രി ഹി॑ര॒ണ്യാ॒നി ദ॒ദാ॒തി ।

ദി॒ശാ॒മേ॒വ ജ്യോതി॑ഃ॒ഷ്യ വ॑രു॒ന്ധേ ॥ 4 ॥

T.B.3.8.2.3

യദാ॑ജ്യ-മു॒ച്ഛി॑ഷ്യ॒തേ । ത॒സ്മിൻ ര॒ശനാ॑ം ന്യൂ॒നത്തി॑ ।

പ്ര॒ജാപ॑തിർ വാ ഓ॒ദനഃ॑ । രേ॒ത ആ॑ജ്യം । യദാ॑ജ്യേ ര॒ശനാ॑ം
ന്യൂ॒നത്തി॑ । പ്ര॒ജാപ॑തിമേ॒വ രേ॒തസാ॑ സ॒മർധ॑യതി ।

ദർഭ॑മയീ ര॒ശനാ॑ ദ॒വതി॑ । ബ॒ഹു വാ ഏ॒ഷ കൃ॑ച്ഛരോ

ഽമേ॒ധ്യമു॑പ॒ഗച്ഛ॑തി । യദ॒ശഃ॑ । പ॒വിത്രം॑ വൈ ദർഭാഃ ॥ 5 ॥

T.B.3.8.2.4

യദ് ദർഭ॑മയീ ര॒ശനാ॑ ദ॒വതി॑ । പൂ॒നാത്യേ॑വൈനം ।

പൂ॒തമേ॑നം മേ॒ധ്യമാ॑ലദ॒തേ । അ॒ശ്വാ॒സ്യ വാ ആ॑ല॒ബ്ധ॑സ്യ

മ॒ഹിമോ॑ദക്രാമത് । സ മ॒ഹർത്ഥി॑ജഃ പ്രാ॒വിശ॑ത് ।

തന്മ॒ഹർത്ഥി॑ജാം മ॒ഹർത്ഥി॑ക്ത്വം । യന്മ॒ഹർത്ഥി॑ജഃ പ്രാ॒ശ്ന॑ന്തി ।

മ॒ഹിമാ॑ന-മേ॒വാ॒സ്മിൻ-തദ്യ॑തി ।

അ॒ശ്വാ॒സ്യ വാ ആ॑ല॒ബ്ധ॑സ്യ രേ॒ത ഉ॑ദക്രാമത് ।

തഥ്സു॒വർണ്യ॑ ഹി॑ര॒ണ്യ-മ॑ഭവത് ।

യഥ്സു॒വർണ്യ॑ ഹി॑ര॒ണ്യം ദ॒ദാ॒തി । രേ॒ത ഏ॒വ തദ്യ॑തി ।

ഓദനേ ദദാതി । രേതോ വാ ഓദനഃ । രേതോ ഹിരണ്യം ।
 രേതസൈവാസിൻ രേതോ ദധാതി ॥ 6 ॥

T.B.3.8.3.1

യോ വൈ ബ്രഹ്മണേ ദേവേഭ്യഃ പ്രജാപതയേ-
 പ്രതിപ്രോചയാശാം മേധ്യം ബധ്നാതി । ആ ദേവതാഭ്യോ
 വൃശ്യതേ । പാപീയാൻ ഭവതി । യഃ പ്രതിപ്രോച്യ ।
 ന ദേവതാഭ്യ ആവൃശ്യതേ । വസീയാൻ ഭവതി । യദാഹ ।
 ബ്രഹ്മന്നശാം മേധ്യം ദൻമ്സയാമി ദേവേഭ്യഃ പ്രജാപതയേ
 തേന രാധ്യാസമിതി । ബ്രഹ്മ വൈ ബ്രഹ്മാ ।
 ബ്രഹ്മണ ഏവ ദേവേഭ്യഃ പ്രജാപതയേ പ്രതിപ്രോചയാശാം
 മേധ്യം ബധ്നാതി ॥ 7 ॥

T.B.3.8.3.2

ന ദേവതാഭ്യ ആവൃശ്യതേ । വസീയാൻ ഭവതി ।
 ദേവസ്യ ത്വാ സവിതുഃ പ്രസവ ഇതി രശനാമാദത്തേ
 പ്രസൂതൈ । അശിനോർ-ബാഹുഭ്യോ-മിത്യാഹ ।
 അശിനൗ ഹി ദേവാനാ-മധാര്യു ആസ്താം ।
 പൃഷ്ണോ ഹസ്താഭ്യോ-മിത്യാഹ യതൈ । വ്യൂഢം വാ ഏതദ്
 യജ്ഞസ്യ । യദയജുഷ്ണേന ക്രിയതേ । ഇമാമ-ഗൃഭ്ണൻ
 രശനാ-മൃതസ്യേ-ത്യധിവദതി യജുഷ്കൃതൈ ।

യജ്ഞസ്യ സമൃദ്ധ്യേ ॥ 8 ॥

T.B.3.8.3.3

തദാഹുഃ । ദ്വാദശാശതീ രശനാ കർതവ്യാ(3)
 ത്രയോദശാശതീ(3)-രിതി । ഋഷഭോ വാ ഏഷ ഋതൂനാം ।
 യഥ്സംഘ്വത്സരഃ । തസ്യ ത്രയോദശോ മാസോ വിഷ്ടപം ।
 ഋഷഭ ഏഷ യജ്ഞാനാം । യദശ്വമേധഃ ।
 യഥാ വാ ഋഷഭസ്യ വിഷ്ടപം । ഏവമേതസ്യ വിഷ്ടപം ।
 ത്രയോദശമരതിഃ രശനായാമുപാ-ദധാതി ॥ 9 ॥

T.B.3.8.3.4

യഥ്ഋഷഭസ്യ വിഷ്ടപഃ സൗസ്തരോതി । താദൃഗേവ തത് ।
 പൂർവ ആയുഷി വിദമേഷു കവേത്യുത്യാഹ ।
 ആയുരേവാസ്തിൻ ദധാതി । തയാ ദേവാഃ സുതമാബ്ദുവു-
 രിത്യുത്യാഹ । ഭൂതിമേവോപാ-വർതതേ ।
 ഋതസ്യ സാമന്തീത്സര-മാരപന്തീത്യുത്യാഹ । സത്യം വാ ഋതം ।
 സത്യേനൈവൈന-മൃതേനാരഭതേ ।
 അഭിധാ അസീത്യുത്യാഹ ॥ 10 ॥

T.B.3.8.3.5

തസ്മാദശ്വ-മേധയാജീ സർവാണി ഭൂതാനൃഭി ഭവതി ।
 ഭുവനമസീത്യാഹ । ഭൂമാനമേവോപൈതി ।
 യന്താഽസീത്യാഹ । യന്താരമേവൈനം കരോതി ।
 ധർതാഽസീത്യാഹ । ധർതാരമേവൈനം കരോതി ।
 സോഽഗ്നിം ധൈവശ്യാനര-മിത്യാഹ । അഗ്നാവേവൈനം
 ധൈവശ്യാനരേ ജൂഹോതി । സപ്രഥസമിത്യാഹ ॥ 11 ॥

T.B.3.8.3.6

പ്രജയൈവൈനം പശുഭിഃ പ്രഥയതി ।
 സ്വാഹാകൃത ഇത്യാഹ ।
 ഹോമ ഏവാസ്യേഷഃ । പൃഥിവ്യാമിത്യാഹ ।
 അസ്മാമേവൈനം പ്രതിഷ്ഠാപയതി । യന്താ രാധ്യന്താഽസി
 യമനോ ധർതാഽസി ധരൂണ ഇത്യാഹ ।
 രൂപമേവാസ്യേതൻ മഹിമാനം വ്യാചഷ്ടേ ।
 കൃഷ്ണേ ത്വാ ക്ഷേമായ ത്വാ രര്യൈ ത്വാ പോഷായ
 ത്വേത്യാഹ । ആശിഷമേവൈതാ-മാശാസ്മേ ।
 സ്വഗാ ത്വാ ദേവേഭ്യ ഇത്യാഹ ।
 ദേവേഭ്യ ഏവൈനം സ്വഗാ കരോതി ।

സ്വാഹാ॑ ത്വാ പ്ര॑ജാപ॑തയ ഇ॒ത്യാഹ॑ । പ്രാ॑ജാപ॑ത്യോ വാ
 അ॒ശ്വഃ । യ॒സ്യ ഏ॒വ ദേ॒വതാ॑യാ ആ॒ലഭ്യ॑തേ ।
 ത॒യൈവൈ॒നഃ സ॒മർധ॑യതി ॥ 12 ॥

T.B.3.8.4.1

യഃ പി॑തുര॒നുജാ॑യാഃ പു॒ത്രഃ । സ പു॒രസ്താ॑ന്നയതി ।
 യോ മാ॑തുര॒നുജാ॑യാഃ പു॒ത്രഃ । സ പ॒ശ്ചാന്ന॑യതി ।
 വി॒ഷ്വഞ്ച॑മേ വാ॒സ്താത് പാ॑പ്മാനം വി॒വൃഹ॑തഃ ।
 യോ അ॒ർവ॑ന്തം ജി॒ഹ്വാത്സ॑തി തമ॒ഭ്യമീ॑തി വരു॑ണ
 ഇതി॑ ശ്വാ॒നം ച॑തുര॒ക്ഷം പ്ര॑സൗതി ।
 പ॒രോ മ॑ർതഃ പ॒രഃ ശ്വേ॑തി ശു॒നശ്ച॑തു-ര॒ക്ഷസ്യ॑ പ്രഹ॑ന്തി ।
 ശ്വേ॒വ വൈ॑ പാ॑പ്മാ ഭ്രാ॒ത്യവ്യഃ॑ । പാ॑പ്മാന॒മേവാ॑സ്യ
 ഭ്രാ॒ത്യവ്യഃ॑ ഹന്തി । സൈ॒ധ്രകം॑ മു॒സലം॑ ഭവ॑തി ॥ 13 ॥

T.B.3.8.4.2

ക॒ർമ്മ॑ ക॒ർമ്മൈ॒വാസൈ॑സ്ത॒സാധ॑യതി । പൗ॒ശ്ചശ്ച॑ലേ॒യോ ഹ॑ന്തി ।
 പു॒ശ്ച ശ്ച॑ലാം വൈ॒ ദേവാഃ॑ ശു॒ചം നൃ॑ദധുഃ ।
 ശു॒ചൈ॒വാസ്യ॑ ശു॒ചഃ॑ ഹന്തി ।

പാപ്മാ വാ ഏതമീസ്തതീത്യാഹുഃ ।

യോഽശ്വമേധേന യജത ഇതി ।

അശ്വസ്യ-ധസ്തദമുപാസ്യതി ।

വജ്രീ വാ അശ്വഃ പ്രാജാപത്യഃ ।

വജ്രേണൈവ പാപ്മാനം ഭ്രാതൃവൃഥ-വക്രാമതി ।

ദക്ഷിണാ ഽപ്സാവയതി ॥ 14 ॥

T.B.3.8.4.3

പാപ്മാന-മേവാസ്മാ-ചമല-മപ്സാവയതി । ഐഷീക ഉദൂഹോ
ഭവതി । ആയുർവാ ഇഷീകാഃ । ആയുരേവാസ്മിൻ ദധതി ।

അമൃതം വാ ഇഷീകാഃ । അമൃതമേവാസ്മിൻ ദധതി ।

വേതസശാഖോ-പസംബദ്ധാ ഭവതി ।

അഹ്സായോനിർവാ അശ്വഃ । അഹ്സജോ വേതസഃ ।

സ്വാദേവൈനം യോനേർ നിർമിമീതേ ।

പുരസ്താത് പ്രത്യഞ്ച-മദ്യുദൂഹതി ।

പുരസ്താ-ദേവാസ്മിൻ പ്രതീച്യമൃതം ദധാതി ।

അഹം ച ത്വം ച വൃത്രഹന്നിതി ബ്രഹ്മാ യജമാനസ്യ

ഹസ്തം ഗൃഹ്ണാതി । ബ്രഹ്മക്ഷത്രേ ഏവ സംദധാതി ।

അഭി ക്രത്യേന്ദ്ര ദൂരധ ജ്മന്നിത്യധാര്യൂർ-യജമാനം

ഘോചയത്യ-ഭിജിതൈ ॥ 15 ॥

T.B.3.8.5.1

ചതാർ ജ്വതിജഃ സമുക്ഷന്തി । ആഭ്യ ഏവൈനം ചതസ്യഭ്യോ
 ദിഗ്ഭ്യോ ടഭിസമീരയന്തി । ശതേന രാജപുത്രൈഃ
 സഹായാഭ്യഃ । പുരസ്താത് പ്രത്യക് തിഷ്ഠൻ പ്രോക്ഷതി ।
 അന്നേനാശോന മേധ്യേനേഷ്ടാ । അയച് രാജാ വൃത്രം
 ഘ്വധ്യാദിതി । രാജ്യം ഘാ അധാഭ്യഃ । ക്ഷത്രത് രാജപുത്രഃ ।
 രാജ്യേനൈവാസ്മിൻ ക്ഷത്രം ദധാതി ।
 ശതേനാ-രാജഭിരുഗ്രൈഃ സഹ ബ്രഹ്മാ ॥ 16 ॥

T.B.3.8.5.2

ദക്ഷിണത ഉദക്തിഷ്ഠൻ പ്രോക്ഷതി । അന്നേനാശോന
 മേധ്യേനേഷ്ടാ । അയച് രാജാ പ്രതിധൃഷ്ട്യാ-സ്തപിതി ।
 ബലം വൈ ബ്രഹ്മാ । ബലമരാജോഗ്രഃ ।
 ബലേനൈവാസ്മിൻ ബലം ദധാതി ।
 ശതേന സൂതഗ്രാമണിഭിഃ സഹ ഹോതാ । പശ്യാത്
 പ്രാക്തിഷ്ഠൻ പ്രോക്ഷതി । അന്നേനാശോന മേധ്യേനേഷ്ടാ ।

അയച് രാജാഽസൈ വിശഃ || 17 ||

T.B.3.8.5.3

ബഹുഗൈ ബഹുശാധൈ ബഹുജാവികാധൈ |
 ബഹുവ്രീഹിയവാധൈ ബഹുമാഷതിലാധൈ |
 ബഹുഹിരണ്യാധൈ ബഹുഹസ്തികാധൈ |
 ബഹുദാസപുരുഷാധൈ രയിമത്ത്യ പുഷ്ടിമത്ത്യ |
 ബഹുരായസ്പോഷാധൈ രാജാഽസ്തിതി |
 ഭൂമാ വൈ ഹോതാ | ഭൂമാ സൂതഗ്രാമണ്യഃ |
 ഭൂമൈവാസിൻ ഭൂമാനം ദധാതി |
 ശതേന ക്ഷത്തസംഗ്രഹീത്യഭിഃ സഹോദ്ഗാതാ |
 ഉത്തരതോ ദക്ഷിണാ തിഷ്ഠൻ പ്രോക്ഷതി || 18 ||

T.B.3.8.5.4

അനേനാശോന മേധ്യേനേഷാ |
 അയച് രാജാ സർവമായുരേതിതി |
 ആയുർവാ ഉദ്ഗാതാ | ആയുഃ ക്ഷത്തസംഗ്രഹീതാർഃ |
 ആയുഷൈവാസി-ന്നായുർ-ദധാതി |
 ശതച് ശതം ദവന്തി | ശതായുഃ പുരുഷഃ ശതേന്ദ്രിയഃ |
 ആയുഷ്യേവേന്ദ്രിയേ പ്രതിതിഷ്ഠതി | ചതുഃ ശതാ ദവന്തി |

ച॒ത॒സ്രോ॑ ദി॒ശഃ॑ । ദി॒ക്ഷേ॒വ പ്ര॑തി॒തി॒ഷ്ഠ॑തി ॥ 19 ॥

T.B.3.8.6.1

യ॒ഥാ വൈ॑ ഹ॒വിഷോ॑ ഗൃ॒ഹീ॒ത॒സ്യ॑ സ്ത॒ന്ദതി॑ । ഏ॒വം വാ॑
ഏ॒തദ॒ശാ॒സ്യ॑ സ്ത॒ന്ദതി॑ । യ॒ന്നി॒ക്തമ॑നാ॒ല॒ബ്ധ-മൃ॑മ്സ്യ॒ജന്തി॑ ।
യ॒ഥ്സ്രോ॑ക്യാ॒ അ॒നാഹ॑ । സ॒ർവ॒ഹു॒ത-മേ॒വൈ॒നം
ക॒രോ॒ത്യ സ്ത॒ന്ദായ॑ । അ॒സ്ത॒ന്ന॒ഘ്നി॑ തത് । യ॒ദ്ധു॒ത॒സ്യ॑
സ്ത॒ന്ദതി॑ । സ॒ഹ॒സ്ര॒മ॒നാഹ॑ । സ॒ഹ॒സ്ര॒സം॒മി॒തഃ സു॒വർഗോ॑
ലോ॒കഃ । സു॒വർഗ॒സ്യ॑ ലോ॒ക॒സ്യ-ദി॒ജി॒തൈ॑ ॥ 20 ॥

T.B.3.8.6.2

യത്പ॑രി॒മി॒താ അ॒നു॒ബൃ॒ധാത് । പ॑രി॒മി॒തമ॑വ-രു॒ന്ധീ॒ത ।
അ॑പ॒രി॒മി॒താ അ॒നാഹ॑ । അ॑പ॒രി॒മി॒തഃ സു॒വർഗോ॑ ലോ॒കഃ ।
സു॒വർഗ॒സ്യ॑ ലോ॒ക॒സ്യ॑ സ॒മ॒ഷ്ടൈ॑ । സ്രോ॑ക്യാ॒ ജു॒ഹോ॒തി ।
യാ ഏ॒വ വർഷ്യാ॑ ആ॒പഃ । താ॑ അ॒വരു॑ന്ധേ ।
അ॒സ്യാം ജു॒ഹോ॒തി । ഇ॒യം വാ॑ അ॒ഗ്നിർ വൈ॑ശ്യാ॒നരഃ॑ ॥ 21 ॥

T.B.3.8.6.3

അ॒സ്യാമേ॒വൈ॒നാഃ പ്ര॑തി॒ഷ്ഠാ॒പ॒യ॒തി । ഉ॒വാച॑ ഹ പ്ര॒ജാ॒പ॒തിഃ ।
സ്രോ॑ക്യാ॒സ്യ॑ വാ അ॒ഹമ॑ശ്വമേ॒ധഘ്നി॑ സൗ॒സ്ഥാ॒പ॒യാമി॑ ।

തേന തതഃ സൗസ്ഥിതേന ചരാമീതി ।
 അഗ്നയേ സ്വാഹേത്യാഹ । അഗ്നയ ഏവൈനം ജുഹോതി ।
 സോമായ സ്വാഹേത്യാഹ । സോമായൈവൈനം ജുഹോതി ।
 സവിത്രേ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 സവിത്ര ഏവൈനം ജുഹോതി ॥ 22 ॥

T.B.3.8.6.4

സരസ്വതൈ സ്വാഹേത്യാഹ । സരസ്വത്യാ ഏവൈനം
 ജുഹോതി । പുഷ്ടേ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 പുഷ്ടേ ഏവൈനം ജുഹോതി । ബൃഹസ്പതയേ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 ബൃഹസ്പതയ ഏവൈനം ജുഹോതി ।
 അപാം മോദായ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 അദിദ്യ ഏവൈനം ജുഹോതി । വായവേ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 വായവ ഏവൈനം ജുഹോതി ॥ 23 ॥

T.B.3.8.6.5

മിത്രായ സ്വാഹേത്യാഹ । മിത്രായൈവൈനം ജുഹോതി ।
 വരുണായ സ്വാഹേത്യാഹ । വരുണായൈവൈനം ജുഹോതി ।
 ഏതാദ്യ ഏവൈനം ദേവതാഭ്യോ ജുഹോതി ।
 ദശ ദശ സംപാദം ജുഹോതി । ദശാക്ഷരാ വിരാട് ।

അ॒ന്നം വി॑രാട് । വി॒രാജൈ॑വാ॒ന്നാ-ഭൃ॑മ॒വരു॑ന്ധേ ।
 പ്ര॒വാ ഏ॒ഷോഽസ്മാ॑-ഘോ॒കാച്ഛ॑വതേ ।
 യഃ പരാ॑ചീരാഹു॒തീർ ജു॒ഹോതി॑ । പു॒നഃ പു॒നരഭൃ॑വാർത്ഥം
 ജു॒ഹോതി॑ । അ॒സ്തിന്നേ॒വ ലോ॒കേ പ്ര॒തിതി॑ഷ്ഠതി ।
 ഏ॒താഴ് ഹ॒ വാവ॑ സോഽശ്വ॒മേധ॑സ്യ॒ സൗ॒സ്ഥിതി॑-മു॒വാചാ-
 സ്ക॒ന്ദായ॑ । അ॒സ്തന്ന॑ഴ് ഹി॒ തത് ।
 യദ്യ॒ജ്ഞ॑സ്യ॒ സൗ॒സ്ഥിത॑സ്യ॒ സ്കന്ദ॑തി ॥ 24 ॥

T.B.3.8.7.1

പ്ര॒ജാപ॑തയേ ത്വാ॒ ജു॒ഷ്ടം പ്രോ॑ക്ഷാമീതി॒ പുര॑സ്താത്
 പ്ര॒ത്യുക്തി॑ഷ്ഠൻ പ്രോ॑ക്ഷതി ।
 പ്ര॒ജാപ॑തിർവൈ ദേ॒വാനാ॑മ॒ന്നാദോ॑ വീ॒ർയാവാ॑ൻ ।
 അ॒ന്നാഭൃ॑മേ॒വാസി॑ൻ വീ॒ര്യം॑ ദധാതി ।
 ത॒സ്മാദ॒ശ്വഃ പശു॑നാമ॒ന്നാദോ॑ വീ॒ര്യം॑വ॒ത്തമഃ॑ ।
 ഇ॒ന്ദ്രാഗ്നി॑ഭ്യാം ത്വേതി॒ ദക്ഷി॑ണതഃ ।
 ഇ॒ന്ദ്രാഗ്നീ॑ വൈ ദേ॒വാനാ॑മോ॒ജിഷ്ടൗ॑ ബ॒ലിഷ്ടൗ॑ ।
 ഓ॒ജ ഏ॒വാസി॑ൻ ബ॒ലം॑ ദധാതി ।
 ത॒സ്മാദ॒ശ്വഃ പശു॑നാമോ॒ജിഷ്ടൗ॑ ബ॒ലിഷ്ടഃ॑ ।

വായവേ ത്വേതി പശ്ചാത് ।

വായുർവൈ ദേവാനാമാശുഃ സാരസാരിതമഃ ॥ 25 ॥

T.B.3.8.7.2

ജവമേവാസ്മിൻ ദധാതി । തസ്മാദശഃ പശൂനാമാശുഃ
സാരസാരിതമഃ । വിശ്വേഭ്യസ്താ ദേവേഭ്യ ഇത്യുത്തരതഃ ।

വിശ്വേ വൈ ദേവാ ദേവാനാം യശസീതമാഃ ।

യശ ഏവാസ്മിൻ ദധാതി । തസ്മാദശഃ പശൂനാം യശസീതമഃ ।

ദേവേഭ്യ-സ്തേത്യധസ്താത് । ദേവാ വൈ ദേവാനാ-

മപചിതതമാഃ । അപചിതി-മേവാസ്മിൻ ദധാതി ।

തസ്മാദശഃ പശൂനാ-മപചിതതമഃ ॥ 26 ॥

T.B.3.8.7.3

സർവേഭ്യസ്താ ദേവേഭ്യ ഇത്യുപരിഷ്ഠാത് ।

സർവേ വൈ ദേവാസ്തീഷിമന്തോ ഹരസീനഃ ।

തിഷിമേവാസ്മിൻ ഹരോ ദധാതി ।

തസ്മാദശഃ പശൂനാം തിഷിമാൻ ഹരസീതമഃ ।

ദിവേ ത്വാന്തരിക്ഷായ ത്വാ പൃഥിവ്യേ ത്വേത്യാഹ ।

ഏഭ്യ ഏവൈനം ലോകേഭ്യഃ പ്രോക്ഷതി ।

സതേ ത്വാസതേ ത്വാദഭ്യസ്ത-വാഷധീഭ്യസ്താ

വിശ്വേഭ്യസ്താ ഭൂതേഭ്യ ഇത്യാഹ ।
 തസ്മാദശ്വ-മേധയാ-ജിനഃ സർവാണി ഭൂതാ-ന്യുപജീവന്തി ।
 ബ്രഹ്മവാദിനോ വദന്തി । യത്പ്രാജാപത്യോഽശ്വഃ ।
 അഥ കസ്താദേനമന്യാഭ്യോ ദേവതാഭ്യോഽപി പ്രോക്ഷതീതി ।
 അശ്വേ വൈ സർവാ ദേവതാ അന്യായത്താഃ ।
 തം യദിശ്വേഭ്യസ്താ ഭൂതേഭ്യ ഇതി പ്രോക്ഷതി ।
 ദേവതാ ഏവാസി-ന്നന്യായാതയതി ।
 തസ്മാദശ്വേ സർവാ ദേവതാ അന്യായത്താഃ ॥ 27 ॥

T.B.3.8.8.1

യഥാ വൈ ഹവിഷോ ഗൃഹീതസ്യ സ്കന്തി ।
 ഏവം വാ ഏതദശ്വസ്യ സ്കന്തി ।
 യത്പ്രോക്ഷിത-മനാലബ്ധ-മൃഗ്സ്യജന്തി । യദശ്വചരിതാനി
 ജൂഹോതി । സർവഹുത-മേവൈനം കരോത്യസ്കന്തായ ।
 അസ്കന്നഃ ഹി തത് । യദ്ധുതസ്യ സ്കന്തി । ഇഽംകാരായ
 സ്വാഹേം കൃതായ സ്വാഹേത്യാഹ । ഏതാനി വാ
 അശ്വചരിതാനി । ചരിതൈരേവൈനഃ സമർധയതി ॥ 28 ॥

T.B.3.8.8.2

തദാഹുഃ | അനാഹുതയോ വാ അശ്വചരിതാനി |

നൈതാ ഹോതവ്യം ഇതി | അഥോ ഖലാഹുഃ |

ഹോതവ്യം ഏവ |

അത്ര വാവൈവം വിദാൻശ്വമേധം സ സ്ഥാപയതി |

യദശ്വചരിതാനി ജുഹോതി | തസ്മാജ്ജോതവ്യം ഇതി |

ബഹിർധാ വാ ഏനമേതദായതനാ-ദധാതി |

ഭ്രാതൃവൃമസ്മൈ ജനയതി || 29 ||

T.B.3.8.8.3

യസ്യ നായതനേ-സന്യത്രാഗേ-രാഹുതീർ ജുഹോതി |

സാവിത്രിയാ ഇഷ്ട്യാഃ പുരസ്താത്സിഷ്ട കൃതഃ |

ആഹവനീയേ-ശ്വചരിതാനി ജുഹോതി |

ആയതന ഏവാസ്യാഹുതീർ ജുഹോതി |

നാസ്മൈ ഭ്രാതൃവൃം ജനയതി | തദാഹുഃ |

യജ്ഞമുഖേ യജ്ഞമുഖേ ഹോതവ്യം | യജ്ഞസ്യ ക്ലൃപ്തേ |

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ-നുഖ്യാത്യാ ഇതി |

അഥോ ഖലാഹുഃ || 30 ||

T.B.3.8.8.4

യദ്യജ്ഞമുവേ യജ്ഞമുവേ ജുഹുയാത് | പശുഭിർ യജമാനം
 വൃർധയേത് | അപ് സുവർഗാ-ഘോകാത് പദ്യേത |
 പാപീയാൻ മ്സ്യാദിതി | സകൃദേവ ഹോതവ്യാഃ |
 ന യജമാനം പശുഭിർ വൃർധയതി | അഭി സുവർഗം
 ഘോകം ജയതി | ന പാപീയാൻ ഭവതി |
 അഷ്ടാചത്വാരിൺ-ശത-മശ-രൂപാണി ജുഹോതി |
 അഷ്ടാചത്വാരിൺ-ശദക്ഷരാ- ജഗതീ |
 ജാഗതോഽശ്വഃ പ്രാജാപത്യഃ സമൃദ്ധ്യേ |
 ഏകമതിരിക്തം ജുഹോതി |
 തസ്മാദേകഃ പ്രജാസ്വർധുകഃ || 31 ||

T.B.3.8.9.1

വിദൂർമാത്രാ പ്രഭുഃ പിത്രേത്യാഹ | ഇയം വൈ മാതാ |
 അസൗ പിതാ | ആഭ്യാമേവൈനം പരിദദാതി |
 അശോഽസി ഹയോഽസീത്യാഹ | ശാസ്ത്രേവൈനമേതത് |
 തസ്മാച്ഛിഷ്ടാഃ പ്രജാ ജായന്തേ | അത്യോഽസീത്യാഹ |
 തസ്മാദശ്വഃ സർവാൻ പശൂനത്യേടിതി |

തസ്മാദശ്വഃ സർവേഷാം പശൂനാഃ ശ്രേഷ്ഠം ഗച്ഛതി || 32 ||

T.B.3.8.9.2

പ്ര യശഃ ശ്രേഷ്ഠമാപ്നോതി | യ ഏവം വേദ |
 നരോഽസ്യർവാഽസി സപ്തീരസി വാജ്യസീത്യാഹ |
 രൂപമേവാസ്യൈ-തന്മഹിമാനം വ്യാചഷ്ടേ |
 യയൂർ നാമാഽസീത്യാഹ |
 ഏതദാ അശ്വസ്യ പ്രിയം നാമധേയം | പ്രിയേണൈവൈനം
 നാമധേയേ-നാഭിവാദതി | തസ്മാദപ്യാമിത്രൗ സംഗത്യ |
 നാമ്നാ ചേദ്ധായേതേ | മിത്രമേവ ഭവതഃ || 33 ||

T.B.3.8.9.3

ആദിത്യാനാം പത്യാഽനീഹീത്യാഹ |
 ആദിത്യാനൈവൈനം ഗമയതി |
 അഗന്യേ സ്വാഹാ സ്വാഹേന്ദ്രാ-ഗ്നിഭ്യാമിതി
 പൂർവ-ഹോമാഞ്ജുഹോതി |
 പൂർവ ഏവ ദിഷന്തം ഭ്രാതൃവ്യ-മതിക്രാമതി |
 ഭൂരസി ഭൂവേ ത്വാ ഭവ്യായ ത്വാ ദവിഷ്യതേ
 ത്വേത്യുഗ്മസ്യജതി സർവത്വായ |
 ദേവാ ആശാപാലാ ഏതം ദേവേഭ്യോഽശ്വം മേധായ

പ്രോക്ഷിതം ഗോപായതേത്യാഹ ।

ശതം ധൈവ തല്പ്യാ രാജപുത്രാ ദേവാ ആശാപാലാഃ ।

തേഭ്യ ഏവൈനം പരിദാതി । ഇൗശാരോ വാ അശ്വാഃ

പ്രമുക്തഃ പരാം പരാവതം ഗന്തോഃ ।

ഇഹ ധൃതിഃ സ്വാഹേഹ വിധൃതിഃ സ്വാഹേഹ രന്തിഃ

സ്വാഹേഹ രന്തിഃ സ്വാഹേതി ചതുഷു പഥ്സു ജുഹോതി ॥ 34 ॥

T.B.3.8.9.4

ഏതാ വാ അശ്വസ്യ ബന്ധനം । താഭിരേവൈനം ബധ്നാതി ।

തസ്മാദശ്വാഃ പ്രമുക്തോ ബന്ധന-മാഗച്ഛതി ।

തസ്മാദശ്വാഃ പ്രമുക്തോ ബന്ധനം ന ജഹാതി ।

രാശ്ട്രം ധൈവ അശ്വമേധഃ । രാശ്ട്രേ ഖലു വാ ഏതേ വ്യായച്ഛന്തേ ।

യേശ്വാം മേധ്യം രക്ഷന്തി । തേഷാം യ ഉദൂചം ഗച്ഛന്തി ।

രാശ്ട്രാദേവ തേ രാശ്ട്രം ഗച്ഛന്തി ।

അഥ യ ഉദൂചം ന ഗച്ഛന്തി ॥ 35 ॥

രാശ്ട്രാദേവ തേ വ്യവച്ഛിദ്യന്തേ । പരാ വാ ഏഷ സിച്യതേ ।

യോഽബലോഽശ്വമേധേന യജതേ । യദമിത്രാ അശ്വാം വിന്ദേരൻ ।

ഹന്യേ॑താ॒സ്യ യ॑ജ്ഞഃ । ച॒തു॒ശ്ശതാ॑ ര॒ക്ഷന്തി॑ ।
 യ॑ജ്ഞ॒സ്യാഘാ॑തായ । അ॒മാ॒ന്യമാ॑നീയ പ്രോ॒ക്ഷേ॑യുഃ ।
 സൈ॒വ തതഃ॑ പ്രായ॒ശ്ചി॑ത്തിഃ ॥ 36 ॥

T.B.3.8.10.1

പ്ര॒ജാപ॑തിര-കാമ॒യതാ॑-ശാ॒മേധേ॑ന യ॒ജേയേ॑തി ।
 സ തപോ॑ഽതപ്യത । തസ്യ॑ തേ॒പാന॑സ്യ ।
 സ॒പ്താ॒ത്ഥനോ॑ ദേ॒വതാ॑ ഉ॒ദക്രാ॑മൻ । സാ ദീ॒ക്ഷാഽഭ॑വത് ।
 സ ഏ॒താനി॑ വൈ॒ശ്വദേ॑വാ॒ന്യ-പ॑ശ്യത് ।
 താ॒ന്യ ജൂ॑ഹോത് । തൈ॒ർവൈ സ॑ ദീ॒ക്ഷാമ॑വാ॒രുന്ധ॑ ।
 യദ്വൈ॑ശ്വദേ॒വാനി॑ ജൂ॒ഹോതി॑ ।
 ദീ॒ക്ഷാമേ॒വ തൈ॒ർ യജ॑മാ॒നോ-ഽവ॑രു॒ന്ധേ ॥ 37 ॥

T.B.3.8.10.2

സ॒പ്ത ജൂ॑ഹോതി । സ॒പ്ത ഹി താ॑ ദേ॒വതാ॑ ഉ॒ദക്രാ॑മൻ ।
 അ॒ന്യഹം ജൂ॑ഹോതി । അ॒ന്യഹമേ॒വ ദീ॒ക്ഷാമ॑വാ॒രുന്ധേ॑ ।
 ത്രീ॒ണി വൈ॒ശ്വദേ॑വാ॒ന്യ ജൂ॑ഹോതി ।
 ച॒ത്വാര്യാ॑ഽഭ്-ഗ്ര॒ഹണാ॑നി । സ॒പ്ത സം॑പദ്യ॒ന്തേ ।
 സ॒പ്ത വൈ ശീ॑ർഷ॒ണ്യാഃ പ്രാ॑ണാഃ । പ്രാ॒ണാ ദീ॒ക്ഷാ ।
 പ്രാ॒ണൈരേ॒വ പ്രാ॑ണാൻ ദീ॒ക്ഷാമ॑-വാ॒രുന്ധേ॑ ॥ 38 ॥

T.B.3.8.10.3

ഏകവിശ്വതിം ധൈവശ്വദേവാനി ജുഹോതി ।
 ഏകവിശ്വതിർ വൈ ദേവലോകാഃ ।
 ദ്വാദശ മാസാഃ പഞ്ചർത്ഥഃ ।
 ത്രയ ഇമേ ലോകാഃ । അസാവാദിത്യ ഏകവിശ്വഃ ।
 ഏഷ സുവർഗോ ലോകഃ । തദ്ദൈവ്യം ക്ഷത്രം । സാ ശ്രീഃ ।
 തദ്ബ്രഹ്മസ്യ വിഷ്ണുപം । തത്സാറാജ്യ-മുച്യതേ ॥ 39 ॥

T.B.3.8.10.4

ത്രിശ്വത്ത്വാദ് ഗ്രഹണാനി ജുഹോതി ।
 ത്രിശ്വത്ക്ഷരാ വിരാട് । അന്നം ധീവിരാട് ।
 വിരാജൈവാ-ന്നാദൃമ വരുന്ധേ । ത്രേധാ വിഭജ്യ ദേവതാം
 ജുഹോതി । ത്രയാവൃതോ വൈ ദേവാഃ ।
 ത്രയാവൃത ഇമേ ലോകാഃ । ഏഷാം ലോകാനാമാപ്തേ ॥
 ഏഷാം ലോകാനാം ക്ലൃപ്തേ ॥
 അപ വാ ഏതസ്മാത്പ്രാണാഃ ക്രാമന്തി ॥ 40 ॥

T.B.3.8.10.5

യോ ദീക്ഷാമതിരേചയതി । സ്വപ്താഹം പ്രചരന്തി ।
 സ്വപ്ത വൈ ശീർഷണ്യാഃ പ്രാണാഃ । പ്രാണാ ദീക്ഷാ ।
 പ്രാണൈരേവ പ്രാണാൻ-ദീക്ഷാമ-വരുന്ധേ ।
 പൂർണാഹുതിമുത്തമാം ജുഹോതി । സർവം വൈ
 പൂർണാഹുതിഃ । സർവമേവാപ്നോതി । അഥോ ഇയം വൈ
 പൂർണാഹുതിഃ । അസ്യാമേവ പ്രതിതിഷ്ഠതി ॥ 41 ॥

T.B.3.8.11.1

പ്രജാപതി-രശ്വമേധ-മസൃജത । തച്ഛ്വ സൃഷ്ടം ന
 കിഞ്ചനോദയച്ഛത് । തം വൈശ്വദേവാ-ന്യേവോദ-യച്ഛൻ ।
 യദ് വൈശ്വദേവാനി ജുഹോതി । യജ്ഞസ്യോദ്യത്യൈ ।
 സ്വാഹാ-ssധിമാധീതായ സ്വാഹാ । സ്വാഹാ ssധീതം
 മനസേ സ്വാഹാ । സ്വാഹാ മനഃ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ।
 കായ സ്വാഹാ കസൈ സ്വാഹാ കതമസൈ സ്വാഹേതി
 പ്രാജാപത്യേ മുഖ്യേ ദവതഃ ।
 പ്രജാപതി-മുഖാദിരേവൈനം ദേവതാദിരുദ്യച്ഛതേ ॥ 42 ॥

T.B.3.8.11.2

അദി॑ത്യെ॒ സ്വാഹാ॑ദി॒ത്യെ മ॒ഹ്യെ॒ സ്വാഹാ॑ദി॒ത്യെ
 സു॒മൃ॒ധീ॒കാ॒യൈ സ്വാ॒ഹേ॒ത്യാഹ॑ । ഇ॒യം വാ॑ അദി॒തിഃ ।
 അ॒സൃ॒ഗ് ഏ॒വൈനം॑ പ്ര॒തിഷ്ഠാ॑യോദ്യു॒ച്ഛതേ॑ ।
 സ॒രസ്വ॑ത്യെ॒ സ്വാഹാ॑ സ॒രസ്വ॑ത്യെ ബൃ॒ഹത്യെ॒ സ്വാഹാ॑
 സ॒രസ്വ॑ത്യെ പാ॒വകാ॑യൈ സ്വാ॒ഹേ॒ത്യാഹ॑ ।
 വാ॒ഗൈ സ॒രസ്വ॑തീ । വാ॒ചൈ॒വൈനം॑-മുദ്യു॒ച്ഛതേ॑ ॥
 പു॒ഷ്ണേ॒ സ്വാഹാ॑ പു॒ഷ്ണേ॒ പ്ര॒പഥ്യാ॑യ॒ സ്വാഹാ॑ പു॒ഷ്ണേ॒
 ന॒രന്ധീ॑ഷായ॒ സ്വാ॒ഹേ॒ത്യാഹ॑ ।
 പ॒ശവോ॑ വൈ പു॒ഷാ । പ॒ശുഭി॑രേ॒വൈനം॑-മുദ്യു॒ച്ഛതേ॑ ।
 താ॒ശ്വേ॒ സ്വാഹാ॑ താ॒ശ്വേ॒ തു॒രീപാ॑യ॒ സ്വാഹാ॑ താ॒ശ്വേ॒
 പു॒രുരു॑പായ॒ സ്വാ॒ഹേ॒ത്യാഹ॑ ।
 താ॒ഷ്ടാ വൈ॑ പ॒ശുനാം॑ മി॒മുനാ॑നാൿ രൂ॒പകൃ॑ത് ।
 രൂ॒പമേ॑വ പ॒ശുഷു॑ ദധാതി ।
 അ॒ഥോ രൂ॒പൈരേ॒വൈനം॑-മുദ്യു॒ച്ഛതേ॑ ।
 വി॒ഷ്ണവേ॑ സ്വാഹാ॑ വി॒ഷ്ണവേ॑ നി॒ഖുരൂ॑പായ॒ സ്വാഹാ॑
 വി॒ഷ്ണവേ॑ നി॒ഭൂയ॑പായ॒ സ്വാ॒ഹേ॒ത്യാഹ॑ ।
 യ॒ജ്ഞോ വൈ॑ വി॒ഷ്ണഃ । യ॒ജ്ഞാ॑യൈ॒വൈനം॑-മുദ്യു॒ച്ഛതേ॑ ।

പുർണാഹുതി-മുത്തമാം ജുഹോതി ।

പ്രത്യുത്തഞ്ചൈ സയത്വായ ॥ 43 ॥

T.B.3.8.12.1

സാവിത്രമഷ്ടാ കപാലം പ്രാതർ-നിർവ്വപതി ।

അഷ്ടാക്ഷരാ ഗായത്രി । ഗായത്രം പ്രാതഃ സവനം ।

പ്രാതഃ സവനാ ദേവൈനം ഗായത്രിയാ-ശ്ശുന്ദസോധി
നിർമിമീതേ । അഥോ പ്രാതഃ സവനമേവ തേനാപ്നോതി ।

ഗായത്രിം ഛന്ദഃ ।

സവിത്രേ പ്രസവിത്ര ഏകാദശ-കപാലം മധ്യനിനേ ।

ഏകാദശാക്ഷരാ ത്രിഷ്ടുപ് । ത്രൈഷ്ടുഭം മാധ്യനിനയ് സവനം ।

മാധ്യനിനാദേവൈനയ് സവനാത്രിഷ്ടുഭ-ശ്ശുന്ദസോധി
നിർമിമീതേ ॥ 44 ॥

T.B.3.8.12.2

അഥോ മാധ്യനിനമേവ സവനം തേനാപ്നോതി ।

ത്രിഷ്ടുഭം ഛന്ദഃ ।

സവിത്ര ആസവിത്രേ ദ്വാദശ-കപാല-മപരാഹ്ണേ ।

ദ്വാദശാക്ഷരാ ജഗതി । ജാഗതം തൃതീയസവനം ।

തൃതീയസവനാ-ദേവൈനം ജഗത്യാ-ശ്ശുന്ദസോധി
നിർമിമീതേ । അഥോ തൃതീയസവന-മേവ തേനാപ്നോതി ।

ജഗതിം ചന്ദ്രഃ ।

ഈശ്വരോ വാ അശ്വഃ പ്രമുക്തഃ പരാം പരാവതം ഗന്തോഃ ।

ഇഹ ധൃതിഃ സ്വാഹേഹ വിധൃതിഃ സ്വാഹേഹ രന്തിഃ

സ്വാഹേഹ രന്തിഃ സ്വാഹേതി ചതസ്ര

ആഹുതീർ ജുഹോതി ॥ 45 ॥

ചതസ്രോ ദിശഃ । ദിഗ്ദി-രേവൈനം പരിഗൃഹ്ണാതി ।

ആശ്വത്ഥോ വ്രജോ ഭവതി । പ്രജാപതിർ-ദേവേഭ്യോ

നിലായത । അശ്വോ രൂപം കൃത്വാ । സോഽശ്വത്ഥേ

സംഽവത്സരമതിഷ്ഠത് । തദശ്വ-ത്ഥസ്യോ-ശ്വത്ഥത്വം ।

യദാശ്വത്ഥോ വ്രജോ ഭവതി ।

സ്വ ഏവൈനം ഋണൗ പ്രതിഷ്ഠാപയതി ॥ 46 ॥

T.B.3.8.13.1

ആ ബ്രഹ്മൻ ബ്രാഹ്മണോ ബ്രഹ്മവർചസീ ജായതാമിത്യാഹ ।

ബ്രാഹ്മണ ഏവ ബ്രഹ്മവർചസം ഭധാതി ।

തസ്മാത്പുരാ ബ്രാഹ്മണോ ബ്രഹ്മവർചസ്യ ജായത ।

ആഽസ്മിൻ രാശ്വേ രാജന്യ ഇഷവ്യഃ ശൂരോ മഹാരഥോ

ജായതാമിത്യാഹ । രാജന്യ ഏവ ശൗര്യം മഹിമാനം ഭധാതി ।

തസ്മാത്പുരാ രാജന്യ ഇഷവ്യഃ ശൂരോ മഹാരഥോഽജായത ।
 ദോഗ്ധ്രീ ധേനുരിത്യാഹ । ധേനാമേവ പയോ ദധാതി ।
 തസ്മാത്പുരാ ദോഗ്ധ്രീ ധേനുരജായത ।
 വോഽധാഽനധ്വാനിത്യാഹ ॥ 47 ॥

T.B.3.8.13.2

അനധുഹേവ വീര്യം ദധാതി ।
 തസ്മാത്പുരാ വോഽധാഽനധ്വാന ജായത ।
 ആശുഃ സപ്തീരിത്യാഹ । അശ്വ ഏവ ജവം ദധാതി ।
 തസ്മാത്പുരാ-ഽശൂരശോ-ഽജായത ।
 പുരംധിര്യോഷേത്യാഹ । യോഷിത്യേവ രൂപം ദധാതി ।
 തസ്മാത്സ്രീ യുവതിഃ പ്രിയാ ഭാവുകാ ।
 ജിഷ്ണു രഥേഷോ ഇത്യാഹ ।
 ആ ഹ വൈ തത്ര ജിഷ്ണു രഥേഷോ ജായതേ ॥ 48 ॥

T.B.3.8.13.3

യത്രൈതേന യജേണന യജന്തേ । സഭേയോ യുവേത്യാഹ ।
 യോ വൈ പൂർവവയസീ । സ സഭേയോ യുവാ ।
 തസ്മാദ് യുവാ പൂമാൻ പ്രിയോ ഭാവുകഃ ।
 ആഽസ്യ യജമാനസ്യ വീരോ ജായതാമിത്യാഹ ।
 ആ ഹ വൈ തത്ര യജമാനസ്യ വീരോ ജായതേ ।

യത്രൈതേന യജ്ഞേന യജ്ഞേ ।
 നികാമേ നികാമേ നഃ പർജന്യോ വർഷതിത്യാഹ ।
 നികാമേ നികാമേ ഹ വൈ തത്ര പർജന്യോ വർഷതി ।
 യത്രൈതേന യജ്ഞേന യജ്ഞേ ।
 ഫലിന്യോ ന ഓഷധയഃ പചുന്താമിത്യാഹ ।
 ഫലിന്യോ ഹ വൈ തത്ര ഔഷധയഃ പചുന്തേ ।
 യത്രൈതേന യജ്ഞേന യജ്ഞേ ।
 യോഗക്ഷേമോ നഃ കല്പതാമിത്യാഹ ।
 കല്പതേ ഹ വൈ തത്ര പ്രജാഭ്യോ യോഗക്ഷേമഃ ।
 യത്രൈതേന യജ്ഞേന യജ്ഞേ ॥ 49 ॥

T.B.3.8.14.1

പ്രജാപതിർ-ദേവേഭ്യോ യജ്ഞാൻവ്യാദിശത് ।
 സ ആത്മ-ന്നശ്വമേധ-മധത്ത ।
 തം ദേവാ അബ്രൂവൻ । ഏഷ വാവ യജ്ഞഃ । യദശ്വമേധഃ ।
 അപ്യേവ നോട്ത്രാസ്തിതി ।
 തേഭ്യ ഏതാനന്നഹോമാൻ പ്രായച്ഛത് । താനജുഹോത് ।
 തൈർ വൈ സ ദേവാനപ്രീണാത് ।
 യദന്ന ഹോമാഞ്ജുഹോതി ॥ 50 ॥

T.B.3.8.14.2

ദേ॒വാ॒നേ॒വ തൈ॑ർ യ॒ജമാ॑നഃ പ്രീ॒ണാതി॑ । ആ॒ജ്യേ॑ന ജു॒ഹോതി॑ ।
 അ॒ഗ്നേ॒ർവാ ഏ॒തദ്രൂ॑പം । യദാ॒ജ്യം॑ । യദാ॒ജ്യേ॑ന ജു॒ഹോതി॑ ।
 അ॒ഗ്നിമേ॒വ തത്പ്രീ॑ണാതി । മധു॑നാ ജു॒ഹോതി॑ ।
 മഹ॑ത്യേ॒വാ ഏ॒തദേ॒വതാ॑യൈ രൂ॒പം । യന്ധു॑ ।
 യന്ധു॑നാ ജു॒ഹോതി॑ ॥ 51 ॥

T.B.3.8.14.3

മഹ॑തീമേ॒വ തദേ॒വതാ॑ം പ്രീ॒ണാതി॑ । ത॒ണ്യുലൈ॑ർ ജു॒ഹോതി॑ ।
 വ॒സുനാ॑ം വാ ഏ॒തദ്രൂ॑പം । യ॒ത്ത॒ണ്യുലാഃ॑ ।
 യ॒ത്ത॒ണ്യുലൈ॑ർ ജു॒ഹോതി॑ । വ॒സുനേ॒വ തത്പ്രീ॑ണാതി ।
 പൃ॒ഥു॒കൈ॑ർ ജു॒ഹോതി॑ । രു॒ദ്രാ॒ണാം വാ ഏ॒തദ് രൂ॒പം ।
 യത്പൃ॒ഥു॒കാഃ । യത്പൃ॒ഥു॒കൈ॑ർ ജു॒ഹോതി॑ ॥ 52 ॥

T.B.3.8.14.4

രു॒ദ്രാ॒നേ॒വ തത്പ്രീ॑ണാതി । ലാ॒ജൈ॑ർ ജു॒ഹോതി॑ ।
 ആ॒ദി॒ത്യാ॒നാം വാ ഏ॒തദ് രൂ॒പം ।
 യ॒ല്ലാ॒ജാഃ । യ॒ല്ലാ॒ജൈ॑ർ ജു॒ഹോതി॑ । ആ॒ദി॒ത്യാ॒നേ॒വ
 തത്പ്രീ॑ണാതി । ക॒രം॒ബൈ॑ർ ജു॒ഹോതി॑ ।
 വി॒ശ്വേ॒ഷാം വാ ഏ॒തദ് ദേ॒വാനാ॑ം രൂ॒പം । യത് ക॒രം॒ബാഃ॑ ।

യത് കരംബൈർ ജുഹോതി ॥ 53 ॥

T.B.3.8.14.5

വിശ്വാനേവ തദ്ദേവാൻ പ്രീണാതി । ധാനാഭിർ ജുഹോതി ।
 നക്ഷത്രാണാം വാ ഏതദ് രൂപം । യധാനാഃ ।
 യധാനാഭിർ ജുഹോതി । നക്ഷത്രാണ്യേവ തത്പ്രീണാതി ।
 സക്തുഭിർ ജുഹോതി । പ്രജാപതേർ വാ ഏതദ് രൂപം ।
 യഥ്സക്തവഃ । യഥ്സക്തുഭിർ ജുഹോതി ॥ 54 ॥

T.B.3.8.14.6

പ്രജാപതിമേവ തത്പ്രീണാതി । മസൃസ്യേർ ജുഹോതി ।
 സർവാസാം വാ ഏതദ് ദേവതാനാഗ് രൂപം ।
 യന്മസൃന്യാനി । യന്മസൃസ്യേർ ജുഹോതി ।
 സർവാ ഏവ തദ്ദേവതാഃ പ്രീണാതി ।
 പ്രിയങ്ഗുതണ്ഡുലൈർ ജുഹോതി । പ്രിയാങ്ഗാ ഹ വൈ
 നാമൈതേ । ഏതൈർ വൈ ദേവാ അശ്വസ്യാങ്ഗാനി
 സമദധുഃ । യത്പ്രിയങ്ഗുതണ്ഡുലൈർ ജുഹോതി ।
 അശ്വസ്യവാങ്ഗാനി സംദധാതി ।
 ദശാനാനി ജുഹോതി । ദശാക്ഷരാ വിരാട് ।

വിരാട്-കൃത്സ്നസ്യാ-നാദൃസ്യാവ-രുദ്ധ്യേ || 55 ||

T.B.3.8.15.1

പ്രജാപതി-രശ്വമേധ-മസൃജത ।

തച്ഛൃഷ്ട്യ രക്ഷാഽസൃജിഘാച്ഛൻ ।

സ ഏതാൻ പ്രജാപതിർ നക്തച്ഛ് ഹോമാനപശ്യത് ।

താനജുഹോത് । തൈർ വൈ സ യജ്ഞാദ്രക്ഷാഽസൃപാ ഹൻ ।

യന്നക്തച്ഛ് ഹോമാഞ്ജുഹോതി ।

യജ്ഞാദേവ തൈർ യജമാനോ രക്ഷാഽസൃപഹന്തി ।

ആജ്യേന ജുഹോതി । വജ്രോ വാ ആജ്യം ।

വജ്രേണൈവ യജ്ഞാദ്രക്ഷാഽസൃപഹന്തി || 56 ||

T.B.3.8.15.2

ആജ്യസ്യ പ്രതിപദം കരോതി । പ്രാണോ വാ ആജ്യം ।

മുഖത ഏവാസ്യ പ്രാണം ദധാതി । അന്നഹോമാഞ്ജുഹോതി ।

ശരീരവ-ദേവാവരുന്ധേ । വൃത്യാസം ജുഹോതി ।

ഉദയസ്യാ വരുന്ധേ । നക്തം ജുഹോതി ।

രക്ഷസാമപഹന്ത്യേ । ആജ്യേനാന്തതോ ജുഹോതി || 57 ||

T.B.3.8.15.3

പ്രാണോ॑ വാ ആജ്യം॑ । ഉഭയ॑ത ഏ॒വാ॒സ്യ പ്രാ॑ണം ദധാ॒തി ।
 പു॒രസ്താ॑ച്ചോ॒പരി॑ഷ്ടാച്ച । ഏ॒ക॒സൈ സ്വാ॑ഹേ॒ത്യാഹ॑ ।
 അ॒സ്തി॒ന്നേ॒വ ലോ॒കേ പ്ര॑തി॒തി॒ഷ്ഠതി॑ ।

ദാ॒ഭ്യാഽ സ്വാ॑ഹേ॒ത്യാഹ॑ । അ॒മു॒ഷി॒ന്നേ॒വ ലോ॒കേ
 പ്ര॑തി॒തി॒ഷ്ഠതി॑ । ഉ॒ഭയോ॑രേ॒വ ലോ॒കയോഃ॑ പ്ര॑തി॒തി॒ഷ്ഠതി॑ ।

അ॒സ്തിഽശ്ചാ॑-മു॒ഷിഽശ്ച॑ । ശ॒തായ॑ സ്വാ॒ഹേ॒ത്യാഹ॑ ।
 ശ॒തായു॑ർ വൈ പു॒രുഷഃ॑ ശ॒തവീ॑ര്യഃ । ആ॒യു॑രേ॒വ വീ॒ര്യമ॑വ
 രു॒ന്ധേ॑ । സ॒ഹസ്രാ॑യ സ്വാ॒ഹേ॒ത്യാഹ॑ । ആ॒യു॑ർ വൈ
 സ॒ഹസ്രം॑ । ആ॒യു॑രേ॒വാവ॑രു॒ന്ധേ॑ । സർ॒വ॒സൈ
 സ്വാ॑ഹേ॒ത്യാഹ॑ । അ॒പരി॑മി॒തമേ॒വാ വ॑രു॒ന്ധേ॑ ॥ 58 ॥

T.B.3.8.16.1

പ്ര॒ജാപ॑തിം വാ ഏ॒ഷ ഇ॒ഹ്നീ॑തീ॒ത്യാഹുഃ॑ । യോഽശ്വ॑മേ॒ധേന॑
 യജ॑ത ഇ॒തി । അ॒ഥോ ആ॑ഹുഃ । സർ॒വാ॒ണി ഭൂ॑താനീ॒തി ।
 ഏ॒ക॒സൈ സ്വാ॑ഹേ॒ത്യാഹ॑ । പ്ര॒ജാപ॑തിർ വാ ഏ॒കഃ ।

തമേ॒വാപ്നോ॑തി । ഏ॒ക॒സൈ സ്വാ॑ഹാ ദാ॒ഭ്യാഽ സ്വാ॑ഹേ॒ത്യാഭി॑
 പു॒ർവ॒മാഹു॑തീർ ജുഹോ॒തി । അ॒ഭി॒പു॒ർവ॒മേ॒വ സു॑വർഗം

ഘോകമേതി । ഏകോത്തരം ജുഹോതി ॥ 59 ॥

T.B.3.8.16.2

ഏകവദേവ സുവർഗം ഘോകമേതി । സന്തതം ജുഹോതി ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സന്തതൈത്യ ।
 ശതായ സ്വാഹേത്യഹ ।
 ശതായുർ വൈ പുരുഷഃ ശതവീര്യഃ ।
 ആയുരേവ വീര്യമവരുന്ധേ । സഹസ്രായ സ്വാഹേത്യഹ ।
 ആയുർ വൈ സഹസ്രം । ആയുരേവാവരുന്ധേ ।
 അയുതായ സ്വാഹാ നിയുതായ സ്വാഹാ പ്രയുതായ
 സ്വാഹേത്യഹ ॥ 60 ॥

T.B.3.8.16.3

ത്രയ ഇമേ ലോകാഃ । ഇമാനേവ ലോകാനവരുന്ധേ ।
 അർബുദായ സ്വാഹേത്യഹ । വാഗ്വാ അർബുദം ।
 വാചമേവാവരുന്ധേ । നൃർബുദായ സ്വാഹേത്യഹ ।
 യോ വൈ വാചോ ഭൂമാ । തന്നൃർബുദം ।
 വാച ഏവ ഭൂമാനമവരുന്ധേ । സമുദ്രായ സ്വാഹേത്യഹ ॥ 61 ॥

T.B.3.8.16.4

സമുദ്രമേവാപ്നോതി । മധ്യായ സ്വാഹേത്യഹ ।
 മധ്യമേവാപ്നോതി । അന്തായ സ്വാഹേത്യഹ ।

അന്തമേവാപ്തോതി | പരാർധായ സ്വാഹേത്യാഹ |
 പരാർധമേവാപ്തോതി | ഉഷസേ സ്വാഹാ വ്യുഷ്വേ
 സ്വാഹേത്യാഹ | രാത്രിർ വാ ഉഷാഃ | അഹർ വ്യുഷിഃ |
 അഹോരാത്രേ ഏവാവരുന്ധേ |
 അഥോ അഹോരാത്രയോരേവ പ്രതിതിഷ്ഠതി |
 താ യദുഭയീർ ദിവ്വാ വാ നക്തം വാ ജുഹുയാത് |
 അഹോരാത്രേ മോഹയേത് |
 ഉഷസേ സ്വാഹാ വ്യുഷ്വേ സ്വാഹോദേഷ്യതേ
 സ്വാഹോദ്യതേ സ്വാഹേത്യനുദിതേ ജുഹോതി |
 ഉദിതായ സ്വാഹാ സുവർഗായ സ്വാഹാ ലോകായ
 സ്വാഹേത്യുദിതേ ജുഹോതി |
 അഹോരാത്രയോ-രവ്യതി-മോഹായ || 62 ||

T.B.3.8.17.1

വിഭൂർ മാത്രാ പ്രഭുഃ പിത്രേത്യശ്വനാമാനി ജുഹോതി |
 ഉഭയോരേവൈനം ലോകയോർ നാമധേയം ഗമയതി |
 ആയനായ സ്വാഹാ പ്രായണായ സ്വാഹേത്യുദി
 ദ്രാവാഞ്ജുഹോതി |

സർവ്വമേവൈന-മസ്കന്നച്ഛു സുവർഗം ലോകം ഗമയതി ।
 അഗ്നയേ സ്വാഹാ സോമായ സ്വാഹേതി
 പൂർവ ഹോമാഞ്ജുഹോതി ।
 പൂർവ ഏവ ദിഷന്തം ഭ്രാതൃവൃ-മതിക്രാമതി ।
 പൃഥിവ്യേ സ്വാഹാഽന്തരിക്ഷായ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 യഥാ യജുരേവൈതത് । അഗ്നയേ സ്വാഹാ സോമായ
 സ്വാഹേതി പൂർവദീക്ഷാ ജുഹോതി ।
 പൂർവ ഏവ ദിഷന്തം ഭ്രാതൃവൃ-മതിക്രാമതി ॥ 63 ॥

T.B.3.8.17.2

പൃഥിവ്യേ സ്വാഹാഽന്തരിക്ഷായ സ്വാഹേത്യേ-കവിച്ഛിനീം
 ദീക്ഷാം ജുഹോതി । ഏകവിച്ഛിതിർ വൈ ദേവലോകാഃ ।
 ദാദശ മാസാഃ പഞ്ചർത്വഃ । ത്രയ ഇമേ ലോകാഃ ।
 അസാവാദിത്യ ഏകവിച്ഛഃ । ഏഷ സുവർഗോ ലോകഃ ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യേ ।
 ഭുവോ ദേവാനാം കർമ്മണേത് ജ്ഞേദീക്ഷാ ജുഹോതി ।
 ജ്ഞേവാസൈ കല്പയതി । അഗ്നയേ സ്വാഹാ വായവേ
 സ്വാഹേതി ജുഹോത്യന്തരിത്യൈ ॥ 64 ॥

T.B.3.8.17.3

അർവാങ് യജ്ഞഃ സംക്രാമതിത്യാപ്തീർ ജുഹോതി ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യാപ്തൈഃ ॥
 ഭൂതം ഭവ്യം ഭവിഷ്യദിതി പര്യാപ്തീർ ജുഹോതി ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ പര്യാപ്തൈഃ । ആ മേ ഗൃഹാ
 ഭവന്തിത്യാഭൂർ ജുഹോതി । സുവർഗസ്യ
 ലോകസ്യാ ഭൂതൈഃ । അഗ്നിനാ തപോഽന്വഭവ-ദിത്യനുഭൂർ
 ജുഹോതി । സുവർഗസ്യ ലോകസ്യാനു ഭൂതൈഃ ।
 സ്വാഹാ-ഽഽധിമാധീതായ സ്വാഹേതി സമസ്താനി
 വൈശ്വദേവാനി ജുഹോതി ।
 സമസ്തമേവ ദിഷന്തം ഭ്രാതൃവ്യ-മതിക്രാമതി ॥ 65 ॥

T.B.3.8.17.4

ദദ്ഭ്യഃ സ്വാഹാ ഹനുദ്യാഽ സ്വാഹേത്യങ്-ഹോമാഞ്ജുഹോതി ।
 അങ്ഗേ അങ്ഗേ വൈ പുരുഷസ്യ പാപ്മോപശ്ലിഷ്ടഃ ।
 അങ്ഗാ-ദങ്ഗാദേവൈനം പാപ്മനസ്തേന മുഞ്ചതി ।
 അഞ്ജേതായ സ്വാഹാ കൃഷ്ണായ സ്വാഹാ ശ്വേതായ
 സ്വാഹേത്യശ്വ-രൂപാണി ജുഹോതി ।

രൂപൈരേവനച്ഛ് സമർധയതി । ഓഷധീഭ്യഃ സ്വാഹാ
 മുലേഭ്യഃ സ്വാഹേത്യോഷധി-ഹോമാഞ്ജുഹോതി ।
 ദായോ വാ ഓഷധയഃ । പുഷ്പേഭ്യോഽന്യാഃ ഫലം ഗൃഹ്ണന്തി ।
 മുലേഭ്യോഽന്യാഃ । താ ഏവോദയീര-വരുന്ധേ ॥ 66 ॥

T.B.3.8.17.5

വനസ്പതിഭ്യഃ സ്വാഹേതി വനസ്സതി-ഹോമാഞ്ജുഹോതി ।
 ആരണ്യസ്യ-ന്നാഭ്യസ്യ-വരുന്ധേ ।
 മേഷസ്താ പചതൈരവത്-വിത്യുപാവ്യാനി ജുഹോതി ।
 പ്രാണാ വൈ ദേവാ അപാവ്യാഃ । പ്രാണാനേവാ വരുന്ധേ ।
 കൃപ്യാഭ്യഃ സ്വാഹാഽഭ്യഃ സ്വാഹേത്യുപാച്ഛ്
 ഹോമാഞ്ജുഹോതി । അഹ്നു വാ ആപഃ । അന്നം വാ ആപഃ ।
 അഭ്യോ വാ അന്നം ജായതേ ।
 യദേവാഭ്യോഽന്നം ജായതേ । തദവരുന്ധേ ॥ 67 ॥

T.B.3.8.18.1

അംഭാച്ഛി ജുഹോതി । അയം വൈ ലോകോഽംഭാച്ഛി ।
 തസ്യ വസവോഽധിപതയഃ । അഗ്നിർജ്യോതിഃ ।
 യദംഭാച്ഛി ജുഹോതി । ഇമമേവ ലോകമവരുന്ധേ ।

വസ്യു¹നാ²പ്ത³ സായു⁴ജ്യം ഗച്ഛ⁵തി । അഗ്നി⁶ം ജ്യോതി⁷രവ⁸രുന്ധേ ।
 നഭാ⁹പ്ത¹⁰സി ജുഹോ¹¹തി । അന്ത¹²രിക്ഷം¹³ വൈ നഭാ¹⁴പ്ത¹⁵സി ॥ 68 ॥

T.B.3.8.18.2

തസ്യ¹ രുദ്രാ² അധി³പതയഃ । വായു⁴ർ ജ്യോതിഃ⁵ ।
 യന്നഭാ⁶പ്ത⁷സി ജുഹോ⁸തി । അന്ത⁹രിക്ഷമേവാ¹⁰വ¹¹രുന്ധേ ।
 രുദ്രാ¹²ണാ¹³പ്ത¹⁴ സായു¹⁵ജ്യം ഗച്ഛ¹⁶തി । വായു¹⁷ം ജ്യോതി¹⁸രവ¹⁹രുന്ധേ ।
 മഹാ²⁰പ്ത²¹സി ജുഹോ²²തി । അസൗ²³ വൈ ലോകോ²⁴ മഹാ²⁵പ്ത²⁶സി ।
 തസ്യാ²⁷ദിത്യാ²⁸ അധി²⁹പതയഃ । സൂര്യോ³⁰ ജ്യോതിഃ³¹ ॥ 69 ॥

T.B.3.8.18.3

യന്മഹാ¹പ്ത²സി ജുഹോ³തി । അമു⁴മേവ ലോക⁵മവ⁶രുന്ധേ ।
 ആദി⁷ത്യാ⁸നാ⁹പ്ത¹⁰ സായു¹¹ജ്യം ഗച്ഛ¹²തി ।
 സൂര്യം¹³ ജ്യോതി¹⁴ര-വ¹⁵രുന്ധേ ।
 നമോ¹⁶ രാജേ¹⁷ണ നമോ¹⁸ വരു¹⁹ണായേതി യവ്യാ²⁰നി ജുഹോ²¹തി ।
 അന്നാ²²ദ്യസ്യാ-വ²³രുന്ധേ । മയോ²⁴ഭൂർവാ²⁵തോ അഭി²⁶
 വാ²⁷ത്സു²⁸സ്രാ ഇതി ഗവ്യാ²⁹നി ജുഹോ³⁰തി । പശു³¹നാ³²മവ³³രുന്ധേ ।
 പ്രാ³⁴ണായ സ്വാഹാ³⁵ വ്യാ³⁶നായ സ്വാഹേ³⁷തി സംത³⁸തി

ഹോമാഞ്ജുഹോതി । സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സംതതൈ ॥ 70

T.B.3.8.18.4

സിതായ സ്വാഹാഽസിതായ സ്വാഹേതി പ്രമുക്തീർ
 ജുഹോതി । സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ പ്രമുക്തൈ ।
 പൃഥിവ്യൈ സ്വാഹാഽന്തരിക്ഷായ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 യഥാ യജുരേവൈതത് । ദത്ത്വതേ സ്വാഹാഽദന്തകായ
 സ്വാഹേതി ശരീര ഹോമാഞ്ജുഹോതി ।
 പിതൃലോകമേവ തൈർ-യജമാനോ-ഽവരുന്ധേ ।
 കസ്ത്വാ യുനക്തി സ ത്വാ യുനക്തിതി പരിധീൻ യുനക്തി ।
 ഇമേ വൈ ലോകാഃ പരിധയഃ । ഇമാനേവാസ്മൈ ലോകാൻ
 യുനക്തി । സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യ ॥ 71 ॥

T.B.3.8.18.5

യഃ പ്രാണതോ യ ആത്മാദാ ഇതി മഹിമാനഃ ജുഹോതി ।
 സുവർഗോ വൈ ലോകോ മഹഃ ।
 സുവർഗമേവ താഭ്യാം ലോകം യജമാനോഽവരുന്ധേ ।
 ആ ബ്രഹ്മൻ ബ്രാഹ്മണോ ബ്രഹ്മവർചസീ ജായതാമിതി
 സമസ്താനി ബ്രഹ്മവർചസാനി ജുഹോതി ।
 ബ്രഹ്മവർചസമേവ തൈർ യജമാനോ ഽവരുന്ധേ ।

ജജ്ഞി ബീജമിതി ജുഹോത്യ-നന്തരിത്യൈ ।
 അഗ്നയേ സമനമത് പൃഥിവ്യൈ സമനമിതി സന്നതി
 ഹോമാഞ്ജുഹോതി । സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സംനത്യൈ ।
 ഭൂതായ സ്വാഹാ ഭവിഷ്യതേ സ്വാഹേതി ഭൂതാഭവ്യൗ ഹോമൗ
 ജുഹോതി । അയം ധൈവ ലോകോ ഭൂതം ॥ 72 ॥

T.B.3.8.18.6

അസൗ ഭവിഷ്യത് । അനയോരേവ ലോകയോഃ
 പ്രതിതിഷ്ഠതി । സർവസ്യാപ്തൈഃ । സർവസ്യാവരുദ്ധൈഃ ।
 യദക്രന്ദഃ പ്രഥമം ജായമാന ഇത്യശ്വസ്തോമീയം ജുഹോതി ।
 സർവസ്യാപ്തൈഃ । സർവസ്യ ജിത്യൈഃ ।
 സർവമേവ തേനാപ്നോതി । സർവം ജയതി ।
 യോഽശ്വമേധേന യജതേ ॥ 73 ॥

T.B.3.8.18.7

യ ഉ ചൈനമേവം വേദ ।
 യജ്ഞം രക്ഷാസ്യ-ജിഹ്വാസൻ ।
 സ ഏതാൻ പ്രജാപതിർ നക്തംഹോമാൻ പശ്യത് ।
 താനജുഹോത് । തൈർ വൈ സ യജ്ഞാദ്രക്ഷാസ്യപാഹൻ ।

യ॒ന്ന॑ക॒തഃ॑ ഹോ॒മാ॒ഞ്ജു॒ഹോതി॑ ।

യ॒ജ്ഞാ॑ദേ॒വ തൈ॑ർ യ॒ജമാ॑നോ ര॒ക്ഷാഃ॑സ്യ॒പ ഹ॑ന്തി ।

ഉ॒ഷ॒സേ॒ സ്വാ॒ഹാ വ്യു॑ഷ്ഠ്യ॒ സ്വാ॒ഹേ॒ത്യന്ത॑തോ ജു॒ഹോതി॑ ।

സു॒വർഗ॑സ്യ॒ ലോ॒ക॒സ്യ॒ സ॒മ॒ഷ്ഠ്യ ॥ 74 ॥

T.B.3.8.19.1

ഏ॒ക॒യു॒പോ॒ വൈ॑കാ॒ദശി॑നീ॒ വാ । അ॒ന്യേഷാ॑ം യ॒ജ്ഞാ॑നാം

യു॒പാ॑ ഭ॒വന്തി॑ । ഏ॒ക॒വി॒ശ്ശി॑ൻ-യ॒ശ്വമേ॑ധ॒സ്യ ।

സു॒വർഗ॑സ്യ॒ ലോ॒ക॒സ്യാ-ഭി॑ജി॒ത്യൈ॑ ।

ബൈ॒ലോ॒ വാ॒ ഖാ॒ദി॒രോ॒ വാ॒ പാ॒ലാശോ॑ വാ॒ ।

അ॒ന്യേഷാ॑ം യ॒ജ്ഞക്ര॑തൂ॒നാം യു॒പാ॑ ഭ॒വന്തി॑ ।

രാ॒ജ॒ജു॒ദാല॑ ഏ॒ക॒വി॒ശ്ശതൃ॑ര॒ത്തി-ര॒ശ്വമേ॑ധ॒സ്യ । സു॒വർഗ॑സ്യ॒

ലോ॒ക॒സ്യ॒ സ॒മ॒ഷ്ഠ്യ । നാ॒ന്യേഷാ॑ം പ॒ശൂ॒നാം തേ॑ജ॒ന്യാ

അ॒വ॒ദ്യന്തി॑ । അ॒വ॒ദ്യന്ത്യ॑ശ്വ॒സ്യ ॥ 75 ॥

T.B.3.8.19.2

പാ॒പ്ഥാ॑ വൈ॒ തേ॑ജ॒നീ । പാ॒പ്ഥനോ॑ഽപ॒ഹത്യൈ॑ ।

പ്ല॒ക്ഷ॒ശാ॒ഖായാ॑-മ॒ന്യേഷാ॑ം പ॒ശൂ॒നാ-മ॒വ॒ദ്യന്തി॑ ।

വേ॒ത॒സ॒ശാ॒ഖായാ॑-മ॒ശ്വ॒സ്യ । അ॒ഹ്നു॒യോനി॑ർവാ॒ അ॒ശ്വഃ॑ ।

അഹ്സുജോ വേതസഃ । സ്വ ഏവാസ്യ യോനാവവദ്യതി ।
 യുപേഷു ഗ്രാമ്യാൻ പശൂൻ നിയുഞ്ജന്തി ।
 ആരോകേഷ്യാരണ്യാൻ-ധാരയന്തി ।
 പശൂനാം വ്യാവൃത്തൈഃ । ആ ഗ്രാമ്യാൻ പശൂൻ ലഭന്തേ ।
 പ്രാരണ്യാൻ മ്സ്യജന്തി । പാപ്മനോ-ഽപഹന്തൈ ॥ 76 ॥

T.B.3.8.20.1

രാജജുദാല-മഗ്നിഷം മീനോതി ।
 ഭൂണഹത്യായാ അപഹന്തൈ । പൗതുദ്രവാവദിതോ ഭവതഃ ।
 പുണ്യസ്യ ഗന്ധസ്യ വരുധൈ ।
 ഭൂണഹത്യാ-മേവാസ്താ-ദപഹത്യ ।
 പുണ്യേന ഗന്ധേനോ ഭയതഃ പരിഗൃഹ്ണാതി ।
 ഷഡ്ബലാ ഭവന്തി । ബ്രഹ്മവർചസസ്യ-വരുധൈ ।
 ഷട്വാദിരാഃ । തേജസോഽവരുധൈ ॥ 77 ॥

T.B.3.8.20.2

ഷട്പാലാശാഃ । സോമപീമസ്യ-വരുധൈ । ഏകവിശ്ശതിഃ
 സംപദ്യന്തേ । ഏകവിശ്ശതിർവൈ ദേവലോകാഃ ।
 ദ്വാദശ മാസാഃ പഞ്ചർത്വഃ । ത്രയ ഇമേ ലോകാഃ ।

അസാവാദിത്യ ഏകവിശ്വം । ഏഷ സുവർഗോ ലോകഃ ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യ ।
 ശതം പശവോ ഭവന്തി ॥ 78 ॥

T.B.3.8.20.3

ശതായുഃ പുരുഷഃ ശതേന്ദ്രിയഃ । ആയുഷ്യേവേന്ദ്രിയേ
 പ്രതിതിഷ്ഠതി । സർവം വാ അശ്വമേധയാപ്നോതി ।
 അപരിമിതാ ഭവന്തി । അപരിമിതസ്യാ-വരുദ്ധ്യ ।
 ബ്രഹ്മവാദിനോ വദന്തി । കസ്താമ്സത്യാത് ।
 ദക്ഷിണതോ-sന്യേഷാം പശൂനാമ-വദ്യന്തി ।
 ഉത്തരതോ-sശ്വസ്യതി । വാരുണോ വാ അശ്വഃ ॥ 79 ॥

T.B.3.8.20.4

ഏഷാ വൈ വരുണസ്യ ദിക് ।
 സ്വായാമേവാസ്യ ദിശ്യവദ്യതി ।
 യദിത് രേഷാം പശൂനാമവദ്യതി ।
 ശതദേവത്യം തേനാവരുന്ധേ ।
 ചിതേ-sഗ്നാവധിവൈതസേ കടേ-sശ്വം ചിനോതി ।
 അഹ്സായോനിർവാ അശ്വഃ । അഹ്സജോ വേതസഃ ।
 സ്വ ഏവൈനം യോനൗ പ്രതിഷ്ഠാപയതി ।

പുരസ്താത് പ്രത്യുഞ്ചം തൃപരം ചിനോതി ।

പശ്ചാത് പ്രാചീനം ഗോമൃഗം ॥ 80 ॥

T.B.3.8.20.5

പ്രാണാപാനാവേ-വാസ്മിൻ മ്സമൃഞ്ചാ ദധാതി ।

അശ്വം തൃപരം ഗോമൃഗമിതി സർവഹുത

ഏതാഞ്ജുഹോതി । ഏഷാം ലോകാനാ-മഭിജിത്യേ ।

ആത്മനാ-ഭിജുഹോതി ।

സാത്മാനമേവൈനഃ സതനും കരോതി ।

സാത്മാമുഷ്മിൻ ലോകേ ഭവതി । യ ഏവം വേദ ।

അഥോ വസോരേവ ധാരാം തേനാവരുന്ധേ ।

ഇലുവർദായ സ്വാഹാ ബലിവർദായ സ്വാഹേത്യാഹ ।

സംവത്സരോ വാ ഇലുവർദഃ । പരിവത്സരോ ബലിവർദഃ ।

സംവത്സരാദേവ പരിവത്സരാദായൂര വരുന്ധേ ।

ആയുരേവാസ്മിൻ ദധാതി । തസ്മാദശ്വ-മേധയാജീ

ജരസാ വിസ്രസാമും ലോകമേതി ॥ 81 ॥

T.B.3.8.21.1

ഏകവിപ്രശോഃ॑ ടഗ്നിർഭവതി॑ । ഏകവിപ്രശഃ॑ സ്തോമഃ॑ ।

ഏകവിപ്രശതിർ യുപാഃ॑ ।

യഥാ॑ വാ അശ്വാ॑ വർഷഭാ॑ വാ വൃഷാ॑ണഃ സൗ॑ സ്തൂരേരൻ॑ ।

ഏവമേതഥ് സ്തോമാഃ॑ സൗ॑ സ്തൂരന്തേ॑ । യദേകവിപ്രശഃ॑ ।

തേ യഥ് സമൃച്ഛേരൻ॑ । ഹന്യേതാ॑സ്യ യജ്ഞഃ॑ ।

ദ്വാദശ ഏവാഗ്നിഃ॑ സ്യാദിത്യാഹുഃ॑ । ദ്വാദശഃ॑ സ്തോമഃ॑ । 82

T.B.3.8.21.2

ഏകാദശ യുപാഃ॑ । യദ്വാദശോ॑-ടഗ്നിർ ഭവതി॑ ।

ദ്വാദശ മാസാഃ॑ സംവത്സരഃ॑ । സംവത്സരേണൈവാസ്മാ॑
അന്നമവരുന്ധേ॑ । യദുശ യുപാ॑ ഭവന്തി॑ । ദശാക്ഷരാ॑ വിരാട്॑ ।

അന്നം॑ വിരാട്॑ । വിരാജൈവാ-ന്നാദ്യ-മവരുന്ധേ॑ ।

യ ഏകാദശഃ॑ । സ്തന ഏവാസ്യേ॑ സഃ॑ । 83

T.B.3.8.21.3

ദുഹ ഏവൈനാം॑ തേന॑ । തദാഹുഃ॑ ।

യദ്വാദശോ॑-ടഗ്നിഃ॑ സ്യാദ് ദ്വാദശഃ॑ സ്തോമ ഏകാദശ യുപാഃ॑ ।

യഥാ॑ സ്ഥൂരിണാ॑ യായാത്॑ । താദ്യുക്തത്॑ ।

ഏകവിപ്രശ ഏവാഗ്നിഃ॑ സ്യാ-ദിത്യാഹുഃ॑ ।

ഏകവിപ്ലം സ്തോമഃ ।
 ഏകവിപ്ലതിർ യുപാഃ ।
 യഥാ പ്രഷ്ടിദിര്യാതി । താദൃഗേവ തത് ॥ 84 ॥

T.B.3.8.21.4

യോ വാ അശ്വമേധേ തിസ്രഃ കകുഭോ വേദ ।
 കകുഭു രാജ്ഞാം ഭവതി । ഏകവിപ്ലം-sഗ്നിർ ഭവതി ।
 ഏകവിപ്ലം സ്തോമഃ । ഏകവിപ്ലതിർ യുപാഃ ।
 ഏതാ വാ അശ്വമേധേ തിസ്രഃ കകുഭഃ ।
 യ ഏവം വേദ । കകുഭു രാജ്ഞാം ഭവതി ।
 യോ വാ അശ്വമേധേ ത്രീണി ശീർഷാണി വേദ ।
 ശിരോ ഹ രാജ്ഞാം ഭവതി । ഏകവിപ്ലം-sഗ്നിർ ഭവതി ।
 ഏകവിപ്ലം സ്തോമഃ । ഏകവിപ്ലതിർ യുപാഃ ।
 ഏതാനി വാ അശ്വമേധേ ത്രീണി ശീർഷാണി ।
 യ ഏവം വേദ । ശിരോ ഹ രാജ്ഞാം ഭവതി ॥ 85 ॥

T.B.3.8.22.1

ദേ॒വാ വാ॑ അ॒ശ്വമേ॒ധേ പ॒വമാ॑നേ ।
 സു॒വർഗം॑ ലോ॒കം ന പ്രാ॑ജാനൻ । തമ॒ശ്വഃ പ്രാ॑ജാനാത് ।
 യദ॒ശ്വമേ॒ധേഽശ്വോ॑ന മേ॒ധ്യേനോ॑ദഞ്ചോ ബ॒ഹിഷ്ഠ॑വമാനഃ
 സർ॒പന്തി॑ । സു॒വർഗസ്യ॑ ലോ॒കസ്യ॑ പ്ര॒ജ്ഞാ॑തൈഃ ।
 ന വൈ॑ മ॒നുഷ്യഃ॑ സു॒വർഗം॑ ലോ॒കമ॑ഞ്ജസാ വേദ ।
 അ॒ശ്വോ വൈ॑ സു॒വർഗം॑ ലോ॒കമ॑ഞ്ജസാ വേദ ।
 യദു॑ദ്ഗാ-തോദ്-ഗായേത് । യമാ॑ഽക്ഷേ॒ത്രജ്ഞാ॑ഽന്യേന
 പ॒മാ പ്ര॑തിപാദയേത് । താ॒ദൃക്തത് ॥ 86 ॥

T.B.3.8.22.2

ഉദ്ഗാ॑താർമ-പരു॒ദ്ധ്യ । അ॒ശ്വമുദ്ഗീ॑മായ വൃ॒ണീതേ॑ ।
 യമാ॑ ഽക്ഷേ॒ത്രജ്ഞാ॑ഽഞ്ജസാ നയതി ।
 ഏ॒വമേ॒വൈനമ॑ശ്വഃ സു॒വർഗം॑ ലോ॒കമ॑ഞ്ജസാ നയതി ।
 പു॒ച്ഛമ॑ന്വാർദന്തേ । സു॒വർഗസ്യ॑ ലോ॒കസ്യ॑ സമ॑ഷ്ട്യ ।
 ഹിം ക॑രോതി । സാ॒മൈവാ॑കഃ । ഹിം ക॑രോതി ।
 ഉദ്ഗീ॑മ ഏ॒വാസ്യ॑ സഃ ॥ 87 ॥

T.B.3.8.22.3

വ॒ഡ॒ബാ॒ ഉ॒പ॒ രു॒ന്ധ॒ന്തി । മി॒മു॒ന॒ത്വായ॑ പ്ര॒ജാ॒തൈ॑ ॥
 അ॒ഥോ॒ യഥോ॑പ॒ഗാ॒താർ ഉ॒പ॒ഗായ॑ന്തി ।
 താ॒ദൃഗേ॒വ തത് । ഉ॒ദ॒ഗാ॒സീ॒ദശോ॑ മേ॒ധ്യ ഇ॒ത്യാ॒ഹ ।
 പ്രാ॒ജാ॒പ॒ത്യോ വാ॑ അ॒ശ്വഃ ।
 പ്ര॒ജാ॒പ॒തി-രു॑ദ്ഗീ॒മഃ । ഉ॒ദ്ഗീ॒മമേ॒വാ-വ॑രു॒ന്ധേ ।
 അ॒ഥോ॒ ഋ॒ഗ്സാ॒മയോ॑രേ॒വ പ്ര॒തി॒തി॒ഷ്ഠ॒തി ।
 ഹി॒ര॒ണ്യേ॒നോ॒പാ॒കരോ॑തി । ജ്യോ॒തി॒ർവൈ॑ ഹി॒ര॒ണ്യം ।
 ജ്യോ॒തി॒രേ॒വ മു॒ഖതോ॑ ദ॒ധാ॒തി ।
 യ॒ജമാ॑നേ ച പ്ര॒ജാ॒സു ച । അ॒ഥോ॒ ഹി॒ര॒ണ്യജ്യോ॑തി॒രേ॒വ
 യ॒ജമാ॑നഃ സു॒വർഗം॑ ലോ॒കമേ॑തി ॥ 88 ॥

T.B.3.8.23.1

പു॒രു॒ഷോ॒ വൈ॑ യ॒ജ്ഞഃ॑ । യ॒ജ്ഞഃ॑ പ്ര॒ജാ॒പ॒തിഃ ।
 യദശോ॑ പശു॒ൻ നി॒യു॒ഞ്ജ॒ന്തി । യ॒ജ്ഞാ॑ദേ॒വ തദൃ॒ജ്ഞം॑
 പ്ര॒യു॒ങ്ക്തേ॑ । അ॒ശ്വം തു॒പരം॑ ഗോ॒മൃഗം॑ ।
 താ॒ന॒ഗ്നി॒ഷു ആ॑ല॒ഭതേ॑ । സേ॒നാ॒മു॒ഖമേ॒വ ത॒ഥ്വ॒സശൃ॑തി ।
 തസ്മാ॑ദ് രാ॒ജമു॒ഖം ദീ॒ഷ്ടം ദാ॒വുകം॑ ।
 ആ॒ഗ്നേ॒യം കൃ॒ഷ്ണഗ്രീ॑വം പു॒രസ്താ॑ ലു॒ലാഭേ॑ ॥

പു॒ർവാ॒ഗ്നിമേ॒വ തം കു॑രുതേ || 89 ||

T.B.3.8.23.2

തസ്മാ॑ത്-പു॒ർവാ॒ഗ്നിം പു॒രസ്താ॑മ്-സ്ഥാപ॑യന്തി ।

പൗ॑ഷ്ണമ॒ന്യഞ്ച॑ം । അ॒ന്നം വൈ॑ പു॒ഷാ । തസ്മാ॑ത് പു॒ർവാ॒ഗ്നാ-
വാ॒ഹാ॒ര്യ-മാ॑ഹ॒രന്തി । ഐ॒ന്ദ്രാപൗ॑ഷ്ണ-മു॒പരി॑ഷ്ടാത് ।

ഐ॒ന്ദ്രാ വൈ॑ രാജ॒ന്യോ॑ഽന്നം പു॒ഷാ ।

അ॒ന്നാഭ്യ॑നൈ॒വൈന॑-മു॒ദയ॑തഃ പ॒രിഗൃ॑ഹ്ണാതി ।

തസ്മാ॑ദ് രാജ॒ന്യോ॑ഽന്നാഭോ॒ ഭാവു॑കഃ ।

ആ॒ഗ്നേയൗ॑ കൃ॒ഷ്ണഗ്രീ॑വൗ ബാ॒ഹുവോഃ॑ ।

ബാ॒ഹുവോ॑രേ॒വ വീ॒ര്യം॑ ധ॒ത്തേ || 90 ||

T.B.3.8.23.3

തസ്മാ॑ദ് രാജ॒ന്യോ॑ ബാ॒ഹുബ॑ലീ ഭാവു॑കഃ ।

താ॒ഷ്ടൗ ലോ॑മശ॒സക്ഥൗ॑ സ॒ക്ഥ്യോഃ॑ ।

സ॒ക്ഥ്യോ॑രേ॒വ വീ॒ര്യം॑ ധ॒ത്തേ ।

തസ്മാ॑ദ് രാജ॒ന്യൗ॑ ഊ॒രുബ॑ലീ ഭാവു॑കഃ ।

ശി॒തിപൃ॒ഷ്ടൗ ബാ॑ർഹ॒സ്തൗ പൃ॒ഷ്ഠേ ।

ബ്ര॒ഹ്മവ॑ർച॒സ-മേ॒വോ॑പരി॒ഷ്ടാ-ധ॑ത്തേ ।

അ॒ഥോ ക॑വചേ ഏ॒വൈതേ॑ അ॒ഭിതഃ॑ പ॒ര്യുഹ॑തേ ।

തസ്മാ॑ദ് രാജ॒ന്യഃ॑ സ॒ന്നദ്ധോ॑ വീ॒ര്യം॑ ക॒രോതി॑ ।

ധാത്രേ പൃഷ്ഠോദരമധസ്താത് | പ്രതിഷ്ഠാമേവൈതാം കുരുതേ |
 അഥോ ഇയം ഐവ ധാതാ | അസ്യാമേവ പ്രതിതിഷ്ഠതി |
 സൗര്യം ബലക്ഷം പുഷ്പേ | ഉമ്സേധമേവ തം കുരുതേ |
 തസ്മാദുമ്സേധം ഭയേ പ്രജാ അഭിസൗ ശ്രയന്തി || 91 ||
 ഹരിഃ ഓം

2.2 അശ്വമേധസ്യ ദിതീയ- തൃതീയാഹർവിധാനം

॥ ഹരിഃ ഓം ॥

T.B.3.9.1.1

പ്രജാപതി-രശ്വമേധ-മസ്യജത ।
 സോഽസ്മാമ്സ്യഷ്ടോ-ഽപാക്രാമത് ।
 തമഷ്ടാദശിദിരനു പ്രായുക്ത । തമാപ്ലോത് ।
 തമാപ്താഽഷ്ടാ ദശിദിരവാരുന്ധ । യദഷ്ടാദശിൻ ആലഭ്യന്തേ ।
 യജ്ഞമേവ തൈരാപ്താ യജമാനോഽവരുന്ധേ ।
 സംഘ്വമ്സരസ്യ വാ ഏഷാ പ്രതിമാ ।
 യദഷ്ടാദശിനഃ । ദാദശ മാസാഃ പഞ്ചർത്വഃ ॥ 1 ॥

T.B.3.9.1.2

സംഘ്വമ്സരോഽഷ്ടാദശഃ । യദഷ്ടാദശിൻ ആലഭ്യന്തേ ।
 സംഘ്വമ്സരേമേവ തൈരാപ്താ യജമാനോഽവരുന്ധേ ।
 അഗ്നിഷ്ടോന്യാൻ പശൂനുപാകരോതി ।
 ഇതരേഷു യുപേഷ്വഷ്ടാദശിനോ ഽജാമിത്വായ ।
 നവ നവാലഭ്യന്തേ സവീര്യത്വായ ।
 യദാഽഽരണ്യേഃ സൗ സ്ഥാപയേത് ।

വ്യവ്സേ॑താം പി॒താ പു॒ത്രൗ । വ്യധാ॑നഃ ക്രാമേ॒യുഃ ।
വി॒ദ്യുരം ഗ്രാ॑മയോർ ഗ്രാ॒മാന്തൗ സൃ॑താം ॥ 2 ॥

T.B.3.9.1.3

ഋ॒ക്ഷീ॒കാഃ പു॒രുഷ॑വ്യാഘ്രാഃ പ॒രിമോ॑ഷി॒ണ്
ആ॒വ്യാധി॑നീ॒സ്തസ്ത॑രാ അ॒രണ്യ॑ഷ്വാജായേ॒രൻ । തദാ॑ഹുഃ ।
അ॒പശ॑വോ വാ ഏ॒തേ । യദാ॑രണ്യാഃ ।
യദാ॑രണ്യേഃ സൗ॒ സ്ഥാ॑പയേത് । ക॒ഷിപ്രേ॑ യജമാ॒നമ॑രണ്യം
മൃ॒തച്ഛ് ഹ॑രേ॒യുഃ । അ॑രണ്യായ॒തനാ॑ ഹൃ॒താ॑രണ്യാഃ പ॒ശവ॑ ഇ॒തി ।
യത്പ॑ശൂ॒ന്നാല॑ഭേത । അ॒നവ॑രു॒ദ്ധാ അ॒സ്യ പ॒ശവഃ॑ സൃ॒ഗ്ഃ ।
യത്പ॑ര്യ॒ഗ്നി-കൃ॑താ-നുമ്സൃ॒ജേത് ॥ 3 ॥

T.B.3.9.1.4

യജ॑ഞവേ॒ശസം॑ കൃ॒ത്യാത് । യത്പ॑ശൂ॒ന്നാല॑ഭേത ।
തേ॒നൈ॒വ പ॑ശൂ॒ന്നവ॑രു॒ന്ധേ । യത്പ॑ര്യ॒ഗ്നി-കൃ॑താ-
നുമ്സൃ॒ജത്യ-യ॑ജ॒ഞവൈ॒-ശ॑സായ ।
അ॒വരു॑ദ്ധാ അ॒സ്യ പ॒ശവോ॑ ഭ॒വന്തി॑ ।
ന യ॑ജ॒ഞവേ॒ശസം॑ ഭ॒വതി॑ ।
ന യ॑ജമാ॒നമ॑രണ്യം മൃ॒തച്ഛ് ഹ॑ര॒ന്തി । ഗ്രാ॑മൈഃ

സൗ സ്ഥാപയതി । ഏതേ വൈ പശവഃ ക്ഷേമോ നാമ ।
 സം പിതാപുത്രാ-വവസ്യതഃ । സമധാനഃ ക്രാമന്തി ।
 സമന്തികം ഗ്രാമയോർ ഗ്രാമാന്തൗ ഭവതഃ ।
 നർക്ഷീകാഃ പുരുഷവ്യാഘ്രാഃ പരിമോഷിണ്
 ആവ്യാധിനീ-സുസ്കരാ അരണ്യേഷാ ജായന്തേ ॥ 4 ॥

T.B.3.9.2.1

പ്രജാപതിര-കാമയതോഭൗ ലോകാവ-വരുന്ധീയേതി ।
 സ ഏതാനുഭയാൻ പശൂനപശ്യത് ।
 ഗ്രാമ്യാശ്ചാരണ്യാശ്ച । താനാലഭത ।
 തൈർവൈ സ ഉഭൗ ലോകാവവാരുന്ധ ।
 ഗ്രാമൈരേവ പശുഭിരിമം ലോകമവാരുന്ധ ।
 ആരണ്യേരമും । യദ്ഗ്രാമ്യാൻ പശൂനാലഭതേ ।
 ഇമമേവ തൈർ ലോകമവരുന്ധേ । യദാരണ്യാൻ ॥ 5 ॥

T.B.3.9.2.2

അമും തൈഃ । അനവരുദ്ധോ വാ ഏതസ്യ സംവത്സര
 ഇത്യാഹുഃ । യ ഇത ഇതശ്ചാതുർമാസ്യാനി സംവത്സരം
 പ്രയുക്ത ഇതി । ഏതാവാനു. വൈ സംവത്സരഃ ।

യച്ചാതുർമാസ്യാനി ।

യദേതേ ചാതുർമാസ്യാഃ പശവ ആലഭ്യന്തേ ॥

പ്രത്യക്ഷമേവ തൈഃ സംഘ്മസരം യജമാനോ-ഽവരുന്ധേ ।

വി വാ ഏഷ പ്രജയാ പശുഭിർ ജദ്ധ്യതേ । യഃ സംഘ്മസരം

പ്രയുങ്ക്തേ । സംഘ്മസരഃ സുവർഗോ ലോകഃ ॥ 6 ॥

T.B.3.9.2.3

സുവർഗം തു ലോകം നാപരാധ്നോതി । പ്രജാ വൈ പശവ
ഏകാദശിനീ ॥ യദേത ഐകാദശിനാഃ പശവ ആലഭ്യന്തേ ॥

സാക്ഷാദേവ പ്രജാം പശൂൻ. യജമാനോ-ഽവരുന്ധേ ।

പ്രജാപതിർ വിരാജമസൃജത । സാ സൃഷ്ടാഽശ്വമേധം

പ്രാവിശത് । താം ദശിഭിരനു പ്രായുങ്ക്ത । താമാപ്നോത് ।

താമാപ്താ ദശിഭിരവാരുന്ധ । യദുശിൻ ആലഭ്യന്തേ ॥ 7 ॥

T.B.3.9.2.4

വിരാജമേവ തൈരാപ്താ യജമാനോ-ഽവരുന്ധേ ।

ഏകാദശ ദശത ആലഭ്യന്തേ । ഏകാദശാക്ഷരാ ത്രിഷ്ടുപ് ।

ത്രൈഷ്ടുഭാഃ പശവഃ । പശൂനേവാവരുന്ധേ । വൈശ്വദേവോ

വാ അശ്വഃ । നാനാദേവത്യാഃ പശവോ ദവന്തി ।

അശ്വസ്യ സർവത്വായ | നാനാരുപാ ഭവന്തി |
 തസ്മാന്നാനാരുപാഃ പശവഃ | ബഹുരുപാ ഭവന്തി |
 തസ്മാദ്ബഹുരുപാഃ പശവഃ സമൃദ്ധ്യൈ ॥ 8 ॥

T.B.3.9.3.1

അസ്മൈ വൈ ലോകായ ഗ്രാമ്യാഃ പശവ ആലഭ്യന്തേ |
 അമൃഷ്ടാ ആരണ്യാഃ | യദ്ഗ്രാമ്യാൻ പശൂനാലഭതേ |
 ഇമമേവ തൈർ ലോകമവരുന്ധേ | യദാരണ്യാൻ |
 അമൃം തൈഃ | ഉഭയാൻ പശൂനാലഭതേ |
 ഗ്രാമ്യാഽശ്ചാരണ്യാഽശ്ച | ഉഭയോർ ലോകയോര വരുദ്ധ്യൈ |
 ഉഭയാൻ പശൂനാലഭതേ ॥ 9 ॥

T.B.3.9.3.2

ഗ്രാമ്യാഽശ്ചാരണ്യാഽശ്ച |
 ഉഭയസ്യ-നാഭ്യസ്യ-വരുദ്ധ്യൈ |
 ഉഭയാൻ പശൂനാലഭതേ | ഗ്രാമ്യാഽശ്ചാരണ്യാഽശ്ച |
 ഉഭയേഷാം പശൂനാമവരുദ്ധ്യൈ | ത്രയസ്ത്രയോ ഭവന്തി |
 ത്രയ ഇമേ ലോകാഃ | ഏഷാം ലോകാനാമാപ്തൈഃ |
 ബ്രഹ്മവാദിനോ വദന്തി | കസ്താഥ്സത്യാത് ॥ 10 ॥

T.B.3.9.3.3

അ॒സ്തിൻ ലോ॒കേ ബ॒ഹവഃ॑ കാ॒മാ ഇ॒തി ।
 യഥ്സ॑മാ॒നീഭ്യോ॑ ദേ॒വതാ॑ഭ്യോ॒ഽന്യേ॒ഽന്യേ പ॒ശവ॑ ആ॒ലഭ്യ॑ന്തേ ॥
 അ॒സ്തിന്നേ॒വ തലോ॒കേ കാ॒മാൻ ദ॒ധാതി॑ ।
 തസ്മാ॑ദ॒സ്തിൻ ലോ॒കേ ബ॒ഹവഃ॑ കാ॒മാഃ ।
 ത്ര॒യാണാം॑ ത്ര॒യാണാ॑ഽ സ॒ഹ വ॒പാ ജു॒ഹോതി॑ ।
 ത്ര്യോ॒വൃതോ॑ വൈ ദേ॒വാഃ । ത്ര്യോ॒വൃത॑ ഇ॒മേ ലോ॒കാഃ ।
 ഏ॒ഷാം ലോ॒കാനാ॑മാ॒പ്തേ ॥ ഏ॒ഷാം ലോ॒കാനാം॑ ക്ലൃ॒പ്തേ ॥
 പ॒ര്യഗ്നി॑-കൃ॒താ-നാ॒രണ്യാ॒നുമ്-സൃ॑ജ॒ന്ത്യഹി॑ഽ സാ॒ധൈ ॥ 11

T.B.3.9.4.1

യു॒ഞ്ജന്തി॑ ബ്ര॒ഹ്മി॒ത്യാഹ॑ । അ॒സൗ വാ ആ॑ദി॒ത്യോ ബ്ര॒ഹ്മഃ ।
 ആ॒ദി॒ത്യമേ॒വാസൈ॑ യു॒നക്തി॑ ।
 അ॒രു॒ഷ്മി॒ത്യാഹ॑ । അ॒ഗ്നിർവാ അ॑രു॒ഷഃ । അ॒ഗ്നിമേ॒വാസൈ॑
 യു॒നക്തി॑ । ച॒ര॒ന്തമി॒ത്യാഹ॑ । വാ॒യുർവൈ ച॑ര॒ൻ ।
 വാ॒യുമേ॒വാസൈ॑ യു॒നക്തി॑ । പ॒രി॒തസ്ഥു॑ഷ ഇ॒ത്യാഹ॑ ॥ 12 ॥

T.B.3.9.4.2

ഇ॒മേ॒ വൈ॒ ലോ॒കാഃ പ॒രിത॑സ്ഥു॒ഷഃ । ഇ॒മനേ॑വാ॒സൈ
 ലോ॒കാൻ യു॑നക്തി । രോ॒ച॒ന്തേ രോ॒ച॒നാ ദി॒വീത്യാ॑ഹ ।
 നക്ഷ॑ത്രാണി വൈ രോ॒ച॒നാ ദി॒വി ।
 നക്ഷ॑ത്രാണേ॒വ്യാസൈ॑ രോ॒ച॒യതി ।
 യു॒ഞ്ജന്ത്യ॑സ്യ കാ॒മ്യേത്യാ॑ഹ । കാ॒മാ॒നേ॑വാ॒സൈ യു॑നക്തി ।
 ഹ॒രീ വി॑പ॒ക്ഷ॒സേത്യാ॑ഹ । ഇ॒മേ വൈ॒ ഹ॒രീ വി॑പ॒ക്ഷ॒സാ ।
 ഇ॒മേ ഏ॒വാ॒സൈ യു॑നക്തി ॥ 13 ॥

T.B.3.9.4.3

ശോ॒ണാ ധൃ॒ഷ്ടു നൃ॒വാഹ॑സേത്യാ॒ഹ । അ॒ഹോ॒രാ॒ത്രേ വൈ॒
 നൃ॒വാഹ॑സാ । അ॒ഹോ॒രാ॒ത്രേ ഏ॒വാ॒സൈ യു॑നക്തി ।
 ഏ॒താ ഏ॒വാ॒സൈ ദേ॒വതാ॑ യു॑നക്തി । സു॒വർഗ॑സ്യ
 ലോ॒ക॒സ്യ സ॒മ॒ഷ്ട്യ । കേ॒തും കൃ॒ണ്വ॑ന്നകേ॒തവ॑ ഇ॒തി ധ്വ॒ജം
 പ്ര॒തി॒മു॒ഞ്ച॑തി । യശ് ഏ॒വൈന॑ ഽ॒രാജ॑ന്താം ഗമ॑യതി ।
 ജീ॒മു॒ത॒സ്യേ॒വ ദ॒വതി॑ പ്ര॒തീ॒ക॒മിത്യാ॑ഹ ।
 യ॒ഥാ യ॒ജു॒രേ॒വൈത॑ ।
 യേ॒ തേ പ॒ൻമാ॑നഃ സ॒വിതഃ॑ പൂ॒ർവ്വാ॒സ ഇ॒ത്യധ്വ॑ര്യുർ-
 യ॒ജമാ॑നം വാ॒ച॒യത്യ॑-ദി॒ജി॒തൈ॑ ॥ 14 ॥

T.B.3.9.4.4

പരാ വാ ഏതസ്യ യജ്ഞ ഏതി ।
 യസ്യ പശു-രുപാകൃതോ-ഽന്യത്ര വേദ്യാ ഏതി ।
 ഏതഃ സ്തോതരേതേന പഥാ പുനരശ്വമാവർതയാസി
 ന ഇത്യാഹ । വായുർവൈ സ്തോതാ ।
 വായുമേവാസ്യ പരസ്താത് ദധാത്യാ-വൃത്തൈഃ ।
 യഥാ വൈ ഹവിഷോ ഗൃഹീതസ്യ സ്കന്തി ।
 ഏവം വാ ഏതദശസ്യ സ്കന്തി ।
 യദസ്യോപാകൃതസ്യ ലോമാനി ശീയന്തേ । യദാലേഷു
 കാചാനാവയന്തി । ലോമാന്യേവാസ്യ തഥ്സംഭരന്തി ॥ 15 ॥

T.B.3.9.4.5

ഭൂർഭുവഃ സുവരിതി പ്രാജാപത്യാദിരാ-വയന്തി ।
 പ്രാജാപത്യോ വാ അശ്വഃ ।
 സ്വയൈവൈനം ദേവതയാ സമർധയന്തി । ഭൂരിതി മഹിഷീ ।
 ഭുവ ഇതി വാവാതാ । സുവരിതി പരിവൃക്തീ । ഏഷാം
 ലോകാനാമഭിജിതൈഃ । ഹിരണ്യയാഃ കാചാ ഭവന്തി ।
 ജ്യോതിർവൈ ഹിരണ്യം । രാശ്വമശ്വമേധഃ ॥ 16 ॥

T.B.3.9.4.6

ജ്യോതിശ്ചൈവാസൈ രാഷ്ട്രം ച സമീചീ ദധാതി ।
 സഹസ്രം ദവന്തി । സഹസ്രസംമിതഃ സുവർഗോ ലോകഃ ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യാ-ഭിജീതൈ ।
 അപ വാ ഏതസ്താത് തേജ ഇന്ദ്രിയം പശവഃ ശ്രീഃ ക്രാമന്തി ।
 യോഽശ്വമേധേന യജതേ । വസവസ്ത്വാ-ഽഞ്ജന്തു ഗായത്രേണ
 ഛന്ദസേതി മഹിഷ്യഭ്യനക്തി ।
 തേജോ വാ ആജ്യം । തേജോ ഗായത്രീ ।
 തേജസൈവാസൈ തേജോഽവരുന്ധേ ॥ 17 ॥

T.B.3.9.4.7

രുദ്രാസ്ത്വാ-ഽഞ്ജന്തു ത്രൈഷ്ടുഭേന ഛന്ദസേതി വാവാതാ ।
 തേജോ വാ ആജ്യം । ഇന്ദ്രിയം ത്രിഷ്ടുപ് ।
 തേജസൈവാസ്താ ഇന്ദ്രിയമ-വരുന്ധേ ।
 ആദിത്യാസ്ത്വാ-ഽഞ്ജന്തു ജാഗതേന ഛന്ദസേതി പരിവൃക്തീ ।
 തേജോ വാ ആജ്യം । പശവോ ജഗതീ ।
 തേജസൈവാസൈ പശൂനവരുന്ധേ । പത്നയോ-ഽഭ്യഞ്ജന്തി ।
 ശ്രിയാ വാ ഏതദ്രൂപം ॥ 18 ॥

T.B.3.9.4.8

യത്പതയഃ । ശ്രീയമേവാസിൻ-തദ് ദധാതി ।

നാസാത്തേജ ഇന്ദ്രിയം പശവഃ ശ്രീരപകാമന്തി ।

ലാജീ(3)ണ്ണാചീ(3)ൻ. യശോ മമാ(4) ഇത്യതിരിക്ത-
മന്നമശ്വായോ-പാഹരന്തി ।

പ്രജാമേവാന്നാദീം കുർവതേ । ഏതദ്ഭവാ അന്നമത്തെ-
തദന്നമധി പ്രജാപത ഇത്യാഹ ।

പ്രജായാമേവാ-ന്നാദ്യം ദധതേ । യദി നാവജീശ്വേത് ।

അഗ്നിഃ പശുരാസീ-ദിത്യവശ്വാപയേത് ।

അവ ഹൈവ ജിശ്വതി ।

ആക്രാൻ. വാജീ ക്രമൈരത്യ-ക്രമീദാജീ ദ്യാസ്മേ പൃഷ്ഠം
പൃഥിവീ സധസ്ഥ-മിത്യശ്വമനു-മന്ത്രയതേ ।

ഏഷാം ലോകാനാമ-ദിജിതൈത്യ ।

സമീദ്ധോ അഞ്ജൻകൃദരം മതിനാ-മിത്യശ്വസ്യ-പ്രിയോ
ഭവന്തി സരുപത്നായ ॥ 19 ॥

T.B.3.9.5.1

തേജസാ വാ ഏഷ ബ്രഹ്മവർചസേന വ്യുദ്ധ്യതേ ।

യോഽശ്വമേധേന യജതേ ।

ഹോതാ ച ബ്രഹ്മാ ച ബ്രഹ്മോദ്യം വദതഃ ।

തേജസാ ചൈവൈനം ബ്രഹ്മവർചസേന ച സമർധയതഃ ।

ദക്ഷിണതോ ബ്രഹ്മാ ഭവതി । ദക്ഷിണത ആയതനോ വൈ
 ബ്രഹ്മാ । ബാർഹസ്സത്യോ വൈ ബ്രഹ്മാ ।
 ബ്രഹ്മവർചസമേവാസ്യ ദക്ഷിണതോ ഭയാതി ।
 തസ്മാദ് ദക്ഷിണോഽർധോ ബ്രഹ്മവർചസിതരഃ ॥
 ഉത്തരതോ ഹോതാ ഭവതി ॥ 20 ॥

T.B.3.9.5.2

ഉത്തരത ആയതനോ വൈ ഹോതാ ।
 ആഗേയോ വൈ ഹോതാ । തേജോ വാ അഗ്നിഃ ।
 തേജ ഏവാസ്യോത്തരതോ ഭയാതി ।
 തസ്മാദുത്തരോർ-ഽധസ്തേജസിതരഃ । യുപമദിതോ വദതഃ ।
 യജമാനദേവത്യോ വൈ യുപഃ ।
 യജമാനമേവ തേജസാ ച ബ്രഹ്മവർചസേന ച സമർധയതഃ ।
 കിൗ സ്വിദാസീത്-പൂർവചിത്തി-രിത്യാഹ ।
 ദൗർവൈ വൃഷ്ടിഃ പൂർവചിത്തിഃ ॥ 21 ॥

T.B.3.9.5.3

ദിവമേവ വൃഷ്ടിമ വരുന്ധേ । കിൗ സ്വിദാസീദ്-ബൃഹദായ
 ഇത്യാഹ । അശ്വോ വൈ ബൃഹദായഃ । അശ്വമേവാവരുന്ധേ ।
 കിൗ സ്വിദാസീത്-പിശങ്ഗിലേത്യാഹ ।

രാത്രി॑ർവൈ പി॑ശങ്ഗി॒ലാ । രാത്രി॑മേവാ॒വരു॑ന്ധേ ।
 കി॒ൗ സി॑ദാ॒സീത്-പി॑ലി॒പ്പിലേ-ത്യാ॑ഹ ।
 ശ്രീ॑ർവൈ പി॑ലി॒പ്പിലാ । അ॒ന്നാ-ഭൃ॑മേവാ-വരു॑ന്ധേ ॥ 22 ॥

T.B.3.9.5.4

കഃ॑ സി॒ദേകാ॑കീ ച॒രതീ॑ത്യാ॒ഹ । അ॒സൗ വാ ആ॑ദി॒ത്യ
 ഏ॒കാകീ॑ ച॒രതി॑ । തേ॒ജ ഏ॒വാവരു॑ന്ധേ ।
 ക ഉ॑ സി॒ജ്ജായ॑തേ പു॒നരി॑ത്യാ॒ഹ ।
 ച॒ന്ദ്രമാ॑ വൈ ജായ॑തേ പു॒നഃ । ആ॑യു॒രേവാ॒വരു॑ന്ധേ ।
 കി॒ൗ സി॑ദ്ധി॒മസ്യ॑ ഭേ॒ഷജ॑മിത്യാ॒ഹ ।
 അ॒ഗ്നിർവൈ ഹി॑മ॒സ്യ ഭേ॒ഷജം॑ । ബ്ര॒ഹ്മവ॑ർച॒സമേ॒വാ-
 വരു॑ന്ധേ । കി॒ൗസി॑ദാ॒വപ॑നം മഹ॑ദിത്യാ॒ഹ ॥ 23 ॥

T.B.3.9.5.5

അ॒യം വൈ ലോ॑ക ആ॒വപ॑നം മഹ॑ത് । അ॒സ്മിന്നേ॒വ ലോ॑കേ
 പ്ര॒തി॒തിഷ്ഠ॑തി । പൃ॒ച്ഛാമി॑ ത്വാ പ॒രമ॑ന്തം പൃ॒ഥി॒വ്യാ ഇ॑ത്യാ॒ഹ ।
 വേ॒ദിർവൈ പ॑രോ॒ഽന്തഃ പൃ॒ഥി॒വ്യാഃ ।
 വേ॒ദിമേ॒വാവരു॑ന്ധേ । പൃ॒ച്ഛാമി॑ ത്വാ ഭു॒വ്നസ്യ॑ നാഭി॑മിത്യാ॒ഹ ।
 യ॒ജ്ഞാ വൈ ഭു॒വ്നസ്യ॑ നാഭിഃ॑ । യ॒ജ്ഞമേ॒വാവരു॑ന്ധേ ।

പൃ॒ച്ഛാമി॑ ത്വാ॒ വൃ॒ഷ്ണോ॑ അ॒ശ്വസ്യ॑ രേത ഇ॒ത്യാഹ॑ ।
 സോമോ॑ വൈ വൃ॒ഷ്ണോ॑ അ॒ശ്വസ്യ॑ രേതഃ॑ ।
 സോമ॑പീ॒മമേ॒വാ-വരു॑ന്ധേ ।
 പൃ॒ച്ഛാമി॑ വാചഃ॑ പര॒മം വേ॑ദ്യാമേ॒ത്യാഹ॑ । ബ്ര॒ഹ്മ വൈ॑ വാചഃ॑
 പര॒മം വേ॑ദ്യാമ । ബ്ര॒ഹ്മവർ॑ച॒സമേ॒വാ-വരു॑ന്ധേ ॥ 24 ॥

T.B.3.9.6.1

അ॒പ വാ॑ ഏ॒തസ്മാ॑ത് പ്രാ॒ണാഃ ക്രാ॑മ॒ന്തി । യോഽശ്വ॑മേ॒ധേന॑
 യജ്ഞേ॑ । പ്രാ॒ണായ॑ സ്വാഹാ॑ വ്യാ॒നായ॑ സ്വാഹേ॒തി
 സംജ്ഞ॑പൃ॒മാന॑ ആഹു॒തീർ ജു॑ഹോതി ।
 പ്രാ॒ണാനേ॒വാസി॑ൻ ദധാതി । നാസ്മാ॑ത് പ്രാ॒ണാ
 അ॒പക്രാ॑മ॒ന്തി । അ॒വന്തീഃ॑ സ്ഥാ॒വന്തീ॑സ്ത്വാ-ഽവ॒ന്തു ।
 പ്രി॒യം ത്വാ॑ പ്രി॒യാണാം॑ । വർഷി॑ഷ്ഠമാപ്യാ॒നാം ।
 നി॒ധീനാം॑ ത്വാ॑ നി॒ധിപ॑തിഃ ഹവാമഹേ॒ വസോ॑ മമേ॒ത്യാഹ॑ ।
 അ॒പൈ॒വാസൈ॑ തദ്ധ്വ॑നുവതേ ॥ 25 ॥

T.B.3.9.6.2

അ॒ഥോ ധു॒വന്ത്യേ॒വൈനം॑ । അ॒ഥോ ന്യേ॒വാസൈ॑ ഹനുവതേ ।
 ത്രിഃ പരി॑യന്തി । ത്രയ॑ ഇ॒മേ ലോ॒കാഃ ।
 ഏ॒ഭ്യ ഏ॒വൈനം॑ ലോ॒കേഭ്യോ॑ ധുവതേ । ത്രിഃ പു॒നഃ പരി॑യന്തി ।

ഷട്ഥ് സംപദ്യന്തേ । ഷഡ്യാ ജ്ഞതവഃ ।
 ജ്ഞതൃഭിരേവൈനം ധുവതേ ।
 അപ വാ ഏതേഭ്യഃ പ്രാണാഃ ക്രാമന്തി ॥ 26 ॥

T.B.3.9.6.3

യേ യജ്ഞേ ധുവനം തന്വതേ ॥ നവകൃത്യഃ പരീയന്തി ।
 നവ വൈ പുരുഷേ പ്രാണാഃ । പ്രാണാനേവാത്മൻ-ദധതേ ।
 നൈഭ്യഃ പ്രാണാ അപക്രാമന്തി ।
 അംബേ അംബാല്യംബിക ഇതി പത്നീമുദാൻയതി ।
 അഹ്വതൈവൈനാം । സുഭഗേ കാംപീലവാസിനീ-ത്യാഹ ।
 തപ ഏവൈനാ-മുപനയതി ।
 സുവർഗേ ലോകേ സംപ്രോർണ്യാമാ-മിത്യാഹ ॥ 27 ॥

T.B.3.9.6.4

സുവർഗമേവൈനാം ലോകം ഗമയതി ।
 ആഹമജാനി ഗർഭധമാ ത്വമജാസി ഗർഭധമിത്യാഹ ।
 പ്രജാ വൈ പശവോ ഗർഭഃ ।
 പ്രജാമേവ പശൂനാത്മൻ ധത്തേ ।
 ദേവാ വാ അശ്വമേധേ പവമാനേ ।

സുവർഗം ലോകം ന പ്രാജാനൻ । തമശ്വഃ പ്രാജാനാത് ।
 യഥ്സുചീ-ഭിരസി പമാൻ-കല്പയന്തി ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ പ്രജ്ഞാതൈഃ ।
 ഗായത്രി ത്രിഷ്ടുബ്-ജഗതീത്യാഹ ॥ 28 ॥

T.B.3.9.6.5

യഥാ യജുരേവൈതത് । ത്രയഃ സുച്യോ ഭവന്തി ।
 അയസ്മയോ രജതാ ഹരിണ്യഃ ।
 അസ്യ വൈ ലോകസ്യ രൂപമയസ്മയഃ ।
 അന്തരിക്ഷസ്യ രജതാഃ । ദിവോ ഹരിണ്യഃ ।
 ദിശോ വാ അയസ്മയഃ । അവാന്തരദിശാ രജതാഃ ।
 ഊർധ്വാ ഹരിണ്യഃ । ദിശ ഏവാസ്മൈ കല്പയതി ।
 കസ്താ ഛയതി കസ്താ വിശാസ്തീ-
 ത്യാഹാഹിത്സായൈ ॥ 29 ॥

T.B.3.9.7.1

അപ വാ ഏതസ്മാച്ഛീ രാശ്രം ക്രാമതി । യോഽശ്വമേധേന
 യജതേ । ഊർധ്വാനോ-മുച്ഛയതാ-ദിത്യാഹ । ശ്രീർവൈ
 രാശ്രമശ്വമേധഃ । ശ്രിയമേവാസ്മൈ രാശ്രമൂർധ്വ-മുച്ഛയതി ।
 വേണുഭാരം ഗിരാവിവേത്യാഹ । രാശ്രം വൈ ഭാരഃ ।

രാ॒ഷ്ട്രമേ॒വാ॒സൈ॒ പ॒ര്യു॑ഹതി । അ॒മാ॒സ്യാ
 മ॒ധ്യമേ॒ധതാ॒മിത്യാ॑ഹ । ശ്രീ॒ർവൈ॒ രാ॒ഷ്ട്രസ്യ॑ മ॒ധ്യം ॥ 30 ॥

T.B.3.9.7.2

ശ്രീ॒യമേ॒വാ-വ॑രു॒ന്ധേ । ശ്രീ॒തേ വാ॒തേ പു॑നന്നി॒വേത്യാ॑ഹ ।
 ക്ഷേ॒മോ വൈ॒ രാ॒ഷ്ട്രസ്യ॑ ശ്രീ॒തോ വാ॒തഃ ।
 ക്ഷേ॒മമേ॒വാ-വ॑രു॒ന്ധേ । യദ്ധ॑രി॒ണീ യ॒വമ॑ത്തീ॒ത്യാഹ॑ ।
 വി॒ഡ്യാ ഹ॑രി॒ണീ । രാ॒ഷ്ട്രം യ॑വഃ ।
 വി॒ശം ചൈ॒വാ॒സൈ॒ രാ॒ഷ്ട്രം ച॑ സ॒മീചീ॑ ദധാതി ।
 ന പു॒ഷ്ടം പ॒ശു മ॑ന്യുത ഇ॒ത്യാഹ॑ ।
 ത॒സ്മാദ് രാ॒ജാ പ॒ശൂന്ന॑ പു॒ഷ്യതി॑ ॥ 31 ॥

T.B.3.9.7.3

ശൂ॒ദ്രാ യദ॑ർയ॒ജാരാ॑ ന പോ॒ഷായ॑ ധ॒നായ॑തീ॒ത്യാഹ॑ ।
 ത॒സ്മാദ്വൈ॑-ശ്രീ॒പു॒ത്ര-ന്നാ॑ഭി॒ഷിഞ്ച॑ന്തേ । ഇ॒യം യ॑കാ ശ॒കുന്തി॑
 കേ॒ത്യാഹ॑ । വി॒ഡ്യാ ശ॒കുന്തി॑കാ । രാ॒ഷ്ട്രമ॒ശ്വമേ॒ധഃ ।
 വി॒ശം ചൈ॒വാ॒സൈ॒ രാ॒ഷ്ട്രം ച॑ സ॒മീചീ॑ ദധാതി ।
 ആ॒ഹ॒ലമി॑തി സ॒ർപ॑തീ॒ത്യാഹ॑ । ത॒സ്മാദ് രാ॒ഷ്ട്രായ॑ വി॒ശഃ
 സ॒ർപ॑ന്തി । ആ॒ഹ॒തം ഗ॒ഭേ പ॒സ ഇ॒ത്യാഹ॑ । വി॒ഡ്യാ ഗ॒ഭഃ ॥ 32 ॥

T.B.3.9.7.4

രാ॒ഷ്ട്രം പ॒സഃ । രാ॒ഷ്ട്രമേ॒വ വി॒ശ്യാഹ॑ന്തി । ത॒സ്മാദ് രാ॒ഷ്ട്രം
 വി॒ശം ഘാ॑തുക॒ം । മാ॒താ ച॑ തേ പി॒താ ച॑ ത॒ ഇത്യാ॑ഹ ।
 ഇ॒യം വൈ॑ മാ॒താ । അ॒സൗ പി॒താ ।
 ആ॒ഭ്യാമേ॒വൈനം പ॑രി॒ദദാ॑തി । അ॒ഗ്രം വൃ॒ക്ഷ॒സ്യ രോ॑ഹത॒
 ഇത്യാ॑ഹ । ശ്രീ॒ർവൈ വൃ॒ക്ഷ॒സ്യാഗ്ര॑ം ।
 ശ്രീ॒യമേ॒വാ-വ॑രു॒ന്ധേ ॥ 33 ॥

T.B.3.9.7.5

പ്ര॒സു॒ലാമീ॑തി തേ പി॒താ ഗഭേ॑ മു॒ഷ്ടിമ॑തഃ സ॒യദി॑ത്യാഹ ।
 വി॒ഡൈ ഗഭഃ॑ । രാ॒ഷ്ട്രം മു॒ഷ്ടിഃ । രാ॒ഷ്ട്രമേ॒വ വി॒ശ്യാഹ॑ന്തി ।
 ത॒സ്മാദ് രാ॒ഷ്ട്രം വി॒ശം ഘാ॑തുക॒ം ।
 അ॒പ വാ ഏ॒തേഭ്യഃ പ്രാ॑ണാഃ ക്രാ॒മന്തി॑ । യേ യ॒ജ്ഞൈ॑ഽപൃ॒തം
 വ॑ദന്തി । ദധി॒ക്രാവ്ണോ॑ അ॒കാരി॑ഷമിതി സു॒രദി॑മതീമൃ॒ച്ഛം
 വ॑ദന്തി । പ്രാ॒ണാ വൈ സു॒രഭ॑യഃ ।
 പ്രാ॒ണാനേ॒വാത്മൻ ദ॑ധതേ । നൈ॒ഭ്യഃ പ്രാ॑ണാ അ॒പക്രാ॑മന്തി ।
 ആ॒പോ ഹി ഷോ॑ മ॒യോഭു॑വ ഇ॒ത്യുദി॑ർ മാ॒ർജ്ജ॑യന്തേ ।
 ആ॒പോ വൈ സർ॑വാ ദേ॒വതാഃ॑ ।
 ദേ॒വതാ॑ദിരേ-വാ॒ത്മാനം പ॑വയന്തേ ॥ 34 ॥

T.B.3.9.8.1

പ്രജാപതിഃ പ്രജാഃ സൃഷ്ട്വാ പ്രേണാസനു പ്രാവിശത് ।
 താഭ്യഃ പുനഃ സംഭവിതും നാശക്നോത് । സോഽബ്രവീത് ।
 ഋഗ്വദിഥ്സഃ । യോ മേതഃ പുനഃ സംഭരദിതി ।
 തം ദേവാ അശ്വമേധേനൈവ സമഭരൻ ।
 തതോ വൈ ത ആർധ്നുവൻ । യോഽശ്വമേധേന യജതേ ।
 പ്രജാപതിമേവ സംഭരത്യുഽഋഗ്വേതി ।
 പുരുഷമാലഭതേ ॥ 35 ॥

T.B.3.9.8.2

വൈരാജോ വൈ പുരുഷഃ । വിരാജമേവാ-ലഭതേ । അഥോ
 അന്നംവൈ വിരാട് । അന്നമേവാ-വരുന്ധേ । അശ്വമാ-ലഭതേ ।
 പ്രാജാപത്യോ വാ അശ്വഃ । പ്രജാപതിമേവാലഭതേ ।
 അഥോ ശ്രീർവാ ഏകശമം । ശ്രീയമേവാ-വരുന്ധേ ।
 ഗാമാലഭതേ ॥ 36 ॥

T.B.3.9.8.3

യജേന്തോ വൈ ഗൗഃ । യജന്തമേവാലഭതേ ।
 അഥോ അന്നം വൈ ഗൗഃ । അന്നമേവാ-വരുന്ധേ ।
 അജാപീ ആലഭതേ ഭൂമേ । അഥോ പുഷ്ടീർവൈ ഭൂമാ ।

പുഷ്ടിമേവാ-വരുന്ധേ । പര്യഗ്നികൃതം പുരുഷം
 ചാരണ്യാഘ്രേചോമ്-സൃജന്ത്യഹിച്ഛ സാധൈ ।
 ഉഭൗ വാ ഏതൗ പശു ആലഭ്യേതേ । യശ്ചാവമോ യശ്ച പരമഃ ।
 തേഃസ്യോഭയേ യജേണ ബദ്ധാഃ ।
 അഭീഷ്ടാ അഭിപ്രീതാഃ । അഭിജിതാ അഭിഹൃതാ ഭവന്തി ।
 നൈനം ദക്ഷ്ണവഃ പശവോ യജേണ ബദ്ധാഃ ।
 അഭീഷ്ടാ അഭിപ്രീതാഃ । അഭിജിതാ അഭിഹൃതാ ഹിച്ഛന്തി ।
 യോഃശ്വമേധേന യജതേ । യ ഉ ചൈനമേവം വേദ ॥ 37 ॥

T.B.3.9.9.1

പ്രഥമേന വാ ഏഷ സ്തോമേന രാധാ ।
 ചതുഷ്തോമേന കൃതേനായാനാ-മുത്തരേഹൻ ।
 ഏകവിച്ഛേദേ പ്രതിഷ്ഠായാം പ്രതിതിഷ്ഠതി ।
 ഏകവിച്ഛാത് പ്രതിഷ്ഠായാ ജതുന്നന്യാ-രോഹതി ।
 ജതവോ വൈ പൃഷ്ഠാനി । ജതവഃ സംവത്സരഃ ।
 ജതുഷ്ഠാവ സംവത്സരേ പ്രതിഷ്ഠായ ।
 ദേവതാ അഭ്യാരോഹതി ।
 ശക്വരയഃ പൃഷ്ഠം ഭവന്ത്യൻ യദന്യ-ചൂനഃ ।

അന്യേ॑സന്യേ॑ വാ ഏ॒തേ പ॒ശവ॑ ആ॒ലഭ്യ॑ന്തേ ॥ 38 ॥

T.B.3.9.9.2

ഉ॒തേവ॑ ഗ്രാ॒മ്യാഃ । ഉ॒തേവാ॑ര॒ണ്യാഃ । അ॒ഹരേ॑വ രൂ॒പേണ॑
സമ॑ർധ॒യതി॑ । അ॒ഥോ അ॒ഹൻ ഏ॒വൈഷ॑ ബ॒ലിർ പ്രി॑യതേ ।
തദാ॑ഹുഃ । അ॒പശ॑വോ വാ ഏ॒തേ । യദ॑ജാ॒വയ॑ശ്ചാ-ര॒ണ്യാശ്ച॑ ।
ഏ॒തേ വൈ॑ സർവേ॑ പ॒ശവഃ॑ । യദ്ഗ॑വ്യാ ഇ॒തി ।
ഗ॒വ്യാൻ പ॒ശൂനു॑ത്തമേ-ഹ॒ന്നാ-ല॑ഭതേ ॥ 39 ॥

T.B.3.9.9.3

തേ॒നൈവോ॑ഭയാൻ പ॒ശൂന॑വരു॒ന്ധേ । പ്രാ॒ജാപ॑ത്യാ ഭ॒വന്തി॑ ।
അ॒നഭി॑ജിത॒സ്യാ-ഭി॑ജി॒ത്യേ । സൗ॑രീ॒ർനവ॑ ശ്ലോ॒താ
വശാ॑ അ॒നുബ॑ന്ധ്യാ ഭ॒വന്തി॑ ।
അ॒ന്തത॑ ഏ॒വ ബ്ര॑ഹ്മ॒വർച॑സമ-വരു॒ന്ധേ ।
സോ॒മായ സ്വരാ॑ജേ॒ണ ട്നോ॑വാഹാ॒വന॑ധ്യാ-ഹാ॒വിതി॑
ഭൃ॒ന്ധിനഃ॑ പ॒ശൂനാ॑ല॒ഭതേ॑ । അ॒ഹോരാ॑ത്രാ॒ണാ-മ॑ഭിജി॒ത്യേ ।
പ॒ശുഭി॑ർവാ ഏ॒ഷ വ്യൂ॑ഭ്യതേ । യോ॒ശ്വമേ॑ധേന॒ യജ॑തേ ।
ഛ॒ഗലം॑ ക॒ലാഷം॑ കി॒കിദീ॑വിം വി॒ദീഗ॑യമിതി ത്വാ॒ഷ്ടാൻ
പ॒ശൂനാ॑ല॒ഭതേ॑ । പ॒ശുഭി॑രേ-വാ॒ത്മാന॑ഽസ്മ॒ർധയ॑തി ।

ഋതുഭിർവാ ഏഷ വൃദ്ധ്യതേ । യോഽശ്വമേധേന യജതേ ।
 പിശങ്ഗാസ്ത്രയോ വാസന്താ ഇത്യ ഋതു-പശൂനാ-ലഭതേ ।
 ഋതുഭിരേ-വാത്മാനഃ സമർധയതി ।
 ആ വാ ഏഷ പശുഭ്യോ വൃശ്യതേ ।
 യോഽശ്വമേധേന യജതേ ।
 പര്യഗ്നികൃതാ ഉത്സൃജന്ത്യന്വപ്രസ്തായ ॥ 40 ॥

T.B.3.9.10.1

പ്രജാപതിര-കാമയത മഹാനന്നാദഃ സ്യാമിതി ।
 സ ഏതാവശ്വമേധേ മഹിമാനാവ-പശ്യത് । താവഗൃഹ്ണീത ।
 തതോ വൈ സ മഹാനന്നാദോ-ഭവത് ।
 യഃ കാമയേത മഹാനന്നാദഃ സ്യാമിതി ।
 സ ഏതാവശ്വമേധേ മഹിമാനഃ ഗൃഹ്ണീത ।
 മഹാനേവാനാദോ ഭവതി । യജമാന-ഭവത്യാ വൈ വപാ ।
 രാജാ മഹിമാ । യദവപാം മഹിമ്നോഭയതഃ പരിയജതി ।
 യജമാനമേവ രാജ്യേനോഭയതഃ പരിഗൃഹ്ണാതി ।
 പുരസ്താം-സ്വാഹാകാരാ വാ അന്യേ ദേവാഃ ।
 ഉപരിഷ്ടാം-സ്വാഹാകാരാ അന്യേ ।
 തേ വാ ഏതേഽശ്വ ഏവ മേധ്യ ഉഭയേ-വരുധ്യന്തേ ।

യദപാം മഹിന്തോ-ഭയതഃ പരിയജതി ।
താനേവോ-ഭയാൻ പ്രീണാതി ॥ 41 ॥

T.B.3.9.11.1

വൈശ്വദേവോ വാ അശ്വഃ । തം യത്പ്രാജാപത്യം കൂര്യാത് ।
യാ ദേവതാ അപിഭാഗാഃ । താ ഭാഗധേയേന വൃർധയേത് ।
ദേവതാഭ്യഃ സമദം ദധ്യാത് ।

സ്തേഗാൻ-ദശ്രഷ്ടാഭ്യാം മണ്യുകാ-ഞ്ജംഭ്യേഭിരിതി ।
ആജ്യമവദാനം കൃത്വാ പ്രതിസംഖ്യായ-മാഹുതീർ-
ജുഹോതി ।

യാ ഏവ ദേവതാ അപിഭാഗാഃ । താ ഭാഗധേയേന
സമർധയതി । ന ദേവതാഭ്യഃ സമദം ദധാതി ॥ 42 ॥

T.B.3.9.11.2

ചതുർദശൈതാ-നനുവാകാ-ഞ്ജുഹോത്യ-നന്തരിത്യൈ ।
പ്രയാസായ സ്വാഹേതി പഞ്ചദശം ।
പഞ്ചദശ വാ അർധമാസസ്യ രാത്രയഃ ।

അർധമാസശഃ സംവത്സര ആപ്യതേ । ദേവാസുരാഃ
സംയത്താ ആസൻ । തേഽബ്രൂവന്നഗായഃ സിഷ്ടകൃതഃ ।

അശ്വസ്യ മേധ്യസ്യ വയമുദ്ധാരമുദ്ധാരാമഹൈ ।

അമൈതാ-നഭി-ഭവാമേതി ।

തേ ലോഹിത-മുദഹരന്ത ।

തതോ ദേവാ അഭവൻ || 43 ||

T.B.3.9.11.3

പരാഽസുരാഃ । യഥ്-സ്വിഷ്ടകൃദ്ഭ്യോ ലോഹിതം ജുഹോതി

ഭ്രാതൃവ്യാഭി-ഭൂത്യൈ । ഭവത്യാത്മനാ ।

പരാഽസ്യ ഭ്രാതൃവ്യോ ഭവതി ।

ഗോമൃഗകണ്ഠേന പ്രഥമാമാഹുതിം ജുഹോതി ।

പശവോ വൈ ഗോമൃഗഃ । രുദ്രോഽഗ്നിഃ സ്വിഷ്ടകൃത് ।

രുദ്രാദേവ പശൂനന്തർ-ദധാതി । അഥോ യത്രൈഷാ-

ഽഽഹുതിർ. ഹൂയതേ । ന തത്ര രുദ്രഃ പശൂനഭിമന്യതേ || 44 ||

T.B.3.9.11.4

അശ്വശമേന ദിതീയാമാഹുതിം ജുഹോതി ।

പശവോ വാ ഏകശമം । രുദ്രോഽഗ്നിഃ സ്വിഷ്ടകൃത് ।

രുദ്രാദേവ പശൂനന്തർ-ദധാതി । അഥോ യത്രൈഷാഽഽഹുതിർ.

ഹൂയതേ । ന തത്ര രുദ്രഃ പശൂനഭിമന്യതേ ।

അയസ്മയേന കമണ്ഡലൂനാ തൃതീയാം ।

ആഹുതിം ജുഹോത്യായാസ്യോ വൈ പ്രജാഃ ।
 രുദ്രോഽഗ്നിഃ സിഷ്ടകൃത് । രുദ്രാദേവ പ്രജാ അന്തർ-ദധാതി ।
 അഥോ യത്രൈഷാഽഹുതിർ ഹൂയതേ ।
 ന തത്ര രുദ്രഃ പ്രജാ അഭിമന്യതേ ॥ 45 ॥

T.B.3.9.12.1

അശ്വസ്യ വാ ആലബ്ധസ്യ മേധ ഉദക്രാമത് ।
 തദശ്വസ്തോമീയ-മദവത് । യദശ്വസ്തോ മീയം ജുഹോതി ।
 സ മേധമേവൈന-മാലദതേ । ആജ്യേന ജുഹോതി ।
 മേധോ വാ ആജ്യം । മേധോഽശ്വസ്തോ-മീയം ।
 മേധേനൈവാസിൻ മേധം ദധാതി । ഷട്ത്രിപ്ശതം
 ജുഹോതി । ഷട്ത്രിപ്ശദക്ഷരാ ബൃഹതീ ॥ 46 ॥

T.B.3.9.12.2

ബാർഹതാഃ പശവഃ । സാ പശൂനാം മാത്രാ । പശൂനേവ
 മാത്രയാ സമർധയതി । താ യദ്ഭൂയസിർവാ കനീയസിർവാ
 ജുഹുയാത് । പശൂന്മാത്രയാ വൃർധയേത് ।
 ഷട്ത്രിപ്ശതം ജുഹോതി । ഷട്ത്രിപ്ശദക്ഷരാ ബൃഹതീ ।
 ബാർഹതാഃ പശവഃ । സാ പശൂനാം മാത്രാ ।

പശുനേവ മാത്രയാ സമർധയതി || 47 ||

T.B.3.9.12.3

അശ്വസ്തോമീയച് ഹുതാ ദിപദാ ജുഹോതി ।
 ദിപാദൈ പുരുഷോ ദിപ്രതിഷ്ടഃ । തദേനം പ്രതിഷ്ടയാ
 സമർധയതി । തദാഹുഃ । അശ്വസ്തോമീയം പൂർവച്
 ഹോതവ്യാ(3)ദിപദാ(3) ഇതി । അശ്വാ വാ അശ്വസ്തോമീയം ।
 പുരുഷോ ദിപദാഃ । അശ്വസ്തോമീയച് ഹുതാ ദിപദാ
 ജുഹോതി । തസ്മാദ്-ദിപാചതുഷ്ഠാദമത്തി ।
 അഥോ ദിപദ്യേവ ചതുഷ്ഠഃ പ്രതിഷ്ഠാപയതി । ദിപദാ ഹുതാ ।
 നാന്യാമുത്തരാ-മാഹുതിം ജുഹുയാത് ।
 യദന്യാ-മുത്തരാമാഹുതിം ജുഹുയാത് ।
 പ്ര പ്രതിഷ്ഠായാശ്ചവേത ।
 ദിപദാ അന്തതോ ജുഹോതി പ്രതിഷ്ഠിത്യൈ || 48 ||

T.B.3.9.13.1

പ്രജാപതിർ-അശ്വമേധ-മസ്യജത ।
 സോഽസ്മാദ്-സൃഷ്ടോ-ഽപാക്രാമത് ।
 തം യജ്ഞക്രതുദി-രന്നെച്ഛത് ।
 തം യജ്ഞക്രതുദിർ-നാനവിന്ദത് ।

തമിഷ്ടിഭി-രന്നെച്ചുത് । തമിഷ്ടിഭി-രമ്പിന്ദത് ।
 തദിഷ്ടിനാ-മിഷ്ടിതാം । യഥ്-സംഘ്വംസരമിഷ്ടിഭിർ യജ്ഞേ ।
 അശ്വമേവ തദനിച്ചതി । സാവിത്രിയോ ഭവന്തി ॥ 49 ॥

T.B.3.9.13.2

ഇയം ഹൈ സവിതാ । യോ വാ അസ്യാം നശ്യതി
 യോ നിലയതേ । അസ്യാം ഘ്വാവ തം വിന്ദന്തി ।
 ന വാ ഇമാം കശ്വ നേത്യഹുഃ ।
 തിര്യങ്നോർ-ധോഽത്യേതു-മർഹതീതി ।
 യഥ്സാവിത്രിയോ ഭവന്തി ।
 സവിത്യപ്രസൂത ഏവൈനമിച്ചതി ।
 ഇഘ്വരോ വാ അശ്വഃ പ്രമുക്തഃ പരാം പരാവതം ഗന്തോഃ ।
 യഥ്സായം ധൃതീർ ജുഹോതി ।
 അശ്വസ്യ യന്തേ ധൃന്തേ ॥ 50 ॥

T.B.3.9.13.3

യത്-പ്രാതരിഷ്ടിഭിർ-യജ്ഞേ । അശ്വമേവ തദനിച്ചതി ।
 യഥ്സായം ധൃതീർ ജുഹോതി । അശ്വസ്യൈവ
 യന്തേ ധൃന്തേ । തസ്മാഥ്സായം പ്രജാഃ ക്ഷേമ്യാ ഭവന്തി ।

യത്പ്രാതരിഷ്ടിഭിർ-യജ്ഞേ । അശ്വമേവ തദനിച്ചതി ।
 തസ്മാദിവാ നഷ്ടേഷ ഏതി ।
 യത്പ്രാതരിഷ്ടിഭിർ-യജ്ഞേ സായം ധൃതീർ ജുഹോതി ।
 അഹോരാത്രാഭ്യാ-മേവൈന-മനിച്ചതി । അഥോ
 അഹോരാത്രാഭ്യാ-മേവാസ്മൈ യോഗക്ഷേമം കല്പയതി ॥ 51 ॥

T.B.3.9.14.1

അപ വാ ഏതസ്മാച്ഛീ രാശ്വം ക്രാമതി । യോഃശ്വമേധേന
 യജ്ഞേ । ബ്രാഹ്മണൗ വീണാഗാമിനൗ ഗായതഃ ।
 ശ്രിയാ വാ ഏതദ് രൂപം । യദീണാ ॥
 ശ്രിയമേ-വാസ്മിൻ-തദ്ധത്തഃ ।
 യദാ ഖലു വൈ പുരുഷഃ ശ്രിയമശ്നുതേ ।
 വീണാഃസ്മൈ വാദ്യതേ । തദാഹുഃ ।
 യദുഭൗ ബ്രാഹ്മണൗ ഗായേതാം ॥ 52 ॥

T.B.3.9.14.2

പ്രഭുഃ ശുക്രാ-സ്മാച്ഛീഃ സ്യാത് । ന വൈ ബ്രാഹ്മണേ
 ശ്രീരഥത ഇതി । ബ്രാഹ്മണോഽന്യോ ഗായേത് ।
 രാജന്യോഽന്യഃ । ബ്രഹ്മ വൈ ബ്രാഹ്മണഃ ।
 ക്ഷത്രൗ രാജന്യഃ ।

തഥാ ഹാസ്യ ബ്രഹ്മണാ ച ക്ഷത്രേണ ചോദയതഃ ശ്രീഃ
 പരിഗൃഹീതാ ഭവതി । തദാഹുഃ ।
 യദുഭൗ ദിവാ ഗായേതാം । അപാസ്താദ് രാശ്രൂം ക്രാമേത് ॥ 53 ॥

T.B.3.9.14.3

ന വൈ ബ്രാഹ്മണേ രാശ്രൂഃ രഥത ഇതി ।
 യദാ ഖലു വൈ രാജാ കാമയതേ । അഥ ബ്രാഹ്മണം ജിനാതി ।
 ദിവാ ബ്രാഹ്മണോ ഗായേത് । നക്തഃ രാജന്യഃ ।
 ബ്രഹ്മണോ വൈ രൂപമഹഃ । ക്ഷത്രേണാസ്യ രാത്രിഃ ।
 തഥാ ഹാസ്യ ബ്രഹ്മണാ ച ക്ഷത്രേണ ചോദയതോ
 രാശ്രൂം പരിഗൃഹീതം ഭവതി ।
 ഇത്യുദാ ഇത്യയജമാ ഇത്യപച ഇതി ബ്രാഹ്മണോ ഗായേത് ।
 ഇഷ്ടാപൂർതം വൈ ബ്രാഹ്മണസ്യ ॥ 54 ॥

T.B.3.9.14.4

ഇഷ്ടാപൂർതേ-നൈവൈനഃ സ സമർധയതി ।
 ഇത്യജിനാ ഇത്യയുധുമാ ഇത്യമുഃ സംഗ്രാമഹന്നിതി
 രാജന്യഃ । യുദ്ധം വൈ രാജന്യസ്യ ।

യുദ്ധേനൈവൈനഃ സ സമർധയതി । അക്ലൃപ്താ വാ
 ഏതസ്യർത്ഥ ഇത്യാഹുഃ । യോഃശ്വമേധേന യജത ഇതി ।
 തിസ്രോഽന്യോ ഗായതി തിസ്രോഽന്യഃ । ഷട്മ്-സംപദ്യന്തേ ।
 ഷഡ്യാ ജതവഃ । ജതൂനേവാസൈ കല്പയതഃ । താഭ്യാഃ
 സൗസ്ഥായാം । അനോയുക്തേ ച ശതേ ച ദദാതി ।
 ശതായുഃ പുരുഷഃ ശതേന്ദ്രിയഃ ।
 ആയുഷ്ഞേവേന്ദ്രിയേ പ്രതിതിഷ്ഠതി ॥ 55 ॥

T.B.3.9.15.1

സർവേഷു വാ ഏഷു ലോകേഷു മൃത്യുവോഽന്യായത്താഃ ।
 തേഭ്യോ യദാഹുതീർ ന ജുഹുയാത് । ലോകേ ലോക ഏനം
 മൃത്യുർ വിന്ദേത് । മൃത്യുവേ സ്വാഹാ മൃത്യുവേ
 സ്വാഹേത്യഭി-പൂർവമാഹുതീർ-ജുഹോതി ।
 ലോകാലോകാദേവ മൃത്യുമ-വയജതേ ।
 നൈനം ലോകേ ലോകേ മൃത്യുർ വിന്ദതി ।
 യദമുഷ്ഠേ സ്വാഹാഽമുഷ്ഠേ സ്വാഹേതി
 ജുഹ്വത്സം ചക്ഷീത । ബഹും മൃത്യുമമിത്രം കുർവീത ।
 മൃത്യുവേ സ്വാഹേത്യേകസ്മാ ഏവൈകാഞ്ജുഹുയാത് ।
 ഏകോ വാ അമുഷ്മിൻ ലോകേ മൃത്യുഃ ॥ 56 ॥

T.B.3.9.15.2

അശനയാ മൃത്യുരേവ । തമേവാമൃഷ്ണിൻ ലോകേഽവയജതേ ।
 ഭൂണഹത്യായൈ സ്വാഹേത്യവഭൂഥ ആഹുതിം ജുഹോതി ।
 ഭൂണഹത്യാമേവാവ യജതേ । തദാഹുഃ ।
 യദ്ഭൂണഹത്യാ-ഽപാത്രയാഥ ।
 കസ്മാദ് യജേത്സപി ക്രിയത ഇതി ।
 അമൃത്യുർവാ അന്യോ ഭൂണഹത്യായാ ഇത്യാഹുഃ ।
 ഭൂണഹത്യാ വാവ മൃത്യുരിതി । യദ്ഭൂണഹത്യായൈ
 സ്വാഹേത്യവഭൂഥ ആഹുതിം ജുഹോതി ॥ 57 ॥

T.B.3.9.15.3

മൃത്യുമേവാഹുത്യാ തർപയിത്വാ പരിപാണം കൃത്വാ ।
 ഭൂണഘ്നേ ഭേഷജം കരോതി ।
 ഏതാച് ഹ വൈ മൃണ്ഡിഭ ഔദന്യവഃ ।
 ഭൂണഹത്യായൈ പ്രായശ്ചിത്തിം വിദാഞ്ചകാര ।
 യോ ഹാസ്യാപി പ്രജായാം ബ്രാഹ്മണച് ഹന്തി ।
 സർവ്വൈസ്മു തസ്മൈ ഭേഷജം കരോതി ।
 ജുംബകായ സ്വാഹേത്യവഭൂഥ ഉത്തമാമാഹുതിം ജുഹോതി ।

വരു॑ണോ॒ വൈ ജുംബ॑കഃ । അ॒ന്തത ഏ॒വ വരു॑ണമ॒വയ॑ജതേ ।
 ഖ॒ലതേ॑ർ വി॒ക്ലി॒ധസ്യ॑ ശു॒ക്ലസ്യ॑ പി॒ങ്ഗാക്ഷ॑സ്യ
 മു॒ർധഞ്ജു॑ഹോതി । ഏ॒തദ്വൈ വരു॑ണസ്യ രൂ॒പം ।
 രൂ॒പേണൈ॑വ വരു॑ണമ॒വയ॑ജതേ ॥ 58 ॥

T.B.3.9.16.1

വാ॒രുണോ॒ വാ അ॒ശ്വഃ । തം ദേ॒വത॑യാ വൃ॒ർധയ॑തി ।
 യത്പ്രാ॑ജാപ॒ത്യം ക॒രോതി॑ ।
 നമോ॑ രാജേ॒ണ നമോ॑ വരു॑ണായേ॒ത്യാഹ॑ ।
 വാ॒രുണോ॒ വാ അ॒ശ്വഃ । സ്വ॑യൈ॒വൈനം॑ ദേ॒വത॑യാ
 സമ॑ർധയ॒തി । നമോ॑ഽശ്വായ॒ നമഃ॑ പ്ര॒ജാപ॑തയ ഇ॒ത്യാഹ॑ ।
 പ്രാ॑ജാപ॒ത്യോ വാ അ॒ശ്വഃ । സ്വ॑യൈ॒വൈനം॑ ദേ॒വത॑യാ
 സമ॑ർധയ॒തി । നമോ॑ഽധി॒പത॑യ ഇ॒ത്യാഹ॑ ॥ 59 ॥

T.B.3.9.16.2

ധർമോ॑ വാ അ॒ധിപ॑തിഃ । ധർമ॑മേ॒വാ-വരു॑ന്ധേ ।
 അ॒ധിപ॑തി-ര॒സ്യധി॑പതിം മാ കൂ॒ർവധി॑പതിര॒ഹം പ്ര॒ജാനാ॑ം
 ഭൂ॒യാസ॑മി॒ത്യാഹ॑ । അ॒ധിപ॑തിമേ॒വൈനഃ॑ സമാ॒നാനാ॑ം
 ക॒രോതി॑ । മാം ധേ॑ഹി മ॒യി ധേ॑ഹീ॒ത്യാഹ॑ ।
 ആ॒ശിഷ॑മേ॒വൈതാ॑മാ ശാ॒ന്യേ ।
 ഉ॒പാകൃ॑തായ॒ സ്വാഹേ॑ത്യു॒പാകൃ॑തേ ജുഹോതി ।

ആലു¹സ്തായ സ്വാഹേതി നിയു¹ക്തേ ജുഹോതി ।
 ഹു¹തായ സ്വാഹേതി ഹു¹തേ ജുഹോതി ।
 ഏ¹ഷാം ലോ¹കാനാ-മഭി¹ജി¹ത്യൈ ॥ 60 ॥

T.B.3.9.16.3

പ്ര¹ വാ ഏ¹ഷ ഏ¹ഭ്യോ ലോകേഭ്യശ്ച¹വതേ । യോ¹ഽശ്വമേധേന
 യജ¹തേ । ആ¹ഗേയ-മൈ¹ന്ദ്രാഗ-മാ¹ശിനം ।
 താൻ പശു¹നാലഭതേ പ്രതി¹ഷ്ഠി¹ത്യൈ । യദാ¹ഽഗേയോ ഭവ¹തി ।
 അ¹ഗ്നിഃ സർവാ¹ ഭേവ¹താഃ । ഭേവ¹താ ഏ¹വാവ¹രുന്ധേ ।
 ബ്ര¹ഹ്മ വാ അ¹ഗ്നിഃ । ക്ഷ¹ത്രതമി¹ന്ദ്രഃ । യദൈ¹ന്ദ്രാഗോ ഭവ¹തി ॥ 61 ॥

T.B.3.9.16.4

ബ്ര¹ഹ്മക്ഷ¹ത്രേ ഏ¹വാവ¹രുന്ധേ । യദാ¹ഽശിനോ ഭവ¹തി ।
 ആ¹ശിഷാമവ¹രുദ്ധ്യേ । ത്രയോ¹ ഭവ¹ന്തി । ത്രയ¹ ഇ¹മേ ലോ¹കാഃ ।
 ഏ¹ഷോവ ലോ¹കേഷു പ്രതി¹തി¹ഷ്ഠതി ।
 അ¹ഗ്നയേ¹ഽഹോ¹മുചേ ഽഷ്ടാ¹കപാല ഇതി ദശ¹ഹവി¹ഷമി¹ഷ്ടിം
 നിർവ¹പതി । ദശാ¹ക്ഷരാ വിരാ¹ട് । അ¹ന്നം വിരാ¹ട് ।
 വിരാ¹ജൈ-വാ¹ന്നാഭ്യ-മവ¹രുന്ധേ ।
 അ¹ഗ്നേർ മന്വേ പ്രഥ¹മസ്യ പ്രചേ¹തസ ഇതി
 യാ¹ജ്യാനുവാ¹ക്യാ ഭവ¹ന്തി സർവാ¹ത്വായ ॥ 62 ॥

T.B.3.9.17.1

യദ്യശ്വ-മുപതപദ് വിന്ദേത് ।

ആഗേയമഷ്ടാ കപാലം നിർവപേത് । സൗമ്യം ചരും ।

സാവിത്ര-മഷ്ടാകപാലം । യദാഗേയോ ഭവതി ।

അഗ്നിഃ സർവാ ഭേവതാഃ । ഭേവതാഭിരേവൈനം ഭിഷജ്യതി ।

യഥ്സൗമ്യോ ഭവതി । സോമോ വാ ഓഷധീനാശ് രാജാ ।

യാഭ്യ ഏവൈനം വിന്ദതി ॥ 63 ॥

T.B.3.9.17.2

താഭിരേവൈനം ഭിഷജ്യതി । യഥ്സാവിത്രോ ഭവതി ।

സവിത്യപ്രസൂത ഏവൈനം ഭിഷജ്യതി । ഏതാഭിരേവൈനം

ഭേവതാഭിർ-ഭിഷജ്യതി । അഗദോ ഹൈവ ഭവതി ।

പൗഷ്ണം ചരും നിർവപേത് । യദി ശ്ലോൺഃ സ്യാത് ।

പുഷാ വൈ ശ്ലൗണ്യസ്യ ഭിഷക് । സ ഏവൈനം ഭിഷജ്യതി ।

അശ്ലോണോ ഹൈവ ഭവതി ॥ 64 ॥

T.B.3.9.17.3

രൗദ്രം ചരും നിർവപേത് । യദി മഹതീ ഭേവതാഭിമന്യേത ।

ഏതദ് ഭേവത്യോ വാ അശ്വഃ । സ്വയൈവൈനം ഭേവതയാ

ഭിഷജ്യതി । അഗദോ ഹൈവ ഭവതി ।

വൈശ്വാ॑നരം॑ ദ്വാദ॑ശക॒പാലം॑ നിർവ॑പേൻ-മൃ॒ഗാഖരേ॑
 യദി॑ നാഗ॒ച്ഛേത്॑ । ഇ॒യം വാ॑ അ॒ഗ്നിർവൈ॑ശ്വാ॒നരഃ॑ ।
 ഇ॒യമേ॒വൈന॑-മർചി॒ദ്യാം പരി॑രോധമാ॒നയതി॑ ।
 ആ॒ ഹൈ॒വ സു॒തൃഹ॑ർ ഗച്ഛ॒തി । യദ്യ॑ധീ॒യാത് ॥ 65 ॥

T.B.3.9.17.4

അ॒ഗ്നയേ॑ഽഹോ॒മുചേ॑ ഷ॒ട്ടാക॑പാലഃ । സൗ॒ര്യം പ॑യഃ ।
 വാ॒യവ്യ॑ ആ॒ജ്യദാ॑ഗഃ । യ॒ജമാ॑നോ വാ അ॒ശ്വഃ ।
 അ॒ഽഹ॑സാ വാ ഏ॒ഷ ഗൃ॑ഹീ॒തഃ । യ॒സ്യാശോ॑ മേ॒ധായ॑
 പ്രോ॒ക്ഷിതോ॑-ഽധ്യേ॒തി । യദ॒ഽഹോ॒മുചേ॑ നിർവ॑പ॒തി ।
 അ॒ഽഹ॑സ ഏ॒വ തേ॑ന മൂ॒ഛതേ॑ । യ॒ജമാ॑നോ വാ അ॒ശ്വഃ ।
 രേ॒തസാ॑ വാ ഏ॒ഷ വൃ॑-ഋ॒ധ്യതേ॑ ॥ 66 ॥

T.B.3.9.17.5

യ॒സ്യാശോ॑ മേ॒ധായ॑ പ്രോ॒ക്ഷിതോ॑-ഽധ്യേ॒തി ।
 സൗ॒ര്യഽരേ॑തഃ । യഥ്സൗ॒ര്യം പ॑യോ ദ॒വതി॑ ।
 രേ॒തസൈ॒വൈന॑ഽസ സ॒മർധ॑യതി । യ॒ജമാ॑നോ വാ അ॒ശ്വഃ ।
 ഗർഭൈ॑ർവാ ഏ॒ഷ വൃ॑-ഋ॒ധ്യതേ॑ । യ॒സ്യാശോ॑ മേ॒ധായ॑
 പ്രോ॒ക്ഷിതോ॑-ഽധ്യേ॒തി । വാ॒യവ്യാ॑ ഗർഭാഃ ।

യദ് വായവ്യ ആജ്യദാഹോ ഭവതി ।
 ഗർഭൈരേവൈനഃ സ സമർധയതി ।
 അഥോ യസ്യേഷാ-ഃശ്വമേധേ പ്രായശ്ചിതിഃ ക്രിയതേ ॥
 ഇഷ്ടാ വസീയാൻ ഭവതി ॥ 67 ॥

T.B.3.9.18.1

തദാഹുഃ । ദാദശ ബ്രഹ്മാദനാൻ മസഃസ്ഥിതേ നിർവപേത് ।
 ദാദശഭിർ-വേഷ്ടിഭിർ-യജേതേതി । യദിഷ്ടിഭിർ യജേത ।
 ഉപനാമുക ഏനം യജ്ഞഃ സ്യാത് । പാപീയാഃസ്തസ്യ സ്യാത് ।
 ആപ്താനി വാ ഏതസ്യ ചന്ദാഃസി । യ ഇഽജാനഃ ।
 താനി ക ഏതാവദാശു പുനഃ പ്രയുഞ്ജീതേതി ।
 സർവാ വൈ സഃസ്ഥിതേ യജ്ഞേ വാഗാപ്യതേ ॥ 68 ॥

T.B.3.9.18.2

സാഃസ്താ ഭവതി യാതയാഹ്നി । കൂരീകൃതേവ ഹി
 ഭവത്യരുഷ്ടതാ । സാ ന പുനഃ പ്രയുജേത്യാഹുഃ ।
 ദാദശൈവ ബ്രഹ്മാദനാൻ മസഃസ്ഥിതേ നിർവപേത് ।
 പ്രജാപതിർവാ ഓദനഃ । യജ്ഞഃ പ്രജാപതിഃ ।
 ഉപനാമുക ഏനം യജ്ഞോ ഭവതി । ന പാപീയാൻ ഭവതി ।

ദാദ॑ശ ഭ॒വന്തി॑ । ദാദ॑ശ മാ॒സാഃ॑ സം॒വത്സ॑രഃ ।
 സം॒വത്സ॑ര ഏ॒വ പ്ര॒തി॒തി॒ഷ്ഠ॑തി ॥ 69 ॥

T.B.3.9.19.1

ഏ॒ഷ വൈ॑ വി॒ദ്യുർനാമ॑ യ॒ജ്ഞഃ॑ । സർവ॑പ് ഹ വൈ
 ത॒ത്ര വി॒ദ്യു ഭ॒വതി॑ । യ॒ത്രൈ॒തേന॑ യ॒ജ്ഞേന॑ യ॒ജ്ഞേ॑ ।

ഏ॒ഷ വൈ॑ പ്ര॒ദ്യുർനാമ॑ യ॒ജ്ഞഃ॑ । സർവ॑പ് ഹ വൈ
 ത॒ത്ര പ്ര॒ദ്യു ഭ॒വതി॑ । യ॒ത്രൈ॒തേന॑ യ॒ജ്ഞേന॑ യ॒ജ്ഞേ॑ ।

ഏ॒ഷ വാ॑ ഊ॒ർജ്ജ॑സ്യാൻ നാമ॑ യ॒ജ്ഞഃ॑ ।

സർവ॑പ് ഹ വൈ ത॒ത്രോർജ്ജ॑സ്വാ ഭ॒വതി॑ ।

യ॒ത്രൈ॒തേന॑ യ॒ജ്ഞേന॑ യ॒ജ്ഞേ॑ ।

ഏ॒ഷ വൈ॑ പ॒യ॒സ്യാന്നാമ॑ യ॒ജ്ഞഃ॑ ॥ 70 ॥

T.B.3.9.19.2

സർവ॑പ് ഹ വൈ ത॒ത്ര പ॒യ॒സ്വാ ഭ॒വതി॑ । യ॒ത്രൈ॒തേന॑
 യ॒ജ്ഞേന॑ യ॒ജ്ഞേ॑ । ഏ॒ഷ വൈ॑ വി॒ധ്യുതോ॑ നാമ॑ യ॒ജ്ഞഃ॑ ।

സർവ॑പ് ഹ വൈ ത॒ത്ര വി॒ധ്യുതം॑ ഭ॒വതി॑ ।

യ॒ത്രൈ॒തേന॑ യ॒ജ്ഞേന॑ യ॒ജ്ഞേ॑ ।

ഏ॒ഷ॒ വൈ॒ വ്യാവൃ॑ത്തോ॒ നാമ॑ യ॒ജ്ഞഃ॑ । സ॒ർവ॑ച്ഛ॒ ഹ
 വൈ॒ ത॒ത്ര വ്യാവൃ॑ത്തം॒ ഭവ॑തി । യ॒ത്രൈ॒തേന॑
 യ॒ജ്ഞേന॑ യ॒ജ്ഞേ॑ । ഏ॒ഷ॒ വൈ॒ പ്രതി॑ഷ്ഠി॒തോ॒ നാമ॑ യ॒ജ്ഞഃ॑ ।
 സ॒ർവ॑ച്ഛ॒ ഹ വൈ॒ ത॒ത്ര പ്രതി॑ഷ്ഠി॒തം॒ ഭവ॑തി ॥ 71 ॥

T.B.3.9.19.5

യ॒ത്രൈ॒തേന॑ യ॒ജ്ഞേന॑ യ॒ജ്ഞേ॑ । ഏ॒ഷ॒ വൈ॒ തേ॒ജ॒സീ
 നാമ॑ യ॒ജ്ഞഃ॑ । സ॒ർവ॑ച്ഛ॒ ഹ വൈ॒ ത॒ത്ര തേ॒ജ॒സീ॒ ഭവ॑തി ।
 യ॒ത്രൈ॒തേന॑ യ॒ജ്ഞേന॑ യ॒ജ്ഞേ॑ ।
 ഏ॒ഷ॒ വൈ॒ ബ്ര॒ഹ്മ॒വർ॒ച॒സീ॒ നാമ॑ യ॒ജ്ഞഃ॑ ।
 ആ॒ ഹ വൈ॒ ത॒ത്ര ബ്രാ॒ഹ്മ॒ണോ॒ ബ്ര॒ഹ്മ॒വർ॒ച॒സീ॒ ജായ॑തേ ।
 യ॒ത്രൈ॒തേന॑ യ॒ജ്ഞേന॑ യ॒ജ്ഞേ॑ ।
 ഏ॒ഷ॒ വാ॒ അ॒തി॒വ്യാധീ॑ നാമ॑ യ॒ജ്ഞഃ॑ ।
 ആ॒ ഹ വൈ॒ ത॒ത്ര രാ॒ജ॒ന്യോ-ഽതി॑വ്യാധീ॒ ജായ॑തേ ।
 യ॒ത്രൈ॒തേന॑ യ॒ജ്ഞേന॑ യ॒ജ്ഞേ॑ । ഏ॒ഷ॒ വൈ॒ ദീ॒ർഘോ॒ നാമ॑
 യ॒ജ്ഞഃ॑ । ദീ॒ർഘാ॒യു॒ഷോ॒ ഹ വൈ॒ ത॒ത്ര മ॒നു॒ഷ്യാ॒ ഭവ॑ന്തി ।
 യ॒ത്രൈ॒തേന॑ യ॒ജ്ഞേന॑ യ॒ജ്ഞേ॑ । ഏ॒ഷ॒ വൈ॒ ക്ലൃ॒പ്തോ॒ നാമ॑
 യ॒ജ്ഞഃ॑ । ക॒ല്പ॒തേ॒ ഹ വൈ॒ ത॒ത്ര പ്ര॒ജാ॒ഭ്യോ॒ യോഗ॑ക്ഷമഃ ।
 യ॒ത്രൈ॒തേന॑ യ॒ജ്ഞേന॑ യ॒ജ്ഞേ॑ ॥ 72 ॥

T.B.3.9.20.1

താർപ്യേണാശ്വം സംജ്ഞപയന്തി । യജ്ഞോ വൈ താർപ്യം ।
 യജ്ഞൈനൈവൈനം സമർധയന്തി । യാമേന സാമ്നാ
 പ്രസ്തോതാ-സനുപതിഷ്ഠതേ । യമലോകമേവൈനം ഗമയതി ॥
 താർപ്യേ ച കൃത്യധീവാസേ ചാശ്വം സംജ്ഞപയന്തി ।
 ഏതദ്വൈ പശൂനാശ്വം രൂപം । രൂപേണൈവ പശൂനവരുന്ധേ ।
 ഹിരണ്യകശിപു ഭവതി । തേജസോ-വരുദ്ധ്യേ ॥ 73 ॥

T.B.3.9.20.2

രൂക്ഷോ ഭവതി । സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ-നുഖ്യാതൈ ।
 അശ്വോ ഭവതി । പ്രജാപതേരാപ്തേ । അസ്യ വൈ ലോകസ്യ
 രൂപം താർപ്യം । അന്തരീക്ഷസ്യ കൃത്യധീവാസഃ ।
 ദിവോ ഹിരണ്യകശിപു । ആദിത്യസ്യ രൂക്ഷഃ ।
 പ്രജാപതേരശ്വഃ । ഇമമേവ ലോകം താർപ്യേണാപ്നോതി । 74

T.B.3.9.20.3

അന്തരീക്ഷം കൃത്യധീവാസേന । ദിവം ഹിരണ്യകശിപുനാ ।
 ആദിത്യം രൂക്ഷേണ । അശ്വൈനൈവ മേധ്യേന പ്രജാപതേഃ
 സായുജ്യം സലോകതാമാപ്നോതി ।

ഏ॒താ॒സാ॒മേ॒വ ഭേ॒വതാ॑നാ॒യ് സാ॒യു॒ജ്യം ।
 സാ॒ർഷ്ടി॑താ॒യ് സ॒മാന॑ ലോ॒കതാ॑മാപ്നോതി ।
 യോ॒ഽശ്വ॑മേ॒ധേന॑ യ॒ജതേ॑ । യ॒ ഉ॒ ചൈ॑നമേ॒വം വേ॑ദ ॥ 75 ॥

T.B.3.9.21.1

ആ॒ദി॒ത്യാ-ശ്ചാ॑ങ്ഗീ॒രസ॑ശ്ച സു॒വർഗേ॑ ലോ॒കേ॒ഽസ്സർധ॑ന്ത ।
 തേ॑ങ്ഗീ॒രസ॑ ആ॒ദി॒ത്യേഭ്യഃ॑ ।

അ॒മുമാ॑ദി॒ത്യമ॑ശ്ച ശ്ലോ॒തം ഭൂ॒തം ദക്ഷി॑ണാമനയൻ ।
 തേ॒ഽബ്രു॑വൻ । യം നോ॒ഽനേ॑ഷ്ട । സ വ॒ര്യോ॑ഽഭൂ॒ദിതി॑ ।

തസ്മാ॑ദ॒ശ്ച സ॒വർയേ॑ത്യാഹ॒വന്തി॑ । തസ്മാ॑ദ് യ॒ജ്ഞേ॑
 വ॒രോ ദീ॒യതേ॑ । യത്പ്ര॒ജാപ॑തി-രാ॒ലബ്ധോ॑ഽശോ-ഽഭ॒വത് ।
 തസ്മാ॑ദ॒ശോ നാമ॑ ॥ 76 ॥

T.B.3.9.21.2

യ॒ച്ഛായ-॑ദ॒രുരാ॑സീത് । തസ്മാ॑ദർവാ നാമ ।
 യഥ്സ॑ഭ്യോ വാ॒ജാൻ മ്സമ॑ജയത് । തസ്മാ॑ദ്വാ॒ജീ നാമ॑ ।
 യദ॒സുരാ॑ണാം ലോ॒കാനാ॑ദ॒ന്ത । തസ്മാ॑ദാദി॒ത്യോ നാമ॑ ।
 അ॒ഗ്നിർവാ॑ അ॒ശ്വമേ॑ധസ്യ യോ॒നിരാ॑യതനം ।
 സൂ॒ര്യോ-॑ഽഗ്നേർ യോ॒നി-രാ॑യതനം ।

യദശ്വമേധേഽഗ്നു ചിത്യ ഉത്തരവേദി-മുപവപതി ।
 യോനിമന്തമേവൈന-മായതനവന്തം കരോതി ॥ 77 ॥

T.B.3.9.21.3

യോനി-മാനായതനവാൻ ദവതി । യ ഏവം ധ്വേദ ।
 പ്രാണാപാനൗ വാ ഏതൗ ദേവാനാം । യദർകാശമേധൗ ।
 പ്രാണാ-പാനാവേവാ-വരുന്ധേ । ഓജോ ബലം ധ്വാ ഏതൗ
 ദേവാനാം । യദർകാശമേധൗ । ഓജോ ബലമേവാ-വരുന്ധേ ।
 അഗ്നിർവാ അശ്വമേധസ്യ യോനിരായതനം ।
 സൂര്യോ-ഽഗ്നേർ യോനി-രായതനം ।
 യദശ്വമേധേഽഗ്നു ചിത്യ ഉത്തരവേദി ചിനോതി ।
 താവർകാശമേധൗ । അർകാശമേധാവേവാ വരുന്ധേ ।
 അഥോ അർകാശമേധയോരേവ പ്രതിതിഷ്ഠതി ॥ 78 ॥

T.B.3.9.22.1

പ്രജാപതിം ധ്വൈ ദേവാഃ പിതരം ।
 പശും ഭൂതം മേധായാലദന്ത । തമാലഭ്യോ-പാവസൻ ।
 പ്രാതർ യഷ്ടാസ്തഹ ഇതി । ഏകം ധ്വാ ഏതദേവാനാമഹഃ ।
 യഥ്സംഘഥ്സരഃ । തസ്മാദശ്വഃ പുരസ്തഥ് സംഘഥ്സര

ആലഭ്യതേ । യത്പ്രജാപതി-രാലണ്യോ-ശ്ശോഭവത് ।
തസ്മാദശ്വഃ । യത്സഭ്യോ മേധോഭവത് ॥ 79 ॥

T.B.3.9.22.2

തസ്മാദശ്വമേധഃ । വേദുകോശമാശും ഭവതി ।
യ ഏവം വേദ ।
യദൈ തത്പ്രജാപതി-രാലണ്യോ-ശ്ശോഭവത് ।
തസ്മാദശ്വഃ പ്രജാപതേഃ പശൂനാ-മനുരൂപതമഃ ॥
ആസ്യ പുത്രഃ പ്രതിരൂപോ ജായതേ । യ ഏവം വേദ ।
സർവാണി ഭൂതാനി സംഭൃത്യാലഭതേ ।
സമേനം ദേവാന്യേജസേ ബ്രഹ്മവർചസായ ഭരന്തി ।
യോശ്വമേധേന യജതേ ॥ 80 ॥

T.B.3.9.22.3

യ ഉ ചൈനമേവം വേദ । ഏതദൈ തദേവാ ഏതാം ദേവതാം ।
പശൂം ഭൂതം മേധായാലഭന്ത । യജ്ഞമേവ ।
യജ്ഞേന യജ്ഞമയജ്ഞ ദേവാഃ ।
കാമപ്രം യജ്ഞം കുർവത । തേ-സ്മൃതത്വ-കാമയന്ത ।
തേ-സ്മൃതത്വ-മഗച്ഛന് । യോശ്വമേധേന യജതേ ।
ദേവാനാമേവായനേനൈതി ॥ 81 ॥

T.B.3.9.22.4

പ്രാജാപത്യേനൈവ യജ്ഞേന യജതേ കാമപ്രേൺ ।
 അപുനർമാരമേവ ഗച്ഛതി ।
 ഏതസ്യ വൈ രൂപേൺ പുരസ്താത് പ്രാജാപത്യ-മൃഷദം
 തൃപരം ബഹുരുപമാലഭതേ । സർവ്വേഭ്യഃ കാമേഭ്യഃ ।
 സർവ്വസ്യാപ്തേ । സർവ്വസ്യ ജിതൈഃ ।
 സർവ്വമേവ തേനാപ്നോതി । സർവ്വം ജയതി ।
 യോഽശ്വമേധേന യജതേ । യ ഉ ചൈനമേവം വേദ ॥ 82 ॥

T.B.3.9.23.1

യോ വാ അശ്വസ്യ മേധ്യസ്യ ലോമനീ വേദ ।
 അശ്വസ്യേവ മേധ്യസ്യ ലോമം ലോമഞ്ജുഹോതി ।
 അഹോരാത്രേ വാ അശ്വസ്യ മേധ്യസ്യ ലോമനീ ।
 യഥ്സായം പ്രാതർ ജുഹോതി ।
 അശ്വസ്യേവ മേധ്യസ്യ ലോമം ലോമഞ്ജുഹോതി ।
 ഏതദനുകൃതി ഹ സ്യ വൈ പുരാ ।
 അശ്വസ്യ മേധ്യസ്യ ലോമം ലോമഞ്ജുഹോതി ।
 യോ വാ അശ്വസ്യ മേധ്യസ്യ പദേ വേദ ।

അശ്വസ്യേവ മേധ്യസ്യ പദേ പദേ ജുഹോതി ।
 ദർശപൂർണ്ണമാസൗ വാ അശ്വസ്യ മേധ്യസ്യ പദേ ॥ 83 ॥

T.B.3.9.23.2

യദുർശപൂർണ്ണമാസൗ യജ്ഞേ । അശ്വസ്യേവ മേധ്യസ്യ
 പദേ പദേ ജുഹോതി । ഏതദനുകൃതി ഹ സ്മു വൈ പുരാ ।
 അശ്വസ്യ മേധ്യസ്യ പദേ പദേ ജുഹാതി ।
 യോ വാ അശ്വസ്യ മേധ്യസ്യ വിവർത്തനം വേദ ।
 അശ്വസ്യേവ മേധ്യസ്യ വിവർത്തനേ വിവർത്തനേ ജുഹോതി ।
 അസൗ വാ ആദിത്യോഽശ്വഃ । സ ആഹവനീയ-മാഗച്ഛതി ।
 തദിവിവർത്തതേ । യദഗ്നിഹോത്രം ജുഹോതി ।
 അശ്വസ്യേവ മേധ്യസ്യ വിവർത്തനേ വിവർത്തനേ ജുഹോതി ।
 ഏതദനുകൃതി ഹ സ്മു വൈ പുരാ ।
 അശ്വസ്യ മേധ്യസ്യ വിവർത്തനേ വിവർത്തനേ ജുഹാതി ॥ 84 ॥

ഹരിഃ ഓം

3 കാഠകം

3.1 തൈത്തരീയ യജുർബ്രാഹ്മണേ കാഠകേ പ്രഥമഃ പ്രശ്നഃ

॥ ഹരിഃ ഓം ॥

T.B.3.10.1.1

സംജ്ഞാനം വിജ്ഞാനം പ്രജ്ഞാനം ജാനദിജാനത് ।
 സംകല്പമാനം പ്രകല്പമാന-മുപകല്പമാനമുപക്ലൃപ്തം ക്ലൃപ്തം ।
 ശ്രേയോ വസീയ ആയഥ് സംഭൃതം ഭൃതം ।
 ചിത്രഃ കേതുഃ പ്രഭാനാഭാൻഥ് സംഭാൻ ।
 ജ്യോതിഷാഘ്-സ്തേജസ്യാനാതപഘ്-സ്തപന്നഭിതപൻ ।
 രോചനോ രോചമാന ശ്ലോഭന ശ്ലോഭമാനഃ കല്യാണഃ ।
 ദർശാ ദൃഷ്ടാ ദർശതാ വിശ്വരൂപാ സുദർശനാ ।
 ആപ്യായമാനാ പ്യായമാനാ പ്യായാ സൂന്യതേരാ ।
 ആപൂര്യമാണാ പൂര്യമാണാ പൂരയന്തീ പൂർണാ
 പൗർണ്ണമാസീ । ദാതാ പ്രദാതാഽഽനന്ദോ മോദഃ പ്രമോദഃ ॥ 1

T.B.3.10.1.2

ആവേശയ-ന്നിവേശയൻഥ് സംവേശന സ്തൃശ്ശാന്ത
 ശ്ശാന്തഃ । ആഭവൻ പ്രഭവൻ-ഥ്സംഭവൻ-ഥ്സംഭൃതോ
 ഭൃതഃ । പ്രസ്തുതം വിഷ്ണുതഘ് സഘ്സ്തുതം കല്യാണം

വിശ്വരൂപം । ശുക്രമൃതം തേജസി തേജ സ്തമീധം ।
 അരുണം ഭാനുമൻ മരീചിമദഭിതപത് തപസ്വത് ।
 സവിതാ പ്രസവിതാ ദീപ്തോ ദീപയൻ ദീപ്യമാനഃ ।
 ജലം ജലിതാ തപൻ. വിതപൻ മ്സന്തപൻ ।
 രോചനോ രോചമാന ശ്ലോംഭു ശ്ലോംഭമാനോ വാമഃ ।
 സുതാ സുന്വതീ പ്രസുതാ സ്മയമാനാ ടഭിഷ്ടയമാണാ ।
 പീതീ പ്രപാ സംപാ തൃപിസ്തർപയന്തീ ॥ 2

T.B.3.10.1.3

കാന്താ കാമ്യാ കാമജാതാ ടയുഷ്ഠതീ കാമദുഷ്ടാ ॥
 അഭിശാസ്താ ടനുമന്താ ടനനോ മോദഃ പ്രമോദഃ ।
 ആസാദയൻ നിഷാദയൻ മ്സച് സാദനഃ സച്
 സന്ന സ്തനഃ । ആഭൂർ വിഭൂഃ പ്രഭൂ ശ്ലോഭൂർ ഭുവഃ ।
 പവിത്രം പവിയിഷ്യൻ പൂതോ മേധ്യഃ ।
 യശോ യശസ്വാ-നായുരമൃതഃ ।
 ജീവോ ജീവിഷ്യൻ മ്സാർഗോ ലോകഃ ।
 സഹസ്വാൻ മ്സഹീയാനോജസ്വാൻ മ്സഹമാനഃ ।
 ജയന്ന-ഭിജയൻ മ്സുദ്രവിണോ ദ്രവിണോദാഃ ।
 ആർദ്ര പവിത്രോ ഹരികേശോ മോദഃ പ്രമോദഃ ॥ 3

T.B.3.10.1.4

അരുണോ॑ ടരുണർജാഃ॑ പു॒ണ്യരീ॑കോ വി॒ശ്വജിദ്-ഭി॑ജിത് ।
 ആർദ്രഃ॑ പി॒ന്യമാ॑നോ ട॒ന്നവാൻ-ര॑സ॒വാ-നി॑രാവാൻ ।
 സർവൗ॑ഷധഃ॒ സംഭ॑രോ മഹ॒സ്യാൻ ।
 ഏ॒ജത്കാ॑ ജോ॒വത്കാഃ॑ । ക॒ഷുപ്ത॑കാ ശ്ലീ॒പിവി॑ഷ്ട॒കാഃ ।
 സ॒രി॒സ്രുരാ॑ സ്തൃ॒ശേര॑വഃ । അ॒ജിരാ॑സോ ഗമി॒ഷ്ണവഃ॑ ।
 ഇ॒ദാനീം॑ തദാ॒നീ-മേ॑തർഹി ക॒ഷിപ്ര॑മ॒ജിരം॑ ।
 ആശു॑ർ നിമേ॒ഷഃ ഫ॑ണോ ദ്ര॒വ॒ന്നതി॑ദ്ര॒വൻ ।
 താ॒രഃ സ്താ॑രമാണ ആശു॒രാശീ॑യാണം ജ॒വഃ । അ॒ഗ്നിഷ്ടോ॑മ
 ഉ॒ക്ഥ്യോ॑ ടതിരാത്രോ ദി॒രാത്ര-സ്രീ॑രാത്ര-ശ്ച॒തുരാ॑ത്രഃ ।
 അ॒ഗ്നിർ. ഋ॒തു സ്സൂ॑ര്യ॒ ഋതു॑ശ്ച॒ന്ദ്രമാ॑ ഋ॒തൂഃ ।
 പ്ര॒ജാപ॑തി സ്തംഽവ॒സരോ॑ മഹാ॒ൻകഃ॑ ॥ 4

T.B.3.10.2.1

ഭൂ॒രഗ്നിം॑ ച॒ പൃ॒ഥി॒വീം ച॒ മാം ച॑ । ത്രീ॒ശ്ച ലോ॑കാൻ
 മ॒സംഽവ॒സരം॑ ച॒ । പ്ര॒ജാപ॑തിസ്താ॒സാദ॑യതു ।
 തയാ॑ ദേ॒വതയാ॑ ട്വംഗി॒രസ॑വദ്-ധ്രു॒വാ സീ॑ദ് ।
 ഭൂ॒വോ വാ॑യും ചാ॒ന്തരി॑ക്ഷം ച॒ മാം ച॑ । ത്രീ॒ശ്ച ലോ॑കാൻ
 മ॒സംഽവ॒സരം॑ ച॒ । പ്ര॒ജാപ॑തിസ്താ॒സാദ॑യതു ।

തയാ॑ ഭേ॒വതയാ॑ ങ്ഗി॒രസ്വാ॑ദ് ധ്രു॒വാ സീ॑ദ ।
 സ്വരാ॑ദിത്യം ച ദി॒വം ച മാം ച॑ । ത്രീ॒ശ്ച ലോ॑കാൻ
 മ്സം॑വ॒മ്സരം ച॑ । പ്ര॒ജാപ॑തിസ്താ സാദയതു ।
 തയാ॑ ഭേ॒വതയാ॑ ങ്ഗി॒രസ്വാ॑ദ് ധ്രു॒വാ സീ॑ദ ।
 ഭൂർ ഭൂ॒വ സ്വാ॑ശ്ചന്ദ്ര॒മസം ച॑ ദി॒ശ്ച മാം ച॑ ।
 ത്രീ॒ശ്ച ലോ॑കാൻ മ്സം॑വ॒മ്സരം ച॑ ।
 പ്ര॒ജാപ॑തിസ്താ സാദയതു ।
 തയാ॑ ഭേ॒വതയാ॑ ങ്ഗി॒രസ്വാ॑ദ് ധ്രു॒വാസീ॑ദ ॥ 5

T.B.3.10.3.1

ത്വമേ॒വ ത്വാം ഘ്നേ॑ത്ഥ യോ॑സി സോ॑സി । ത്വമേ॒വ
 ത്വാമേ॒വൈഷീഃ॑ । ചി॒തശ്ചാ॑സി സംചി॒തശ്ചാ॑സ്യഗേ ।
 ഏ॒താവാ॑ശ്ചാസി ഭൂ॒യാശ്ചാ॑സ്യഗേ ।
 യത്തേ॑ അഗേ॒ ന്യൂനം॑ യദു॒ തേ॑തിരി॒ക്തം ।
 ആദി॑ത്യാ-സ്തദംഗി॒രസ॑ശ്ചി॒ന്വന്തു॑ ।
 വിശ്വേ॑ തേ ഭേ॒വാശ്ചി॑തി-മാപു॒രയ॑ന്തു ।
 ചി॒തശ്ചാ॑സി സംചി॒തശ്ചാ॑സ്യഗേ ।
 ഏ॒താവാ॑ശ്ചാസി ഭൂ॒യാശ്ചാ॑സ്യഗേ ।
 മാ തേ॑ അഗേ॒ ച യേ॒ന മാ॑തി ച യേ॒നായു॑രാവൃ॒ക്ഷി ।

സർവ്വേഷാം ജ്യോതിഷാം ജ്യോതിർ യദാവുദേതി ।
 തപസോ ജാതമനിഭൃഷ്ടമോജഃ ।
 തത്തേ ജ്യോതിരിഷ്ടകേ । തേന മേ തപ । തേന മേ ജല ।
 തേന മേ ദീദിഹി । യവദ്ദേവാഃ । യാവദസാതി സൂര്യഃ ।
 യാവദുതാപി ബ്രഹ്മ ॥ 6

T.B.3.10.4.1

സംവത്സരോഽസി പരിവത്സരോഽസി ।
 ഇദാവത്സരോഽസീ-ദുവത്സരോഽസി ।
 ഇദവത്സരോഽസി വത്സരോഽസി ।
 തസ്യ തേ വസന്തഃ ശിരഃ । ഗ്രീഷ്മോ ദക്ഷിണഃ പക്ഷഃ ।
 വർഷാഃ പുഷ്പം । ശരദുത്തരഃ പക്ഷഃ ।
 ഹേമന്തോ മദ്ധ്യം । പൂർവപക്ഷാശ്ചിതയഃ ।
 അപരപക്ഷാഃ പൂർവ്വേഷം ॥ 7

T.B.3.10.4.2

അഹോരാത്രാണീഷ്ടകാഃ । ഋഷഭോഽസി സ്വർഗോ ലോകഃ ।
 യസ്യാം ദിശി മഹീയസേ । തതോ നോ മഹ ആവഹ ।
 വായുർ ഭൂതാ സർവാ ദിശ ആവാഹി । സർവാ
 ദിശോഽനു വിവാഹി । സർവാ ദിശോഽനു സംവാഹി ।

ചി॒ത്ത॒യാ ചി॒തി-മാ॒പൃ॒ണ ।

അ॒ചി॒ത്ത॒യാ ചി॒തി-മാ॒പൃ॒ണ । ചി॒ദ॒സി സ॒മു॒ദ്ര॒യോ॒നിഃ ॥ 8

T.B.3.10.4.3

ഇ॒ന്ദുർ ദ॒ക്ഷഃ ശ്വേ॒തഃ ഋ॒താവാ॑ ॥ ഹി॒രണ്യ॑പ॒ക്ഷഃ ശ॒കു॒നോ

ഭൂ॒രണ്യുഃ । മ॒ഹാൻ മ॑സ॒ധസ്ഥേ॑ ॥ ധ്രു॒വ ആ॒നി॒ഷ്ഠതഃ॑ ।

നമ॑സ്തേ അ॒സ്തൗ മാ മാ॑ ഹി॒ച്ഛ॑സിഃ ।

ഏ॒തി പ്രേ॒തി വീ॒തി സ॒മി॒ത്യു॒ദി॒തി । ദി॒വം മേ॑ യ॒ച്ഛ ।

അ॒ന്ത॒രി॒ക്ഷം മേ॑ യ॒ച്ഛ । പൃ॒ഥി॒വീം മേ॑ യ॒ച്ഛ ।

പൃ॒ഥി॒വീം മേ॑ യ॒ച്ഛ । അ॒ന്ത॒രി॒ക്ഷം മേ॑ യ॒ച്ഛ । ദി॒വം മേ॑ യ॒ച്ഛ ।

അ॒ഹ്നാ പ്ര॒സാ॒രയ॑ । രാ॒ത്ര്യാ॑ സ॒മച॑ । രാ॒ത്ര്യാ॑ പ്ര॒സാ॒രയ॑ ।

അ॒ഹ്നാ സ॒മച॑ । കാ॒മം പ്ര॒സാ॒രയ॑ । കാ॒മച്ഛ॑ സ॒മച॑ ॥ 9

T.B.3.10.5.1

ഭൂ॒ർഭു॒വഃ സ്വഃ॑ । ഓ॒ജോ ബ॒ലം । ബ്ര॒ഹ്മ ക്ഷ॒ത്രം ।

യശോ॑ മ॒ഹത് । സ॒ത്യം ത॒പോ॑ നാമ॑ । രൂ॒പ-മ॒മൃതം॑ ।

ച॒ക്ഷുഃ ശ്രോ॑ത്രം । മ॒ന ആ॒യുഃ । വി॒ശ്വം യശോ॑ മ॒ഹഃ॑ ।

സ॒മം ത॒പോ॑ ഹ॒രോ ഭാഃ॑ ।

ജാ॒തവേ॑ദാ യ॒ദി വാ॑ പാ॒വകോ॑സി । വൈ॒ശ്വാ॒നരോ॑

യ॒ദി വാ॑ വൈ॒ദ്യതോ॑സി । ശം പ്ര॒ജാഭ്യോ॑ യ॒ജമാ॑നായ

ലോകം । ഊർജം പുഷ്ടിം ദദ-ദദ്യാവ്വഥ്സ ॥ 10

T.B.3.10.6.1

രാജ്ഞീ വിരാജ്ഞീ । സമ്രാജ്ഞീ സ്വരാജ്ഞീ ।

അർചിഃ ശോചിഃ । തപോ ഹരോ ഭാഃ ।

അഗ്നിരിന്ദ്രോ ബൃഹസ്സതിഃ । വിശ്വേ ദേവാ ഭുവനസ്യ

ഗോപാഃ । തേ മാ സർവേ യശസാ സച്ഛ് സൃജന്തു ॥ 11

T.B.3.10.7.1

അസവേ സ്വാഹാ വസവേ സ്വാഹാ ।

വിഭുവേ സ്വാഹാ വിവസ്വതേ സ്വാഹാ ।

അഭിഭുവേ സ്വാഹാഽധിപതയേ സ്വാഹാ ।

ദിവാം പതയേ സ്വാഹാ ഽഹസ്തതായ സ്വാഹാ ।

ചാക്ഷുഷതായ സ്വാഹാ ജ്യോതിഷതായ സ്വാഹാ ।

രാജേണ സ്വാഹാ വിരാജേണ സ്വാഹാ ।

സമ്രാജേണ സ്വാഹാ സ്വരാജേണ സ്വാഹാ ।

ശുഷായ സ്വാഹാ സൂര്യായ സ്വാഹാ ।

ചന്ദ്രമസേ സ്വാഹാ ജ്യോതിഷേ സ്വാഹാ ।

സച്ഛ് സർവായ സ്വാഹാ കല്യാണായ സ്വാഹാ ।

അർജുനായ സ്വാഹാ ॥ 12

T.B.3.10.8.1

വിപശ്ചിതേ പവമാനായ ഗായത ।

മഹീ ന ധാരാ ടത്യന്ധോ അർഷതി ।

അഹിർ ഹജീർണാമതി സർപതി ത്വചം ।

അത്യോ ന ക്രീഡന്ന സരദ്വൃഷാ ഹരിഃ ।

ഉപയാമഗൃഹീതോ ടസി മൃത്യുവേ ത്വാ ജുഷ്ടം ഗൃഹ്ണാമി ।

ഏഷ തേ യോനിർ മൃത്യുവേ ത്വാ । അപ മൃത്യു-മപക്ഷുധം ।

അപേതഃ ശപഥം ജഹി । അധാ നോ അഗ്ന ആവഹ ।

രായസോഷ്ട്വ സഹസ്രിണം ॥ 13

T.B.3.10.8.2

യേ തേ സഹസ്രമയുതം പാശാഃ । മൃത്യോർ മർത്യായ
ഹന്തവേ । താൻ യജ്ഞസ്യ മായയാ ।

സർവാനവ യജാമഹേ । ഭക്ഷോ ടസ്യമൃത ഭക്ഷഃ ।

തസ്യ തേ മൃത്യുപീതസ്യാമൃതവതഃ । സ്വഗാകൃതസ്യ
മധുമതഃ । ഉപഹൃതസ്യോ-പഹൃതോ ഭക്ഷയാമി ।

മന്ദ്രാ ടഭിഭൂതിഃ കേതുർ യജ്ഞാനാം വാക് ।

അസാവേഹി ॥ 14

T.B.3.10.8.3

അന്യോ ജാഗൃ॑വിഃ പ്രാ॑ണ । അ॒സാ॒വേ॒ഹി । ബ॒ധി॒ര
 ആ॒ക്ര॒ന്ധി॒ത-ര॒പാ॒ന । അ॒സാ॒വേ॒ഹി । അ॒ഹ॒സ്തോ॒സ്താ
 ച॒ക്ഷുഃ । അ॒സാ॒വേ॒ഹി । അ॒പാ॒ദാ॒ശോ മ॒നഃ । അ॒സാ॒വേ॒ഹി ।
 ക॒വേ വി॒പ്ര॒ചി॒ത്തേ ശ്രോ॑ത്ര । അ॒സാ॒വേ॒ഹി ॥ 15

T.B.3.10.8.4

സു॒ഹ॒സ്തഃ സു॒വാ॒സാഃ । ശൃ॒ഷോ നാ॒മാ॒സ്യ॒മൃതോ
 മ॒ർത്യേ॒ഷു । ത॒ന്വാഹം ത॒ഥാ വേ॑ദ । അ॒സാ॒വേ॒ഹി ।
 അ॒ഗ്നി॒ർമേ വാ॒ചി ശ്രി॑തഃ । വാ॒ഗ്ഘൃ॑ദയേ ।
 ഹൃ॒ദയം മ॒യി । അ॒ഹ॒മൃതേ ॥
 അ॒മൃതം ബ്ര॑ഹ്മണി । വാ॒യു॒ർമേ പ്രാ॑ണേ ശ്രി॑തഃ ॥ 16

T.B.3.10.8.5

പ്രാ॑ണോ ഹൃ॒ദയേ । ഹൃ॒ദയം മ॒യി । അ॒ഹ॒മൃതേ ॥
 അ॒മൃതം ബ്ര॑ഹ്മണി । സൂ॒ര്യോ മേ ച॒ക്ഷു॑ഷി ശ്രി॑തഃ ।
 ച॒ക്ഷുർ. ഹൃ॒ദയേ । ഹൃ॒ദയം മ॒യി । അ॒ഹ॒മൃതേ ॥
 അ॒മൃതം ബ്ര॑ഹ്മണി । ച॒ന്ദ്രോ മേ മ॒നസി॑ ശ്രി॑തഃ ॥ 17

T.B.3.10.8.6

മ॒നോ ഹൃ॒ദയേ । ഹൃ॒ദയം മ॒യി । അ॒ഹ॒മൃതേ ॥
 അ॒മൃതം ബ്ര॑ഹ്മണി । ദി॒ശോ മേ ശ്രോ॑ത്രേ ശ്രി॑താഃ ।

ശ്രോത്രം ഹൃദയേ | ഹൃദയം മയി | അഹമമൃതേ |
അമൃതം ബ്രഹ്മണി | ആപോ മേ രേതസി ശ്രിതാഃ || 18

T.B.3.10.8.7

രേതോ ഹൃദയേ | ഹൃദയം മയി | അഹമമൃതേ | അമൃതം
ബ്രഹ്മണി | പൃഥിവീ മേ ശരീരേ ശ്രിതാ | ശരീരം ഹൃദയേ |
ഹൃദയം മയി | അഹമമൃതേ | അമൃതം ബ്രഹ്മണി |
ഓഷധി വനസ്സതയോ മേ ലോമസു ശ്രിതാഃ || 19

T.B.3.10.8.8

ലോമാനി ഹൃദയേ | ഹൃദയം മയി | അഹമമൃതേ | അമൃതം
ബ്രഹ്മണി | ഇന്ദ്രോ മേ ബലേ ശ്രിതഃ | ബലം ഹൃദയേ |
ഹൃദയം മയി | അഹമമൃതേ | അമൃതം ബ്രഹ്മണി |
പർജന്യോ മേ മുരധി ശ്രിതഃ || 20

T.B.3.10.8.9

മുരധാ ഹൃദയേ | ഹൃദയം മയി | അഹമമൃതേ | അമൃതം
ബ്രഹ്മണി | ഐശാനോ മേ മന്യു ശ്രിതഃ | മന്യുർ. ഹൃദയേ |
ഹൃദയം മയി | അഹമമൃതേ | അമൃതം ബ്രഹ്മണി |
ആത്മാ മ ആത്മനി ശ്രിതഃ || 21

T.B.3.10.8.10

ആ॒ത്മാ॒ ഹൃദ॑യേ॒ । ഹൃദ॑യം മയി॒ । അ॒ഹമ॑മൃതേ॒ ॥
 അ॒മൃതം॑ ബ്ര॒ഹ്മണി॑ । പു॒നർമ॑ ആ॒ത്മാ പു॒നരായു॑രാഗാ॒ത് ॥
 പു॒നഃ പ്രാ॑ണഃ പു॒നരാകൃ॑ത-മാഗാ॒ത് ॥

വൈ॒ശ്യാന॑രോ രശ്മി॑ഭിർ വാ॒വൃധാ॑നഃ ।
 അ॒ന്തസ്തി॑ഷ്ഠത॒മൃത॑സ്യ ഗോ॒പാഃ ॥ 22

T.B.3.10.9.1

പ്ര॒ജാപ॑തിർ ദേ॒വാന॑സ്യജത॒ । തേ പാ॑പ്ത॒ന്നാ സം॑ദി॒താ
 അ॒ജായ॑ന്ത । താൻ. വൃ॒ദ്ധ്യത് ॥ യദ് വൃ॒ദ്ധ്യത് ॥ തസ്മാ॑ദ് വി॒ദ്യുത് ॥
 തമ॑വൃ॒ശ്ചത് ॥ യദവൃ॒ശ്ചത് ॥ തസ്മാ॑ദ് വൃ॒ഷ്ടിഃ ॥
 തസ്മാ॑ദ് യത്രൈ॒തേ ദേ॒വതേ॑ അ॒ഭിപ്രാ॑പ്തതഃ ।
 വി॒ച ഹൈ॒വാസ്യ॑ തത്ര പാ॑പ്ത॒ന്ന-ന്ദൃ॑തഃ ॥ 23

T.B.3.10.9.2

വൃ॒ശ്ചത॑ശ്ച । സൈ॒ഷാ മീ॑മാ॒ൗ സാ ഽഗ്നി॑ഹോ॒ത്ര ഏ॒വ
 സം॑പ॒ന്നാ । അ॒ഥോ ആ॑ഹുഃ । സർവേ॑ഷു യജ്ഞ॑ക്രതു॒ഷിതി॑ ।
 ഹോ॑ഷ്യ॒ന്നപ॑ ഉ॒പസ്തൃ॑ശേത് । വി॒ദ്യുദ॑സി വി॒ദ്യമേ॑
 പാ॑പ്ത॒ന്നമി॑തി । അ॒ഥ ഹു॑ത്വാപ॒-സ്തൃ॑ശേത് ।

വൃഷ്ടി॑രസി॒ വൃശ്ച॑ മേ॒ പാപ്॑മാനമിതി॑ ।
 യക്ഷ്യ॑മാണോ॒ വേഷ്ടാ॑ വാ॒ ।
 വി॒ ച॑ ഹൈ॒വാസ്യേ॑തേ॒ ദേ॒വതേ॑ പാപ്॑മാനം-ദൃ॒തഃ॑ ॥ 24

T.B.3.10.9.3

വൃ॒ശ്ചത॑ശ്ച । അ॒ത്യു॒ഹോ॒ ഹാ॑രുണിഃ ।
 ബ്ര॒ഹ്മചാ॑രിണേ॒ പ്ര॒ശ്നാൻ പ്രോ॑ച്യ പ്രജി॑ഷ്ഠായ । പരേ॑ഹി ।
 പ്ല॒ക്ഷം ദൈ॒യാം പാ॑തിം പൃ॒ച്ഛ ।
 വേ॒തം സാ॑വി॒ത്രാം (3) ന॒ വേ॒തമാ॑(3) ഇതി॑ ।
 തമാ॑ഗത്യ॒ പ॒പ്രച്ഛ॑ । ആ॒ചാര്യോ॑ മാ॒ പ്രാ॑ഹ്ണി॒ഷീത് ।
 വേ॒തം സാ॑വി॒ത്രാം (3) ന॒ വേ॒തമാ॑(3) ഇതി॑ ।
 സഹോ॑വാച॒ വേദേ॑തി ॥ 25

T.B.3.10.9.4

സ॒ ക॒സ്മിൻ പ്ര॑തി॒ഷ്ഠിത॑ ഇതി॑ । പ॒രോ ര॑ജ॒സീതി॑ ।
 ക॒സ്മദൃ॑ത് പ॒രോര॑ജാ ഇതി॑ । ഏ॒ഷ വാ॑വ സ॒ പ॒രോര॑ജാ
 ഇതി॑ ഹോ॒വാച॑ । യ॒ ഏ॒ഷ ത॑പതി॑ ।
 ഏ॒ഷോർ ഽവാ॑ഗ്ര॒ജാ ഇതി॑ । സ॒ ക॒സ്മിൻ ത്വേ॑ഷ ഇതി॑ ।
 സ॒ത്യ ഇതി॑ । കിം തഥ്॑സത്യമിതി॑ । ത॒പ ഇതി॑ ॥ 26

T.B.3.10.9.5

ക॒സ്തി॒ന്നു ത॒പ ഇ॒തി । ബ॒ല ഇ॒തി । കി॒ം തദ് ബ॒ലമി॒തി ।
 പ്രാ॒ണ ഇ॒തി । മാ॒സു പ്രാ॒ണമ॒തി പൃ॒ച്ഛ ഇ॒തി മാ॒ഽഽചാ॒ര്യോ
 ഽബ്ര॒വീദി॒തി ഹോ॒വാച ബ്ര॒ഹ്മചാ॒രീ ।
 സഹോ॒വാച പൃ॒ക്ഷോ ദൈ॒യാം പാ॒തിഃ ।
 യദൈ॒വ ബ്ര॒ഹ്മചാ॒രിൻ പ്രാ॒ണമ॒ത്യപ്ര॒ക്ഷ്യഃ । മു॒ര്യാ തേ
 വ്യ॒പ॒തി॒ഷ്യത് । അ॒ഹമു॒ത ആ॒ചാ॒ര്യാ-പ്രേ॒ച്ഛയാ॑ൻ ദ॒വി॒ഷ്ടാമി॑ ।
 യോ മാ॑ സാ॒വി॒ത്രേ സ॒മവാ॑ദി॒ഷ്ടേതി॑ ॥ 27

T.B.3.10.9.6

തസ്മാ॑മ് സാ॒വി॒ത്രേ ന॒ സം॑വ॒ദേത॑ । സ യോ॑ ഹ॒വൈ
 സാ॒വി॒ത്രം വി॒ദു॒ഷാ സാ॒വി॒ത്രേ സം॑വ॒ദതേ॑ ।
 സഹാ॑സിൻ-പ്രേ॒ച്ഛി॒യം ദ॒ധാ॒തി ।
 അ॒നു ഹ॒വാ അ॒സ്മാ അ॒സൗ ത॒പ॒ത്ത്രി॒യം മ॒ന്യതേ॑ ।
 അ॒ന്വ॒സൈ ശ്രീ॒സ്പോ മ॒ന്യതേ॑ । അ॒ന്വ॒സൈ ത॒പോ ബ॒ലം
 മ॒ന്യതേ॑ । അ॒ന്വ॒സൈ ബ॒ലം പ്രാ॒ണം മ॒ന്യതേ॑ । സ യദാ॑ഹ ।
 സം॒ജ്ഞാ॑നം വി॒ജ്ഞാ॑നം ദർശാ॑ ദൃ॒ഷ്ടേതി॑ ।
 ഏ॒ഷ ഏ॒വ തത് ॥ 28

T.B.3.10.9.7

അഥ യദാഹ | പ്രസ്തുതം വിഷ്ണുതഃ സുതാ സുന്യാതീതി |
 ഏഷ ഏവ തത് | ഏഷ ഹ്യേവ താന്യഹാനി |
 ഏഷ രാത്രയഃ | അഥ യദാഹ |
 ചിത്രഃ കേതുർ ദാതാ പ്രദാതാ സവിതാ പ്രസവിതാ
 ടഭിശാസ്താ സുമന്തേതി | ഏഷ ഏവ തത് |
 ഏഷ ഹ്യേവ തേഹേനാ മുഹൂർത്താഃ | ഏഷ രാത്രേഃ || 29

T.B.3.10.9.8

അഥ യദാഹ | പവിത്രം പവയിഷ്യൻ-മ്സഹസ്യാൻ-
 മ്സഹീയാനരുണോ ടരുണർജാ ഇതി |
 ഏഷ ഏവ തത് | ഏഷ ഹ്യേവ തേർ ധമാസാഃ |
 ഏഷ മാസാഃ | അഥ യദാഹ | അഗ്നിഷ്ടോമ ഉക്ഥ്യോ ടഗ്നിർ.
 ഋതുഃ പ്രജാപതിഃ സംവത്സര ഇതി | ഏഷ ഏവ തത് |
 ഏഷ ഹ്യേവ തേ യജ്ഞക്രതവഃ | ഏഷ ഋതവഃ || 30

T.B.3.10.9.9

ഏഷ സംവത്സരഃ | അഥ യദാഹ | ഇദാനീം തദാനീമിതി |
 ഏഷ ഏവ തത് | ഏഷ ഹ്യേവ തേ മുഹൂർത്താന്താം
 മുഹൂർത്താഃ | ജനകോ ഹ വൈദേഹഃ |

അഹോരാത്രൈഃ സമാജഗാമ | തച് ഹോചുഃ |
 യോ വാ അസ്മാൻ. വേദ | വിജഹത്-പാപ്മാനമേതി || 31

T.B.3.10.9.10

സർവ-മായുരേതി | അഭി സ്വർഗം ലോകം ജയതി |
 നാസ്യാമുഷ്മിൻ ലോകേ ഽന്നം ക്ഷീയത ഇതി |
 വിജഹദ്ധ വൈ പാപ്മാനമേതി |
 സർവമായുരേതി | അഭി സ്വർഗം ലോകം ജയതി |
 നാസ്യാമുഷ്മിൻ ലോകേ ഽന്നം ക്ഷീയതേ | യ ഏവം വേദ |
 അഹീനാ ഹാശ്വത്ഥ്യഃ | സാവിത്രം വിദാം ചകാര || 32

T.B.3.10.9.11

സ ഹ ഹച് സോ ഹിരണ്യയോ ഭൂത്വാ |
 സ്വർഗം ലോകമിയായ | ആദിത്യസ്യ സായുജ്യം |
 ഹച് സോ ഹവൈ ഹിരണ്യയോ ഭൂത്വാ |
 സ്വർഗം ലോകമേതി | ആദിത്യസ്യ സായുജ്യം |
 യ ഏവം വേദ | ദേവഭാഗോ ഹ ശ്രൗതർഷഃ |
 സാവിത്രം വിദാം ചകാര |
 തച് ഹ വാഗദ്യശ്യമാനാ ഽഭ്യുവാച || 33

T.B.3.10.9.12

സർവം ബത ഗൗതമോ വേദ | യഃ സാവിത്രം ധേദേതി |
 സ ഹോവാച | കൈഷാ വാഗസീതി |

അയമഹം സാവിത്രഃ | ദേവാനാ-മുത്തമോ ലോകഃ |
 ഗൃഹ്യം മഹോ ബിഭ്രദിതി | ഏതാവതി ഹ ഗൗതമഃ |
 യജ്ഞോപവീതം കൃത്വാ ധ്യോ നിപപാത |
 നമോ നമ ഇതി || 34

T.B.3.10.9.13

സ ഹോവാച | മാ ഭൈഷീർ ഗൗതമ | ജിതോ വൈ
 തേ ലോക ഇതി | തസ്മാദ്യേ കേ ച സാവിത്രം വിദുഃ |
 സർവേ തേ ജിതലോകാഃ | സ യോ ഹവൈ
 സാവിത്രസ്യഷ്ടാക്ഷരം പദം ശ്രിയാ ഭിഷിക്തം വേദ |
 ശ്രിയാ ഹൈവാഭിഷിച്യതേ | ഘൃണിരിതി ദേവ അക്ഷരേ |
 സൂര്യ ഇതി ത്രീണി | ആദിത്യ ഇതി ത്രീണി || 35

T.B.3.10.9.14

ഏതദ്വൈ സാവിത്രസ്യഷ്ടാ-ക്ഷരം പദം ശ്രിയാഭിഷിക്തം |
 യ ഏവം വേദ | ശ്രിയാ ഹൈവാഭിഷിച്യതേ |
 തദേ-തദ്യുചാഭ്യുക്തം | ഋചോ അക്ഷരേ പരമേ വ്യോമൻ |

യസ്തിൻ ദേവാ അധി വിശ്വേ നിഷേദുഃ ।
 യസ്തന്ന വേദ കിമുചാ കരിഷ്യതി । യ ഇത് തദിദുസ്ത
 ഇമേ സമാസത ഇതി । ന ഹവാ ഏതസ്യർചാ ന
 യജുഷാ ന സാമ്നാർഘ്മോഽസ്തി । യഃ സാവിത്രം ധേവേ ॥ 36

T.B.3.10.9.15

തദേതത് പരി യദേവചക്രം । ആർദ്രം പിന്യമാനം സ്വർഗേ
 ലോക ഏതി । വിജഹദ് വിശ്വാ ഭൂതാനി സംപശ്യത് ।
 ആർദ്രോ ഹ വൈ പിന്യമാനഃ സ്വർഗേ ലോക ഏതി ।
 വിജഹൻ. വിശ്വാ ഭൂതാനി സംപശ്യൻ । യ ഏവം ധേവേ ।
 ശൃഷോ ഹവൈ വാർഷ്ണയഃ । ആദിത്യേന സമാജഗാമ ।
 തച് ഹോവാച । ഏഹി സാവിത്രം ധീഭി ।
 അയം ധേവ സ്വർഗ്യോ ഽഗ്നിഃ പാരയിഷ്ണു-രമൃതാ-
 മ്സംഭൂത ഇതി । ഏഷ വാവ സ സാവിത്രഃ ।
 യ ഏഷ തപതി । ഏഹി മാം ധീഭി ।
 ഇതി ഹൈവൈനം തദുവാച ॥ 37

T.B.3.10.10.1

ഇയം ധാവ സരഘാ । തസ്യാ അഗ്നിരേവ സാരഘം മധു ।
 യാ ഏതാഃ പൂർവ പക്ഷാപരപക്ഷയോ രാത്രയഃ ।

താ മധുക്യുതഃ । യാനൃഹാനി । തേ മധുവൃഷാഃ ।
 സ യോ ഹ വാ ഏതാ മധുക്യുതശ്ച മധുവൃഷാശ്ച വേദ ।
 കുർവന്തി ഹാസൈതാ അഗൗ മധു ।
 നാസ്യേഷ്ടാപൂർത്തം ധയന്തി । അഥ യോ ന വേദ ॥ 38

T.B.3.10.10.2

ന ഹാസൈതാ അഗൗ മധു കുർവന്തി ।
 ധയന്ത്യ-സ്യേഷ്ടാപൂർത്തം ।
 യോ ഹ വാ അഹോരാത്രാണാം-നാമധേയാനി വേദ ।
 നാഹോരാത്രേഷാർതി-മാർച്ചതി ।
 സംജ്ഞാനം വിജ്ഞാനം ദർശാ ദൃഷ്ടേതി ।
 ഏതാ-വനുവാകൗ പൂർവപക്ഷസ്യ-ഹോരാത്രാണാം
 നാമധേയാനി । പ്രസ്തുതം വിഷ്ടുതഃ സുതാ സുന്വതീതി ।
 ഏതാവനുവാകാ-വപര-പക്ഷസ്യ-ഹോരാത്രാണാം
 നാമധേയാനി । നാഹോരാത്രേഷാർതി-മാർച്ചതി ।
 യ ഏവം വേദ ॥ 39

T.B.3.10.10.3

യോ ഹ വൈ മുഹൂർത്താനാം നാമധേയാനി വേദ ।
 ന മുഹൂർതേഷാർതി-മാർച്ചതി । ചിത്രഃ കേതുർ ദാതാ

പ്ര॒ഭാ॒താ സ॒വി॒താ പ്ര॒സ॒വി॒താ ടഭി॒ശാസ്താ॑ ട॒നു॒മ॒ന്തേ॒തി ।
 ഏ॒തേ॒ ട॒നു॒വാ॒കാ മു॒ഹൂ॒ർതാ॒നാം॑ നാമ॒ധേയാ॑നി ।
 ന മു॒ഹൂ॒ർതേ॒-ഷാ॒ർതി-മാർച്ച॑തി । യ ഏ॒വം ഘോ॑ഭ ।
 യോ ഹ വാ അ॒ർധ॒മാ॒സാ॒നാം॑ ച മാ॒സാ॒നാ॒ഞ്ച നാമ॒ധേയാ॑നി
 വേ॒ദ । നാ॒ർധ॒മാ॒സേ॒ഷു ന മാ॒സേ॒ഷാ॒ർതി-മാർച്ച॑തി ।
 പ॒വി॒ത്രം പ॒വി॒യി॒ഷ്യ॒ൻ-മ്സഹ॑സ്യാൻ-മ്സഹീ॑യാനരു॒ണോ
 ട॒രു॒ണ॒ര॒ജാ ഇ॒തി । ഏ॒തേ॒ ട॒നു॒വാ॒കാ അ॒ർധ॒മാ॒സാ॒നാ॒ഞ്ച
 മാ॒സാ॒നാ॒ഞ്ച നാമ॒ധേയാ॑നി ॥ 40

T.B.3.10.10.4

നാ॒ർധ॒മാ॒സേ॒ഷു ന മാ॒സേ॒ഷാ॒ർതി-മാർച്ച॑തി ।
 യ ഏ॒വം ഘോ॑ഭ । യോ ഹ വൈ യ॒ജ്ഞ॑ക്ര॒തൂ॒നാം ച॑ർതൂ॒നാം
 ച സം॑വ്വ॒മ്സര॑സ്യ ച നാമ॒ധേയാ॑നി വേ॒ദ ।
 ന യ॒ജ്ഞ॑ക്ര॒തൂ॒ഷു നർതൂ॒ഷു ന സം॑വ്വ॒മ്സര॑
 ആ॒ർതി॒മാർച്ച॑തി । അ॒ഗ്നി॒ഷ്ടോ॒മ ഉ॒ക്ഥ്യോ॑ ട॒ഗ്നിർ. ഋ॒തുഃ
 പ്ര॒ജാ॒പ॒തിഃ സം॑വ്വ॒മ്സര॑ ഇ॒തി ।
 ഏ॒തേ॒ ട॒നു॒വാ॒കാ യ॒ജ്ഞ॑ക്ര॒തൂ॒നാം ച॑ർതൂ॒നാം ച
 സം॑വ്വ॒മ്സര॑സ്യ ച നാമ॒ധേയാ॑നി । ന യ॒ജ്ഞ॑ക്ര॒തൂ॒ഷു
 നർതൂ॒ഷു ന സം॑വ്വ॒മ്സര॑ ആ॒ർതി॒മാർച്ച॑തി । യ ഏ॒വം ഘോ॑ഭ ।

യോ ഹ വൈ മുഹൂർത്താനാം മുഹൂർത്താൻ വേദ ।
 ന മുഹൂർത്താനാം മുഹൂർത്തേഷാർത്തി മാർച്ചുതി ॥ 41

ഇദാനീം തദാനീമിതി । ഏതേ വൈ മുഹൂർത്താനാം
 മുഹൂർത്താഃ । ന മുഹൂർത്താനാം മുഹൂർത്തേഷാർത്തി-മാർച്ചുതി ।
 യ ഏവം വേദ । അഥോ യഥാ ക്ഷേത്രജ്ഞോ ഭൂത്വാ ഽനു
 പ്രവിശ്യാന്ന-മത്തി । ഏവമേവൈതാൻ ക്ഷേത്രജ്ഞോ
 ഭൂത്വാ ഽനു പ്രവിശ്യാന്ന-മത്തി ।

സ ഏതേഷാമേവ സലോകതാഴ്സായുജ്യ-മശ്നുതേ ।
 അപ പുനർമൃത്യും ജയതി । യ ഏവം വേദ ॥ 42

T.B.3.10.11.1

കശ്ചിദ്ധവാ അസ്മാ-ലോകാത് പ്രേത്യ । ആത്മാനം വേദ ।
 ആയ-മഹ-മസ്മീതി । കശ്ചിമ്സ്വം ലോകം ന
 പ്രതി പ്രജാനാതി । അഗ്നിമുഗ്ധോ ഹൈവ ധൃമതാൻഃ ।
 സ്വം ലോകം ന പ്രതി പ്രജാനാതി ।

അഥ യോ ഹൈവൈത-മഗ്നിഴ്സാവിത്രം വേദ ।
 സ ഏവാസ്മാ ലോകാത് പ്രേത്യ ।
 ആത്മാനം വേദ । ആയ-മഹ-മസ്മീതി ॥ 43

T.B.3.10.11.2

സ സ്വാം ഘോകം പ്രതി പ്രജാനാതി । ഏഷ ഉ വേവൈനം
തഥ്സാവിത്രഃ । സ്വർഗം ഘോക-മഭി വഹതി ।

അഹോരാത്രൈർവാ ഇദച്ഛ സയുഗ്ഭിഃ ക്രിയതേ ।

ഇതി രാത്രായാ ടദീക്ഷിഷത । ഇതി രാത്രായ
വ്രത-മുപാഗുരിതി । താനി ഹാനേവം വിദുഷഃ ।

അമുഷ്മിൻ ഘോകേ ശേവധിം ധ്വന്തി ।

ധീതച്ഛ ഹൈവ സ ശേവധി-മനു പരൈതി ।

അഥ യോ ഹൈവൈതമഗ്നിച്ഛ സാവിത്രം ഘേദ ॥ 44

T.B.3.10.11.3

തസ്യ ഹൈവാഹോരാത്രാണി । അമുഷ്മിൻ ഘോകേ

ശേവധിം ന ധ്വന്തി । അധീതച്ഛ ഹൈവ സ

ശേവധി-മനു പരൈതി ।

ഭരദ്വാജോ ഹ ത്രിഭിരായുർഭിർ ബ്രഹ്മചര്യമുവാസ ।

തച്ഛ ഹ ജീർണിഃ സ്ഥവീരച്ഛ ശയാനം ।

ഇന്ദ്ര ഉപവ്രജ്യോവാച । ഭരദ്വാജ ।

യത്തേ ചതുർഥമായുർ ഭദ്യാം । കിമേനേന കൂര്യാ ഇതി ।

ബ്രഹ്മചര്യമേവൈനേന ചരേയമിതി ഹോവാച || 45

T.B.3.10.11.4

തച് ഹ ത്രീൻ ഗിരി-രൂപാന വിജ്ഞാതാനിവ ദർശയാം
 ചകാര | തേഷാച് ഹൈകൈകസ്താൻ മുഷ്ടിനാഽഽദേ |
 സ ഹോവാച | ദർശാജേത്യാമൻത്ര്യ | വേദാ വാ ഏതേ |
 അനന്താ വൈ വേദാഃ | ഏതദാ ഏതൈസ്ത്രിദിരായൂർ
 ദിരന്വവോചമാഃ | അഥ ത ഇതര-ദനനുകതമേവ |
 ഏഹീമം വിധി | അയം വൈ സർവവിദ്യേതി || 46

T.B.3.10.11.5

തസ്മൈ ഹൈതമഗ്നിച് സാവിത്രമുവാച | തച് സ വിദിതാ |
 അമൃതോ ഭൂതാ | സ്വർഗം ലോകമിയായ |
 ആദിത്യസ്യ സായുജ്യം | അമൃതോ ഹൈവ ഭൂതാ |
 സ്വർഗം ലോകമേതി | ആദിത്യസ്യ സായുജ്യം |
 യ ഏവം വേദ | ഏഷോ ഏവ ത്രയീ വിദ്യാ || 47

T.B.3.10.11.6

യാവന്തച് ഹ വൈ ത്രയാ വിദ്യാ ലോകം ജയതി |
 താവന്തം ലോകം ജയതി | യ ഏവം വേദ |

അഗ്നേ॑ർ വാ ഏ॒താനി॑ നാമ॒ധേയാ॑നി ।
 അഗ്നേ॑രേവ സായു॑ജ്യം സ॒ലോക॑താ-മാപ്നോതി ।
 യ ഏ॒വം വേ॑ദ । വായോ॑ർ വാ ഏ॒താനി॑ നാമ॒ധേയാ॑നി ।
 വായോ॑രേവ സായു॑ജ്യം സ॒ലോക॑താ-മാപ്നോതി ।
 യ ഏ॒വം വേ॑ദ । ഇ॒ന്ദ്രസ്യ॑ വാ ഏ॒താനി॑ നാമ॒ധേയാ॑നി ॥ 48

T.B.3.10.11.7

ഇ॒ന്ദ്രസ്യേ॑വ സായു॑ജ്യം സ॒ലോക॑താ-മാപ്നോതി ।
 യ ഏ॒വം വേ॑ദ । ബൃ॒ഹ॒സ്സതേ॑ർ വാ ഏ॒താനി॑ നാമ॒ധേയാ॑നി ।
 ബൃ॒ഹ॒സ്സതേ॑രേവ സായു॑ജ്യം സ॒ലോക॑താ-മാപ്നോതി ।
 യ ഏ॒വം വേ॑ദ । പ്ര॒ജാപ॑തേർ വാ ഏ॒താനി॑ നാമ॒ധേയാ॑നി ।
 പ്ര॒ജാപ॑തേരേവ സായു॑ജ്യം സ॒ലോക॑താ-മാപ്നോതി ।
 യ ഏ॒വം വേ॑ദ । ബ്ര॒ഹ്മ॑ണോ വാ ഏ॒താനി॑ നാമ॒ധേയാ॑നി ।
 ബ്ര॒ഹ്മ॑ണ ഏ॒വ സായു॑ജ്യം സ॒ലോക॑താ-മാപ്നോതി ।
 യ ഏ॒വം വേ॑ദ । സ॒ വാ ഏ॒ഷോ ഽഗ്നി॑-ര॒പക്ഷ॑പു॒ഷ്പോ
 വായു॑രേവ । ത॒സ്യ ഽഗ്നി॑ർ മു॒ഖം । അ॒സാവാ॑ദിത്യഃ ശി॒രഃ ।

സ യദേതേ ദേവതേ അന്തരേണ । തഥ്സർവ്വം സീവ്യതി ।
 തസ്മാമ് സാവിത്രഃ ॥ 49

ഹരിഃ ഓം

॥ ഇതി തൈത്തരീയ യജുബ്രാഹ്മണേ കാഠകേ പ്രഥമഃ പ്രശ്നഃ
 സമാപ്തഃ ॥

3.2 || തൈത്തരീയ യജുർബ്രാഹ്മണ

കാഠകേ ദിതീയഃ പ്രശ്നഃ ||

ഹരിഃ ഓം

T.B.3.11.1.1

ലോകോ॑ ഽസി സ്വർഗോ॑ ഽസി । അനന്തോ॑ ഽസ്യ പാരോ॑ ഽസി ।
 അക്ഷി॑തോ ഽസ്യ ക്ഷയോ॑ ഽസി । തപ॑സഃ പ്രതിഷ്ഠാ॑ ।
 ത്വയീ॑ദമന്തഃ । വിശ്വാ॑ം യക്ഷം॑ വിശ്വാ॑ം ഭൂതം॑ വിശ്വാ॑ം
 സുഭൂ॑തം । വിശ്വാ॑സ്യ ഭർതാ॑ വിശ്വാ॑സ്യ ജനയി॑താ ।
 തന്യോ॑-പദ॑ധേ കാമദു॑ഘ-മക്ഷി॑തം ।
 പ്രജാ॑പതിസ്താ॑ സാദ॑യതു ।
 തയാ॑ ദേവ॑തയാ॑ ങ്ഗിര॑സ്വാദ്-ധ്രു॑വാസീ॑ഭ ॥ 50

T.B.3.11.1.2

തപോ॑ ഽസി ലോകേ॑ ശ്രിതം॑ । തേജ॑സഃ പ്രതിഷ്ഠാ॑ ।
 ത്വയീ॑ദ-മന്തഃ॑ । വിശ്വാ॑ം യക്ഷം॑ വിശ്വാ॑ം ഭൂതം॑ വിശ്വാ॑ം
 സുഭൂ॑തം । വിശ്വാ॑സ്യ ഭർതൃ॑ വിശ്വാ॑സ്യ ജനയി॑ത്യ ।
 തത് ത്വോ॑പദ॑ധേ കാമദു॑ഘ-മക്ഷി॑തം । പ്രജാ॑പതിസ്താ॑
 സാദ॑യതു । തയാ॑ ദേവ॑തയാ॑ ങ്ഗിര॑സ്വാദ്-ധ്രു॑വാസീ॑ഭ ॥ 51

T.B.3.11.1.3

തേജോഽസി തപസി ശ്രിതം । സമുദ്രസ്യ പ്രതിഷ്ഠാ ।
 തായിദമന്തഃ । വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വച്ഛു
 സുഭൂതം । വിശ്വസ്യ ഭർതൃ വിശ്വസ്യ ജനയിത്യു ।
 തത് തോപദധേ കാമദുഷ്ട-മക്ഷിതം ।

പ്രജാപതിസ്ത്വാ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാഽങ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാസീദ ॥ 52

T.B.3.11.1.4

സമുദ്രോഽസി തേജസി ശ്രിതഃ । അപാം പ്രതിഷ്ഠാ ।
 തായിദമന്തഃ । വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വച്ഛു
 സുഭൂതം । വിശ്വസ്യ ഭർതാ വിശ്വസ്യ ജനയിതാ ।
 തം തോപദധേ കാമദുഷ്ട-മക്ഷിതം ।

പ്രജാപതിസ്ത്വാ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാഽങ്ഗിരസാദ് ധ്രുവാസീദ ॥ 53

T.B.3.11.1.5

ആപഃസ്ഥ സമുദ്രേ ശ്രിതാഃ । പൃഥിവ്യാഃ പ്രതിഷ്ഠാ യുഷ്മാസു ।
 ഇദമന്തഃ । വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വച്ഛു സുഭൂതം ।
 വിശ്വസ്യ ഭർത്രോ വിശ്വസ്യ ജനയിത്ര്യഃ ।

താ വ ഉപദയേ കാമദുഘാ അക്ഷിതാഃ । പ്രജാപതിസ്താ
സാദയതു । തയാ ദേവതയാ ങ്ഗിരസാദ് ധ്രുവാസീദ ॥ 54

T.B.3.11.1.6

പൃഥിവ്യസൃഷ്ടൗ ശ്രീതാ । അഗ്നേഃ പ്രതിഷ്ഠാ ।
തായീദമന്തഃ । വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാ
സുഭൂതം । വിശ്വാസ്യ ഭർത്രി വിശ്വാസ്യ ജനയിത്രി ।
താം തോപദയേ കാമദുഘാ-മക്ഷിതാം । പ്രജാപതിസ്താ
സാദയതു । തയാ ദേവതയാ ങ്ഗിരസാദ് ധ്രുവാസീദ ॥ 55

T.B.3.11.1.7

അഗ്നിരസി പൃഥിവ്യാൗ ശ്രീതഃ । അന്തരീക്ഷസ്യ പ്രതിഷ്ഠാ ।
തായീദമന്തഃ । വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാ
സുഭൂതം । വിശ്വാസ്യ ഭർതാ വിശ്വാസ്യ ജനയിതാ ।
തം തോപദയേ കാമദുഘ-മക്ഷിതം । പ്രജാപതിസ്താ
സാദയതു । തയാ ദേവതയാ ങ്ഗിരസാദ് ധ്രുവാസീദ ॥ 56

T.B.3.11.1.8

അന്തരീക്ഷമസ്യഗ്നൗ ശ്രീതം । വായോഃ പ്രതിഷ്ഠാ ।
തായീദമന്തഃ । വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാ

സുഭൂതം । വിശ്വസ്യ ഭർതൃ വിശ്വസ്യ ജനയിത്യ ।
 തം തോപദയേ കാമദുഷ്ട-മക്ഷിതം । പ്രജാപതിസ്ത്വാ
 സാദയതു । തയാ ഭേവതയാ ട്വഹിരസാദ് ധ്രുവാസീദ ॥ 57

T.B.3.11.1.9

വായുരസ്യ-ന്തരിക്ഷേ ശ്രിതഃ । ദിവഃ പ്രതിഷ്ഠാ ।
 തായീദമന്തഃ । വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വം
 സുഭൂതം । വിശ്വസ്യ ഭർതാ വിശ്വസ്യ ജനയിതാ ।
 തം തോപദയേ കാമദുഷ്ട-മക്ഷിതം । പ്രജാപതിസ്ത്വാ
 സാദയതു । തയാ ഭേവതയാ ട്വഹിരസാദ് ധ്രുവാസീദ ॥ 58

T.B.3.11.1.10

ദ്യാരസി വായൗ ശ്രിതാ । ആദിത്യസ്യ പ്രതിഷ്ഠാ ।
 തായീദമന്തഃ । വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വം
 സുഭൂതം । വിശ്വസ്യ ഭർത്രി വിശ്വസ്യ ജനയിത്രി ।
 താം തോപദയേ കാമദുഷ്ട-മക്ഷിതാം ।
 പ്രജാപതിസ്ത്വാ സാദയതു ।
 തയാ ഭേവതയാ ട്വഹിരസാദ് ധ്രുവാസീദ ॥ 59

T.B.3.11.1.11

ആദിത്യോഽസി ദിവീ ശ്രീതഃ । ചന്ദ്രമസഃ പ്രതിഷ്ഠാ ।
 തായീദമന്തഃ । വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വം
 സുഭൂതം । വിശ്വസ്യ ഭർതാ വിശ്വസ്യ ജനയിതാ ।
 തം യോപദധേ കാമദുഷ-മക്ഷിതം । പ്രജാപതിസ്ത്വാ
 സാദയതു । തയാ ദേവതയാ ങ്ഗിരസാദ് ധ്രുവാസീദ ॥ 60

T.B.3.11.1.12

ചന്ദ്രമാ അസ്യാദിത്യേ ശ്രീതഃ । നക്ഷത്രാണാം പ്രതിഷ്ഠാ ।
 തായീദമന്തഃ । വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വം
 സുഭൂതം । വിശ്വസ്യ ഭർതാ വിശ്വസ്യ ജനയിതാ ।
 തം യോപദധേ കാമദുഷ-മക്ഷിതം । പ്രജാപതിസ്ത്വാ
 സാദയതു । തയാ ദേവതയാ ങ്ഗിരസാദ് ധ്രുവാസീദ ॥ 61

T.B.3.11.1.13

നക്ഷത്രാണിസ്ഥ ചന്ദ്രമസി ശ്രീതാനി । സംഘമ്സരസ്യ
 പ്രതിഷ്ഠാ യുഷ്മാസു । ഇദമന്തഃ ।
 വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വം സുഭൂതം ।
 വിശ്വസ്യ ഭർത്-ഋണി വിശ്വസ്യ ജനയിത്-ഋണി ।
 താനി വ ഉപദധേ കാമദുഷാ-നൃക്ഷിതാനി ।

പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാ ട്വഹിരസാദ് ധ്രുവാസീദ ॥ 62

T.B.3.11.1.14

സംവത്സരോഽസി നക്ഷത്രേഷു ശ്രീതഃ । ഋതൂനാം
പ്രതിഷ്ഠാ । ത്വദിദമന്തഃ । വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം

വിശ്വാത് സുഭൂതം । വിശ്വസ്യ ഭർതാ വിശ്വസ്യ ജനയിതാ ।

തം യോപദധേ കാമദുഘ-മക്ഷിതം । പ്രജാപതിസ്താ
സാദയതു । തയാ ദേവതയാ ട്വഹിരസാദ് ധ്രുവാസീദ ॥ 63

T.B.3.11.1.15

ഋതവഃ സ്ഥ സംവത്സരേ ശ്രീതാഃ । മാസാനാം പ്രതിഷ്ഠാ

യുഷ്മാസു । ഇദമന്തഃ । വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വാത്

സുഭൂതം । വിശ്വസ്യ ഭർതാരോ വിശ്വസ്യ ജനയിതാരഃ ।

താൻ. വ ഉപദധേ കാമദുഘാ-നക്ഷിതാൻ । പ്രജാപതിസ്താ

സാദയതു । തയാ ദേവതയാ ട്വഹിരസാദ് ധ്രുവാസീദ ॥ 64

T.B.3.11.1.16

മാസാഃ സ്ഥർതുഷു ശ്രീതാഃ ।

അർധമാസാനാം പ്രതിഷ്ഠാ യുഷ്മാസു । ഇദമന്തഃ ।

വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വാത് സുഭൂതം ।

വിശ്വസ്യ ഭർതാരോ വിശ്വസ്യ ജനയിതാരഃ ।

താൻ. വ ഉപദയേ കാമദുഘാ-നക്ഷിതാൻ । പ്രജാപതിസ്ത്വാ
സാദയതു । തയാ ദേവതയാ ട്വേഹിരസാദ് ധ്രുവാസീദ ॥ 65

T.B.3.11.1.17

അർധമാസാഃ സ്ഥ മാസു ശ്രിതാഃ । അഹോരാത്രയോഃ
പ്രതിഷ്ഠാ യുഷ്ഠാസു । ഇദമന്തഃ ।

വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വം സുഭൂതം ।

വിശ്വസ്യ ഭർതാരോ വിശ്വസ്യ ജനയിതാരഃ ।

താൻ. വ ഉപദയേ കാമദുഘാ-നക്ഷിതാൻ । പ്രജാപതിസ്ത്വാ
സാദയതു । തയാ ദേവതയാ ട്വേഹിരസാദ് ധ്രുവാസീദ ॥ 66

T.B.3.11.1.18

അഹോരാത്രേ സ്ഥോർ ധമാസേഷു ശ്രിതേ ।

ഭൂതസ്യ പ്രതിഷ്ഠേ ഭവ്യസ്യ പ്രതിഷ്ഠേ । യുവയോ-രിദമന്തഃ ।

വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വം സുഭൂതം ।

വിശ്വസ്യ ഭർത്ര്യോ വിശ്വസ്യ ജനയിത്ര്യോ ।

തേ വാമുപദയേ കാമദുഘേ-അക്ഷിതേ ।

പ്രജാപതിസ്ത്വാ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാ ട്വേഹിരസാദ് ധ്രുവാസീദ ॥ 67

T.B.3.11.1.19

പൗർണമാസ്യ-ഷ്ടകാ ഷമാവാസ്യാ ।
 അന്നാദാഃ സ്ഥാന്നദുഷോ യുഷ്ഠാസു । ഇദമന്തഃ ।
 വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വം സുഭൂതം ।
 വിശ്വസ്യ ഭർത്രേ വിശ്വസ്യ ജനയിത്ര്യഃ ।
 താ വ ഉപദധേ കാമദുഷാ- അക്ഷിതാഃ । പ്രജാപതിസ്താ
 സാദയതു । തയാ ദേവതയാ ങ്ഗിരസാദ് ധ്രുവാസീദ ॥ 68

T.B.3.11.1.20

രാധസി ബൃഹതീ ശ്രീരസി-ന്ദ്രപതീ ധർമപതീ ।
 വിശ്വം ഭൂതമനു പ്രഭൂതാ । തായീദമന്തഃ ।
 വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വം സുഭൂതം ।
 വിശ്വസ്യ ഭർത്രി വിശ്വസ്യ ജനയിത്രി ।
 താം തോപദധേ കാമദുഷാ-മക്ഷിതാം । പ്രജാപതിസ്താ
 സാദയതു । തയാ ദേവതയാ ങ്ഗിരസാദ് ധ്രുവാസീദ ॥ 69

T.B.3.11.1.21

ഓജോഽസി സഹോഽസി । ബലമസി ഭ്രാജോഽസി ।
 ദേവാനാം ധാമാമൃതം । അമർത്യസ്തപോജാഃ ।
 തായീദമന്തഃ ।
 വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വം സുഭൂതം ।

വിശ്വസ്യ ഭർതാ വിശ്വസ്യ ജനയിതാ ।
 തം യോപദധേ കാമദൃഷ്ട-മക്ഷിതം । പ്രജാപതിസ്ത്വാ
 സാദയതു । തയാ ദേവതയാ ട്വഹിരസാദ് ധ്രുവാസീദ ॥ 70

T.B.3.11.2.1

ത്വമഗ്നേ രുദ്രോ അസുരോ മഹോ ദിവഃ ।
 ത്വച് ശർദ്ധോ മാരുതം പൃക്ഷ ഇൗശിഷേ ।
 താം വാതൈരരുണൈർ യാസി ശംഗയഃ ।
 താം പൃഷ്ഠാ വിധതഃ പാസി നൃത്തനാഃ ।
 ദേവാ ദേവേഷു ശ്രയദ്ധാം । പ്രഥമാ ദിതീയേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 ദിതീയാ-സ്തൃതീയേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 തൃതീയാ-ശ്ചതുർഥേഷു ശ്രയദ്ധാം । ചതുർഥാഃ പഞ്ചമേഷു
 ശ്രയദ്ധാം । പഞ്ചമാഃ ഷഷ്ഠേഷു ശ്രയദ്ധാം ॥ 71

T.B.3.11.2.2

ഷഷ്ഠാഃ സപ്തമേഷു ശ്രയദ്ധാം । സപ്തമാ അഷ്ടമേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 അഷ്ടമാ നവമേഷു ശ്രയദ്ധാം । നവമാ ദശമേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 ദശമാ ഏകാദശേഷു ശ്രയദ്ധാം । ഏകദശാ ദ്വാദശേഷു
 ശ്രയദ്ധാം । ദ്വാദശാ-ത്രയോദശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ത്രയോദശാ-ശ്ചതുർ ദേശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 ചതുർദശാഃ പഞ്ചദശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 പഞ്ചദശാഃ ഷോഡശേഷു ശ്രയദ്ധാം ॥ 72

T.B.3.11.2.3

ഷോഡശാഃ സപ്തദശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 സപ്തദശാ അഷ്ടാദശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 അഷ്ടാദശാ ഏകാന്ന-വിദ്യുശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 ഏകാന്ന-വിദ്യുശാ വിദ്യുശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 വിദ്യുശാ ഏകവിദ്യുശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 ഏകവിദ്യുശാ ദ്വാവിദ്യുശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 ദ്വാവിദ്യുശാ-ത്രയോവിദ്യുശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 ത്രയോവിദ്യുശാ-ശ്ചതുർ വിദ്യുശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 ചതുർവിദ്യുശാഃ പഞ്ചവിദ്യുശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 പഞ്ചവിദ്യുശാഃ ഷഡ്വിദ്യുശേഷു ശ്രയദ്ധാം ॥ 73

T.B.3.11.2.4

ഷഡ്വിദ്യുശാ-സപ്ത വിദ്യുശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 സപ്തവിദ്യുശാ അഷ്ടാവിദ്യുശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

അഷ്ടാവിച്ശാ ഏകാനത്രിച്ശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 ഏകാനത്രിച്ശാ-സ്രിച്ശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 ത്രിച്ശാ ഏകത്രിച്ശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 ഏകത്രിച്ശാ ദ്വാത്രിച്ശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 ദ്വാത്രിച്ശാ-സ്രയസ്രിച്ശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 ദേവാസ്രിരേകാദശാ-സ്രിസ്രയ-സ്രിച്ശാഃ ।
 ഉത്തരേ ദവത । ഉത്തര വർത്തമാന ഉത്തര സത്യാനഃ ।
 യത്കാമ ഇദം ജുഹോമി । തന്മേ സമൃദ്ധ്യതാം ।
 വയസ്യാമ പതയോ രയിണാം ।
 ഭൂർഭുവസ്സാഹാ ॥ 74

T.B.3.11.3.1

അഗ്നാവിഷ്ട സജോഷസാ । ഇമാ വർദ്ധന്തു വാങ്ഗിരഃ ।
 ദ്യുന്തൈർ വാജേഭി-രാഗതം । രാജന്തീ വിരാജന്തീ ।
 സമ്രാജന്തീ സ്വരാജന്തീ । അർചിഃ ശോചിഃ ।
 തപോ ഹരോ ഭാഃ । അഗ്നിഃ സോമോ ബൃഹസ്പതിഃ ।
 വിശ്വേ ദേവാ ഭുവനസ്യ ഗോപാഃ । തേ സർവേ സംഗത്യ ।
 ഇദം മേ പ്രാവതാ വചഃ । വയസ്യാമ പതയോ രയിണാം ।

ഭൂർ-ഭൂവഃ-സ്വഃ സ്വാഹാ || 75

T.B.3.11.4.1

അന്നപതേ ധന്നസ്യ നോ ദേഹി । അന്നമീവസ്യ ശുഷ്മിണഃ ।
 പ്രപ്രദാതാർ-ന്താരിഷഃ । ഊർജം നോ ധേഹി ദിപദേ
 ചതുഷ്പദേ । അഗ്നേ പൃഥിവീപതേ । സോമ വീരൂധാം പതേ ।
 തപഃ സമിധാം പതേ । വിഷ്ണു-വാശാനാം പതേ ।
 മിത്ര സത്യാനാം പതേ । വരൂണ ധർമ്മണാം പതേ || 76

T.B.3.11.4.2

മരുതോ ഗണാനാം പതയഃ । രുദ്ര പശൂനാം പതേ ।
 ഇന്ദ്രൗജസാം പതേ । ബൃഹസ്പതേ ബ്രഹ്മണസ്പതേ ।
 ആ രൂചാ രോചേ ധഹഃ സ്വയം । രൂചാ രൂരുചേ-രോചമാനഃ ।
 അതീത്യാദഃ സ്വരാഭരേഹ । തസ്മിൻ യോനൗ പ്രജനൗ
 പ്രജായേയ । വയം സ്യോമ പതയോ രയിണാം ।
 ഭൂർ-ഭൂവഃസ്വഃ സ്വാഹാ || 77

T.B.3.11.5.1

സപ്ത തേ അഗ്നേ സമിധഃ സപ്ത ജിഹ്വാഃ । സപ്തർഷയഃ
 സപ്തധാമ പ്രിയാണി । സപ്ത ഹോത്രാ അനുവിദ്വാൻ ।
 സപ്ത യോനീ-രാപൃണസ്വാ ഘൃതേന ।
 പ്രാചീ ദിക് । അഗ്നിർ ദേവതാ । അഗ്നിം സ ദിശാം ദേവം

ദേ॒വ॒താ॒നാമു॒ച്ചു॒തും । യോ॑ മൈ॒ത॒സ്യേ॒ ദി॒ശോ॑ ടഭി॒ദാ॒സ॒തി ।
ദ॒ക്ഷി॒ണാ ദി॒ക് । ഇ॒ന്ദ്രോ॑ ദേ॒വതാ॑ ॥ 78

T.B.3.11.5.2

ഇ॒ന്ദ്ര॒ഃ സ॒ ദി॒ശാം ദേ॒വം ദേ॒വതാ॑നാ-മു॒ച്ചു॒തും ।
യോ॑ മൈ॒ത॒സ്യേ॒ ദി॒ശോ॑ ടഭി॒ദാ॒സ॒തി । പ്ര॒തീ॒ചീ ദി॒ക് ।
സോ॒മോ॑ ദേ॒വതാ॑ । സോ॒മ॒ഃ സ॒ ദി॒ശാം ദേ॒വം ദേ॒വതാ॑നാ-
മു॒ച്ചു॒തും । യോ॑ മൈ॒ത॒സ്യേ॒ ദി॒ശോ॑ ടഭി॒ദാ॒സ॒തി ।
ഉ॒ദീ॒ചീ ദി॒ക് । മി॒ത്രാ॒വരു॑ണൗ ദേ॒വതാ॑ ॥
മി॒ത്രാ॒വരു॑ണൗ സ॒ ദി॒ശാം ദേ॒വൗ ദേ॒വതാ॑നാ-മു॒ച്ചു॒തും ।
യോ॑ മൈ॒ത॒സ്യേ॒ ദി॒ശോ॑ ടഭി॒ദാ॒സ॒തി ॥ 79

T.B.3.11.5.3

ഊ॒ർധ്വാ ദി॒ക് । ബൃ॒ഹ॒സ്പതി॑ർ ദേ॒വതാ॑ ॥
ബൃ॒ഹ॒സ്പതി॑ഃ സ॒ ദി॒ശാം ദേ॒വം ദേ॒വതാ॑നാ-മു॒ച്ചു॒തും ।
യോ॑ മൈ॒ത॒സ്യേ॒ ദി॒ശോ॑ ടഭി॒ദാ॒സ॒തി ।
ഇ॒യന്ദി॑ക് । അ॒ദി॒തിർ ദേ॒വതാ॑ ॥
അ॒ദി॒തിഃ സ॒ ദി॒ശാം ദേ॒വീം ദേ॒വതാ॑നാ-മു॒ച്ചു॒തും ।
യോ॑ മൈ॒ത॒സ്യേ॒ ദി॒ശോ॑ ടഭി॒ദാ॒സ॒തി ।

പുരുഷോ ദിക് । പുരുഷോ മേ കാമാൻ മ്സമർദ്ധയതു ॥ 80

T.B.3.11.5.4

അന്ധോ ജാഗൃവിഃ പ്രാണ । അസാവേഹി ।
 ബധിര ആക്രന്ധിത-രപാന । അസാവേഹി ।
 ഉഷസ-മുഷസ-മശീയ । അഹമസോ ജ്യോതിരശീയ ।
 അഹമസോ ടപോശീയ । വയഃ സ്യാമ പതയോ രയിണാം ।
 ഭൂർ ഭുവസ്സാസ്താഹാ ॥ 81

T.B.3.11.6.1

യത്തേ ടചിതം യദുചിതന്തേ അഗ്നേ । യത്ത ഊനം യദുതേ
 ടതിരിക്തം । ആദിത്യാസ്ത-ദങ്ഗിരസ-ശ്ചിന്വന്തു ।
 വിശ്വേ തേ ദേവാശ്ചിതി-മാപൂരയന്തു । ചിതശ്ചാസി
 സഞ്ചിതശ്ചാ-സ്യഗ്നേ । ഏതാവഃശ്ചാസി
 ഭൂയാഃശ്ചാസ്യഗ്നേ । ലോകം പൃണച്ഛിദ്രം പൃണ ।
 അഥോ സീദ ശിവാ താം । ഇന്ദ്രാഗ്നീ താ ബൃഹസ്സതിഃ ।
 അസിൻ. യോനാ-വസീഷദൻ ॥ 82

T.B.3.11.6.2

തയാ ദേവതയാ ടങ്ഗിരസവദ് ധ്രുവാസീദ ।
 താ അസ്യ സൂദദോഹസഃ । സോമഃ ശ്രീണന്തി പൃശ്നയഃ ।
 ജന്മം ദേവാനാം വിശഃ । ത്രിഷാ രോചനേ ദിവഃ ।

തയാ॑ ഭേ॒വത॑യാ ട്ൺഗി॑രസ്വാദ് ധ്രു॒വാ॒സീ॑ഭ । അഗ്നേ॑ ഭേ॒വാഽ
 ഇ॒ഹാവ॑ഹ । ജ॒ജ്ഞാ॑നോ വൃ॒ക്ത ബ॑ർഹി॒ഷേ । അ॒സി ഹോ॑താ
 ന॒ ഇഽധ്വ॑യഃ । അഗ॑ന്മ മ॒ഹാ മ॑ന॒സാ യ॑വിഷും ॥ 83

T.B.3.11.6.3

യോ ദീ॒ദായ॑ സമീ॒ദ്ധഃ സ്വേ॑ ദു॒രോ॑ണേ । ചി॒ത്രഭാ॑ന്യു രോദ॑സി
 അ॒ന്തരൂ॑ർവീ । സ്വാ॑ഹുതം ി॒ശ്വതഃ॑ പ്ര॒ത്യഞ്ച॑ം । മേ॒ധാകാ॑രം
 ി॒ദി॒മ്സ്യ॑ പ്ര॒സാധ॑നം । അഗ്നി॑ഽ ഹോ॒താരം॑ പരി॒ഭൂത॑മം
 മ॒തിം । ത്വാമർ॑ഭസ്യ ഹ॒വിഷഃ॑ സമാ॒നമി॑ത് । ത്വാം മ॒ഹോ
 വൃ॒ണതേ॑ നരോ॒ നാന്യം॑ ത്വത് । മ॒നുഷ്വ॑ത്വാ നി॒ധീമ॑ഹി ।
 മ॒നുഷ്വ॑ഥ് സമീ॒ധീമ॑ഹി । അഗ്നേ॑ മ॒നുഷ്വ-ദ॑ങ്ഗിരഃ ॥ 84

T.B.3.11.6.4

ഭേ॒വാൻ ഭേ॒വായ॑ തേ യ॒ജ । അ॒ഗ്നിർ. ഹി॑ വാ॒ജിനം॑ ി॒വിശേ॑ ।
 ദാ॒തി വി॒ശ്വച॑ർഷ॒ണിഃ । അ॒ഗ്നീ രാ॒യേ സ്വാ॑ഭു॒വം ।
 സ പ്രീ॑തോ യാ॒തി വാ॒ര്യം॑ । ഇ॒ഷ്ടം സ്തോ॑ത്യു॒ഭ്യ ആ॑ഭര ।
 പൃ॒ഷ്ടോ ദി॒വി പൃ॒ഷ്ടോ അ॒ഗ്നിഃ പൃ॒ഥി॒വ്യാം । പൃ॒ഷ്ടോ വി॒ശ്വാ
 ഓ॒ഷധീ॑-രാ॒വിവേ॑ശ । വൈ॒ശ്വാ॒നരഃ॑ സഹ॒സാ പൃ॒ഷ്ടോ
 അ॒ഗ്നിഃ । സ॒ നോ ദി॒വാ സ॒രിഷഃ॑ പാ॒തു ന॑ക്തം ॥ 85

T.B.3.11.7.1

അയം ഞ്വാവ യഃ പവതേ । സോഽഗ്നിർ നാചികേതഃ ।

സ യത് പ്രാങ് പവതേ । തദസ്യ ശിരഃ । അഥ യദ്
ദക്ഷിണാ । സ ദക്ഷിണഃ പക്ഷഃ ।

അഥ യത് പ്രത്യക് ।

തത് പുച്ഛം । യദുദങ് । സ ഉത്തരഃ പക്ഷഃ ॥ 86

T.B.3.11.7.2

അഥ യഥ് സംഘാതി । തദസ്യ സമഞ്ചനം ച

പ്രസാരണം ച । അഥോ സംപദേവാസ്യ സാ । സൗ ഹ വാ
അസ്മൈ സ കാമഃ പദ്യതേ । യത് കാമോ യജതേ । യോഽഗ്നിം

നാചികേതം ചിനുതേ । യ ഉ ചൈന-മേവംഘേദ ।

യോ ഹ വാ അഗ്നേർ നാചികേത-സ്യായതനം പ്രതിഷ്ഠാം
ഘേദ । ആയതനവാൻ ദവതി । ഗച്ഛതി പ്രതിഷ്ഠാം ॥ 87

T.B.3.11.7.3

ഹിർണ്യം ഞ്വാ അഗ്നേർ നാചികേത-സ്യായതനം പ്രതിഷ്ഠാം ।

യ ഏവംഘേദ । ആയതനവാൻ ദവതി । ഗച്ഛതി പ്രതിഷ്ഠാം ।

യോ ഹ വാ അഗ്നേർ നാചികേതസ്യ ശരീരം ഘേദ ।

സ ശരീര ഏവ സ്വർഗം ലോകമേതി ।
 ഹിർണ്യം വാ അഗ്നേർ നാചികേതസ്യ ശരീരം ।
 യ ഏവം വേദ ।
 സ ശരീര ഏവ സ്വർഗം ലോകമേതി ।
 അഥോ യഥാ രൂക്മ ഉത്-തപോ ഭായാത് ॥ 88

T.B.3.11.7.4

ഏവമേവ സ തേജസാ യശസാ । അസിഘ്രശ്ച ലോകേ -
 മൃഷിഘ്രശ്ച ഭാതി । ഉരവോ ഹ വൈ നാമൈതേ ലോകാഃ ।
 യേ ഹവരേണാദിത്യം । അഥ ഹൈതേ വരീയാഽസോ
 ലോകാഃ । യേ പരേണാദിത്യം । അന്തവന്തഽ ഹ വാ ഏഷ
 ക്ഷയം ലോകം ജയതി । യോ ഹവരേണാദിത്യം ।
 അഥ ഹൈഷോ ഹന്ത-മപാര-മക്ഷയം ലോകം ജയതി ।
 യഃ പരേണാദിത്യം ॥ 89

T.B.3.11.7.5

അനന്തഽ ഹ വാ അപാര-മക്ഷയം ലോകം ജയതി ।
 യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ ।

യ ഉ ചൈന-മേവംഽവേദ | അഥോ യഥാ രഥേ തിഷ്ഠൻ
 പക്ഷസീ പര്യാവർത്തമാനേ പ്രത്യുപേക്ഷതേ |
 ഏവ-മഹോരാത്രേ പ്രത്യുപേക്ഷതേ |
 നാസ്യാഹോരാത്രേ ലോകമാപ്നോതഃ |
 യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ |
 യ ഉ ചൈന-മേവംഽവേദ || 90

T.B.3.11.8.1

ഉശൻ ഹ വൈ വാജശ്രവസഃ സർവവേദസം ദദൗ |
 തസ്യ ഹ നചികേതാ നാമ പുത്ര ആസ | തച് ഹ കുമാരച്ഛ
 സന്തം | ദക്ഷിണാസു നീയമാനാസു ശ്രദ്ധാവിവേശ |
 സ ഹോവാച | തത ക്വൈസ്മാമ് ദാസ്യസീതി |
 ദിതീയം തൃതീയം | തച് ഹ പരീത ഉവാച | മൃത്യുവേ ത്വാ
 ദദാമീതി | തച് ഹ സ്മോ-ത്ഥിതം ഽവാഗഭി-വദതി || 91

T.B.3.11.8.2

ഗൗതമ കുമാര-മിതി | സ ഹോവാച |
 പരേഹി മൃത്യോർ ഗൃഹാൻ | മൃത്യുവേവൈ ത്വാദാ-മിതി |
 തം ഽവൈ പ്രവസന്തം ഗന്താ-സീതി ഹോവാച |

തസ്യ॑ സ്മ॒ തി॒സ്രോ॑ രാ॒ത്രി-॑ര॒നാ॑ശാ॒ൻ ഗൃ॒ഹേ വ॑സ॒താത് ।
 സ॒ യദി॑ താ॒ പൃ॒ച്ഛേ॒ത് ।
 കുമാ॑ര॒ ക॒തി രാ॒ത്രി-॑ ര॒വാ॒മ്സീ-॑രി॒തി ।
 തി॒സ്ര ഇ॒തി പ്ര॒തി ബ്രൂ॑താത് ।
 കിം പ്ര॑ഥ॒മാഽ രാ॒ത്രി-॑മാ॒ശ്നാ ഇ॒തി ॥ 92

T.B.3.11.8.3

പ്ര॒ജാം ത॒ ഇതി॑ । കിം ദി॒തീയാ-॑മി॒തി । പ॒ശുഃസ്മ॑ ഇ॒തി ।
 കിം ത്രി॒തീയാ-॑മി॒തി । സാ॒ധു॒ക്യ॒ത്യാം ത॒ ഇതി॑ । തം ധൈ॑വ
 പ്ര॒വ॒സ॒ന്തം ജഗാ॑മ । തസ്യ॑ ഹ॒ തി॒സ്രോ॑ രാ॒ത്രി-॑ര॒നാ॑ശാ॒ൻ
 ഗൃ॒ഹേ ഉ॑വാ॒സ । ത-॑മാ॒ഗത്യ॑ പ॒പ്രച്ഛ॑ । കുമാ॑ര॒ ക॒തി
 രാ॒ത്രി-॑ര॒വാ॒മ്സീ-॑രി॒തി । തി॒സ്ര ഇ॒തി പ്ര॒ത്യു॑വാച ॥ 93

T.B.3.11.8.4

കിം പ്ര॑ഥ॒മാഽ രാ॒ത്രി-॑മാ॒ശ്നാ ഇ॒തി । പ്ര॒ജാം ത॒ ഇതി॑ ।
 കിം ദി॒തീയാ-॑മി॒തി । പ॒ശുഃസ്മ॑ ഇ॒തി । കിം ത്രി॒തീയാ-॑മി॒തി ।
 സാ॒ധു॒ക്യ॒ത്യാം ത॒ ഇതി॑ । നമ॑സ്തേ॒ അ॒സ്തേ ഭഗ॑വ॒ ഇതി॑
 ഹോ॑വാച । വരം॑ ധൈ॒വ്യണീ॑ഷേ-॒തി ।

പിതർ-മേവ ജീവന്നയാനീതി । ദിതീയം വൃണീഷേ-തി ॥ 94

T.B.3.11.8.5

ഇഷ്ടാപൂർത്തയോർ മേ ഽക്ഷിതിം ബ്രൂഹീതി ഹോവാച ।
തസ്മൈ ഹൈതമഗ്നിം നാചികേത-മുവാച ।
തതോ വൈ തസ്യ-ഷ്ടാപൂർത്തേ നാ ക്ഷീയേതേ ।
നാസ്യ-ഷ്ടാപൂർത്തേ ക്ഷീയേതേ । യോഽഗ്നിം നാചികേതം
ചിനുതേ । യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ ।

തൃതീയം വൃണീഷേ-തി । പുനർ മൃത്യോർ മേ ഽപ്ജിതിം
ബ്രൂഹീതി ഹോവാച । തസ്മൈ ഹൈത-മഗ്നിം നാചികേത-
മുവാച । തതോ വൈ സോപ പുനർ മൃത്യു-മജയത് ॥ 95

T.B.3.11.8.6

അപ പുനർ മൃത്യും ജയതി । യോഽഗ്നിം നാചികേതം
ചിനുതേ । യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ ।
പ്രജാപതിർ വൈ പ്രജാകാമ-സ്തപോ തപ്യത ।
സ ഹിർണ്യ-മുദാസ്യത് । ത-ദഗ്ൌ പ്രാസ്യത് ।
ത-ദസ്മൈ നാച്ഛദയത് । തദ് ദിതീയം പ്രാസ്യത് ।
ത-ദസ്മൈ നൈ-വാച്ഛദയത് । തത് തൃതീയം പ്രാസ്യത് ॥ 96

T.B.3.11.8.7

ത-ദസൈ॑ നൈ-വാ॒ച॑ദയത് ।

ത-ദാ॑ത്മ-നേ॒വ ഹൃ॑ദയേ॒ഽഗ്നൗ॑ വൈ॒ശ്വാ॑നരേ പ്രാ॒സ്യ॑ത് ।

ത-ദ॒സ്മാ അ॒ച॑ദയത് । ത॒സ്മാദ് ഹി॑ർണ്യം ക॒നി॒ഷ്ഠം॑ ധ॒നാ॑നാം ।

ഭു॒ഞ്ജത് പ്രി॑യതമം । ഹൃ॒ദയ॑ജ॒ഘ് ഹി॑ । സ॒ വൈ॒ തമേ॑വ
നാ॒വി॒ന്ദത് । യ॒സൈ॒ താം ദ॒ക്ഷി॑ണാ-മ॒നേ॑ഷ്യത് ।

താ॑ഽ സ്വാ॒യൈ॒വ ഹ॒സ്തായ॑ ദ॒ക്ഷി॑ണായാനയത് ।

താം പ്ര॒ത്യ॒ഗൃ॑ഹ്ണാത് ॥ 97

T.B.3.11.8.8

ദ॒ക്ഷായ॑ ത്വാ ദ॒ക്ഷി॑ണാം പ്ര॒തി॒ഗൃ॑ഹ്ണാമീതി ।

സോ॑ ഽദ॒ക്ഷത॑ ദ॒ക്ഷി॑ണാം പ്ര॒തി॒ഗൃ॑ഹ്യ ।

ദ॒ക്ഷതേ॑ ഹ॒ വൈ॒ ദ॒ക്ഷി॑ണാം പ്ര॒തി॒ഗൃ॑ഹ്യ । യ ഏ॒വംഽവേ॑ദ് ।

ഏ॒തദ് സു॑ വൈ॒ തദ് വി॒ദ്വാഽസോ॑ വാജ॒ശ്ര॒വ॒സാ ഗോ॑തമാഃ ।

അ॒പ്യ॒നു॒ഭേ॒ശ്യാം ദ॒ക്ഷി॑ണാം പ്ര॒തി॒ഗൃ॑ഹ്ണന്തി ।

ഉ॒ഭയേ॑ന॒ വയം॑ ദ॒ക്ഷി॑ഷ്യാമഹ॒ ഏ॒വ ദ॒ക്ഷി॑ണാം

പ്ര॒തി॒ഗൃ॑ഹ്യേതി । തേ॑ ഽദ॒ക്ഷത॑ ദ॒ക്ഷി॑ണാം പ്ര॒തി॒ഗൃ॑ഹ്യ ।

ദ॒ക്ഷതേ॑ ഹ॒ വൈ॒ ദ॒ക്ഷി॑ണാം പ്ര॒തി॒ഗൃ॑ഹ്യ ।

യ ഏ॒വം ധീ॑വേദ॑ । പ്ര॒ഹാ॒ന്യം വ്ലീ॑നാതി ॥ 98

T.B.3.11.9.1

തച്ഛ് ഹൈ॑ത-മേ॒കേ പ॑ശു॒ബന്ധ॑ ഏ॒വോ-ത്ത॑രവേ॒ദ്യാം
ചി॑ന്വതേ । ഉ॒ത്തര॑വേദി॒ സ॒മ്മിത॑ ഏ॒ഷോ॑ഽഗ്നി॒രിതി॑ വദ॒ന്തഃ ।
തന്ന॑ തഥാ॒ കു॒ര്യാത് । ഏ॒ത-മ॑ഗ്നിം കാ॒മേന॑ വൃ॒ർദ്ധ॑യേത് ।
സ ഏ॒നം കാ॒മേന॑ വൃ॒ജ്ദ്ധഃ॑ । കാ॒മേന॑ വൃ॒ർദ്ധ॑യേത് ।
സൗ॒മ്യേ വാ॑വൈ-ന॒മധാ॑രേ ചി॒ന്വീത॑ । യ॒ത്ര വാ॑ ഭൂ॒ധിഷ്ഠാ
ആ॒ഹുത॑യോ ഹൃ॒യേര॑ൻ । ഏ॒ത-മ॑ഗ്നിം കാ॒മേന॑
സമ॑ർദ്ധ॒യതി॑ । സ ഏ॒നം കാ॒മേന॑ സമൃ॒ദ്ധഃ॑ ॥ 99

T.B.3.11.9.2

കാ॒മേന॑ സമ॑ർദ്ധ॒യതി॑ । അ॒ഥ ഹൈ॑നം പൂ॒രർഷ॑യഃ ।
ഉ॒ത്തര॑വേ॒ദ്യാ-മേ॒വ സ॒ത്രിയ॑-മചി॒ന്വത॑ । ത॒തോ വൈ
തേ॒ഽവി॑ന്ദന്ത പ്ര॒ജാം । അ॒ഭി സ്വ॑ർഗം ധീ॒ലോ॒ക-മ॑ജയൻ ।
വി॒ന്ദന്ത॑ ഏ॒വ പ്ര॒ജാം । അ॒ഭി സ്വ॑ർഗം ധീ॒ലോ॒കം ജ॑യതി ।
യോ॒ഽഗ്നിം നാ॑ചികേ॒തം ചി॑ന്വതേ । യ ഉ॒ ചൈ॑ന-മേ॒വം ധീ॑വേദ॑ ।
അ॒ഥ ഹൈ॑നം വായു॑ർ ജൃ॒ദ്ധീ॒കാമഃ॑ ॥ 100

T.B.3.11.9.3

യ॒ഥാ॒ നൃ॒പ്ത-മേ॒വോ॒പദ॑ധേ । ത॒തോ॒ വൈ॒ സ ഏ॒താ-മൃ॒ദ്ധി-
 മാ॒ർദ്ദ്ധോ॒ത് । യാ-മി॒ദം വാ॒യുർ ജ॒ദ്ധഃ । ഏ॒താ-മൃ॒ദ്ധി-
 മൃ॒ദ്ധ്നോ॒തി । യാ-മി॒ദം വാ॒യുർ ജ॒ദ്ധഃ । യോഽഗ്നി॑
 നാ॒ചികേ॒തം ചി॑നുതേ । യ ഉ॒ ചൈ॒ന-മേ॒വം വേ॑ദ ।
 അ॒ഥ ഹൈ॒നം ഗോ॒ബദ്ധോ॒ വാർഷ്ണ॑ പശു॒കാമഃ॑ ।
 പാ॒ംക്ത-മേ॒വ ചി॑ക്വേ । പ॒ഞ്ച പൂ॒രസ്താ॑ത് ॥ 101

T.B.3.11.9.4

പ॒ഞ്ച ദ॒ക്ഷി॒ണതഃ॑ । പ॒ഞ്ച പ॒ശ്വാത് । പ॒ഞ്ചോ॒ത്തര॑തഃ ।
 ഏ॒കാം മ॒ദ്ധ്യേ॑ । ത॒തോ॒ വൈ॒ സ സ॒ഹസ്ര॑ം പശു॒ൻ പ്രാ॒പ്തോ॑ത് ।
 പ്ര॒സഹ॑സ്രം പശു॒-നാ॒പ്തോ॑തി ।
 യോഽഗ്നി॑ നാ॒ചികേ॒തം ചി॑നുതേ । യ ഉ॒ ചൈ॒ന-മേ॒വം വേ॑ദ ।
 അ॒ഥ ഹൈ॒നം പ്ര॒ജാ॒പതി॑ർ ജൈ॒ഷ്ട്യ॒കാമോ॑
 യശ॑സ്താമഃ പ്ര॒ജന॑നകാമഃ । ത്രി॒വൃ॒ത-മേ॒വ ചി॑ക്വേ ॥ 102

T.B.3.11.9.5

സ॒പ്ത പൂ॒രസ്താ॑ത് । തി॒സ്രോ ദ॒ക്ഷി॒ണതഃ॑ । സ॒പ്ത പ॒ശ്വാത് ।
 തി॒സ്ര ഉ॒ത്തര॑തഃ । ഏ॒കാം മ॒ദ്ധ്യേ॑ ।
 ത॒തോ॒ വൈ॒ സ പ്ര॒യശോ॑ ജൈ॒ഷ്ട്യ-മാ॒പ്തോ॑ത് ।

ഏ॒താം പ്ര॑ജാ॒തിം പ്രാ॑ജായ॒ത । യാ॒മിദം പ്ര॑ജാഃ പ്ര॒ജായ॑ന്തേ ।
 ത്രി॒വൃദ് വൈ ജൈ॒ഷ്ട്യം ॥ മാ॒താ പി॒താ പു॒ത്രഃ ॥ 103

T.B.3.11.9.6

ത്രി॒വൃത് പ്ര॑ജ॒നനം॑ । ഉ॒പസ്ഥോ॑ യോ॒നിർ മദ്ധ്യ॑മാ ।
 പ്ര യ॒ശോ ജൈ॒ഷ്ട്യ-മാ॒പ്നോതി॑ । ഏ॒താം പ്ര॑ജാ॒തിം
 പ്ര॒ജായ॑തേ । യാ-മി॒ദം പ്ര॑ജാഃ പ്ര॒ജായ॑ന്തേ । യോ॒ഽഗ്നിം
 നാ॒ചികേ॑തം ചി॒നുതേ॑ । യ ഉ॒ ചൈ॒ന-മേ॒വം വേ॑ദ ।
 അ॒ഥ ഹൈ॒ന-മി॒ന്ദ്രോ ജൈ॒ഷ്ട്യകാ॑മഃ । ഊ॒ർദ്ധ്വാ ഏ॒വോ-
 പ॒ദധേ॑ । ത॒തോ വൈ സ॑ ജൈ॒ഷ്ട്യമഗ്നു॑ത് ॥ 104

T.B.3.11.9.7

ജൈ॒ഷ്ട്യം ഗച്ഛ॑തി । യോ॒ഽഗ്നിം നാ॒ചികേ॑തം ചി॒നുതേ॑ ।
 യ ഉ॒ ചൈ॒ന-മേ॒വം വേ॑ദ ।
 അ॒ഥ ഹൈ॒ന-മ॒സാവാ॑ദിത്യഃ സ്വർഗ॑കാമഃ ।
 പ്രാ॒ചീ-രേ॒വോപ॑ദധേ । ത॒തോ വൈ സോ॑ഽഭി സ്വർഗം
 ലോ॒ക-മ॑ജയത് । അ॒ഭി സ്വർഗം ലോ॒കം ജ॑യതി ।
 യോ॒ഽഗ്നിം നാ॒ചികേ॑തം ചി॒നുതേ॑ ।
 യ ഉ॒ ചൈ॒ന-മേ॒വം വേ॑ദ । സ യദീ॒ച്ഛേത് ॥ 105

T.B.3.11.9.8

തേജ॑സ്വീ॒ യശ॑സ്വീ॒ ബ്ര॑ഹ്മ॒വർച॑സ്വീ॒ സ്യ॑ാ-മി॒തി ।
 പ്രാ॑ണാ॒ ഹോ॑തു॒ർദ്ധി॑ഷ്ണാ-ദു॒ർസർ॑പേ॒ത് । യേ॒യം പ്രാ॑ഗാദ്
 യശ॑സ്വതീ॒ । സാ॒ മാ പ്രോ॑ർണോ॒തു । തേജ॑സാ॒ യശ॑സാ
 ബ്ര॑ഹ്മ॒വർച॑സേ-നേ॒തി । തേജ॑സ്-വേ॒വ്യ॑വ യശ॑സ്വീ
 ബ്ര॑ഹ്മ॒വർച॑സ്വീ॒ ഭവ॑തി । അ॒ഥ യദീ॑ച്ഛേ॒ത് ।
 ഭൂ॒യിഷ്ടം॑ മേ॒ ശ്രദ്-ദ॑ധീ॒രൻ । ഭൂ॒യിഷ്ടാ॑ ദക്ഷി॒ണാ
 നയേ॒യു-രി॑തി । ദക്ഷി॑ണാ॒സു നീ॒യമാ॑നാ॒സു പ്രാ॑ച്യേ॒ഹി
 പ്രാ॑ച്യേ॒ഹി-തി॑ പ്രാ॒ചീ ജു॑ഷാ॒ണാ വേ॒താജ്യ॑സ്യ॒ സ്വാഹേ॑തി
 സ്രു॒വേണോ॑-പ॒ഹത॑യാ-ഹ॒വനീ॑യേ
 ജു॒ഹുയാ॑ത് ॥ 106

T.B.3.11.9.9

ഭൂ॒യിഷ്ട-മേ॒വാ॒സൈ ശ്രദ്-ദ॑ധതേ । ഭൂ॒യിഷ്ടാ॑ ദക്ഷി॒ണാ
 നയ॑ന്തി । പു॒രീഷ-മു॑പ॒ധായ॑ । ചി॒തിക്ലൃ॑പി॒ഭി - രഭി॑മൃ॒ശ്യ ।
 അ॒ഗ്നിം പ്ര॑ണീ॒യോപ॑-സ॒മാധാ॑യ ।
 ച॒ത॒സ്ര ഏ॒താ ആ॑ഹു॒തീർ ജു॑ഹോ॒തി । താ॒മഗേ॑ രു॒ദ്ര ഇ॒തി
 ശ॒തരു॑ദ്രീ॒യസ്യ॑ രൂ॒പം । അ॒ഗ്നാ-വി॑ഷ്ണു॒ ഇതി॑
 വ॒സോർധാ॑രാ॒യാഃ । അ॒ന്നപ॑ത ഇ॒ത്യു॒ന്ന ഹോ॑മഃ ।

സപ്ത തേ അഗ്നേ സമിധഃ സപ്ത ജിഹ്വാ ഇതി വിശ്വപ്രീഃ || 107

T.B.3.11.10.1

യാം പ്രഥമാ-മിഷ്ടകാ-മുപദധാതി । ഇമം തയാ ലോക-
മഭി ജയതി । അഥോ യാ അസ്മിൻ ലോകേ ദേവതാഃ ।
താസാഽസായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
യാം ദ്വിതീയാ-മുപദധാതി । അന്തരിക്ഷ ലോകം
തയാ-ഭിജയതി । അഥോ യാ അന്തരിക്ഷ ലോകേ ദേവതാഃ ।
താസാഽസായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
യാം തൃതീയാ-മുപദധാതി । അമും തയാ ലോക-
മഭിജയതി || 108

T.B.3.11.10.2

അഥോ യാ അമുഷ്മിൻ ലോകേ ദേവതാഃ ।
താസാഽസായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
അഥോ യാ അമു-രിതരാ അഷ്ടാദശ । യ ഏവാമീ ഉരവശ്ച
വരീയാഽസശ്ച ലോകാഃ । താനേവ താഭി-രഭിജയതി ।
കാമചാരോ ഹ വാ അസ്യോരുഷു ച വരീയസ്സു ച
ലോകേഷു ദവതി । യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ ।

യ ഉ ചൈന-മേവം വേദം । സംവത്സരോ വാ അഗ്നിർ
നാചികേതഃ । തസ്യ വസന്തഃ ശിരഃ ॥ 109

T.B.3.11.10.3

ഗ്രീഷ്മോ ദക്ഷിണഃ പക്ഷഃ । വർഷാ ഉത്തരഃ । ശരത് പുഷ്പം ।
മാസാഃ കർമ്മകാരാഃ । അഹോരാത്രേ ശതരുദ്രീയം ।
പർജന്യോ വസോർധാരാ । യഥാ വൈ പർജന്യഃ സുവൃഷ്ടം
വൃഷ്ടാ । പ്രജാഭ്യഃ സർവാൻ കാമാൻമ് സംപൂരയതി ।
ഏവ-മേവ സ തസ്യ സർവാൻ കാമാൻമ് സംപൂരയതി ।
യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ ॥ 110

T.B.3.11.10.4

യ ഉ ചൈന-മേവം വേദം । സംവത്സരോ വാ അഗ്നിർ
നാചികേതഃ । തസ്യ വസന്തഃ ശിരഃ ।
ഗ്രീഷ്മോ ദക്ഷിണഃ പക്ഷഃ । വർഷാഃ പുഷ്പം ।
ശര-ദുത്തരഃ പക്ഷഃ । ഹേമന്തോ മദ്ധ്യം ।
പൂർവ പക്ഷാശ്ചിതയഃ । അപര പക്ഷാഃ പുരീഷം ।
അഹോരാത്രാണീഷ്ടകാഃ ।
ഏഷ വാവ സോഽഗ്നി-രഗ്നിമയഃ പുനർണവഃ ।

അഗ്നിമയോ॑ ഹ॒ വൈ പൂ॑നർണവോ॒ ഭൂ॒താ ।
 സ്വർഗം॑ ഘോക॒-മേതി॑ । ആദിത്യ॑സ്യ സായു॒ജ്യം ।
 യോഽഗ്നിം॑ നാചികേ॒തം ചി॑നുതേ ।
 യ ഉ॑ ചൈന॒-മേവം॑ ഘേദ॑ ॥ 111

ഹരിഃ ഓം

॥ ഇതി തൈത്തരീയ യജുബ്രാഹ്മണേ
 കാഠകേ ദിതീയഃ പ്രശ്നഃ സമാപ്തഃ ॥

3.3 തൈത്തരീയ യജുർബ്രാഹ്മണേ

കാഠകേ തൃതീയഃ പ്രശ്നഃ

॥ ഹരിഃ ഓം ॥

T.B.3.12.1.1

തുഭ്യന്താ അങ്ഗിരസ്ത-മാശ്യാമ തങ്കാമമഗേ ।
 ആശാനാം ത്വാ വിശ്വാ ആശാഃ ।
 അനു നോഽഭ്യാനുമതി-രന്വി-ദനുമതേ ത്വം ।
 കാമോ ഭൂതസ്യ കാമസ്തദഗ്രേ ।
 ബ്രഹ്മ ജജ്ഞാനം പിതാ വിരാജാം ।
 യജ്ഞോ രായോ ഽയം യജ്ഞഃ । ആപോ ഭദ്രാ ആദിത്പശ്യാമി ।
 തുഭ്യം ഭരന്തി യോ ദേഹ്യഃ ।
 പൂർവ്വം ദേവാ അപരേണ പ്രാണാപാനൗ ।
 ഹവ്യവാഹൗ സിഷ്ടം ॥ 112

T.B.3.12.2.1

ദേവേഭ്യോ വൈ സ്വർഗോ ലോകസ്തീരോ ഽഭവത് ।
 തേ പ്രജാപതി-മബ്രുവൻ । പ്രജാപതേ സ്വർഗോ വൈ നോ
 ലോകസ്തീരോ ഽഭൂത് । തമന്വിച്ഛേതി । തം യജ്ഞക്രതുഭി-

ര॒ന്നെ॑ച്ചു॒ത് | തം യ॑ജ്ഞക്ര॒തുഭി॑ർ നാ॒ന്ന॑വി॒ന്ദത് |
 തമി॑ഷ്ടി॒ഭി-ര॒ന്നെ॑ച്ചു॒ത് | തമി॑ഷ്ടി॒ഭി-ര॒ന്ന॑വി॒ന്ദത് |
 തദി॑ഷ്ടീ॒നാ-മി॑ഷ്ടി॒ത്വം | ഏ॒ഷ്ടയോ॑ ഹ॒വൈ നാ॑മ |
 താ ഇ॒ഷ്ടയ॑ ഇ॒ത്യാച॑ക്ഷ॒തേ പ॒രോക്ഷേ॑ണ |
 പ॒രോക്ഷ॑ പ്രി॒യാ ഇ॒വ ഹി॑ ദേ॒വാഃ || 113

T.B.3.12.2.2

തമാ॑ശാ॒ഽബ്ര॑വീ॒ത് | പ്ര॒ജാ॑പ॒ത ആ॑ശ॒യാ വൈ॑ ശ്രാ॒മ്യസി॑ |
 അ॒ഹമു॑വാ ആ॒ശാ॒ഽസ്മി॑ | മാ॒ം നു യ॑ജ്സ॒വ |
 അ॒ഥ തേ॑ സ॒ത്യാഽഽശാ॑ ഭ॒വി॒ഷ്യ॑തി |
 അ॒നു സ്വ॑ർഗം ലോ॒കം വേ॑മ്സ്യ॒സീതി॑ |
 സ ഏ॒തമ॑ഗ॒ന്യേ കാ॑മാ॒യ പു॑രോ॒ധാശ്-മ॑ഷ്ടാ॒കപാ॑ലം
 നി॒രവ॑പത് | ആ॒ശായൈ॑ ച॒രും | അ॒നു മ॑ന്തൈ॒ത്യ ച॒രും |
 ത॒തോ വൈ॑ ത॒സ്യ സ॒ത്യാഽഽശാ॑ ഽഭ॒വത് |
 അ॒നു സ്വ॑ർഗം ലോ॒ക-മ॑വി॒ന്ദത് | സ॒ത്യാ ഹ॒ വാ അ॒സ്യാശാ॑
 ഭ॒വതി॑ | അ॒നു സ്വ॑ർഗം ലോ॒കം വി॑ന്ദ॒തി |
 യ ഏ॒തേന॑ ഹ॒വിഷാ॑ യ॒ജ്തേ॑ | യ ഉ॑ ചൈ॒ന ദേ॒വം വേ॑ദ |
 സോ॒ഽത്ര॑ ജു॒ഹോതി॑ | അ॒ഗ്നയേ॑ കാ॒മായ॑ സ്വാ॒ഹാഽഽശാ॑യൈ
 സ്വാ॒ഹാ | അ॒നു മ॑ന്തൈ॒ത്യ സ്വാ॒ഹാ പ്ര॒ജാ॑പ॒തയേ॑ സ്വാ॒ഹാ |

സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗ്നയേ
 സ്വിഷ്ടകൃതേ സ്വാഹേതി || 114

T.B.3.12.2.3

തം കാമോ ഽബ്രവീത് | പ്രജാപതേ കാമേന വൈ ശ്രാമ്യസി |
 അഹമുവൈ കാമോഽസ്മി | മാം നു യജസ്വ |
 അഥ തേ സത്യഃ കാമോ ഭവിഷ്യതി | അനു സ്വർഗം ലോകം
 വേമ്സ്യസീതി | സ ഏതമഗ്നയേ കാമായ പുരോധാശ്-
 മഷ്ടാകപാലം നിർവപത് | കാമായ ചരും | അനുമത്യേ
 ചരും | തതോ വൈ തസ്യ സത്യഃ കാമോഽഭവത് |
 അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് |
 സത്യോ ഹ വാ അസ്യ കാമോ ഭവതി |
 അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി | യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ |
 യ ഉ ചൈനദേവം വേദ | സോഽത്ര ജുഹോതി |
 അഗ്നയേ കാമായ സ്വാഹാ കാമായ സ്വാഹാ |
 അനുമത്യേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ |
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗ്നയേ സ്വിഷ്ടകൃതേ
 സ്വാഹേതി || 115

T.B.3.12.2.4

തം ബ്രഹ്മാഽബ്രവീത് | പ്രജാപതേ ബ്രഹ്മണാ വൈശ്രാമ്യസി |
 അഹമുവൈ ബ്രഹ്മാഽസ്മി | മാം നു യജസ്വ |
 അഥ തേ ബ്രഹ്മണാൻ. യജേന്താ ഭവിഷ്യതി | അനു സ്വർഗം
 ലോകം വേമ്സ്യസിതി | സ ഏതമഗന്യേ കാമായ
 പുരോധാശ-മഷ്ടാകപാലം നിരവപത് | ബ്രഹ്മണേ ചരും |
 അനുമന്തൈ ചരും | തതോ വൈ തസ്യ ബ്രഹ്മണാൻ
 യജേന്താഭവത് | അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് |
 ബ്രഹ്മണാൻ ഹ വാ അസ്യ യജേന്താ ഭവതി |
 അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി | യ ഏതേൻ ഹവിഷാ
 യജതേ | യ ഉചൈനദേവം വേദ | സോഽത്ര ജുഹോതി |
 അഗന്യേ കാമായ സ്വാഹാ ബ്രഹ്മണേ സ്വാഹാ |
 അനുമന്തൈ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ |
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാ ഽഗന്യേ സിഷ്ടകൃതേ
 സ്വാഹേതി || 116

T.B.3.12.2.5

തം യജേന്താഽബ്രവീത് | പ്രജാപതേ യജേന്തേ വൈശ്രാമ്യസി |
 അഹമുവൈ യജേന്താഽസ്മി | മാം നു യജസ്വ |
 അഥ തേ സത്യോ യജേന്താ ഭവിഷ്യതി | അനു സ്വർഗം ലോകം

വേമ്സ്യസീതി | സ ഏതമഗന്യേ കാമായ പുരോധാശ്-
 മഷ്ടാകപാലം നിർവപത് | യജ്ഞായ ചരും | അനുമത്യേ
 ചരും | തതോ വൈ തസ്യ സത്യോ യജ്ഞോഭവത് |
 അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് |
 സത്യോ ഹ വാ അസ്യ യജ്ഞോ ഭവതി | അനു സ്വർഗം
 ലോകം വിന്ദതി | യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ |
 യ ഉചൈനദേവം വേദ | സോഽത്ര ജുഹോതി |
 അഗന്യേ കാമായ സ്വാഹാ യജ്ഞായ സ്വാഹാ |
 അനുമത്യേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ |
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗന്യേ സിഷ്ടകൃതേ
 സ്വാഹേതി || 117

T.B.3.12.2.6

തമാപോഽബ്രുവൻ | പ്രജാപതേഽഹ്നു വൈ സർവേ കാമാഃ
 ശ്രിതാഃ | വയമു വാ ആപഃ സ്മഃ | അസ്മാന്നു യജസ്വ |
 അഥ ത്വയി സർവേ കാമാഃ ശ്രയിഷ്യന്തേ |
 അനു സ്വർഗം ലോകം വേമ്സ്യസീതി |
 സ ഏതമഗന്യേ കാമായ പുരോധാശ്-മഷ്ടാകപാലം
 നിർവപത് | അദ്ഭ്യശ്ചരും |

അ॒നുമ॑തൈ॒ച്ച॒രും । ത॒തോ॑ വൈ॒ ത॒സ്മിൻ॑ മ॒സർവേ॑
 കാ॒മാ അ॒ശ്ര॒യന്ത॑ । അ॒നും സ॒ർഗം॑ ലോ॒കമ॑വി॒ന്ദത് ।
 സ॒ർവേ॑ ഹ॒ വാ അ॒സ്മിൻ॑ കാ॒മാഃ ശ്ര॒യന്തേ॑ ।
 അ॒നും സ॒ർഗം ലോ॒കം വി॑ന്ദ॒തി । യ ഏ॒തേൻ॑ ഹ॒വിഷാ॑
 യ॒ജതേ॑ । യ ഉ॒ചൈ॒നദേ॒വം വേ॑ദ । സോ॒ഽത്ര॑ ജൂ॒ഹോതി॑ ।
 അ॒ഗ്നയേ॑ കാ॒മായ॒ സ്വാഹാ॑ ട്വദ്യ॒സ്ത്വാഹാ॑ ।
 അ॒നുമ॑തൈ॒ സ്വാഹാ॑ പ്ര॒ജാപ॑തയേ॒ സ്വാഹാ॑ ।
 സ॒ർഗായ॑ ലോ॒കായ॑ സ്വാഹാ॒ഽഗ്നയേ॑ സ॒വിഷ്ഠ॑കൃ॒തേ
 സ്വാ॒ഹേതി॑ ॥ 118

T.B.3.12.2.7

തമ॒ഗ്നിർ ബ॒ലിമാ॑ന॒ബ്ര॒വീത് । പ്ര॒ജാപ॑തേ॒ ഽഗ്നയേ॑ വൈ
 ബ॒ലിമ॑തേ॒ സർവാ॑ണി ഭൂ॒താനി॑ ബ॒ലിച്ഛ॑ ഹ॒രന്തി॑ ।
 അ॒ഹമു॒ വാ അ॒ഗ്നിർ ബ॒ലിമാ॑ന॒സ്മി । മാ॑ം നു യ॒ജസ്വ॑ ।
 അ॒ഥ തേ॑ സർവാ॑ണി ഭൂ॒താനി॑ ബ॒ലിച്ഛ॑ ഹ॒രിഷ്യ॑ന്തി ।
 അ॒നും സ॒ർഗം ലോ॒കം വേ॒മ്സ്യ॑സീ॒തി ।
 സ ഏ॒തമ॒ഗ്നയേ॑ കാ॒മായ॒ പുരോ॑ധാശ്-മ॒ഷ്ടാക॑പാലം
 നി॒രവ॑പത് । അ॒ഗ്നയേ॑ ബ॒ലിമ॑തേ ച॒രും । അ॒നുമ॑തൈ॒ച്ച॒രും ।
 ത॒തോ॑ വൈ॒ തസ്മൈ॑ സർവാ॑ണി ഭൂ॒താനി॑ ബ॒ലി-മ॑ഹ॒രൻ ।

അനു॑ സ്വർഗം॑ ലോകമ॑വിന്ദത് ।

സർവാ॑ണി ഹ॒ വാ അ॑സ്മൈ ഭൂ॒താനി॑ ബലി॑ഃ ഹര॑ന്തി ।

അനു॑ സ്വർഗം॑ ലോകം॑ വി॒ന്ദതി॑ । യ ഏ॒തേന॑ ഹ॒വിഷാ॑
യജ॑തേ । യ ഉ॒ചൈന॑ദേ॒വം വേ॑ദ । സോ॒ഽത്ര॑ ജുഹോ॒തി ।

അഗ്ന॑യേ കാ॒മായ॑ സ്വാഹാ॑ ഽഗ്ന॑യേ ബലി॑മതേ॒ സ്വാഹാ॑ ॥

അനു॑മ॒ന്തൈ സ്വാഹാ॑ പ്ര॒ജാപ॑തയേ॒ സ്വാഹാ॑ ॥

സ്വർഗാ॑യ ലോ॒കായ॑ സ്വാഹാ॑ ഽഗ്ന॑യേ സി॒ഷ്ടകൃ॑തേ

സ്വാഹോ॑തി ॥ 119

T.B.3.12.2.8

തമനു॑വി॒ത്തി-ര॒ബ്രവീ॑ത് । പ്ര॒ജാപ॑തേ സ്വർഗം॑ വൈ

ലോക॑-മനു॑-വി॒വിഥ്॑സസി । അ॒ഹമു॑ വാ അനു॑വി॒ത്തിര॒സ്മി ।

മാം നു॑ യജ॒സ്വ । അ॒ഥ തേ॑ സ॒ത്യാ ഽനു॑വി॒ത്തിർ ഭ॒വിഷ്യ॑തി ।

അനു॑ സ്വർഗം॑ ലോകം॑ വേ॒ഥ്സ്യ॑സിതി । സ ഏ॒തമ॑ഗ്ന॑യേ

കാ॒മായ॑ പു॒രോ॒ധാശ॑-മ॒ഷ്ടാക॑പാലം നി॒ർവ॑പത് ।

അനു॑വി॒ന്തൈ ച॒രും । അനു॑മ॒ന്തൈ ച॒രും ।

തതോ॑ വൈ തസ്യ॑ സ॒ത്യാ ഽനു॑വി॒ത്തി-ര॒ഭവ॑ത് ।

അനു॑ സ്വർഗം॑ ലോക॑-മ॒വിന്ദ॑ത് । സ॒ത്യാ ഹ॒ വാ

അ॒സ്യ॑നു॒വി॒ത്തിർ ഭ॒വതി॑ । അ॒നു॒ സ്വ॒ർഗം ഘോ॑കം ഘി॒ന്ദതി॑ ।
 യ ഏ॒തേന॑ ഹ॒വിഷാ॑ യ॒ജതേ॑ । യ ഉ॒ചൈ॒നഭേ॒വം ഘേ॑ദ ।
 സോ॒ഽത്ര॑ ജു॒ഹോതി॑ । അ॒ഗ്നയേ॑ കാ॒മായ॑ സ്വാ॒ഹാ॒സനു॒വി॒ഞ്ഞേ॒ത്യ
 സ്വാ॒ഹാ॑ । അ॒നു॒മ॒ഞ്ഞേ॒ത്യ സ്വാ॒ഹാ॑ പ്ര॒ജാപ॑തയേ॒ സ്വാ॒ഹാ॑ ।
 സ്വ॒ർഗായ॑ ലോ॒കായ॑ സ്വാ॒ഹാ॒ഗ്നയേ॑ സ॒വിഷ്ഠ॑കൃ॒തേ
 സ്വാ॒ഹേതി॑ ॥ 120

T.B.3.12.2.9

താ॒ വാ ഏ॒താസ്സ॑പ്ത॒ സ്വ॒ർഗസ്യ॑ ലോ॒കസ്യ॑ ദാ॒രഃ । ദി॒വഃ
 ശ്വേ॒തയോ॑ സനു॒വി॒ത്തയോ॑ നാ॒മ । ആ॒ശാ പ്ര॒ഥമാ॑ ഞ് ര॒ക്ഷതി॑ ।
 കാ॒മോ ദി॒തീയാ॑ം । ബ്ര॒ഹ്മ തൃ॒തീയാ॑ം । യ॒ജ്ഞശ്ച॑തു॒ർഥീ॑ം ।
 ആ॒പഃ പ॒ഞ്ചമീ॑ം । അ॒ഗ്നിർ ബ॒ലിമാ॑ൻ-മ്ഷഷൂ॒ഘീ॑ം ।
 അ॒നു॒വി॒ത്തിഃ സ॒പ്തമീ॑ം । അ॒നു॒ ഹ വൈ॑ സ്വ॒ർഗം ഘോ॑കം
 ഘി॒ന്ദതി॑ । കാ॒മചാ॑രോ॒സ്യ സ്വ॒ർഗേ ലോ॑കേ ഭ॒വതി॑ ।
 യ ഏ॒താദി॒രിഷ്ടി॑ദിർ യ॒ജതേ॑ । യ ഉ॒ചൈ॒നാ ഏ॒വം ഘേ॑ദ ।
 താ॒സ്യ॑നി॒ഷ്ടി । പ॒ഷ്ടൗഹീ॑ വ॒രാം ദദ്യാ॑ത് ക॒ൗ സ॒ഞ്ച ।
 സ്രി॒തൈചാ॑ഭാ॒രൗ സ॒മൃദ്ധ്യേ॑ ॥ 121

T.B.3.12.3.1

തപ॑സാ॒ ദേ॒വാ ദേ॒വതാ॑-മ॒ഗ്ര ആ॑യൻ । തപ॑സർഷ॒യഃ
 സ്വ॑ര॒ന്വവി॑ന്ദൻ । തപ॑സാ॒ സപ॑താൻ പ്ര॒ബുദാ॑മാരാ॒തീഃ ।
 യേനേ॑ദം വി॒ശ്വം പ॑രി॒ഭൂതം॑ യദ॒സ്തി । പ്ര॒ഥമ॑ജം ദേ॒വഃ ഹ॒വിഷാ॑
 വി॒ധേമ॑ । സ്വ॒യംഭു॑ ബ്ര॒ഹ്മ പ॑ര॒മം തപോ॑ യത് ।
 സ ഏ॒വ പു॒ത്രഃ സ പി॑താ സ മാ॒താ । തപോ॑ ഹ യ॒ക്ഷം
 പ്ര॒ഥമഃ॑ സം॒ബഭൂ॑വ । ശ്ര॒ദ്ധയാ॑ ദേ॒വാ ദേ॒വതാ॑മ॒ശ്നുതേ॑ ।
 ശ്ര॒ദ്ധാ പ്ര॑തി॒ഷ്ഠാ ലോ॑ക॒സ്യ ദേ॒വീ ॥ 122

T.B.3.12.3.2

സാ നോ॑ ജു॒ഷാണോ॑പ യ॒ജ്ഞ-മാ॑ഗാത് । കാ॒മ॒വ॒മ്സാ
 മൃ॒തം ദു॑ഹാ॒നാ । ശ്ര॒ദ്ധാ ദേ॒വീ പ്ര॒ഥമ॑ജാ ഋ॒തസ്യ॑ ।
 വി॒ശ്വസ്യ॑ ഭർ॒ത്രി ജഗ॑തഃ പ്ര॒തിഷ്ഠാ॑ । താഽ ശ്ര॒ദ്ധാഃ ഹ॒വിഷാ॑
 യ॒ജാമ॑ഹേ । സാ നോ॑ ലോ॒ക-മൃ॑തം ദധാ॒തു ।
 ഈ॒ശാ॒നാ ദേ॒വീ ഭു॑വ॒ന॒സ്യാധി॑പതീ ।
 ആ॒ഗാ॒മ്സത്യഃ॑ ഹ॒വിരി॑ദം ജു॒ഷാണ॑ം ।
 യസ്മാ॑ദ്ദേ॒വാ ജ॒ജ്ഞി॑രേ ഭു॒വന॑ഞ്ച വി॒ശ്വേ॑ ।
 ത॒സ്മൈ വി॒ധേമ॑ ഹ॒വിഷാ॑ ഘൃ॒തേന॑ ॥ 123

T.B.3.12.3.3

യഥാ ദേവൈഃ സധമാദം മദേമ | യസ്യ പ്രതിഷ്ഠാർ
 വന്തരിക്ഷം | യസ്മാദേവാ ജജ്ഞിരേ ഭുവനഞ്ച സർവേ |
 തഥ്സത്യമർച-ഭുപയജ്ഞം ന ആഗാത് |
 ബ്രഹ്മാഹുതീ-രുപ മോദമാനം | മനസോ വശേ സർവമിദം
 ബഭൂവ | നാനൃസ്യ മനോ വശമനീയായ | ഭീഷ്ണോ ഹി ദേവഃ
 സഹസഃ സഹീയാൻ | സ നോ ജുഷാണ ഉപ
 യജ്ഞമാഗാത് | ആകൃതീനാ-മധിപതിം ചേതസാം ച || 124

T.B.3.12.3.4

സങ്കല്പജൂതിം ദേവം വിപശ്ചിം | മനോ രാജാനമിഹ
 വർദ്ധയന്തഃ | ഉപഹവേ ഽസ്യ സുമതൗ സ്യാമ |
 ചരണം പവിത്രം വിതതം പുരാണം | യേന പൃതസ്തർതി
 ദുഷ്ടതാനി | തേന പവിത്രേണ ശുദ്ധേന പൃതാഃ |
 അതി പാപ്മാന-മരാതിം തരേമ |
 ലോകസ്യ ദ്വാർ-മർചിമത് പവിത്രം | ജ്യോതിഷദ് ഭ്രാജമാനം
 മഹസ്വത് | അമൃതസ്യ ധാരാ ബഹുധാ ദോഹമാനം |
 ചരണം നോ ലോകേ സുധിതാം ദധാതു |
 അഗ്നിർ മുർധാ ഭുവഃ |
 അനു നോഽഭ്യാനുമതിരനഗ്നി-ദനുമതേത്ഥം |

ഹവ്യവാഹഃ സിഷ്ടം ॥ 125

T.B.3.12.4.1

ദേവേഭ്യോ വൈ സ്വർഗോ ലോകസ്തിരോ ഭവത് ।
 തേ പ്രജാപതി-മബ്രുവൻ । പ്രജാപതേ സ്വർഗോ വൈ
 നോ ലോകസ്തിരോഭൂത് । തമനിച്ഛേതി ।
 തം യജ്ഞക്രതുഭി-രന്യൈച്ഛത് ।
 തം യജ്ഞക്രതുഭിർ നാനവിന്ദത് । തമിഷ്ടിഭി-രന്യൈച്ഛത് ।
 തമിഷ്ടിഭി-രനവിന്ദത് । തദിഷ്ടീനാ-മിഷ്ടിത്വം ।
 ഏഷ്ടയോ ഹ വൈ നാമ ।
 താ ഇഷ്ടയ ഇത്യാചക്ഷതേ പരോക്ഷേണ ।
 പരോക്ഷപ്രിയാ ഇവ ഹി ദേവാഃ ॥ 126

T.B.3.12.4.2

തം തപോ ബ്രവീത് । പ്രജാപതേ തപസാ വൈ ശ്രാമ്യസി ।
 അഹമു വൈ തപോ സി । മാം നു യജസ്വ । അഥ തേ
 സത്യം തപോ ഭവിഷ്യതി । അനു സ്വർഗം ലോകം
 വേമസ്യസീതി । സ ഏതമാഗേയ-മഷ്ടാകപാലം നിർവപത് ।
 തപസേ ചരും । അനുമന്യൈ ചരും । തതോ വൈ തസ്യ
 സത്യം തപോ ഭവത് । അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് ।

സത്യം ഹ വാ അസ്യ തപോ ഭവതി । അനു സ്വർഗം
 ലോകം വിന്ദതി । യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ । യ ഉ
 ചൈനദേവം വേദ । സോഽത്ര ജുഹോതി । അഗ്നയേ സ്വാഹാ
 തപസേ സ്വാഹാ । അനുമന്തേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ
 സ്വാഹാ । സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗ്നയേ സിഷ്ടകൃതേ
 സ്വാഹേതി । 127

T.B.3.12.4.3

തം ശ്രദ്ധാഽബ്രവീത് । പ്രജാപതേ ശ്രദ്ധയാ വൈ ശ്രാമ്യസി ।
 അഹമുവൈ ശ്രദ്ധാഽസ്മി । മാം നു യജസ്വ । അഥ തേ സത്യാ
 ശ്രദ്ധാ ഭവിഷ്യതി । അനു സ്വർഗം ലോകം വേമസ്യസീതി ।
 സ ഏതമാഽഗ്നേയ-മഷ്ടാകപാലം നിർവപത് ശ്രദ്ധായൈ ചരും ।
 അനുമന്തേ ചരും । തതോ വൈ തസ്യ സത്യാ ശ്രദ്ധാഭവത് ।
 അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് । സത്യാ ഹ വാ അസ്യ
 ശ്രദ്ധാ ഭവതി । അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി ।
 യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ । യ ഉ ചൈനദേവം വേദ ।
 സോഽത്ര ജുഹോതി । അഗ്നയേ സ്വാഹാ ശ്രദ്ധായൈ സ്വാഹാ ।
 അനുമന്തേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ।

സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗ്നയേ സിഷ്ടുകൃതേ
സ്വാഹേതി । 128

T.B.3.12.4.4

തച്ഛതൃമബ്രവീത് । പ്രജാപതേ സത്യേന വൈ ശ്രാമ്യസി ।
അഹമു വൈ സതൃമസ്മി । മാം നു യജസ്വ ।

അഥ തേ സതൃച്ഛതൃം ഭവിഷ്യതി । അനു സ്വർഗം
ഘോകം ഘേമ്സ്യസിതി । സ ഏതമാഽഗ്നേയ-മഷ്ടാകപാലം
നിരവപത് । സതൃായ ചരും । അനുമത്യേ ചരും ।

തതോ വൈ തസ്യ സതൃച്ഛതൃമഭവത് । അനു സ്വർഗം
ഘോകമവിന്ദത് । സതൃച്ഛഹ വാ അസ്യ സതൃം ഭവതി ।
അനു സ്വർഗം ഘോകം വിന്ദതി । യ ഏതേന ഹവിഷാ
യജതേ । യ ഉചൈനദേവം ഘേദ । സോഽത്ര ജൂഹോതി ।

അഗ്നയേ സ്വാഹാ സതൃായ സ്വാഹാ । അനുമത്യേ സ്വാഹാ
പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ । സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗ്നയേ
സിഷ്ടുകൃതേ സ്വാഹേതി । 129

T.B.3.12.4.5

തം മനോഽബ്രവീത് | പ്രജാപതേ മനസാ വൈ ശ്രാമ്യസി |
 അഹമു വൈ മനോഽസ്മി | മാം നു യജസ്വ | അഥ തേ സത്യം
 മനോ ഭവിഷ്യതി | അനു സ്വർഗം ലോകം വേമ്സ്യസിതി |
 സ ഏതമാഽഗേയ-മഷ്ടാകപാലം നിർവപത് |
 മനസേ ചരും | അനുമത്യേ ചരും | തതോ വൈ തസ്യ
 സത്യം മനോഽഭവത് | അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് |
 സത്യം ഹ വാ അസ്യ മനോ ഭവതി | അനു സ്വർഗം
 ലോകം വിന്ദതി | യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ |
 യ ഉചൈന ദേവം വേദ | സോഽത്ര ജുഹോതി |
 അഗന്യേ സ്വാഹാ മനസേ സ്വാഹാ |
 അനുമത്യേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ |
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗന്യേ
 സിഷ്ടകൃതേ സ്വാഹേതി | 130

T.B.3.12.4.6

തം ചർണമബ്രവീത് | പ്രജാപതേ ചർണേന വൈ ശ്രാമ്യസി |
 അഹമു വൈ ചർണമസ്മി | മാം നു യജസ്വ |
 അഥ തേ സത്യം ചർണം ഭവിഷ്യതി | അനു സ്വർഗം ലോകം
 വേമ്സ്യസിതി | സ ഏതമാഽഗേയ-മഷ്ടാകപാലം

നിർവപത് | ചർണായ ചരും | അനുമന്തൈ ചരും |
 തതോ വൈ തസ്യ സത്യം ചർണമഭവത് | അനു സ്വർഗം
 ലോകമവിന്ദത് | സത്യം ഹ വാ അസ്യ ചർണം ഭവതി |
 അനുസ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി | യ ഏതേന ഹവിഷാ
 യജതേ | യ ഉചൈനഭേവം വേദ | സോഽത്ര ജുഹോതി |
 അഗ്നയേ സ്വാഹാ ചർണായ സ്വാഹാ |
 അനുമന്തൈ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ |
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗ്നയേ സിഷ്യകൃതേ
 സ്വാഹേതി | 131

T.B.3.12.4.7

താ വാ ഏതാഃ പഞ്ച സ്വർഗസ്യ ലോകസ്യ ദ്വാരഃ |
 അപാഘാ അനുവിത്തയോ നാമ | തപഃ പ്രഥമാഽർക്ഷതി |
 ശ്രദ്ധാ ദിതീയാം | സത്യം തൃതീയാം | മനശ്ചതുർഥീം |
 ചർണം പഞ്ചമീം | അനു ഹവൈ സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി |
 കാമചാരോഽസ്യ സ്വർഗേ ലോകേ ഭവതി |
 യ ഏതാദിരിഷ്ടിഭിർ യജതേ | യ ഉചൈനാ ഏവം വേദ |
 താസ്വന്നിഷ്ടി | പശുഃ ഹീ വരാം ദദ്യാത് കഽസഞ്ച |
 സ്രീയൈ ചാഭാരഽസമൃദ്ധ്യേ | 132

T.B.3.12.5.1

ബ്രഹ്മ॑ വൈ ച॑തുർ. ഹോ॑താരഃ । ച॑തുർ ഹോ॑ത്യുഭയാ॑ധി
 യജേ॑ണാ നിർമി॑തഃ । നൈന॑ശ്ശൃ॒ഗ്ഗം । നാഭി॑ചരിത-മാഗ്ച്ഛ॑തി ।
 യ ഏ॒വം വേ॑ദ । യോ ഹ॑ വൈ ച॑തുർ. ഹോ॑ത്യുണാം ച॑തുർ
 ഹോ॑ത്യുതാം വേ॑ദ । അ॒ഥോ പ॑ഞ്ച ഹോ॑ത്യുതാം । സർവ്വാ॑
 ഹാ॒സൈ ദി॑ശഃ ക॒ല്പ॑ന്തേ । വാ॒ച॒സ്പതി॑ർ. ഹോ॑താ ദ॒ശ
 ഹോ॑ത്ജ്ഞാം । പൃ॒ഥി॒വീ ഹോ॑താ ച॑തുർ. ഹോ॑ത്ജ്ഞാം । 133

T.B.3.12.5.2

അ॒ഗ്നിർ ഹോ॑താ പ॑ഞ്ചഹോ॑ത്ജ്ഞാം । വാ॒ഗ്ഘോ॑താ
 ഷ॒സ്തോത്ജ്ഞാം । മ॒ഹാഹ॑വിർ. ഹോ॑താ സ॒പ്തഹോ॑ത്ജ്ഞാം ।
 ഏ॒തദൈ॑ ച॑തുർ. ഹോ॑ത്യുണാം ച॑തുർ. ഹോ॑ത്യുതാം ।
 അ॒ഥോ പ॑ഞ്ചഹോ॑ത്യുതാം । സർവ്വാ॑ ഹാ॒സൈ ദി॑ശഃ ക॒ല്പ॑ന്തേ ।
 യ ഏ॒വം വേ॑ദ । ഏ॒ഷാ വൈ॑ സർവ॑ വി॒ദ്യാ ।
 ഏ॒തദ് ദേ॑വജം । ഏ॒ഷാ പ॑ക്തിഃ സ്വർഗ॑സ്യ ലോ॒ക॒സ്യാം
 ജ॒സായ॑നിഃ സ്രു॒തിഃ । 134

T.B.3.12.5.3

ഏ॒താൻ യോ॑ഽദ്ധ്യേ॒ത്യുച്ഛ॑ദിർ ദർശേ॑ യാവ॑ന്തര॒സം ।
 സ്വ॑രേതി । അ॒നപ॑ബ്ര॒വഃ സർവ॑മായു॒രേതി॑ । വി॒ന്ദതേ॑ പ്ര॒ജാം ।
 രാ॒യസ്പോ॑ഷം ഗൗ॒പത്യം । ബ്ര॒ഹ്മവ॑ർച॒സീ ഭ॑വതി ।

ഏതാൻ. യോഽദ്ധ്യേതി । സ്വ്വുണോത്യാത്മാൻ ॥
 പ്രജാം പിത്ജൻ । ഏതാൻ. വാ അരുണ ഔപവേശിർ
 വിദാഞ്ചകാര । 135

T.B.3.12.5.4

ഏതൈരധിവാദമപാജയത് । അഥോ വിശ്വം പാപ്മാൻ ।
 സ്വർയയൗ । ഏതാൻ. യോഽദ്ധ്യേതി । അധിവാദം ജയതി ।
 അഥോ വിശ്വം പാപ്മാൻ । സ്വരേതി ।
 ഏതൈരഗ്നിം ചിന്വീത സ്വർഗകാമഃ । ഏതൈരായുഷ്കാമഃ ।
 പ്രജാ പശുകാമോ വാ । 136

T.B.3.12.5.5

പുരസ്താ-ദൃശഹോതാര-മുദഞ്ച-മുപദധാതി യാവത്പദം ।
 ഹൃദയം യജുഷീ പത്യൗ ച । ദക്ഷിണതഃ പ്രാഞ്ചം
 ചതുർ. ഹോതാരം । പശ്ചാദുദഞ്ചം പഞ്ച ഹോതാരം ।
 ഉത്തരതഃ പ്രാഞ്ചം ഷസ്തോതാരം । ഉപരിഷ്ടാത് പ്രാഞ്ചം
 സപ്തഹോതാരം । ഹൃദയം യജുഷീ പത്യശ്ച ।
 യഥാവകാശം ഗ്രഹാൻ । യഥാവകാശം പ്രതിഗ്രഹാൻ
 ലോകം പൃണാശ്ച । സർവാ ഹാസ്യതാ ദേവതാഃ

പ്രീ॒താ അ॒ഭീ॒ഷ്ടാ॑ ഭ॒വന്തി॑ ॥ 137

T.B.3.12.5.6

സ॒ദേ॒വമ॒ഗ്നിം ചി॑നുതേ । ര॒ഥസ॑ം॒മിത॑ശ്ചേ॒തവ്യഃ॑ ।
 വ॒ജ്രോ വൈ॑ ര॒ഥഃ । വ॒ജ്രേ॒ണൈ॒വ പാ॑പ്॒മാനം॑ ദ്രാ॒തൃവ്യം॑
 സ്തൂ॒ണ്യുതേ॑ । പ॒ക്ഷഃ സ॑ം॒മിത॑ശ്ചേ॒തവ്യഃ॑ । ഏ॒താവാ॑ൻ. വൈ॑ ര॒ഥഃ ।
 യാ॒വത്പ॑ക്ഷഃ । ര॒ഥസ॑ം॒മിത॑മേ॒വ ചി॑നുതേ । ഇ॒മമേ॒വ ലോ॑കം
 പ॒ശുബ॑ന്ധേ॒നാഭി॑ജയതി । അ॒ഥോ അ॒ഗ്നിഷ്ടാ॑മേ॒ന । 138

T.B.3.12.5.7

അ॒ന്തരി॑ക്ഷമു॒ക്ഥ്യേ॒ന । സ്വ॑ര॒തിരാ॑ത്രേ॒ണ് । സ॒ർവാ॑ൻ
 ലോ॒കാന॑ഹീ॒നേ॒ന । അ॒ഥോ സ॑ത്രേ॒ണ് । വ॒രോ ദ॑ക്ഷി॒ണാ ।
 വ॒രേ॒ണൈ॒വ വര॑സ്സു॒ണോതി॑ । ആ॒ത്മാ ഹി॑ വ॒രഃ ।
 ഏ॒കവി॑ശ്ശ॒തിർ ദ॑ക്ഷി॒ണാ ദ॑ഭാ॒തി । ഏ॒കവി॑ശ്ശോ॒വാ
 ഇ॒തഃ സ്വ॑ർഗോ ലോ॒കഃ । പ്ര॒സ്വർഗം॑ ലോ॒കമാ॑പ്നോതി । 139

T.B.3.12.5.8

അ॒സാ॒വാ॒ദി॒ത്യ ഏ॒കവി॑ശ്ശഃ । അ॒മു॒മേ॒വാ-ദി॒ത്യമാ॑പ്നോതി ।
 ശ॒തം ദ॑ഭാ॒തി । ശ॒തായുഃ॑ പൂ॒രുഷഃ॑ ശ॒തേ॒ന്ദ്രിയഃ॑ ।
 ആ॒യുഷ്യേ॒വേ॒ന്ദ്രിയേ॑ പ്ര॒തി॒തി॒ഷ്ഠതി॑ । സ॒ഹ॒സ്രം॑ ദ॑ഭാ॒തി ।
 സ॒ഹ॒സ്ര സ॑മി॒തഃ സ്വ॑ർഗോ ലോ॒കഃ ।

സ്വർഗസ്യ ലോകസ്യാഭിജിതൈഃ ।

അന്വിഷ്ഠകം ദക്ഷിണാ ദദാതി ।

സർവാണി വയാച്സി । 140

T.B.3.12.5.9

സർവസ്യാപ്തൈഃ । സർവസ്യാവരുദ്ധൈഃ । യദി ന വിന്ദേത് ।

മന്മാനേതാവതോ ദദ്യാദോദനാൻ. വാ ।

അശ്നുതേ തം കാമം । യസ്മൈ കാമായാഗ്നിശ്ചീയതേ ।

പഷ്ടൗഹീം ത്വന്തർവതീം ദദ്യാത് । സാ ഹി സർവാണി

വയാച്സി । സർവസ്യാപ്തൈഃ । സർവസ്യാവരുദ്ധൈഃ । 141

T.B.3.12.5.10

ഹിരണ്യം ദദാതി । ഹിരണ്യജ്യോതിരേവ സ്വർഗം

ലോകമേതി । വാസോ ദദാതി । തേനായുഃ പ്രതിരതേ ।

വേദിത്യതീയേ യജേത । ത്രിഷത്യാ ഹി ദേവാഃ ।

സസത്യമഗ്നിം ചിനുതേ । തദേതത് പശുബന്ധേ ബ്രാഹ്മണം

ബ്രൂയാത് । നേതരേഷു യജേന്തേഷു । യോ ഹ വൈ ചതുർ.

ഹോത്ജ-നനുസവനം-തർപയിതവ്യാൻ വേദ । 142

T.B.3.12.5.11

തൃപ്യതി പ്രജയാ പശുഭിഃ । ഉപൈനം സോമപീഥോ നമതി ।
 ഏതേ വൈ ചതുർ. ഹോതാരോ ഽനുസവനം തർപയിതവ്യാഃ ।
 യേ ബ്രാഹ്മണാ ബഹുവിഭഃ ।
 തേഭ്യോ യദക്ഷിണാ ന നയേത് । ദുരിഷ്ടസ്യാത് ।
 അഗ്നിമസ്യ വൃഞ്ജീരൻ । തേഭ്യോ യഥാ ശ്രദ്ധം ദദ്യാത് ।
 സിഷ്ടമേ വൈ തത്ക്രിയതേ । നാസ്യാഗ്നിം വൃഞ്ജതേ ॥ 143

T.B.3.12.5.12

ഹിരണ്യേഷുകോ ഭവതി ।
 യാവദുത്തമ-മങ്ഗുലി-കാണ്ഡം യജ്ഞേ പരുഷാ സംമിതം ।
 തേജോ ഹിരണ്യം । യദി ഹിരണ്യം ന വിന്ദേത് ।
 ശർകരാ അക്താ ഉപദധ്യാത് । തേജോ ഘൃതം ।
 സതേജസമേവാഗ്നിം ചിനുതേ । അഗ്നിഞ്ചിത്വാ
 സൗത്രാമണ്യോ യജേത മൈത്രാവരുണ്യോ വാ ।
 വീര്യേണ വാ ഏഷ വ്യുദ്ധ്യതേ । യോഽഗ്നിഞ്ചിനുതേ ॥ 144

യാവദേവ വീര്യം । തദസ്മിൻ ദധാതി ।
 ബ്രഹ്മണഃ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 ഏതാസാമേവ ദേവതാനാമ്യം സായുജ്യം ।

Page 229 of 238

T.B.3.12.6.3

സർവാസ്താം | യാവന്തോഽശ്താനോഽസ്യാം പൃഥിവ്യാം |
 പ്രതിഷ്ഠാസു പ്രതിഷ്ഠിതാഃ | സർവാസ്താം |
 യാവതീർ വീര്യഃ സർവാഃ | വിഷ്ഠിതാഃ പൃഥിവീമനു |
 സർവാസ്താം | യാവതീരോഷധീഃ സർവാഃ |
 വിഷ്ഠിതാഃ പൃഥിവീമനു | സർവാസ്താം | 148

T.B.3.12.6.4

യാവന്തോ വനസ്സതയഃ | അസ്യാം പൃഥിവ്യായീ |
 സർവാസ്താം | യാവന്തോ ഗ്രാമ്യാഃ പശവഃ സർവേ |
 ആരണ്യാശ്ച യേ | സർവാസ്താം | യേ ദിപാദശ്ചതുഷ്ഠാദഃ |
 അപാദ ഉദരസർപിണഃ | സർവാസ്താം |
 യാവദാഞ്ജനമുച്യതേ | 149

T.B.3.12.6.5

ദേവത്രാ യച്ച മാനുഷം | സർവാസ്താം | യാവത്കൃഷ്ണായ
 സൗ സർവം | ദേവത്രാ യച്ച മാനുഷം | സർവാസ്താം |
 യാവ ലോഹായ സൗ സർവം | ദേവത്രാ യച്ച മാനുഷം |
 സർവാസ്താം | സർവൗ സീസൗ സർവം ത്രപു |
 ദേവത്രാ യച്ച മാനുഷം | 150

T.B.3.12.6.6

സർവാസ്താം । സർവ്വം ഹിർണ്യം രജതം । ദേവത്ര യച്ച
 മാനുഷം । സർവാസ്താം । സർവ്വം സുവർണ്ണ്വം ഹരിതം ।
 ദേവത്ര യച്ച മാനുഷം । സർവാസ്താ ഇഷ്ടകാഃ കൃതാ ।
 ഉപകാമദുഘാ ദധേ । തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ ।
 തയാ ദേവതയാ ട്വഗ്നിരസ്യദ് ധ്രുവാസീദ । 151

T.B.3.12.7.1

സർവാ ദിശോ ദിക്ഷു । യച്ചാന്തർ ഭൂതം പ്രതിഷ്ഠിതം ।
 സർവാസ്താ ഇഷ്ടകാഃ കൃതാ । ഉപ കാമദുഘാ ദധേ ।
 തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ । തയാ ദേവതയാ ട്വഗ്നിരസ്യദ്-
 ധ്രുവാസീദ । അന്തരിക്ഷഞ്ച കേവലം ।
 യച്ചാസ്മി-ന്നന്തരാഹിതം ।
 സർവാസ്താം । ആന്തരിക്ഷ്യശ്ച യാഃ പ്രജാഃ । 152

T.B.3.12.7.2

ഗന്ധർവാഹ്വരസശ്ച യേ । സർവാസ്താം । സർവാ-
 നുദാരാൻ-മ്സലിലാൻ । അന്തരിക്ഷേ പ്രതിഷ്ഠിതാൻ ।
 സർവാസ്താം । സർവാ-നുദാരാൻ-മ്സലിലാൻ ।
 സ്ഥാവരാഃ പ്രോഷ്യാശ്ച യേ । സർവാസ്താം ।

സർവാം ധുനി॑ഷ്ഠ് സർവാ॑ൻ-ധ॑ഷ്ഠ്സാൻ ।
 ഹി॒മോ യ॑ച്ച ശീ॒യതേ॑ ॥ 153

T.B.3.12.7.3

സർവാ॑സ്താം । സർവാ॑ൻ മരീ॑ചീൻ. വി॒ത്താൻ ।
 നീ॒ഹാരോ യ॑ച്ച ശീ॒യതേ॑ ॥ സർവാ॑സ്താം ।
 സർവാ॑ വി॒ദ്യുതഃ സർവാ॑ൻ മ॒സ്തന॑യി॒തൂൻ ।
 ഹ്രാ॒ദുനീ॑ർ യ॑ച്ച ശീ॒യതേ॑ ॥ സർവാ॑സ്താം ।
 സർവാഃ॑ സ്ര॒വന്തിഃ॑ സ॒രിതഃ॑ । സർവ॑മ॒സ്ത ച॒രഞ്ച॑ യത് ।
 സർവാ॑സ്താം । 154

T.B.3.12.7.4

യാ॒ശ്ച കൃ॒പ്യാ യാ॒ശ്ച നാ॒ദ്യാഃ॑ സ॒മുദ്രി॑യാഃ॑ ।
 യാ॒ശ്ച വൈ॒ശന്തീ॑രുത പ്രാ॒സചീ॑ര്യാഃ॑ । സർവാ॑സ്താം ।
 യേ ചോ॒ത്തിഷ്ഠ॑ന്തി ജീ॒മൂതാഃ॑ । യാ॒ശ്ച വർ॑ഷ॒ന്തി വൃ॒ഷ്ടയഃ॑ ।
 സർവാ॑സ്താം । തപ॑സ്തേ॒ജ ആ॒കാശം॑ ।
 യ॒ച്ചാകാ॑ശേ പ്ര॒തിഷ്ഠി॑തം । സർവാ॑സ്താം ।
 വാ॒യും വ॑യാ॒ഷ്ഠി സർവാ॑ണി । 155

T.B.3.12.7.5

അന്തരിക്ഷചരഞ്ച യത് | സർവാസ്താഃ | അഗ്നിച് സൂര്യം
 ചന്ദ്രം | മിത്രം വരുണം ഭഗം | സർവാസ്താഃ |
 സത്യം ശ്രദ്ധാം തപോ ദമം | നാമ രൂപഞ്ച ഭൂതാനാം |
 സർവാസ്താ ഇഷ്ടകാഃ കൃതാ | ഉപ കാമദുഷാ ദധേ |
 തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ |
 തയാ ദേവതയാ ങ്ഗിരസദ്-ധ്രുവാ സീദ | 156

T.B.3.12.8.1

സർവാം ദിവച് സർവാൻ ദേവാൻ ദിവി | യച്ഛാന്തർ ഭൂതം
 പ്രതിഷ്ഠിതം | സർവാസ്താ ഇഷ്ടകാഃ കൃതാ |
 ഉപ കാമദുഷാ ദധേ | തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ |
 തയാ ദേവതയാ ങ്ഗിരസദ് ധ്രുവാ സീദ | യാവതീ
 സ്താരകാഃ സർവാഃ | വിതതാ രോചനേ ദിവി |
 സർവാസ്താഃ ഋചോ യജുഷി സാമാനി | 157

T.B.3.12.8.2

അഥർവാങ്ഗിരസശ്ച യേ | സർവാസ്താഃ |
 ഇതിഹാസപുരാണഞ്ച | സർവദേവജനാശ്ച യേ |
 സർവാസ്താഃ | യേ ച ലോകാ യേ ചാലോകാഃ |

അന്തർ ഭൂതം പ്രതിഷ്ഠിതം ।
 സർവാസ്താഃ । യച്ച ബ്രഹ്മ യച്ചാബ്രഹ്മ ।
 അന്തർ ബ്രഹ്മൻ പ്രതിഷ്ഠിതം । 158

T.B.3.12.8.3

സർവാസ്താഃ । അഹോരാത്രാണി സർവാണി ।
 അർധമാസാശ്ച കേവലാൻ ।
 സർവാസ്താഃ । സർവാനൃത്യുൻ-മ്സർവാൻ മാസാൻ ।
 സംവത്സരഞ്ച കേവലം ।
 സർവാസ്താഃ । സർവം ഭൂതം സർവം ഭവ്യം ।
 യച്ചാതോ ധിഭവിഷ്യതി । സർവാസ്താഃ ഇഷ്ട്വാഃ കൃത്വാ ।
 ഉപ കാമദൃഘാ ദധേ । തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ ।
 തയാ ദേവതയാഽങ്ഗിരസാദ് ധ്രുവാ സീദ । 159

3.12.9.1

ഋചാം പ്രാചീ മഹതീ ദിഗുച്യതേ । ദക്ഷിണാ -മാഹൂർ
 യജുഷാ-മപാരാം । അമർവണാ-മഗ്ങ്ദിരസാം പ്രതീചീ ।
 സാമ്നാ-മുദീചീ മഹതീ ദിഗുച്യതേ ।
 ഋഗ്ഭിഃ പൂർവാഹ്ണേ ദിവി ദേവ ഇായതേ ।
 യജുർവേദേ തിഷ്ഠതി മദ്ധ്യേ അഹനഃ ।
 സാമവേദേ-നാസ്തമയേ മഹീയതേ ।

വേ॒ദൈ-ര॒ശ്മു॒ന്യ-സ്രി॒ഭിരേ॑തി॒ സു॒ര്യഃ॑ ।
 ഋ॒ഗ്ഭ്യോ ജാ॒താഽ॒ സർവ॑ശോ മു॒ർത്തി-മാ॑ഹുഃ ।
 സർവ॑ ഗതി॒ർ യാജു॑ഷീ ഹൈ॒വ ശശ്വ॑ത് ॥ 160

3.12.9.2

സർവ॑ം തേജ॑ സ്താമ॒രുപ്യ॑ ഹ॑ ശശ്വ॑ത് ।
 സർവ॑ ഹേ॒ദം ബ്ര॑ഹ്മ॒ണാ ഹൈ॒വ സൃ॑ഷ്ടം ।
 ഋ॒ഗ്ഭ്യോ ജാ॒തം വൈ॑ശ്യം വർ॒ണ-മാ॑ഹുഃ ।
 യ॒ജുർവേ॑ദം ക്ഷ॒ത്രിയ॑സ്യാ-ഹു॒ര്യോനീ॑ം ।
 സാമ॑വേദോ ബ്രാ॒ഹ്മണാ॑നാം പ്ര॒സൂതിഃ॑ ।
 പൂർവേ॑ പൂർവേ॒ഭ്യോ വച॑ ഏ॒ത-ദൃ॑ചുഃ ।
 ആദ॑ർശ-മ॒ഗ്നിം ചി॑ന്യാ॒നാഃ । പൂർവേ॑ വി॒ശ്വ സൃ॑ജോ॒മൃതാഃ॑ ।
 ശ॒തം വർ॑ഷ സഹ॒സ്രാണി॑ । ദീ॒ക്ഷി॒താ സ്ത॑ത്ര-മാ॒സത ॥ 161

3.12.9.3

തപ॑ ആ॒സീദ് ഗൃ॒ഹപ॑തിഃ । ബ്ര॒ഹ്മ ബ്ര॑ഹ്മാദ॒വഥ് സ്വ॑യം ।
 സ॒ത്യഽ॒ഹ ഹോ॑ തൈ॒ഷാ-മാ॑സീത് । യദ് വി॒ശ്വസൃ॑ജ
 ആ॒സത॑ । അ॒മൃത॑-മേ॒ഭ്യ ഉ॑ദഗായത് । സഹ॒സ്രം പ॑രിവഥ്സരാൻ ।
 ഭൂ॒തഽ॒ഹ പ്ര॑സ്തോ-തൈ॒ഷാ-മാ॑സീത് ।

ഭവി॑ഷ്യത് പ്ര॒തി ചാ॑ഹരത് । പ്രാ॒ണോ അ॑ദ്ധ്യ॒ര്യ-ര॑ഭവത് ।
ഇ॒ദം സ॑ർവ॒ം സി॑ഷാ॒സതാം ॥ 162

3.12.9.4

അ॒പാനോ॑ വി॒ദ്വാ-നാ॑വൃ॒തഃ । പ്ര॒തി പ്രാ॑തി॒ഷ്ഠ-ദ॑ദ്ധരേ ।
ആ॒ർത്ത॑വാ ഉ॒പഗാ॑താരഃ । സ॒ദസ്യ॑ ഋ॒തവോ॑ഭവൻ ।
അ॒ർദ്ധ॑മാ॒സാശ്ച॑ മാ॒സാശ്ച॑ ॥ ച॒മസാ॑-ദ്ധ്യ॒ര്യവോ॑ഭവൻ ।
അ॒ശം സ॑ദ് ബ്ര॒ഹ്മണ॑-സ്തേ॒ജഃ । അ॒ച്ഛാ॒വാകോ॑ഭ॒വദ് യശഃ॑ ।
ഋ॒ത-മേ॑ഷാം പ്ര॒ശാസ്താ॑ഃ സീ॒ത് ।
യദ് വി॑ശ്വ॒ സൃ॒ജ ആ॑സ॒ത ॥ 163

3.12.9.5

ഊ॒ർഗ് രാ॑ജാ॒ന-മു॑ദ॒വഹ॑ത് । ധ്രു॒വ ഗോ॑പ സ്ത॒ഹോഭ॑വത് ।
ഓ॒ജോഭ്യ॑ഷ്ടൗദ് ഗ്രാ॒വ്ണ്ണഃ॑ । യദ് വി॑ശ്വ॒ സൃ॒ജ ആ॑സ॒ത ।
അ॒പചി॑തിഃ പോ॒ത്രിയാ॑-മ॒യജ॑ത് । നേ॒ശ്ശ്രീയാ॑-മ॒യജ॑ത് തി॒ഷിഃ ।
ആ॒ഗ്നീ॒ദ്ധാദ് വി॑ദു॒ഷീ സ॑ത്യം । ശ്ര॒ദ്ധാ ഹൈ॒വാ യ॑ജ॒ഥ് സ്വ॑യം ।
ഇ॒രാ പ॑തീ॒ വിശ്വ॑ സൃ॒ജാം ॥ ആ॑കൃ॒തി-ര॑പി॒നസ്ത॑വിഃ ॥ 164

3.12.9.6

ഇ॒ദ്ധം ഹ॑ ക്ഷു॒ച് ചൈ॑-ഭ്യ ഉ॒ഗ്രേ । തൃ॒ഷ്ണാ ചാ॑ വ॒ഹതാ॑മു॒ദേ ।
വാ॒ഗേഷാ॑ം സു॒ബ്രഹ്മ॑ണ്യോ-ഃ സീ॒ത് ।

ചരന്ദോ യോഗാൻ വിജാനതീ | കല്പതന്ത്രാണി തന്യാനാ-sഹഃ |
 സൗ സ്ഥാശ്ച സർവശഃ | അഹോരാത്രേ പശുപാല്യൗ |
 മുഹൂർത്താഃ പ്രേഷ്യാ അഭവൻ | മൃത്യുസ് തദ-ഭവ-ദ്ധാതാ |
 ശമിതോ-ഗ്ലോ വിശാം പതിഃ || 165

3.12.9.7

വിശ്വസ്യജഃ പ്രഥമാ സ്തത്ര-മാസത | സഹസ്ര സമം
 പ്രസുതേന യന്തഃ | തതോ ഹ ജജേത ഭുവനസ്യ ഗോപാഃ |
 ഹിരൺമയ ശ്ശുകുനിർ ബ്രഹ്മ നാമ |
 യേന സൂര്യ-സ്തപതി തേജസേ-ദ്ധഃ |
 പിതാ പുത്രേണ പിതൃമാൻ. യോനീയോനൗ |
 നാവേദവിൻ മനുതേ തം ബൃഹന്തം |
 സർവാനുഭൂ-മാത്മാനഃ സംപരായേ |
 ഏഷ നിത്യോ മഹിമാ ബ്രാഹ്മണസ്യ |
 ന കർമ്മണാ വർദ്ധതേ നോ കനീയാൻ || 166

3.12.9.8

തസ്യൈവാ-ത്മാ പദവിത്തം വിദിതാ | ന കർമ്മണാ ലിപ്യതേ
 പാപകേന | പഞ്ചപഞ്ചാശത-സ്ത്രിവൃത സ്തംഭമ്സരാഃ |
 പഞ്ച പഞ്ചാശതഃ പഞ്ചദശാഃ | പഞ്ച പഞ്ചാശത സ്തപദശാഃ |

പഞ്ച॑ പഞ്ചാ॒ശത് ഏ॒കവി॒ശ്ശാഃ॑ ।
 വി॒ശ്വ॒സ്യ॒ജാ॒പ്ത॑ സ॒ഹ॒സ്ര॑ സം॒വത്സ॑രം ।
 ഏ॒തേന॑ വൈ വി॒ശ്വ॒സ്യ॒ജ ഇ॒ദം വി॒ശ്വ॑-മ॒സ്യ॒ജന്ത॑ ।
 യദ് വി॒ശ്വ॑-മ॒സ്യ॒ജന്ത॑ । ത॒സ്മാദ് വി॒ശ്വ॒സ്യ॒ജഃ॑ ॥
 വി॒ശ്വ॑-മേ॒നാ-ന॒നു പ്ര॒ജായ॑തേ ।
 ബ്ര॒ഹ്മണ॑ സ്തായു॒ജ്യപ്ത॑ സ॒ലോക॑താം യ॒ന്തി ।
 ഏ॒താസാ॑മേ॒വ ദേ॒വതാ॑നാ॒പ്ത॑ സായു॒ജ്യം ।
 സാർ॒ഷ്ഠിതാ॑പ്ത॑ സ॒മാന॑ ലോക॑താം യ॒ന്തി ।
 യ ഏ॒ത-ദു॑പ॒യന്തി॑ । യേ ചൈ॒നത് പ്രാ॑ഹുഃ ।
 യേ॒ഭ്യ-ശ്ചൈ॒നത് പ്രാ॑ഹുഃ । ഓം ॥ 167

ഹരിഃ ഓം

ഇതി തൈത്തിരീയ യജുർബ്രാഹ്മണേ കാഠകേ

തൃതീയ പ്രശ്നഃ സമാപ്തഃ